

サ
カ
ボ
コ
マ
ツ
サ
ク
ボ
コ
マ
ツ

サ
ク
ボ
コ
マ
ツ
サ
ク
ボ
コ
マ
ツ

サ
ク
ボ
コ
マ
ツ
サ
ク
ボ
コ
マ
ツ

Сакбо Комацу
ПОТВАНЕТО
НА ЯПОНИЯ

САКЪО КОМАЦУ ПОТЪВАНЕТО НА ЯПОНИЯ

Превод: Елза Димитрова

chitanka.info

СИЛВИЯ ПОПОВА-МИЛЕВА

КАКВО ЩЕ СТАНЕ С ЯПОНИЯ, ИЛИ ЗА ТВОРЧЕСТВОТО НА САКЪО КОМАЦУ

1973 г. През един чудесен ден в края на април се озовавам в Токио. По някакво съвпадение това е националният празник на страната. Започва „златната седмица“. Титанът Токио и цялата страна си почиват. Празнично облечени хора с ведри лица са тръгнали на разходка, за да се полюбуват на цъфналите вишни. През тези дни ежедневниците избягват да напомнят за тревожната годишнина. Но скоро те отново ще подемат тази тема. Навършват се точно петдесет години от голямото земетресение през 1923 година, превърнало се в символ на катастрофално бедствие, когато столицата и редица други градове са почти унищожени от земните гърчове и последвалите ги пожари.

Обясняват ми от какво се страхува всеки японец. В нещо като пословица или скороговорка са подредени четири думи: „земетресение, пожар, гръм, баща“. И в същото време тук, в тази страна, бързо се свиква със земетресенията колкото и странно да ви звучи това.

Но ето че една новоизлязла книга повдига отново темата за бедствието. Известният писател — фантаст Сакьо Комацу е написал нов роман — „Потъването на Япония“. Няколко месеца по-късно създаденият по него едноименен филм представя ярко и ужасяващо убедително бъдещата катастрофа — Япония като една нова Атлантида. В същност този филм беше прожектиран в България, а сега българските читатели имат възможност да се запознаят със самия роман и неговия автор.

Сакьо Комацу (роден 1931 год.) още от университетската скамейка избира попрището на изящната словесност — завършва Литературния факултет на най-реномирания държавен университет, Токийския, специалност „италианска литература“. Той се отдава на

различни дейности, преди да избере окончателно писателското поприще — главен кореспондент по въпросите на атомната енергия в списание „Атом“ (орган на промишлените кръгове), директор на фабрика в ръководената от баща му фирма, автор на комични диалози за радиото и прочее. Дори по думите на един негов приятел, на младини е просил в течение на няколко дена, за да опознае живота и откъм тази страна.

Сакьо Комацу наред с Шин’ичи Хоши и Абе Кобо е един от основоположниците на съвременната японска научна фантастика, която в същност не е много стара на години — през 1957 година в Япония започват да излизат първите списания, профилирани в тази област. Ала фантастичният елемент е неотделим компонент на редица класически японски произведения, написани преди векове, фантастичното присъствува като един от основните тонове в японската литературна палитра. За съжаление само един от тези класически образци е познат у нас, и то по неговия филмов вариант — „Повест за бледата луна в дъждовна вечер“ (1768 г.) от Акинари Уеда. На границата на фантастиката е и средновековната литература на ужаса — разказите за привидения „кайдан“.

Сакьо Комацу е наследник на най-добрите традиции в японската литература, които пречупва през призмата на високото си гражданско съзнание и обогатява със своето оригинално, дълбоко идейно творчество. Автор на няколко романа и повести, Комацу е известен преди всичко с разказите и новелите си. Произведенията му са преведени на повече от 11 чужди езика.

В редица свои творби писателят повдига въпроса за опасността, надвиснала над неговата Родина и света, разработва една тема, чийто апотеоз е романът „Потъването на Япония“. Дали след няколко века на мястото на Токио ще съществува само някакво малко селце, където като следствие от атомното безумие, помело света, ще живеят изродени човешки същества и в реката му ще плуват триглави риби, както в разказа „Епохата на Хокусай“? Дали идущите поколения не ще станат жертва на нечии маниакални милитаристични стремежи, както в новелата „Голямата война с участието на потомците“? А може би Япония ще стане жертва на алчността и безскрупулността — двата основни двигателя на съвременното капиталистическо общество, доведени до абсурд? „На този свят няма нещо, което да не може да се

купи с пари“ — разсъждава героят на новелата „Продавам Япония“. Тогава защо да не продаде своята страна на отвратителния пришелец от Космоса, след като в името на собствената си изгода чрез хитри спекулативни машинации може да се намери вратичка за заобикаляне на законите, могат да бъдат измамени държавата и хората. А може би ще има просяци и след 2000-та година? Та нали ако всички бедняци станат богаташи, ще се разпадне държавата! (новелата „Град Камагасаки — 2013 година“) Двама изпаднали просяци — героите на едно от ранните му произведения, разказа „Мръсна луна“ — ни запознават и с тази страна от живота в прехваления капиталистически рай.

Тези и редица други важни въпроси в интересен ракурс поставя японският писател Сако Комацу в своите произведения. Представете си, че някой иска да ни ограби, да ни отнеме бъдещето? (романът „Крадци на утрешния ден“) Какво е отношението на съвременното високо цивилизовано общество към историческото минало — се пита авторът. Може би наистина някъде в пространството съществува допирна точка между съвременността и миналото, че по един тунел можем да се върнем 100 години назад във времето (дори не е нужно да изобретяваме традиционната машина на времето!), да се запознаем със своите прадеди, както в „Да живеят прадедите!“. Какви ли ще бъдат при подобна ситуация отношенията между двата свята? Имаме ли право да се намесваме и да променяме миналото?

Но нека се върнем към романа „Потъването на Япония“, който донесе най-голяма слава на Комацу. Това не е произведение, създадено, за да плаши читателите с бъдещия Апокалипсис. Всички умело подбрани научни доказателства за причините за потъването на японския архипелаг са плод на богатото творческо въображение на автора. Тази тема е средство, за да накара своите читатели да се замислят върху редица въпроси. Какво трябва да бъде поведението на човека в изключителни обстоятелства, какво означават тези така често повтаряни думи „патриотизъм, дълг, чест“ и как се изразяват на дело. Романът е една алегория. Япония не е заплашена от именно такава гибел. Тя не ще потъне в действителност. А накъде върви съвременното капиталистическо общество? Кой са силите, които в труден за страната момент ще се опитат да я спасят? Какво трябва да

бъде спасено? Представлява ли японската култура ценност за световната история?

Може би някои от читателите не ще бъдат напълно съгласни с мен, след като заедно с главния герой Онодера преминават през вълнуващите събития, описани в романа. Но съм абсолютно убедена в едно. За българския читател това ще бъде една щастлива среща с един от най-добрите представители на съвременната японска литература и неговото не нуждаещо се от похвали произведение — романът „Потъването на Япония“.

ЯПОНСКАТА МОРСКА ПАДИНА

1

Чакалнята на Токийската гара Яесугучи както винаги беше препълнена с хора. Тя се охлаждаше от въздушната завеса, която се създаваше от вентилаторите, монтирани около входовете; но въпреки това в нея беше задушно и горещо. Младежи и девойки заминаваха на море, на планина. От изпотената кожа на хората, които бързаха да се приберат по домовете си преди Бон^[1], лъхаше влажен, топъл въздух. През сезона на дъждовете времето се задържа студено като през март. Според прогнозата се очакваше хладно лято. Обаче в края на дъждовния сезон настъпи необикновена горещина. Живачният стълб показваше тридесет и пет градуса по Целзий. В Токио и Осака поради горещините зачестиха сърдечните заболявания, дори и смъртните случаи. Както винаги през летните месеци не достигаше вода. Този проблем все още не можеше да се разреши...

Онодера Тошио изтри потта под брадичката си, изкриви устата си в досадна гримаса и нетърпеливо се огледа наоколо.

До тръгването на влака оставаха още седем-осем минути. Препълненото кафене приличаше на казан, от който се вдига пара като от гъста зеленчукова супа, и той дори не надникна там. Луташе се безцелно, разбутвайки тълпата. Телата, до които се докосваше при разминаването си, горяха от пот. Колко много хора! Той бе прекарал безсънна нощ, посягайки често към бутилката с джин, затова, като стигна до чешмичката, се наведе над нея да утоли жаждата си със студена вода. Но не отпи. Застинал в наведена поза, с полуотворена уста, втренчи поглед в стената зад крана. По цялата ѝ дължина пробягваше тънка, едва видима пукнатина, толкова тънка, че дори въздух не преминаваше през нея. В горната си част тя се виеше в едва забележим зигзаг. Отляво и отдясно на тази пукнатина още по-ясно изпъкваше стената, издадена напред с повече от сантиметър, дори сантиметър и половина.

— Извинете! — дочу се малко раздразнен глас.

Зад гърба му чакаше плещест мъж с широкопола шапка. Онодера отпи голяма глътка и отстъпи назад.

— Извинете, моля! — каза той, като го пусна пред себе си. Но мъжът му прегради пътя:

— Не ме ли позна?

Онодера учудено вдигна очи:

— Нима това си ти? А пък аз си мислех...

— Гледам, че пиеш вода като шаран, явно, че си препил — каза мъжът Го Рокуро, като се наведе над тънката струя, сякаш искаше на един дъх да пресуши чешмичката. — Къде отиваш? — обърна се той към Онодера, изтривайки с обратната страна на дланта водата около устата си.

— В Яидзу.

— Пак ли там? — Го посочи с ръка гмуркане надолу.

— Да, там. А ти?

— В Хамамацу. Със следващия влак, нали?

— Значи ще бъдем заедно — Онодера показа своя билет.

— За какво се беше замислил? — попита Го.

— Ето, погледни — Онодера посочи стената. — Може би на теб като на специалист ти е ясно какво означава това?

— Това ли? Пукнатина, нищо страшно.

— Така ли мислиш? На мен като неспециалист ми е трудно да кажа. Навярно е от земетресение.

— Не — навъси се Го. — Това е обикновена пукнатина. Да вървим, че ще закъснеем.

— Ти защо отиваш в Хамамацу? По работа ли?

Онодера зададе този въпрос вече в прохладния вагон-ресторант, където те, без да бързат, пиеха бира.

— Да, на познатия ти строеж.

— Суперекспресът на въздушна възглавница?

— Да, но проблемите ни нямат край. Не можем да мръднем от мъртвата точка...

— Какви проблеми имате?

— Всякакви, но по-добре да не говорим за това — каза Го, загледан в чашата с бира. — Не дай боже да усетят нещо журналистите. Ще напишат какво ли не.

Онодера мълчаливо си наля бира.

— Изглежда невероятно да са допуснали толкова грешки в предварителните геодезични измервания — промърмори под носа си

Го, като отпи една глътка. — Ще трябва отново да се правят измервания по целия път. Но има и нещо друго — на най-трудните участъци от пътя в самия разгар на строителните работи постоянно възникват отклонения от геодезичните данни.

— А това означава, че...

— Нищо сериозно. Струва ми се, че в последно време цяла Япония трепери.

— Разбирам — кимна с глава Онодера. — Едва не забравих, че пред мен е конструктор — специалист на чувствителна апаратура за геодезични измервания.

— Ще прием ли още по бутилка, или да се върнем на местата си? — попита Го, оглеждайки вагон-ресторанта, където ставаше все по-многолюдно. — А ти по каква работа отиваш в Яидзу? Кораб ли е потънал? В тази горещина твоята работа е за завиждане.

Онодера пресилено се усмихна.

— Ще работя на кораб от Управлението за национална безопасност. Отиваме на юг. От сутрин до вечер ще спускаме дълбоководния батискаф. Знаеш го — „Вадацуми“.

— Та накъде ще се отправите? — стана от масата Го. — На юг, така ли?

— На югоизток от остров Тори. Това е малко по на север от остров Бонин — каза Онодера. — Там е изчезнал един остров.

— Вулканично изригване ли? — Го за миг застана на изхода.

— Не, вулканично изригване няма — Онодера побутна Го по широкия му гръб. — Просто така. Изчезнал под водата, без каквато и да е видима причина.

[1] Ден за помен на мъртвите. ↑

В Шидзуока Онодера се раздели с Го и се премести на старотокайдоската линия. До Яидзу нямаше директен влак. А този, с който трябваше да пътува, беше стар модел. Онодера се настани в почернялото от сажди пътническо купе. Седящият срещу него загорял от слънцето старец веднага го заприказва. В разговора се включи и жената на средна възраст, която седеше до стареца. Тя каза, че е приготвила специално за пътуването запарка от силно ароматен чай и извади отнякъде пакетче, грижливо увито в парче тънък копринен плат.

С горещата вода от термоса, който носеше, тя приготви чай и го поднесе на Онодера. Румено момиче, може би внучка на стареца, се интересува защо Онодера отива в Яидзу. Докато той мислеше какво да ѝ отговори, влакът пристигна на гарата. Оставаше му само да се сбогува. Още щом слезе, го лъхна крайбрежен вятър, носещ неприятна миризма. Той се обърна. Момичето му махаше с ръка. Онодера също ѝ помахаше. „Какви приятни хора пътуват със старите железници“ — помисли си малко тъжно той. И неволно си спомни за Го, който отдавна трябваше да бъде в Хамамацу, за да участва в строителството на суперскоростната магистрала.

Пристанището в Яидзу беше пусто. Всички рибарски гемии се бяха отправили на риболов. Дори под брезентовата покривка Онодера разпозна дълбоководния батискаф върху палубата на патрулния кораб „Хокуто“ от Управлението за морска безопасност.

— Здравейте — Онодера беше посрещнат сърдечно от доцент Юкинага, специалист по геология на морското дъно. — Малко неудобно се получи, че прекъснаха отпуската ви.

Онодера долови шум от корабна макара, грохот от намотавала котвена верига, свистене. Той остана поразен от суетенето по палубата.

— Време ли е да тръгваме? — Онодера погледна часовника си.

— Решихме да потеглим по-рано — отговори доцентът, като поглеждаше загрижено към пристанището. — Ако журналистите усетят къде отива „Вадацуми“, ще вдигнат голям шум.

— Те вече са на метео-кораба^[1] — усмихна се Онодера. — И са ужасно ентузиазирани.

— В такъв случай — промърмори Юкинага, като присвиваше очи — трябва да се очаква голям скандал, ако журналистите подушат нещо за неуспехите в строителството на втора супермагистрала.

— Нима и вие сте в течение? — Онодера погледна лицето на доцента с изумление и почувствува, че пребледнява.

— Имам такава информация — тихо отвърна Юкинага. — Приятелят ми от катедрата по геология получи секретно поръчение да изследва този проблем. Добре е, ако всичко се свежда до геологичните особености на района. Но ако това се окаже...

— Да — съгласи се Онодера. — Ако това се свърже с изригването на Амаги, мълвата няма да има край.

В това време Юкинага махна приветствено с ръка. От бетонното пристанище долетя шум от бързи стъпки и се появи нисък и набит здравеняк. Той държеше багажа си в едната ръка и постоянно го закачаше в коловете за сушене на рибарски мрежи. Както тичаше, настъпи една риба, която беше паднала върху бетона, подхлъзна се и една се удържа на крака. Накрая се добра до кораба.

— Побързайте, моля! — усмихна се доцент Юкинага. — Корабът ще отплава.

— Без мен?! — възмути се новодошлият. — Само опитайте! Щях да ви догоня с плуване.

Като изкачи стълбата, Юкинага взе товара от ръцете на човека и го представи:

— Онодера-сан^[2], това е професор Тадокоро!

— А! Подводният вулканолог! — учуди се Онодера. — Приятно ми е да се запозная с вас. Аз съм Онодера от фирмата КК по разработка на шелфовете.

— Моята специалност е геофизиката — каза Тадокоро. — Но понеже навсякъде се вра, станах известен като вулканолог.

Тадокоро хвърли вещите си на палубата и веднага отиде до мястото на батискафа. Като отметна брезента, той почука по стоманената му стена.

— Ето как изглеждал батискафът. Неведнъж молих вашия директор да ми разреши да го ползвам...

— Имаме много заявки — обясни Онодера. — Но скоро „Вадацуми-2“ ще влезе в строя и тогава ще стане по-леко.

— Конструкцията му е като на „Архимед“. Значи ще можем да се потопим на десет хиляди метра дълбочина, нали? — Професор Тадокоро повдигна обръснатата си до синьо брада и внимателно погледна към Онодера.

— Възхитително съоръжение, но си има и недостатъци. При него продължителността на пребиваването под вода зависи от дълбочината на потопяването — каза Онодера, като поглади нежно корпуса на батискафа. — На дълбочина петстотин метра може да се клатушка цял ден, а ако се премине две хиляди метра, времето на престоя рязко намалява. Баластната система започва да отказва. Накратко казано, преди всяко потопяване на по-голяма дълбочина трябва да се прави щателна проверка.

— Колко пъти сте се спускали на такава дълбочина?

— Четири пъти до девет хиляди метра, два пъти на повече от десет хиляди метра, без произшествия, но...

— А ако се спуснем до Марианската падина^[3], ще издържи ли? — попита професорът.

— „Вадацуми-2“ може би...

— Юкинага — спомни си изведнъж нещо професорът и се отдалечи от „Вадацуми“, — трябва да поговорим.

Професорът прегърна доцента през рамо и влезе с него в каютата. Онодера остана сам до батискафа. Сирената за отплаване изсвири. Отвързаха въжетата. Зад кърмата закипя бяла пяна и сиво-синият патрулен кораб с водоизместимост деветстотин и петдесет тона леко и бързо се отдалечи от мястото за акостиране.

Онодера извади папката на фирмата и прегледа документите за предаването на „Вадацуми“. Струваше му се, че всичко е наред. С регулировката на батискафа щеше да се заеме в открито море, привечер, когато станеше по-хладно.

В това време на палубата се появи як, набит мъж, който държеше в уста изгаснала лула.

— Я? — учуди се Онодера. — И ти ли си тук?

— Не мога да разчитам само на документите. Малко съм неспокоен — засмя се нервно широкоплещестият мъж. Това беше щурманът Юуки, който управляваше „Вадацуми“ при последното му

потопяване. — И какво хубаво има на брега? Само горещини, нали? Ще ти помогна при ремонта.

— До остров Хачиджо някак си ще се оправим — каза Онодера, като поглеждаше към „Вадацуми“. — Оттам ще се върнеш със самолет, нали? Сигурно си много уморен?

— Да вървим — Юуки плюс зад борда и изчука лулата си. — Този кораб е превъзходен и скоро ще стигнем до Хачиджо. Трябва да разглобим преобразователя на движение на втория винт. Невинаги превключва на обратен ход.

— По дъното на гондолата има драскотини. Надявам се, че не е опасно — каза Онодера, загледан в дъното на лодката, направена от изключително твърда, устойчива на натиск молибденова стомана.

— Дреболия, не е нещо страшно, незначителни са и драскотините по страничния илюминатор. Плексиглас за него имаме в излишък.

По решение на Съюза на производителите на риба „Вадацуми“ се занимаваше с изследването на шелфа до изхода на залива Суруга. Затова и беше на борда на огромен траулер в пристанището Яидзу. В това време се получи новината за потъването на остров, който се намирал на юг. На мястото на произшествието веднага бе пристигнала комисия от метеорологичната служба. Молбата да изпратят „Вадацуми“, както и решението да го включат в главните сили, бяха заслуга на един океанолог, най-авторитетният в Управлението по наука и техника.

— След тези новини какво ли още ще чуем? — каза Онодера, като разглеждаше Юуки. — Напоследък хората много нервно реагират на всичко, свързано с вулканичния пояс Фуджи. А в същност какво ли толкова е станало? Потънал е един необитаем остров...

— Не е бил съвсем необитаем — отговори Юуки с гримаса на недоволство по умореното лице. — Така поне твърдят канакските рибари. Понякога те са се укривали на острова от вятъра.

— Значи са били там и са успели да се спасят?

— Да. Тази нощ до острова стояла рибарска шхуна — каза Юуки, като развиваше корабното въже. — Хората се спасили.

— Не изглеждаш добре — Онодера сложи ръка на рамото на Юуки. — Може би е по-добре да си починеш малко в каютата. А с регулировката ще се заема привечер.

— Добре е да започнеш по-рано — посъветва го Юуки. — Нали знаеш, че този кораб се движи със скорост двадесет и пет възела. Истински ескадрен миноносец.

— Все едно. Ще се потопяваме утре — Онодера хвана ръката на Юуки и леко го разтърси, така че той стана. — Иди да си починеш.

[1] Кораб за изследване на атмосферните явления. ↑

[2] Сан — след собствено име означава господин, госпожа, госпожица. ↑

[3] Марианската падина е най-дълбоката в света — 11 022 метра и се намира в Тихия океан, в Марианския проток. Открита е през 1958 година от съветския научноизследователски кораб „Витяз“. ↑

3

„Хокудо“ продължаваше да се движи надолу, на юг. Онодера послуша съвета на Юуки и не чака до вечерта, а се зае веднага с регулировката на батискафа.

През втората половина на деня, когато „Хокудо“ вече приближаваше остров Хачиджо, беше получена радиограма, в която се съобщаваше, че „Тацуми-мару“ от фирмата КК, който трябваше да се срещне с „Хокудо“ в пристанището, вече е пристигнал на мястото на произшествието. И „Хокудо“ тръгна натам.

Капитанът, млад човек с юношеско, закръглено лице, се отправи към Онодера.

— Голямо форсиране! Няма ли да ви попречи? — попита той. — За щастие ниският тропически циклон зави на изток, но височината на вълните се увеличава, което може би ще повлияе на регулирането.

— Не, всичко е наред — отговори Онодера. — Останаха ми само няколко пробни потопявания.

В ушите им свиреше яростен влажен вятър. Появиха се високи вълни. „Хокудо“ забиваше носа си в тях. Далече на югоизток се забелязваше натрупване на облаци — или може би това беше остров? Небето над главите им бе ослепително синьо. В неговата сърцевина слънцето бушуваше, кипеше и разпръскваше зной. И небето сякаш се стичаше като разтопено синьо стъкло. Всичко това, заедно с шума на вълните и непрекъснатия вой на турбините, намиращи се някъде в утробата на кораба, замайваше главата и приспиваше. Онодера сякаш потъна в странен сън.

Отдалечавайки се до тридесет и третия градус на юг, изследователите навлязоха в зоната на субтропика. Зад хоризонта, към който решително се беше устремил корабът, се намираха Марианските и Каролинските острови — островите на вечно лято под палещите лъчи на тропическото слънце. Екваторът... Пояс на зноя, който опасва земното кълбо. А още по-нататък на югоизток до самия нос Хорн на Американския континент, където Антарктида изпраща своите айсберги, се простираше безбрежната морска шир, разнообразна тук-там с някой остров. Вода, само вода... Най-големият в света океан с площ сто шестдесет и пет милиона квадратни километра и средна дълбочина четири хиляди и триста метра. Половината от Световния океан! Ако се разтегли по него цялата суша, ще останат двадесет милиона квадратни километра вода.

— Няма ли да си пийнете? — изведнъж се обади доцент Юкинага, който крепеше върху дланта си кутия с бира.

Като погледна за момент към въртящата се в кръг антена на кораба, Онодера постепенно излезе от унеса си. Вятърът отвя бялата лепкава пяна от хладната, запотена кутия.

— Как е Юуки? — попита Онодера, като отпи.

— В каютата е, лежи. Изглежда, не се чувства добре — отговори доцентът.

— А водолазите спуснали ли са се?

— Не, изглежда, още не са. Най-напред ще изучат мястото на произшествието, а после ще се върнат на остров Тори.

— На Тори струва ми се има метеоролог. — Онодера пресуши на един дъх бирата и със замах хвърли кутията в стремително бягащите назад бяло-зелени вълни.

— Това не е ли Аогашима? — Юкинага посочи с ръка на изток, там, където над синевата се виждаха облаците — Като че ли е той. Бързо се движим. Ако не намалим темпото, до залез слънце ще бъдем на Тори.

— А това какво е? — Онодера посочи право напред. — Май че е кораб.

Над южния хоризонт към небето се издигаше тънък стълб от дим, а вятърът го отнасяше на североизток.

— Не е кораб — каза доцент Юкинага, присвивайки очи. — Вижда се само вулканичен дим в района на рифа Байонез.

— А на рифа Мьоджин?

— Не, Мьоджин е затихнал. А в района на рифа Смит за пръв път от половин век е имало леки трусове. Неотдавна задими още един риф. Така и остров може да се образува.

Онодера внезапно си спомни димните кълба над рифа Мьоджин, за които още като дете беше научил от вестниците. Това беше през 1952 година. Толкова отдавна! Неочаквано от притихналата океанска безбрежност бяха изригнали пламъци, дим и вулканична лава. Огънят горял, сякаш самото море горяло, а димът се отделял като фонтан от морската повърхност. Какво силно впечатление му бяха направили тогава тези снимки. И огромната експлозия, която вдигнала във въздуха наблюдателния кораб „Дайго Кайомару“. Екипажът от тридесет и един човека загинал.

— Същото се случило и с остров Тори през 1886 година — говореше доцент Юкинага, като излагаше на вятъра почервенялото си лице. — Било ужасно. Огромен взрив. Планината, точно в самия център на острова, изригнала. За миг потънали сто двадесет и пет души. Изменил се обликът на острова.

— Напоследък сякаш се засилва активността на вулканичния пояс Фуджи — промърмори под носа си Онодера.

— Във всеки случай не бива да се счита, че активността на вулканите съвсем не е свързана с измененията в геотформиращите

процеси.

Известно време двамата мълчаливо гледаха морската повърхност. Корабът се движеше над вулканичния пояс Фуджи, който започва от централната част на Япония и се проточва право на юг, като преминава през най-дълбоката част на Тихия океан. Този огнен пояс се простира на повече от хиляда и шестстотин километра, като започва от върха на хребета Хида на централния планински масив Хоншю-Хакуба и Норикура, преминава през Акаиши, Фуджияма, Хаконе и Амаги, проточва се по островите Идзушито, по скалите Байонез и през остров Тори на юг, обхващайки островите Нампо, достига почти до Северния тропик. Малките острови — песъчинки в океана са с върхове на подводни вулкани, които се издигат до четири хиляди метра над морското дъно. Бреговете им се мият от юг на север от тъмносиньото топло течение Курошио. То донася от далечните южни морета риби, водорасли, птици, семена. Тук е източният край на северния ръкав на „Великата черна река на океана“, която започва от тропиците, завива на изток и се разклонява ветрилообразно, като мие със своите могъщи потоци Японския архипелаг откъм Тихия океан.

Островите — песъчинки, които на северозапад завършват с огнедишаща гирлянда, са върхове на огромна подводна планинска верига, която мнозина смятат за истинския западен бряг на Тихия океан. Тази планинска верига започва от североизточен Сибир, полуостров Камчатка, преминава през Курилските острови, северозападната и централната част на Хоншю, прави голяма извивка през островите Нампо, Марианските острови и остров Палау и описва огромна дъга, скрита под водата на хиляди метри дълбочина. Краят на подводната дъга достига до дъгата, която обхваща островите Ява и Суматра, и продължава до дъгата, образувана от островите Тонга, Кермадек и Нова Зеландия в южното полукълбо.

От двете страни на тази подводна верига структурата на морското дъно е различна. Любопитно е, че навсякъде по протежение на островната дъга, откъм страната на Тихия океан, се простира непрекъснатата верига от различни по дълбочина морски падини — Курило-Камчатската, Японската, Идзу-Бонинската, Марианската, Западно — Меланезийската, Тонго-Кермадегската, а близо до континента са морската падина Рюкю, която се насочва към островната дъга Рюкю и Филипинската падина. По върховете на странната

подводна верига се наблюдават най-удивителни неща. Тя се нарича Тихоокеански огнен пръстен или пръстен на вулканичната област в Тихия океан и достига точно до Япония.

— Странно нещо — промърмори разсеяно Онодера, като гледаше бързо бягащата черна вода.

— Какво? — наостри слух доцент Юкинага.

— Само като си помисля през колко различни места минава нашият курс.

— Да — кимна с глава Юкинага. — Аз също си мисля в момента за това.

— Също като в романа на Кунио Янагида „Шосе по морето“ — Онодера помогна на Юкинага да запали цигара. — Сякаш върху вулканичния пояс се простира скоростна магистрала. Според древните хроники именно по нея „дяволите“ — може би микронезийци, — подгонени от южния вятър и течението Курошио, са попаднали в Япония.

— Така ли? — каза Юкинага, като изпускате с удоволствие дима, който беше всмукнал един-два пъти от цигарата. — Тихоокеанската подводна планинска верига може да се нарече Тихоокеанско шосе.

Двамата се засмяха.

— Нищо смешно няма — неочаквано се разнесе нисък глас. Скръстил ръце на гърди, неизвестно кога се бе появил професор Тадокоро. — Струва ми се, че хората, растенията и коралите си приличат. Ако се появи някаква издатина, те веднага се захващат за нея. Вероятно така, съвсем просто, е възникнал животът. Възможно е високомолекулната частица да се е закачила върху грапавина от молекулен порядък, да се е закрепил там и благодарение на това се е образувала сложната белтъчна молекула.

— Да, но преди всичко... — не довърши мисълта си доцент Юкинага, тъй като от дъното на кораба се разнесе тъп удар.

— Какво е това? — професор Тадокоро се загледа във водата. — Сблъскахме ли се с нещо?

— Едва ли е подводна скала — възкликна Юкинага. В този момент силна въздушна вълна ги блъсна безшумно в лицата и последва грохот, подобен на артилерийски залп.

От капитанския мостик се чу команда и по палубата затичаха много хора.

— Изригване! — извика от палубата Юуки.

Разнасяха се викове, всички сочеха водната ивица на североизток. Скалите Байонез, покрай които корабът току-що беше минал, изригваха на голяма височина сиво-кафяв дим. На границата между водата и дима играеха червени пламъци. Скалите наоколо побеляха от пепел.

— Гледайте, около рифа Мьоджин се издига пара — забеляза доцент Юкинага, като взе бинокъла от любезния професор. — Все пак до образуването на нов остров няма да се стигне.

— С цунами ли се сблъскахме? — попита Онодера.

— Може би, но не беше силно — отвърна професор Тадокоро. — Я вижте, стихията постепенно затихва.

Наистина, както каза професорът, пламъците отслабваха. Онодера погледна през бинокъла и забеляза, че между скалите още блестеше огън, но вече на по-редки, малки езичета. Корабът се наклони и Онодера почувствува, че „Хокудо“ увеличава скоростта си. Вълните достигаха палубата. Водните пръски силно го удряха по лицето. Корабът се разклати и завибрира. Палубите опустяха, газовите турбини започнаха да вят като вятър в подземна пещера.

— Пристигна радиograma от наблюдателния кораб — каза капитанът, като слизаше от мостика. — Ще се отправим към областта на потъващия остров, а после ще тръгнем директно към остров Тори, за да евакуираме оттам сътрудниците от метеорологичната станция.

— Към остров Тори ли? — учуди се доцент Юкинага, като вдигна рамене. — Там също ли има изригване?

„Хокудо“ пристигна на мястото на срещата, на тридесет километра от остров Тори.

Залязващото слънце щедро пръскаше последните си лъчи върху морската повърхност, която, сякаш полята с масло, леко потреперваше от югоизточния бриз.

Дълбоководният батискаф „Вадацуми“ беше свален от палубата и заедно с палубната поставка беше спуснат на вода. Затегнаха го с въжета към „Дайто-мару“, третият кораб от метеорологичната служба, и го качиха на кърмата му. Танкерът за изследване на морското дъно, производство на фирмата КК, все още не се виждаше. Изглежда, „Хокудо“ го беше изпреварил. Говореше се, че ще пристигне през нощта.

Над тихата морска повърхност настъпи полумрак. Ярки, огромни звезди осеяха небето над южното море. Разтоварването завърши. „Хокудо“ даде прощален сигнал и пое курс на югозапад към остров Тори, за да евакуира служителите от метеорологичната станция.

— И все пак какво става на остров Тори? — разнесе се на палубата гласът на професор Тадокоро, чиито събеседници не се виждаха в полумрака.

— Положението не е съвсем ясно. Температурата на почвата се повишава, дими... С една дума, характерни признаци за вулканично изригване — отговори глас на възрастен човек. — Нали видяхте изригването на Байонез? Общо взето, весели работи...

— А какво земетресение е имало на изток от Бонинската морска падина?

— Слабо. Изглежда, не е оказало голямо влияние върху територията на остров Хоншю^[1].

Отвори се вратата и на палубата нахлу светлина. Чу се глъчка. Фигурите на Юкинага и професор Тадокоро рязко се откриха на фона на светлината. Посрещнаха ги приветливо, с радостни възгласи и двамата влязоха в салона.

Като поръча на Юуки да се грижи за „Вадацуми“, Онодера слезе долу. Хиляда и осемстотинтонният „Дайто-мару“ беше кораб, предназначен за метеорологични наблюдения. Вътрешността му не се различаваше от пътническите кораби. Имаше просторни и комфортни помещения, които блестяха от чистота. Докато Онодера вървеше по коридора, някой го повика от вратата на офицерския салон. Беше Юкинага:

— Онодера-сан, току-що започнахме заседанието. Заповядайте!

Като влезе, Онодера забеляза около десетина учени — изследователи, които разглеждаха разстлана върху масата морска карта и оживено разговаряха. Сред тях имаше и видни личности.

— Онодера-сан се занимава с изследването на морското дъно — представи го доцент Юкинага. — Отговаря за управлението на „Вадацуми“.

Всички леко се поклониха и продължиха разговора.

— Къде са канакските рибари, които по време на потъването са били на острова? — попита професор Тадокоро.

— Изпратих да ги повикат — отговори възрастен човек. — А утре с американски кораб ще бъдат изпратени по домовете си.

— Знаете ли — започна представителят на метеорологичната служба, — този остров беше открит преди четири-пет години. Неговата териториална принадлежност беше утвърдена само преди три години. И досега все още не е решено какво име да му се даде.

— Как е възможно в нашия век на информацията островът да бъде забелязан едва преди четири-пет години?

— Защото преди не е съществувал — обясни един от членовете на комисията. — Беше забелязана само една подводна скала, за която знаеха малцина от рибарите. А и се намираще встрани от авиолиниите. Преди пет години, когато беше открит от японския метеорологичен флот, беше вече истински остров, който се простираше на километър и половина от юг на север и на осемстотин метра от изток на запад. Най-високата му точка се издигаше на седемдесет метра над морската повърхност. Отгоре растеше трева и най-важното — имаше извор със сладка вода.

— На такова малко островче? — удиви се професор Тадокоро. — Изумително! При това в средата на океана...

— Сред островите с вулканичен характер има и такива — включи се в разговора доцент Юкинага. — Съществува теория, че под земята се образува природен дестилатор...

— Управлението по морска промишленост направи предложение в правителството — подхвана друг член на комисията — този остров да се използва като база за океански риболовни траулери, а Управлението по метеорология възнамеряваше да пренесе на него своята станция от остров Тори. Смяташе се, че на новия остров вулканичната дейност е прекратена още преди десетина години. Там имаше удобен залив, може би от кратерен произход, много подходящо място за кораби, прясна вода. Не може и дума да става да се сравнява с остров Тори, с неговия действащ вулкан.

Вратата се отвори. Влезе около петдесетгодишен мъж със силно загоряла, почти до черно, кожа. Ризата беше прилепнала плътно до мощното му тяло. Изпод късите ръкави напирара силни бицепси, под носа му, като неравна четка растяха мустаци. На възпалените му клепачи почти нямаше ресници, които сякаш бяха изгорели от слънцето. След вонящия на риба и масло мъж влязоха трима чернокожи мъже. Двама от тях бяха облечени в плътни ризи, подобни на каубойски, а третият — в полуизносена фланела. По гърдите на най-стария, с посивели коса и брада, синееше татуировка. Едрият мъж, като свали омаслената си фуражка, се поклони и нерешително застана до вратата. Тримата канакски рибари стояха неспокойно, усмихваха се и размахваха дългите си ръце.

— Господин Ямамото от траулера „Суйтен-мару“ е спасителят на канакските рибари. Той разбира малко канакски и ние го помолихме да ни помогне при разговора с канаките. Тези рибари, жители на остров Уракас, се оказаха жертви на катастрофата.

— Разкажете, моля ви, как стана всичко — помоли професор Тадокоро, като с жест предложи на влезлите да седнат. — Навярно не за първи път разказвате, но моля ви...

— Е-е... — навел очи, без да погледне предложението му стол, започна с пресипнал глас човекът, когото наричаха Ямамото. — Аз не мога да говоря канакски. Само най-елементарното... Но канаките говорят малко английски, а този дядо знае дори и малко японски.

— Здравейте! — поздрави по японски канакът с татуировката, като усмихнато кимна с глава и още повече набръчка и без това

набръчканото си лице.

— Здравейте, здравейте! — отговори неочаквано приветливо професор Тадокоро и им предложи цигари. Когато всички със задоволство изпуснаха първите кълба дим, професор Тадокоро, сякаш очаквал това, каза на рибаря: — Моля ви, започнете!

— В този ден нашият траулер беше в морето, на североизток от кораловия остров Ятоме. Островът се намира на северозапад от Бонин. Занимавахме се с риболов — заговори рибарят. — По радиото чухме, че следобед ще се появи тропически циклон и налягането ще се понижи. Трябваше да побързаме. Изведнъж моторът се развали. Работеше, а не набирахме скорост. Не се очакваше толкова силен циклон, но, ако попаднем под него, щяхме да загубим управление. Мислехме, че е по-добре да се укрием на някой остров. Но тъй като бяхме вече отнесени твърде далеч на север от остров Муко, решихме да отидем на остров Тори. Тогава щурманът се намеси: „На остров Тори не можем да се укрием така, както на новия остров, който се намира на североизток от Тори. Там има отвесна скала, която може да послужи за параван. Много подходящо място, за да се скрием от вятъра“. Имаше попътен вятър и течението ни помогна да се доберем до този остров. Вече се свечеряваше. Действително северната му страна се оказа много удобна, за да се укрием от вятъра, а и дъното беше подходящо за закотвяне. Огледахме се и видяхме входа на залива. Беше вече тъмно. Капитанът каза: „Да влезем тук и всичко ще бъде наред.“ Но щурманът се възпротиви: „Не!“. Той, макар и да знаеше за този остров, нито веднъж не беше влизал в залива. Побоя се да поведе кораба натам — в непознат залив. А при това и моторът боксуваше. Докато се препираха, стана тъмно като в рог. На небето — нито звездичка. Спуснаха се облаци. Решихме, че щурманът е прав. Няма да влезем в залива, ще почакаме тук, циклонът не е толкова страшен. Пуснахме котва на четири мили от острова. Всички заспахме. Само механикът остана да дежури.

— На каква дълбочина пуснахте котва? — попита доцент Юкинага.

— Струва ми се на петдесет метра. Посред нощ задуха вятър, но ние устояхме. Циклонът мина край нас и по радиото чухме, че се е насочил на изток. Решихме, че всичко е спокойно, и отидохме пак да спим. Но към три часа, вече на разсъмване, ми се стори, че нещо

дръпна носа на кораба към дъното. Аз току-що се бях върнал в трюма от тоалетната. Затова веднага почувствувах това. Другите спяха и нищо не бяха забелязали. Капитанът извика отгоре: „Какво е това сътресение?“. Отговори му дежурният: „Няма нищо, всичко е наред“. И аз заспах. В четири часа отново се събудих, този път от вик. Дочух гласа на дежурния. Потривам очи и излизам на палубата, а там всички викат: „Беда, островът потъна!“. Сред облаците се появи чисто небе и над морето просветна. Огледах се наоколо. Какво чудо! Островът го нямаше. А нали беше близо до нас. Нашият траулер сам-самичък в пустото море. Някой каза: „Сигурно котвата се е скъсала“. А котвата си беше на мястото, но се люшкаташе във водата. Отново се чу глас: „На мястото си е, само че през нощта, когато корабът леко потрепера, тя може би се е отделила от дъното и течението ни е отнесло.“ Но помощник-капитанът отбеляза, че за около един час течението не може да ни отнесе толкова далече. И той настояваше на своето. Докато ние спорехме, дежурният извика: „Човек зад борда!“, ние се огледахме — почти до самия кораб плуваха няколко души и викаха нещо. Взехме ги бързо на борда и ето ги тримата...

— Така — въздъхна с облекчение професор Тадокоро. — Значи през онази нощ те са били на острова?

— Съвършено вярно. Но когато ги извадихме от водата, бяха много изплашени. От тях нищо не можахме да разберем. После се изясни как е станало. В навечерието, когато обмисляли дали да се върнат на остров Муко, избухнал силен ураганен вятър и разкъсал платното на лодката. Тя се понесла на север. Те налегнали греблата и влезли в залива на същия този остров. Свалили платното, закърпили го и решили да пренощуват.

Настанили се на най-високата част на острова. А докато спели, островът започнал да потъва. Образувала се водна яма и скоро целият остров изчезнал, отнасяйки със себе си и лодката им. И тези нещастници се озовали във водата. Изтръпнали от страх — няма ги нито острова, нито лодката, а и наоколо надвиснала тъмнина. Всички започнали да призовават на помощ своя бог и им потръгнало, издържали до сутринта и ето че ни срещнаха.

— Извинете, че ви прекъсвам отново. Тогава измерихте ли дълбочината?

— Измерихме я. Точно под кораба беше седемстотин метра, но се оказа, че течението ни е отнесло на около два километра. Наистина, после си изяснихме това — каза Ямамото и изведнъж силно смутен попита: — Мога ли да седна?

— Да, разбира се — млад специалист от комисията му предложи стол. — Нека и другите да седнат, поканете ги.

Ямамото каза нещо по канакски и тримата канаки седнаха на пейката. Младежите втренчиха немигащ поглед в пепелника, пълен с недопушени цигари.

Онодера извади пакет цигари и им предложи. А те му се усмихнаха и си взеха. Черните им, сякаш полирани тела издаваха миризма на сол, слънце и риба, но се чувствуваше лек аромат на бетел пипер.

— След това — Ямамото сложи цигара в устата си и посегна към кутията с кибрит, но младият човек от Управлението за наука и техника му поднесе газовата си запалка. — Много благодаря! Да, всички се учудихме — как така потъна цял остров! Докато капитанът обясняваше, че за първи път чува за такова нещо, щурманът пое курс право на юг. Двигателят беше вече поправен и корабът заплува бързо напред. През цялото време ехолотите измерваха дълбочината. Не изминаха и петнадесет минути и щурманът извика: „Капитане! Островът се намери! Морето става все по-плитко! Сега дълбочината е петдесет метра“. „Такива плитки места се срещат тук“ — не отстъпваше капитанът. — „А вие, капитане, елате и погледнете показанията на ехолота“. В този момент щурманът измени курса с десет градуса на запад, а след това с повишена бдителност поведе кораба. Капитанът стоеше в предната част на палубата (той някога е бил летец), гледаше просветляващото море (в това време съвсем се беше съмнало) и мърмореше: „Какъв ти остров, тук няма нищо“. Но изведнъж, дори и аз забелязах това, морето започна да изменя цвета си. Тогава капитанът изкомандува: „Следете дълбочината!“ Щурманът се подаде от рубката и извика: „Капитане, движим се над острова“. „Наистина, стана плитко, но ти гледай внимателно!“ — отговори капитанът. „Всичко е наред. Почти преминахме. Дълбочината е сто метра... Това, изглежда, е бившият залив. Сега се движим над южния край. Отново е плитко, дълбочината е десет метра“ — съобщи щурманът.

Ямамото замълча за минута. В салона настъпи мъртва тишина, дори дишане не се чуваше. Разказът на рибаря беше заинтригувал всички. Този човек с пресипнал глас много живо и образно описваше събитията.

— Запазихте ли записките с измерените дълбочини? Къде са? — попита доцент Юкинага.

— Предадоха ги на вашия кораб... В това време изведнъж изгря слънцето и ние определихме местонахождението си. То съвсем точно съвпаднаше с координатите на острова, който беше известен на щурмана. Някои от нашите започнаха да се гмуркат и веднага намериха най-високата точка на острова — познатия връх. Изпратихме радиограма до Тори.

— А сега да чуем рибарите — професор Тадокоро се обърна към канаките. — Ямамото-сан, ще ни превеждате ли?

Ямамото, като се почеса по тила, премина към задължението си на преводач. Но нито неговият канаки, нито японският на най-стария от рибарите, нито английският на младите канаки можеше да се сравни с красноречието на жестовете и изразителността на звуковете на тези три деца на природата.

Рибарите отишли на острова след обяд. До вечерта поправяли лодката и платното. Висока канара закривала залива. Наблизо намерили извор с прясна вода. Там имало също и не много дълбока пещера. Дори намерили пътека и колиба — следи от идващите тук от време на време рибари. Те решили да нощуват в пещерата, откъдето се виждал заливът и лодката. През нощта задухал вятър, но в пещерата било спокойно. Всички заспали.

Старецът се събудил от шума на вълните и разбудил и младите. Водата била вече до самия вход на пещерата. В тъмнината не се виждала и оставената в залива лодка. Морето се вълнувало едва забележимо, виждали се малки водовъртежи, но всичко било спокойно. Островът потъвал безшумно.

— А имало ли е колебания на почвата? Земетръси или грохот?

— Струва ми се, не. А дори и да е имало, те не са го забелязали — толкова били изплашени.

— А колко бързо е потъвал островът?

— Ето колко! — Младият канаки клекна, опря длан в пода, а после бавно започна да се изправя, като постепенно повдигаше и

ръката си.

— Със скоростта на потъване на старите подводници — промърмори някой. — Бързо, но...

Те хукнали да бягат към върха на острова. Водата ги гонела по петите. Докато тичали към върха, той се превърнал в купчина скали, обкръжени от кипяща водна пяна. Те се вкопчили един в друг. Вълните плискали петите им, а после и глезените. Прегърнати, те се молели на боговете — на пазителя на остров Уракас, на морския бог, на боговете на прадедите. Било тъмно като в рог, никакви звезди. Водата достигнала до пояс. Сякаш и последната скала изчезвала под петите им. После водата се повдигнала до гърдите, до шията и... земята окончателно изчезнала в дълбините. Пяна вече нямало, само големи и малки водовъртежи. Хората някак си се удържали на повърхността. Островът го нямало. Как ли не се опитвали с крак да намерят дъното, но нищо не излязло — наоколо само вода. Бездънно черно море под бездънно черно небе. Те заплували, за да търсят лодката си. Но не я намерили. Обзел ги ужас от случилото се, страх пред появяването на акули, умора. Започнали да потъват. За щастие попаднали на дънер, върху който по ред си почивали. Хоризонтът леко просветнал и те забелязали в далечината кораб. Спасени! Завикали от радост и заплували. От страх, че корабът ще отmine, бързали и едва не се удавили. В техните предания е описано как потъва остров, но те самите за първи път видели това. Искат да се върнат по-бързо на своя остров, на Уракас, за да благодарят на всички богове. Сродниците им ще бъдат удивени, а вождът им сигурно ще им устрои тържество. Жените ще слушат техните разкази...

— Моля ви се, дайте ми цигара — каза старецът на японски.

Като взе подадената от Онодера цигара, той с достойнство, както подобава на завършилия разказа си старейшина, я запали, всмукна и изпусна дима през сплесканите си ноздри.

— Разказват се удивително много истории за потънали острови — скръсти ръце на гърдите си професор Тадокоро. — Има достатъчно достоверни съобщения за острови, потънали без видима връзка с вулканично действие. Имало е и такива, които нееднократно са се появявали и са изчезвали под водата. Но в дадения случай е потънал бързо твърде голям остров и при това пред очевидци, което е според мен изключителен случай. — Да, но не само това е учудващо — каза с

обикновения си спокоен маниер океанологът. — Работата е в това, че „Суйтен-мару“ е отбелязал местонахождението на най-високата точка на острова с шамандура. Но докато пристигнем, шамандурата е била отнесена. До срещата си с вас ние успяхме да направим няколко измервания на дълбочината.

— Открихте ли острова?

— Открихме го — кимна с глава океанологът. — Пишещото устройство на ехолота очерта точно такъв контур на морското дъно, както и „Суйтен-мару“. Така установихме местонахождението на потъналия остров. Най-високата точка на острова се оказа обаче на деветдесет метра дълбочина. И така приблизително за две и половина денонощия морското дъно в дадения район се е спуснало на сто и шестдесет метра. Какво ще кажете за това, професор Тадокоро?

[1] Главните острови на Япония са Хокайдо, Хоншю, Шикоку и Кюшю. ↑

Младият моряк, който придружаваше Онодера до палубата, се извини, че тъй като високите гости са много, не му е осигурена самостоятелна каюта. На леглото в каютата лежеше Юуки.

— Все още ли се чувствуваш зле? — попита Онодера.

— Не — каза Юуки. — Само малко съм уморен. Завърших напълно регулировката. Утре рано сутринта ще се потопим.

— Извини ме, че ти създадох толкова грижи — каза Онодера, като хвърли вещите си на леглото, на което щеше да спи.

— Да излезем на палубата на въздух — предложи Юуки. — Тук е задушно.

„Дайто-мару“ дрейфуваше в тихата нощ със загасени двигатели. Намираше се на около десет километра източно от потъналия остров и бавно го отнасяше на североизток. Бялата луна ярко осветяваше морската повърхност. Нямаше вятър. Излязоха на палубата. Там също не беше много прохладно, но по-приятно, отколкото в каютата. Двамата заобиколиха кърмата. Някой свиреше на хавайска китара.

Нощта беше тиха, навяваща сън. Нямаше силно вълнение. Шумът на плискащите кораба вълни беше глух. Прислонилият се към борда Юуки извади лулата си. В тъмнината тук не проникваше лунна светлина, само от време на време малкото жълто пламъче ту проблясваше, ту изчезваше, сякаш дишаше.

Тихият океан... Въплъщение на спокойствието. Но под тези тъмни, заспали води се крият поразителни сили, щом само за една нощ са способни да потопят без шум остров, дълъг километър и половина. Невероятно, но именно тук, по тъмното дъно на това море, се простира от север на юг по протежение на три хиляди километра „огненият пояс“. А още по-дълбоко този огнен змей от векове се бори със скалите. Някакъв скок, някакъв удар на двата борещи се противника и ето че се пропуква земната кора, развихря се морската повърхност, поразявайки човешкия взор и разум. Но това е само капка от потта на гиганта, едно издихание от неговото свирепо дишане.

„Какво ли става на дъното на това тъмно море? До какво ли ще доведе сблъскването на огнения змей и скалите?“ — мислеше си Онодера, като гледаше морската повърхност.

— А? Ето къде сте били! — бляскащите стъкла на очилата и бялата нощна риза не оставяха съмнение, че това е Юкинага. — Утре в седем часа ще пристъпим към работа. Вероятно командирът ще ви съобщи за това. Кога ще можете да се потопите?

— Мисля, че е най-добре час и половина след като започнем подготовката — отговори Юуки. — Ако без щателна проверка се хвърлим веднага във водата, не след дълго можем и да берем душа.

— Ще вземем ли някакви специални прибори? — попита Онодера.

— На сегашното място — не — поклати глава доцент Юкинага. — Може би вече са пристигнали две-три нови устройства за сеизмографски измервания на морското дъно, но те сигурно нямат отношение към „Вадацуми“.

— А какво е положението на остров Тори? — попита Юуки. — Ще има ли изригване?

— Засега изглежда спокойно. Изригването на Байонезкия архипелаг е затихнало. Образува се един малък остров.

— Тук потъна остров, а там се образува... — промърмори Юуки, като изчука лулата си о борда, за да я изчисти.

Младият моряк, който свиреше на китарата, се приближи към тях. Тримата замълчаха за миг, слушайки го.

— Какво ли може да става там? — Онодера многозначително посочи с пръст надолу към морето.

— Не знам — поклати глава доцент Юкинага. — Но във всеки случай нещо става. Какво именно и защо — не бихме могли да кажем въз основа на данните, с които разполагаме. Дори причините за земетресенията все още не са ни известни. Струва ми се, че в дълбочините се извършва нещо непознато до сега за нас.

— Но — продължи настойчиво Онодера — ясно е, че в земната кора започва някаква огромна по мащабите си дейност по протежение на Японската морска падина, във вулканичния пояс Фуджи и по целия Японски архипелаг? Не ви ли се струва, че се е активизирала някаква сила в дълбините на земята под Японските острови?

— Не знам — повтори Юкинага. — Доказателствата са недостатъчни.

„Неизвестно“, „Не знам“, „Нещо става“, „Доказателствата са недостатъчни“ — мислеше си Онодера раздразнено; дръпна се от перилата и се приближи към все още свирещия моряк.

— Ха сега да видим — извика той и взе китарата от матроса. Импровизацията му във вихрено темпо покори момчето.

— Браво! Колко хубаво свирите! — възхити се то. Поласкан от похвалата, Онодера съчиняваше думи в ритъма на мелодията.

— Каква е тази песен? — възторжено попита морякът. — За пръв път я чувам.

— Току-що я съчиних. Тя се нарича „Нищо не знаем и нищо не можем“.

— Колко интересно! — удиви се морякът и като взе от Онодера китарата, почти без грешка изсвири току-що чутата песен. — А не е ли по-добре да се изсвири ето така — и момчето показва как...

— Разбира се, че е по-добре — кимна Онодера, смутен от своя детински порив, породен от раздразнението. — Да, по-добре е.

— Да отидем в трюма, а? Може би ще съчините до края тази песничка?

— Не, ще отида да спя. Продължението съчини сам.

След като се хвърли в леглото, Онодера си спомни за изсвирената песничка и се замисли: „Е, какво пък...“. Той легна по корем и си записа мелодията на първото попаднало му късче хартия.

На следващия ден в седем часа сутринта „Дайто-мару“, като се движеше бавно, измери дълбочината и спря над потъналия остров.

„Тацуми-мару“, в случая изпълняващ функцията на спомагателен и носещ горивото кораб, бе пристигнал още миналата нощ и сега стоеше на триста метра от „Дайто-мару“. На него също се извършваха приготовления за потопяването. Стрелата на подемния кран повдигна „Вадацуми“ бавно и го спусна върху тихата морска повърхност. Онодера и Юуки скочиха на палубата му. Онодера се скри в гондолата и получавайки указания от Юуки, който беше застанал до открития люк, насочи „Вадацуми“ към „Дайто-мару“. От ниската работна кърма хвърлиха въже, край борда се изду червен маркуч от пластмаса. Манипулаторите леко прегърнаха „Вадацуми“ и като го закрепиха

неподвижно, повдигнаха маркуча и започнаха преливането на бензин в поплавъка.

Дълбоководният плавателен съд „Вадацуми“ беше конструиран по прототип на първия батискаф, създаден от Пикар през 1948 година, и се считаше за остарял. Съществуваха вече по-съвършени дълбоководни съдове с голяма плаваемост, направени от литиева стомана, с относително тегло, по-малко от това на водата. Два такива съда имаха САЩ и един Франция. Имаше и в други страни.

И все пак името на Огюст Пикар се обезсмърти не от създадения от него стратостат FNRS № 1, който позволи на човека за пръв път да се издигне над земята на височина тридесет хиляди метра, а от дълбоководния батискаф FNRS № 2.

Пикар е владее до съвършенство тайните на подезната сила и плаваемостта. Той мечтаел да изобрети кълбо, което така свободно да плава в дълбоководните простори, както стратостатът плава във въздуха, благодарение на подезната сила на водорода.

През 1934 година Уйлям Биби постигна световен рекорд, като се потопи с батискаф на дълбочина деветстотин осемдесет и четири метра. Но принципът на потопяване с батискаф по същество не бе претърпял изменения още от времето на Александър Македонски — пътят в морските дълбочини се ограничаваше от стоманено въже.

Пикар мечтаел за „подводен стратостат“, който, освободен от тежките въжета, ще може свободно да се потопи в морската дълбочина, като маневрира и се издига на повърхността благодарение на тежест, наречена баласт, осигуряваща неговото равновесие и устойчивост. А какво представлява подводницата? Тя няма достатъчно твърд корпус за тази цел. На голяма дълбочина, където налягането е един тон на квадратен сантиметър, кухнята лодка ще се сплеска. Дори коркова тапа в тези дълбочини се пресова до твърдостта на гранит и като камък пада на дъното. Но ако се повиши твърдостта на корпуса? Тогава неизбежно ще се повиши и теглото и плавателната способност на лодката ще се окаже недостатъчна. А какво ще стане, ако се увеличи плавателността на подводницата с помощта на спомагателен поплавък. Дори и огромен поплавък няма да може да противодействува на изключително високото налягане. Ами ако поплавъкът не е херметически затворен и водата има свободен достъп в него? Тогава налягането върху вътрешните и външните стени ще се изравни, но

същевременно обемът на въздуха, изолиран от водата, под въздействието на налягането ще се намали няколкостотин пъти, а с толкова ще се намали и плавателната способност на тялото. Дори и въздушен балон на определена дълбочина под водата потъва като камък.

И ето, на Пикар му хрумнала идеята да използва вещество, което почти не се поддава на свиване, дори при налягане от много атмосфери. Такова вещество се оказал бензинът. На 3 ноември 1948 година първият автоматично управляван батискаф FNRS № 2 с бензинов поплавок се потопи на деветстотин метра дълбочина в открито море, недалеч от столицата на Сенегал — Дакар. Следващите подводни съдове от този тип FNRS № 3, „Триест № 1“, „Триест № 2“ и „Архимед“ неведнъж покоряваха морските дълбочини на повече от хиляда метра.

„Вадацуми“ принадлежеше към същия тип съдове и макар да се считаше за остарял в сравнение с американския „Алюминаут“ или френско-белгийския „Литий-марин“, но все пак по технически данни притежаваше максимална маневреност и продължителност на пребиваване под водата като всички съдове от този тип. Снабден с високоефективни свръхлеки водородни акумулатори, „Вадацуми“ беше постигнал рекорд за двадесет и четири часова пребиваване под водата с екипаж от двама души. Неговата гондола, дълга три и половина метра и с диаметър два метра и двадесет сантиметра, беше снабдена с каюти и дори с минитоалетна. Максималната скорост на „Вадацуми“ под вода достигаше седем възела, а средната — четири. Той можеше да извършва скоростно потопяване до четиристотин метра в минута. Снабден бе с подводни осветителни ракети и подводна телекамера с панорамен обектив и разполагаше със сигурна радиовръзка на ултра дълги вълни. Над палубата на „Тацуми-мару“ се вееше червен флаг, което означаваше „Огнеопасно!“ Въздухът миришеше на бензин. Бяло-червено-оранжевите бордови линии на „Вадацуми“ постепенно се потопяваха във водата.

Когато резервоарите се напълниха и червеният флаг беше сменен с жълт, от „Дайто-мару“ се отдели моторна лодка с шест души на борда. Двама от тях трябваше да останат на „Тацуми-мару“ за връзка, а останалите — по двойки да извършат три поредни потопявания, всяко от които щеше да продължи по два часа и половина. Веднага

след завръщането на празната лодка, „Дайто-мару“ даде сигнал и започна да се изтегля. На него остана ръководителят на комисията.

В същото време завършиха подготвителните работи за потопяването на „Вадацуми“. От палубата на батискафа Юуки бързо се прехвърли на „Тацуми-мару“ и махна с ръка на Онодера.

— Ще държа връзка с теб чрез радара — каза той. — Средната дълбочина тук е малко повече от четиристотин метра. Все едно отиваш на разходка.

— Не съм — Онодера посочи с пръст през рамо професор Тадокоро, който в този момент делово преминаваше по палубата. — Всички са твърде възбудени и казват, че ако им се удаде възможност, биха искали да надникнат в морската падина.

Екипажът на първата смяна се състоеше от професор Тадокоро и млад специалист от Управлението за морска промишленост. Онодера ги настани в гондолата и даде сигнал за тръгване. Механичните ръце се разтвориха и отблъснаха „Вадацуми“ от борда. По съществуващия обичай Онодера сложи пръсти в уста и свирна. От палубата на „Тацуми-мару“ изсвири в отговор Юуки. През четириметровия цилиндричен проход от вътрешната страна на поплавъка Онодера се спусна в гондолата и затвори люка.

— Да тръгваме! — каза той и като провери още веднъж работата на предавателя на ултра дълги вълни, се обърна към седящите в напрегнато очакване пътници и попита: — Е, удобно ли се настанихте? Илюминатори има пред вас и на кърмата. А ето и екранът на телевизора. Телекамерата с панорамен обектив, чийто ъгъл на обхвата е сто и четиридесет градуса, е поставена в носовата част.

Онодера намали осветлението и протегна ръка към лоста, за да отвори електромагнитните клапани. Предният и задният въздушни резервоари се отвориха. От „Тацуми-мару“ се виждаше как оранжево-бялата командна кула на „Вадацуми“ бързо изчезна в кипящата пяна на вълните.

Онодера включи двигателя.

Страничният винт над кърмата на поплавъка бавно започна да се върти.

— Дълбочина шестдесет метра. Започваме потопяването. Моля, хванете се за дръжките!

Онодера завъртя кормилото, което беше точно като на самолетите, и „Вадацуми“ като свредел се спусна надолу под ъгъл петнадесет градуса. В зрителното поле на носовите илюминатори на бавно въртящия се батискаф се появиха тъмни сенки. Двама водолази от „Тацуми-мару“, които бяха поставили шамандура над набелязаната цел, сега стояха на специална платформа. Макар че изолационните помещения на платформата бяха напълнени с азот, а не с хелий, на водолазите очевидно не им беше съвсем лесно да се крепят на малката площадка, намираща се на деветдесет метра дълбочина. Те се държаха за корабната верига на котвата, но неведнъж размахваха ръце, също като регулировчици на кръстовище.

Онодера включи подводната телекамера. Изображението беше чисто и ясно.

— Ако желаете, можете да направите видеозапис — каза той на професор Тадокоро. — Достатъчно е да натиснете това копче. Лентата е предвидена за запис в продължение на тридесет минути. Разполагаме с три ленти.

Професор Тадокоро и специалистът от Управлението за морска промишленост мълчаливо гледаха ту в екрана на телевизора, ту в илюминатора.

— Ето го, това е той! — възкликна изведнъж професорът. — Точно той.

Беше едва десет часът. Слънчевите лъчи падаха косо върху морската повърхност и слабо осветяваха дълбочината, но водата беше съвсем прозрачна и на екрана на телевизора се виждаше ясно бавно отместващия се тъмен силует на потъналия остров. Върхът му се открояваше като светло петно, а склоновете потъваха в мрака на бездната.

— Насочете се право към острова — заповяда професор Тадокоро, като включи видеозаписа. — И ако е възможно, продължавайте потопяването, без да изменяте положението на съда...

Като направляваше внимателно кормилото, Онодера с кратки и резки тласъци изведе батискафа от въртеливото спускане и като изви носа му към острова, на заден ход спря. След това, под същия ъгъл, без да се изменя положението на батискафа, започна потопяването. На екрана като на театрална сцена бавно се издигаше върхът на „безименния остров“. До него оставаха около триста метра.

Професорът отново натисна копчето за видеозапис. Лентата започна да се върти с едва доловимо шумолене.

Онодера включи ехолота.

— Не се увличайте много със записа — каза той, като внимателно следеше треперещата стрелка на ехолота, която все повече приближаваше към червеното нулево деление, и показанията за скоростта на потъването. — По-нататък ще бъде още по-интересно.

На десет метра от върха Онодера даде внимателно заден ход. „Вадацуми“, запазвайки наклон от петнадесет градуса, отскочи назад.

— Да се потопим ли по протежение на склона? — попита Онодера.

— Хей, скъпи, не си играй с нервите ни! — прозвуча по ултра дългите вълни гласът на Юуки. — Мислех си, че ей сега ще се врежеш...

— Заобиколете върха — каза професор Тадокоро, — а след това се спуснете надолу по склона.

— Съобщение от „Дайто-мару“ — разнесе се глас от високоговорителя. — На изток от острова морското дъно образува наклон от три градуса. Дължината му още не е установена. Според морските карти дъното в този район е равно, а дълбочината му е със сто и осемдесет метра по-малка.

— Свличане ли има? — попита специалистът от Управлението за морска промишленост.

— Професоре — даде пълен ход Онодера, — как да си обясним, че при спадането на морското дъно с около двеста метра, не се е появила цунами?

— Не знам — промърмори Тадокоро. — Това явление е компенсирано с нещо друго, какво именно — не мога да си представя.

„От вчера казват само: «Не знам! Не знам!»“ — мислеше си Онодера.

На петдесет метра от върха „Вадацуми“ започна потопяване със скорост три възела в час. Преминаха деветдесетте метра. Дори и на тази дълбочина беше много светло. Ясно се очертаваха гънките на кратера на древен вулкан. Не беше дори необходимо да се включат прожекторите с далечен обхват на действие.

Без да се задълбочава в подробности, Онодера разбираше, че на морското дъно се е образувал остров, който дълго време се е намирал

под водата, а след това за кратко време „се е издигнал“, за което свидетелствуваха следите от ерозията. Сега този пустинен остров отново се бе спуснал на дъното. Кратерът на върха му имаше диаметър около двеста-триста метра, а вътрешните му стени се спускаха почти отвесно надолу. По тях се забелязваше дълбока V-образна пукнатина. Тя беше явно от не вулканичен произход и бе възникнала след образуването на кратера. Ехолотът показваше, че вътрешната дълбочина на кратера е сто метра. Онодера си мислеше обезпокоен дали професорът няма да предложи да се спуснат в кратера. Направиха полукръг над острова, но не откриха признаци за скорошна вулканична дейност. Като студен блок островът стабилно лежеше на дъното, сякаш вечно е бил тук...

Онодера даде сигнал за потопяване. Като включи хидролокатора, той наведе носа на батискафа под ъгъл приблизително тридесет градуса спрямо склона на острова, превключи хидролокатора на ехо и каза по микрофона на високоговорителя:

— Юуки, потегляме... Дръж ни под наблюдение!

— Виждам ви добре — отговори Юуки. — Сега сте точно под мен.

Онодера завъртя ръкохватката. Зад дебелия стена на гондолата се чуваше шумът на водата. Чувствуваше се вибрацията на винта, който изтласкваше водата. Професор Тадокоро и младият специалист, след като притегнаха коланите към седалките, преместиха поглед от илюминаторите върху екрана на телевизора. В гондолата гърмеше ехото на хидролокатора: „Ко-н, ко-н“. „Вадацуми“ се спускаше по склона.

Стада от риби пресичаха екрана. От време на време се мяркаха силуетите на акули. В десния илюминатор се виждаше склонът на потъналия остров или по-точно върхът на подводния морски вулкан.

„Вадацуми“ се спускаше все по-ниско. Двеста метра, двеста и петдесет. Слънцето навярно се бе издигнало доста високо, защото наоколо ставаше все по-светло и водата зад стъклата изглеждаше яркосиня. Онодера почти не гледаше пиезометъра. В същност тази дълбочина беше разходка за „Вадацуми“. Триста метра. Онодера постепенно изравни батискафа. Склонът ставаше все по-полегат и плавно отиваше към синьо-виолетовото дъно. Температурата на водата беше петнадесет градуса. На екрана почти нищо не се виждаше и

Онодера изключи телевизора. А когато изключи и електрическото осветление на гондолата, в илюминаторите нахлу прозрачна светлина. Дълбочина триста и петдесет метра. „Вадацуми“ почти хоризонтално вървеше към подножието на силно полегатия склон, който се губеше в мрака на дъното. Онодера увеличи скоростта до половин възел и изхвърли малко баластни топчета.

— Ето го дъното!

На пръв поглед по дъното нямаше никакви изменения. Едва забележим наклон, и то само ако се вгледаш.

— Съвсем очевидно е, че снижаването е станало скоро и преместването е било много рязко — каза специалистът. — Ето, погледнете тук!

— Хм, ясно е, че снижаването в този район пълзи надолу по склона — добави професорът.

— А не е ли по-точно да се каже, че тук се е извършило пропадане на земните пластове?

— Онодера-кун^[1], моля ви, вървете към източната страна на стръмния склон — каза професорът.

Когато изплаваха на повърхността, на „Тацуми-мару“ кипеше спор. Той се беше разгорял още преди момента, когато „Вадацуми“ изхвърли баласт и започна да изплава на повърхността, като съобщил за това по ултра дългите вълни на „Тацуми-мару“ и „Дайто-мару“. Механичните ръце захванаха „Вадацуми“ и „Дайто-мару“ с много малка скорост се отправи на изток. Започна подготовката за второто потопяване. Докато запълняха изолираното помещение с нов баласт и сменяха видеолентата и авто регистраторите, спорът на кораба достигна своята връхна точка. Още малко и учените щяха да се нахвърлят един срещу друг с юмруци. Професор Тадокоро упорито настояваше на това, че границата между наклонения участък на шелфа и възвишението е почти изчезнала. Специалистът по морска промишленост го подкрепяше, но считаше, че до неотдавна тя е съществувала. Достатъчно доказателство за това е разголеното обширно пространство.

По това време подготвиха „Вадацуми“ за второто потопяване в самия участък на шелфа. На борда бяха Юкинага и вулканологът. Много бързаха, дори взеха обед със себе си в батискафа. Онодера,

както и предишния път, направи скоростно потопяване до шестстотин метра дълбочина, а след това се спуснаха по склона на дълбочина хиляда осемстотин и петдесет метра. Двамата учени, като видяха картината, която се разкри пред тях, се развълнуваха. Дори винаги спокойният Юкинага загуби своята невъзмутимост и издаде някакво възклицание.

Когато батискафът изплава на повърхността, започна слабо вълнение. Повдигнаха „Вадацуми“ на кърмата и „Тацуми-мару“ даде пълен ход.

— Третото потопяване е отложено за утре — каза професор Тадокоро. — „Дайто-мару“ ще изследва измененията в Бонинската падина, която е на сто и двадесет километра оттук. Ще се опитаме да се потопим на дъното на падината. Надявам се, че батискафът ще издържи, нали?

— Теоретично той може да се потопи на десет пъти по-голяма дълбочина — отговори Онодера. — Преминал е невероятни изпитания при удар в хидродинамичния басейн на корабостроителната фирма „Ай“.

[1] наставка, която се прибавя към собственото или фамилното име в знак на фамилиарност. ↑

На другия ден...

Този път и двата кораба следяха „Вадацуми“, който под спокойната морска повърхност се насочи към морската бездна и започна да потъва. Пасажери бяха професор Тадокоро и доцент Юкинага. Долу, на дълбочина няколко хиляди метра, беше царството на непрогледния мрак. Там, на дъното, температурата на водата се понижаваше почти до нула, а налягането върху човешката длан достигаше сто тона.

Чувствувахе се всеобщо напрежение. Онодера ръководеше потопяването в падината особено внимателно. Потъваха със скорост четири километра в час. Отначало Онодера използваше низходящо течение, но на сто метра под морската повърхност вече започна един почти неподвижен свят. Изчезнаха стадата от риби — обитатели на горните слоеве на водата.

„Вадацуми“ премина през облаци светещи микроорганизми, наподобяващи падащ сняг. Мяркаха се дълбоководни медузи и светещи риби. На дълбочина около седемстотин метра изчезна дори и смътната светлина зад илюминаторите, а вече на хиляда метра батискафът навлезе в царството на мрака. Ставаше студено. Върху вътрешната страна на гондолата влагата се отлагаше на едри капки.

— По-добре ще е да се облечете — каза Онодера. Приборите в батискафа светнаха със зеленикава светлина. На дълбочина хиляда и петстотин метра Онодера включи прожекторите. В лъчите им водата едва доловимо се полюшваше и обгръщаше „Вадацуми“ със сиво-зелена мантия. От време на време наоколо преминаваха чудновати дълбоководни обитатели, но не проявяваха никакъв интерес към странния пришълец. Като фойерверк пламна и се разпръсна ято светещи скариди и медузи. Нещо непознато, черно и огромно, шаваше на границата между светлината и мрака.

— Три хиляди метра — съобщи Онодера, като гледаше показанията на пиезومتъра. — Отляво започва склонът към морската

падина. Разстоянието е единадесет километра, наклонът е двадесет и пет градуса.

Фотонно-мазерният хидролокатор неприятно прищракваше с отразения звук и ясно рисуваше върху Брауновата тръба релефа на далечното морско дъно.

Съдейки по картата, континенталният склон на морската падина трябваше да бъде много стръмен, а в действителност бе доста полегат, като точно на това място най-големият наклон бе тридесет градуса. А склонът откъм страната на Тихия океан бе още по-полегат — приблизително десет-петнадесет градуса. Само на отделни места в дълбоките долове наклонът достигаше петдесет-шестдесет градуса.

Когато уредът за измерване на дълбочината показва, че до дъното остават четири хиляди и петстотин метра, Онодера изключи ехолота. В гондолата се възцари мъртва тишина. На такава дълбочина „Вадацуми“ запазваше стабилно равновесие, сякаш беше неподвижен. Само ако се погледнеше през илюминатора, щяха да се забележат летящите нагоре фигури на подводните обитатели, които показваха, че стоманеното елипсовидно тяло непрекъснато потъва със скорост метър и половина в секунда. Температурата в каютата бе шестнадесет градуса по Целзий, а на водата три градуса. Доцент Юкинага старателно се загърна. Заработи сушителят и всички капчици от вътрешната страна на стените изчезнаха. Пиезومتърът показваше четиристотин и двадесет атмосфери налягане, което продължаваше да се увеличава. В гондолата беше тихо и мрачно.

Пет хиляди метра... Юкинага помисли, че се задушава. Струваше му се, че с цялата си кожа усеща прекомерната тежест на водата. Налягането на водната маса върху гондолата беше няколко стотици хиляди тона. Доцент Юкинага изплашено се огледа, беше доловил неясен шум.

— Нищо страшно няма — успокои го Онодера, досетил се за състоянието му. — Поради ниските температури се обаждат детайлите от инсталацията за закрепване на гондолата. Да включи ли радиатора?

— Не — каза професор Тадокоро. — Вече сме близо до морското дъно.

— Дълбочина пет хиляди и седемстотин метра — погледна пиезومتъра Онодера. — До морското дъно...

Фиуу... и звуковата вълна се изстреля надолу. Ехото веднага се върна.

— Остават хиляда деветстотин и петдесет метра... Дъното е равно.

Живите същества, които се отразяваха в илюминатора, бяха почти изчезнали. Понякога в блясъка в прожектора отплуваха надалече дълги, подобни на змиорки призраци. Това бяха дълбоководните медузи с поразителна приспособяемост. Но само да се изключеше прожекторът, ставаше тъмно като в рог и тук-там проблясваха като звездички светещите микроскопични организми. Температурата на водата се беше понижила до едно цяло и осем десети градуса, а в гондолата — до тринадесет. Хронометърът отчиташе час и четиридесет и две минути от потопяването на гондолата във водата.

— Седем хиляди метра...

— А това пък какво е? — едва чуто попита Юкинага. Морска котка ли е?

Същество подобно на огромна завеса бавно отплува, като закриваше левия илюминатор.

— Не може да бъде... — промърмори професор Тадокоро, — много е грамадно за живо същество. За да премине ивицата светлина, му бяха необходими пет-шест секунди, което показва, че дължината му е около тридесет метра.

— Ще се опитаме ли с хидролокатора да проверим какво е? — попита доцент Юкинага.

— То вече отплува нагоре — отговори Онодера. — А скоро ще бъдем на дъното.

Той натисна превключвателя, с който се отделяше баласт. Последва глух шум и скоростта на потъването се намали. Но изведнъж нещо силно блъсна „Вадацуми“. Носът му се измести с двадесет градуса на ляво, а после с тридесет на дясно.

— Какво става? — почти извика Юкинага. — Авария ли има?

— Не — Онодера се усмихваше хладнокръвно. — Изглежда е дълбоководно течение.

— На такава дълбочина? — учуди се професор Тадокоро. — И толкова силно?

— Не знам — каза Онодера. — И преди сме наблюдавали нещо подобно, но толкова силно за първи път ми се случва. Ако това е

морско течение, би трябвало скоростта му да е повече от три възела и половина.

— Толкова много ли? — недоверчиво попита доцент Юкинага.
— На дълбочина седем хиляди метра такова бързо течение?

— Каква е причината не знам — повтори Онодера. — Ширината на потока бе сто и петдесет метра.

След като „Вадацуми“ благополучно премина този пласт, Онодера включи хидро ракетата и отново обърна батискафа право на юг. Друг страничен удар не се появи.

— До дъното остават четиристотин метра — обяви той, като не снемаше поглед от приборите и малко по малко започна да изхвърля баласт. Скоростта на потъване намаля — от метър и половина на метър и двадесет сантиметра, на един метър, още по-малко... С едно завъртане на ръчката двата винта заеха вертикално положение. Батискафът с тихо бръмчене все повече и повече забавяше спускането. Моторът спря, когато скоростта достигна половин метър в секунда. Продължаваха бавно да потъват. До дъното оставаха петдесет метра. Гондолата леко потръпна и се олюля от спускането на предпазната котва. Поради отделянето на баласт, скоростта на потъването падна до двадесет сантиметра в секунда.

— Показа се — въздъхна доцент Юкинага.

При кръстосването на лъчите от носовия и кърмовия прожектори се появи неясен жълто-кафяв кръг. Постепенно светлината се засилваше и контурите му се очертаваха по-добре. Тук-там над него кръжаха малки мътни кръгове, които наподобяваха гевреци, образувани от неотдавна изхвърлените баластни топчета. Предпазната котва се заби в дъното. Батискафът постепенно преустановяваше потъването и накрая спря на метър и половина от дъното.

Когато едва забележимото течение започна да отнася жълто-кафявата мътилка, съвсем ясно се очерта студената пустиня на морското дъно. Лъчите на всички прожектори падаха отвесно, без да се разсейват. До самото дъно водата изглеждаше тъмновиолетова, почти отговаряше на човешката представа за морска бездна. Непрогледен мрак плътно настъпваше от всички страни към осветеното пространство. Водата в морската падина беше съвършено прозрачна.

„Вадацуми“ висеше във водата като неподвижен балон, завързан с къса котвена верига. Той беше замрял като живо същество, удобно

застанало на последното звено на веригата, или наподобяваше йога, седящ в поза на съзерцание на края на хвърлено във въздуха въже... Шестте му очи изпускаха шест снопчета светлина. Великата мъртва тишина на гигантските морски дълбини притискаше от всички страни тази крехка черупка, която понасяше върху себе си налягане от осемстотин атмосфери. Дори и плътността на водата беше с четири процента по-висока от обикновената. Огромна маса вода тегнеше над обширното пространство на дънната пустиня, покрита с лепкава кал. Температурата в гондолата се понижи до дванадесет градуса, а на водата — градус и половина. Тримата пасажери, потиснати от непосилното бреме върху плексигласовите илюминатори с диаметър петнадесет сантиметра, едва дишаха.

— И така — проговори Онодера с пресипнал глас, — намираме се на дъното на морската падина. Дълбочината ѝ е седем хиляди шестстотин и четиридесет метра.

Сякаш събудени от неговия глас, двамата учени възбудено зашепнаха.

— Ето там — професорът посочи с пръст.

Доцент Юкинага кимна. По дъното от запад на изток се простираха вълнообразни следи.

— Неотдавна — започна доцент Юкинага — тук от запад на изток е преминал внезапен и достатъчно силен дълбоководен придънен поток. А там има стари вълнообразни следи, преминаващи от юг на север.

— А онова какво ли е? — попита професор Тадокоро. — Толкова дълго, приличащо на канавка.

— Не разбирам — поклати глава доцент Юкинага. — Не е ли следа от някакво животно?

— Нима считате, че морското дъно се обитава от такива огромни голи охлюви! — възкликна професор Тадокоро. — Дебели по няколко метра.

В гондолата на няколко пъти прищракна фотоапарат и на дъното пробляснаха къси пламъчета. Професор Тадокоро стискаше в ръцете си силно чувствителен гравитомер.

— Ще можем ли да се придвижим на такава дълбочина? — попита Юкинага. — Напред и надясно под ъгъл седем градуса.

Онодера включи телевизора и изхвърли малко баласт. Зад илюминатора отново се вдигна мътилка. „Вадацуми“ едва-едва се дигна, така че корабната верига само леко потрепера. С помощта на хидро ракета Онодера внимателно завъртя кораба, заобиколи котвената верига и насочи батискафа с минимална скорост напред.

Мътилката постепенно се утаи, при което на морското дъно се откри дълъг ров с ширина седем-осем метра. Той приличаше на следа от пропълзяването на огромно животно или от търколил се огромен камък.

— По-нататък има още... — измърмори под носа си доцент Юкинага. — И много...

— Какво е това според вас? — попита професор Тадокоро.

— Нищо не разбирам — поклати глава Юкинага. — Два-три пъти съм слизал в морски падини, но такова нещо виждам за първи път.

Широки ровове пресичаха морското дъно от изток на запад. Беше трудно да се определи дължината им, а ширината беше от четири-пет до осем-девет метра. Сякаш нещо се бе придвижило по морското дъно. Гигантско нещо, непознато досега...

— Намираме се на дълбочина седем хиляди и деветстотин метра — съобщи Онодера. — Наклонът на дъното става по-стръмен.

— Водата помътнява — забеляза професор Тадокоро.

Наистина, видимостта значително се влошаваше. Под светлината на прожекторите можеха да се видят само облаци мътилка. Изведнъж с внезапен удар носът на кораба се повдигна нагоре. По инерция батискафът отскочи на двадесет метра. След което започна да се люлее надлъжно.

— Всичко наред ли е? — попита Юкинага, като се вкопчи в седалките. Под мъждукащата светлина на лампата върху челото му се виждаха едри капки пот.

Вместо отговор Онодера притегли към себе си ръчката и повдигна батискафа с още тридесет метра. Веднага надлъжното клатене намаля.

„Да съществува такова силно течение по дъното на морската падина на дълбочина осем хиляди метра, за каквото дори и в учебниците не може да се прочете! Та това е откритие!“ — помисли си Онодера.

На разстояние шестдесет метра от дъното той върна кораба в хоризонтално положение. Люшкането почти престана.

„Вадацуми“ измина вече три километра, а краят на падината все още не се виждаше. Нейната ширина в най-тесните участъци достигаше няколко десетки километра. Разстоянието до дъното беше около шестдесет метра, а видимостта не превишаваше десет метра. Бяха изминали повече от три часа след потопяването.

— Спрете! — почти извика професор Тадокоро.

Онодера даде заден ход, след което изключи двигателя. По инерция „Вадацуми“ малко се потопи. И макар колебанието на водата, предизвикано от въртенето на винта, да беше престанало, височината на пиковите върху лентата на осцилографа не се понижи.

— Ще се спуснем ли още веднъж до дъното? — попита Онодера. Батискафът продължаваше бавно да се потопява.

— М-да — неуверено промърмори под нос професор Тадокоро.

— Може да пуснем осветителната ракета.

— Добре, пуснете я.

Онодера отвори капака на кутията, в дясно от пулта за управление. Той си представи как сребристият цилиндър ще изскочи веднага от поплавка и косо, с ръмжене ще тръгне нагоре, оставяйки след себе си дълга опашка от пяна, и дръпна лоста. След едва доловимото сътресение в горната част на екрана се появи ослепително ярко кълбо. Като пускаше огромни мехури, то бавно заплава по диагонала.

Двете прилепени към илюминаторите фигури изразяваха безмълвно учудване. Онодера, който гледаше екрана на телевизора, където картината се менеше с изключителна бързина, също беше изумен.

От дъното се вдигаха причудливи мътни облаци, които се осветяваха от мощните лъчи на бяло — синкавото слънце. Наоколо нямаше нищо друго, освен тази кълбеста облачност в морското небе. Оказа се, че и тук, на такава страшна дълбочина, мътните облаци се вълнуват, дишат...

— Онодера, вие...

Но без да чува професора, Онодера натискаше лоста за изстрелване на следващата ослепителна ракета. Като забеляза, че

дъното, изобразено на екрана на ехолота, помътня, той бързо включи фононно-мазерния хидролокатор.

И изведнъж стана нещо съвършено неочаквано.

Остро насочената вълна с висока енергия проби шестдесетметровата дълбочина и премина по-нататък през слоя, който всички до този момент бяха приемали за морско дъно, и след сто метра описа релефа на истинското, твърдо морско дъно. А на дълбочина шестдесет-седемдесет метра хидролокаторът показва смътно, замъглено изображение.

Онодера едва не извика, че това е рохкав слой. Но откъде би могъл да се вземе той на дълбочина осем хиляди метра. Та нали ехолотът дава изображение на така нареченото „псевдо дъно“ само на дълбочина от петдесет до триста-четиристотин метра. Това става в резултат от изплуванията и потопяванията на планктона? А тук? Нима натрупаните облаци от мътилка играят ролята на планктон?

— Можете ли да се потопите още по-ниско? — попита професор Тадокоро, като се вслушваше във всяка дума на Онодера.

— А не е ли опасно? — намеси се Юкинага.

— Да се спуснем още петдесет метра — предложи Онодера. — Измерителната апаратура за определяне на температурата, плътността на водата и съдържанието на морските соли ще може да спуснем с още петнадесет метра по-ниско.

— Внимателно само... — промърмори професорът. — Бъдете готови всеки момент за изплаване.

Онодера източи от регулатора малко бензин и „Вадацуми“ започна бързо да се снижава.

— Плътен активен слой — каза професор Тадокоро. Температурата е един градус и седем десети. Съвсем малко по-висока от обикновената.

— А този слой се простира от юг на север — забеляза доцент Юкинага.

— Плътността е едно цяло и петдесет и три хилядни! — изуми се професорът. — Та това е много повече от максималната плътност на морската вода!

— А плътността на солите — доцент Юкинага изведнъж се запъна. — Но естествено тя би трябвало да бъде по-висока. Нали в нея

се съдържат голямо количество йони на метали, особено на тежките метали.

— Да се вземе проба от морската вода! — разпореди професорът.

Като пускаше третата осветителна ракета, Онодера изведнъж инстинктивно почувствува някаква опасност и изхвърли голямо количество баласт. Кълбата от мътни облаци рязко се отдалечиха към дъното.

— Какво правите? Та нали още...

В този миг дълбоководна придънна вълна със страшна сила удари „Вадацуми“ от страни. От този удар той се завъртя на деветдесет градуса и в наклонено положение се измести с няколко метра встрани.

„Земетресение — помисли си Онодера. — За първи път изпадам на дълбочина в такова затруднено положение. Да не би...“

Гондолата се клатеше със скърцане. Онодера изхвърли баласт. След това съобрази, че част от колебанията на кораба са от провисналата корабна верига и от дебелилото въже с бордовите прибори. Като вдигна едновременно приборите и веригата, той включи двигателя. Внезапно люшкането се прекрати. Онодера обърна батискафа на сто и осемдесет градуса. Скоростта на изплаване се оказа неочаквано малка. И именно тук Онодера забеляза, че вторият слой баласт поради неизправност на клапаните е останал не изхвърлен. Значи батискафът е започнал да изплава само защото са отрязали предпазната котвена верига.

— Да изплаваме — Онодера вече се беше овладял и гласът му звучеше спокойно. — От кораба съобщиха, че на повърхността на морето е започнало вълнение.

„Вадацуми“ се издигна на осемдесет метра над развихрените мътилки. Долу под тях по дъното бушуваше течение с висока плътност и неизвестен произход. То изпълваше най-дълбоката част на падината. „Вадацуми“, самотен, захвърлен в съвършено прозрачната чернота на бездната, поемаше обратен курс.

С освободена котва той наподобяваше балон, който увеличава с всеки метър скоростта си, устремен към едва мъждукащата някъде горе, на височина осем хиляди метра, светлина.

За да облекчи теглото, Онодера пусна останалите три осветителни ракети.

В този миг той съвсем осезателно усети стихията, в която се намираше. Светлината с мощност няколко десетки хиляди вата освети прозрачната, безкрайна и необятна морска шир. Отпред, отзад, отляво и отдясно — стена от съвършено неподвижна вода, притисната от своята собствена тежест от осемстотин атмосфери. На няколко километра наоколо нищо не закриваше зрителното поле. Някъде в далечината, от лявата страна на борда, на границата на светлинния кръг, чернееше, сякаш се разтваряше в тъмнината, склонът на морската падина. И това бе всичко, останалото прозрачна, студена стена от вода.

Онодера си представи гигантския, почти стокилометров разлом на земната кора. Той се простираше на много хиляди километра от тридесет и осмия градус южна до петдесет и третия градус северна ширина. Във вдлъбнатината на тази необятна и невероятна канавка, намираща се на дъното на океана, през тропиците, далече на север към бреговете на Камчатка проникват студените води на антарктическите полета.

Японската падина!

Една от най-дълбоките падини в света, простираща се на седем хиляди метра дълбочина под изпълнените със светлина и ветрове простори на Тихия океан. А там, на дъното на тази бездна, сега явно нещо става, нещо се заражда.

Гигантският студен змей на мрака, простиращ се от крайния юг до крайния север, като преодоляваше тежестта на чудовищното си налягане, едва забележимо потръпваше кожата си, сякаш още малко и щеше да се загърчи в конвулсии...

Но какво става там, какво?

Като гледаше изчезващите в безбрежната бездна на мрака звездички, Онодера почувствува цялото величие на океана и на скритото в него чудовище. Човек в сравнение с тях е песъчинка, а знанията му са нищожни.

Леден студ притисна гърдите му. Той усети прекомерното бреме на студената морска вода, усиляно от съзнанието за собствената безпомощност. Но какво може той? Другите двама, намиращи се в гондолата, трябва да са го почувствали също. Дори дишането им стана едва доловимо. Погледите им бяха приковани към мрачнозелените кръгове на малките илюминатори.

Какво ли се зараждаше там?

ТОКИО

1

Онодера представи доклада си на началника на Управлението и когато напускаше стаята, онзи го извика.

— Онодера-сан! — началникът сякаш си беше спомнил нещо.

Онодера се обърна и видя, че листовите с доклада лежаха непокътнати, както ги беше оставил. Началникът му, когото наричаха Йошимура, като чукаше с края на молива по върха на зъбите си, мислеше нещо и погледът му се рееше в небесата.

— Какво има? — попита Онодера.

— Хм... Ти в къщи ли се връщаш?

— Да — Онодера се засмя неопределено. — Искам да използвам до края прекъснатия си отпуск. От други ден...

Началникът се изправи, пристегна връзката около яката на лятната си риза и излизайки, каза на секретарката, която пишеше на пишеща машина с шрифт „хирагана“:

— Излизам и днес няма да се връщам. Материалите от конструкторския отдел съм прегледал и парафирал. Предай ги в подводния отдел.

Онодера отвори вратата пред него.

— Да изпием по чаша бира? — предложи началникът Йошимура. — Или да се разходим из Гиндза? А?

— Бира... Сега в такава горещина по-добре студено кафе — отговори Онодера.

— В такъв случай да си убием някъде времето на кафе — весело каза Йошимура, като натискаше бутона на асансьора. — Знаеш ли бар „Мирт“, който се намира на западната страна на Гиндза?

— Да, чувал съм за него. Веднъж момчетата от Компанията за морска промишленост „Юджима“ ме поканиха, но тогава не отидох.

— Там има едно хубаво момиче — младо, съвсем дребничко на ръст, при това необикновено интересно.

„Защо ли се съгласих? — мислеше си Онодера. — Бих предпочел да отида да се наспя, а не да пия. Може би така трябваше да му кажа“. В асансьора беше задушно и влажно. Няколко служители от чужди

фирми, явно търговци, ако се съдеше по костюмите и връзките им, оживено разговаряха по протежение на всичките десет етажа.

„Веднъж да се върна да се наспя... — мислеше си Онодера, излизайки от асансьора. — И тиха музика с удоволствие бих послушал. Франк, Дебюси... Или пък да се натряскам...“

Навън двамата мъже почувствуваха горещината, която се сипеше от небето като истинско стихийно бедствие. Онодера мигновено се покри с пот. Ризата му, която до този момент приятно охлаждаше тялото, стана мокра и гореща. Сякаш нечий влажни и лепкави ръце го бяха сграбчили така, че той дори, потръпна от отвращение.

— У — уф — въздъхна началникът, изглежда и той чувствуваше същото. — Кошмар! Да вземем кола.

Преди да влязат в таксито, земята под краката им леко потрепера.

Онодера кимаше с глава, загледан в оставащата назад улица. Високо в небето се издигаше сградата на обединената Яесу-Токийска централна гара, а наоколо в Мариноучи и на Гиндза като щръкнали огромни книги стърчаха високи сгради от алуминий и стъкло. Тези здания на височината на двадесетия етаж се съединяваха помежду си с коридори или с висящи над улиците скоростни магистрали, а от покрива на гарата точно в тази минута се издигаше стоместен аеробус с две двойки перки и се насочваше към аерогарата.

Този град растеше все по-нагоре. А хората оставаха долу или слизаха още по-надолу да живеят сякаш в низина, където никога не грее слънце, във вечно влажни и затънтени места, където нещо постоянно гние, нещо, което е нагорещено, което не е в състояние да се измъкне. Блед, уродлив живот, който смуче сокове в процеса на превръщане на органичната материя в неорганична и разпространява задушаваша топлина и миризма...

Таксито сви в широка подземна улица. Слязоха. В ляво имаше колонка за такси, а отдясно, зад бледозелените стъкла на витрините се простираха магазини и тротоари. Тук продаваха само скъпи и разкошни вещи. Беше тихо и безлюдно. Синтетичната тъкан, която покриваше пода, поглъщаше шума. Стените също бяха облицовани със звукопоглъщащи материали. Йошимура кривна по тесен коридор между златарски и галантерийни магазини. Някъде се мярна фирмата „Мирт“, но Онодера не ѝ обърна внимание. Той почувствува под краката си, че килимената пътечка потреперва. Осветлението ставаше

все по-мъждиво, докато зад завоя стана съвсем тъмно и само в далечината се виждаше кехлибарено осветена врата.

— Добре дошли!

В тъмнината до вратата нещо се размърда и пред тях се появи момче, облечено в черен смокинг.

— Вашите вещи за гардероба?

— Нямаме нищо.

Йошимура бързо продължи навътре, момчето тръгна пред тях. Преминаха по пухкав виненочервен килим, между слабо блещукащите стени. Вътре седнаха в удобни кресла. В саксията до тяхната маса растеше ветрилообразна палма. Разнасяше се тих, приятен музикален фон. На стената имаше абстрактна гравюра, осветена от бледосиня светлина.

— Кого виждам! И то толкова рано?

Неизвестно кога и откъде се беше появило изящно миниатюрно момиче, облечено в бяла минипола от акулова кожа.

— Убийствена горещина — промърмори Йошимура, като с рязко движение се изтри с напарфюмираното с одеколон йошибури^[1]. — Как е в Татешима? Кога се завърна?

— Не съм ходила там. Казват, че сега тези райони не са съвсем безопасни.

— Страхуваш се от земетресение? Та нали Татешима е по на юг от Мацуширо.

— Вече и в района на Комура земята се клати.

— Джин и тоник — каза Йошимура на келнера, като си палеше цигарата.

— Джин — присъедини се Онодера.

— Запознайте се — Онодера, служител в нашата фирма. А това е Юри-сан.

— Приятно ми е — каза Юри. — Какво работите?

— Управлявам дълбоководен кораб — отговори Онодера.

— О! Подводница?

— Това не е военен кораб, а малък съд, който може да се спуска и да плава на дълбочина повече от десет хиляди метра — обясни Йошимура.

— Потресаващо! Щом командувате такъв кораб, сигурно можете да се спускате и с акваланг.

— Да, гмуркам се — засмя се Онодера.

— Не бихте ли ми обяснили някой път как става това? Разправят, че било опасно.

— Дойде ли Мако? — попита Йошимура, като държеше чашата с коктейл джин — тоник.

— Току-що. Сега навярно се гримира.

— Повикай я тук. Искам да чуя как е завършила срещата й по голф с Навага.

— Мисля, че е загубила, защото си мълчи. Ако беше спечелила играта, не би могъл да я надприказваш.

Юри стана, постави ръка върху рамото на Онодера и като го гледаше в очите, попита:

— Наистина ли ще ме научите? Кога?

— Когато съм свободен — отговори кратко Онодера.

В това време дойдоха нови посетители. От полумрака сякаш изникнаха тънките фигурки на хостесите^[2]. Онодера неспокойно се огледа, здраво хвана чашата със зеленикавата течност, в която плаваха стопяващите се късчета лед, и изпи на две глътки питието.

— Желаете ли да повторите поръчката? — попита сервитьорът.

Онодера кимна.

Дойде друга хостеса, кимна леко на Онодера и като седна до Йошимура започна нещо да му шепне. Изглежда го питаше за някой клиент. Докато мълчеше, Онодера си взе с пръсти от солените фъстъци и на една глътка изпи питието. Той скучаеше. И отишлата си Юри, и седящата до Йошимура хостеса с кестенява перука, се отличаваха с красота и изящество, но върху техните младежки лица — момичетата не бяха на повече от двадесет и три, двадесет и четири години — лежеше сянката на умората. Скъпи шикозни дрехи и повехнала кожа. Държаха се прекрасно, но някак си язвително.

Печелеха вероятно тройно, четворно повече от него и въпреки това изгаряха от неутолима жажда. Конкуренцията, завистта, ревността, парите, неудържимото желание към разкош, всичко това ги терзаеше, изгаряше отвътре. Нещо в тях дразнеше Онодера.

Млади и очарователни, тези блестящи момичета въпреки своята младост вече не умееха да се радват. Техните сърца не познаваха задоволство, както не познава засищане утробата на звяра. Те се уморяваха от собствените си желаниа, които постоянно и изкуствено

възбуждаха в тях. Някъде в дълбочината на очите им се появяваха първите признаци на мрачно безизразна скука. В същото време те говореха умно по различни въпроси, но в нито една от тях не се чувствуваше интелект. Какво да се прави, трябва още малко да се потърпи... Онодера бе обхванат от униние, беше му противно и той отново хвана чашата. Какво ще излезе от това първокласно заведение на Гиндза, ако се поразровиш по-надълбоко? Кой са тези, които превръщат малките създания в ненаситни и жалки скъперници? Може би политиците, хората на изкуството? И едните, и другите. Всички взети заедно. И парите, които прахосват като безумни.

„За да издържа тук, трябва мъничко да съм пийнал“ — помисли си Онодера и пресуши нова чаша. В сърцето си почувствува лека топлинка.

— Как красиво пиете! — възхити се хостесата, която седеше до началника Йошимура. — Впрочем при такова телосложение...

— Нали искахте да разговаряте с мен? — прекъсна я Онодера, обръщайки се към Йошимура.

— Какво? — началникът бе искрено удивен. — Ах, да. Но мисля, че е по-добре по-късно. Ти бързаш ли за някъде?

— Може и малко по-късно — кимна Онодера. — За работа ли ще говорим?

— Съвсем не — Йошимура поклати глава. — Да беше се оженил, а?

— У — уф! — хостесата се изсмя с див глас. — Добре казано! — Още ли не е свършил вашият ергенски живот?

— Слушай, заеми се с нещо друго — каза Йошимура на хостесата, сякаш даваше наставления на дете.

Изведнъж Онодера почувствува замайване, главата му сякаш се изпразни и той си взе от фъстъците.

— Имаш ли си любима или годеница? В къщи не ти ли говорят за това?

— Засега не — поклати глава Онодера. В момента той мислеше само за едно — дали не е изписана скука на лицето му.

— Сигурно знаеш, че нашата фирма увеличава основния капитал и се готви усилено да разшири отдела по разработка на суровините. Но нека си остане само между нас. Аз мисля, че ти в този отдел ще заемеш доста важна длъжност. Така да се каже, ще извършиш скок

през главите на другите. Аз вече подсказах за тебе. Има само едно „но“ — твоето семейно положение. Жененият човек изглежда по-солиден, на него повече му се доверяват.

— Значи ще трябва да работя на сушата? — попита Онодера, макар че вече знаеше отговора на началника си.

— Да, няма да се люшкаш вечно в батискафа. Аз смятам, че си напълно узрял за умствена работа.

Онодера енергично загриза един фъстък. Той почувствува как внезапно възникналото замайване започна бавно да преминава. По ръцете и краката му се разля топлина и поради това отново започна да губи настроение. „Може би се дължи на атмосферното налягане“ — помисли си той.

— Съгласен ли си да се срещнеш тази вечер? — попита с безгрижен тон Йошимура, като се облягаше в креслото.

— С кого?

— Общо взето, това ще бъде сгледа.

— Ха! Дори не зная...

— Ако си съгласен, тази вечер...

Ръката на младия човек застина с фъстък до устата.

— Тази вечер? — ококори очи Онодера. — В такъв вид?

— Това не е важно. Впрочем тя е на двадесет и шест години. Невероятна красавица, но и малко своенравна. Но ти би... Мисля, че ако е с теб...

Онодера започна да се безпокои от тона, с който разговаряше началникът му. При него заповедта беше под формата на молба. Йошимура се падаше далечен роднина на една знатна фамилия. След като бе завършил с отличие известен университет, той се устроил в държавно учреждение, където прекарал две-три години. Поради някакви обстоятелства го напуснал и започнал работа във фирмата КК по разработка на морските шелфове.

Всичко това не интересуваше особено Онодера, но се бе пуснал слух, че в съдбата на Йошимура важна роля е изиграла една значима политическа фигура. Той бе поставен добре във фирмата и бе напълно подходящ за ръководна длъжност. Висок, широкоплещест, красив мъж, той правеше впечатление. Но сега фирмата за изследване на морското дъно КК бе взела решение да удвои милиардния си капитал и Йошимура съответно искаше да разшири рамките на своята собствена

дейност. На Онодера му стана ясно, че между проектите на фирмата и предложението за женитба на Йошимура съществува някаква връзка. Дълбоко в душата си началникът кроеше нещо... Но той не само го съветваше да се жени, а сондираше ще стане ли негов помощник, давайки му да разбере, че решаващо ще бъде само послушанието му. Разбира се, за своята заинтересованост той говореше не пряко, а с намеци, защото, ако Онодера не реагира по желаниия начин, всеки момент играта може да се прекрати. Онодера се усмихна в себе си. Чиновниците — бивши или сегашни — са странни хора. Конкуренцията ги води до умопобъркване. Те си имат само една грижа — да пробият нагоре, а там или да се качат някому на главата, или, ако не стане така, да насадят някого върху себе си. Всичко това беше чуждо на Онодера. Но може би под влияние на лекото опиянение у него се появи желание да проникне в мислите на Йошимура. Много самодоволен изглеждаше този човек.

— От какво семейство произхожда? — попита Онодера.

— Тя е най-голямата дъщеря на провинциален род — отговори Йошимура нарочно небрежно, но с явното намерение да разучи своя подчинен. — Семейството ѝ има доста голямо състояние. Макар да са провинциалисти, нравите им са твърде свободни. Баща ѝ е завършил университет в Европа, а самото момиче също учеше зад граница и се върна в Япония преди две-три години. След всичко, което чу да не се стреснеш?

Като каза това, началникът Йошимура силно се разсмя. После махна с ръка на приближаващата се хостеса.

— О! — възкликна в отговор миниатюрно миловидно момиче. — Каква изненада! Не сме се виждали откакто бяхте в Кавана. Колко време мина оттогава.

— Казват, че си загубила мача — подхвърли Йошимура.

— Просто не ми провървя.

— Какво пък, за да може топката да излезе от гъстата трева и да влезе точно в определената трапчинка, е необходима истинска сполука, както веднъж ти се случи.

— Казвам се Мако. Приятно ми е.

Девойката, която беше облечена в дрехи със златист светлокафяв цвят, рязко се поклони и седна до Онодера.

— Това е Онодера-кун... — каза Йошимура.

— А! — неочаквано възкликна момичето и веднага хвана ръката на Онодера, подаваща се изпод ризата с къс ръкав, и я помириша. — Мирише на море. Увличате се от яхти, нали?

— Той плува под водата — каза началникът.

— О, това сте вие! — Мако ококори от изненада очи. — От Йошимура-сан съм чувала за вас и много исках да ми видя. Радвам се да се запозная с вас.

— Благодаря — Онодера леко се усмихна.

— Ще пиеш ли нещо? — Йошимура вдигна ръка. — Може би коняк?

— За коняк е още рано. Коктейл.

Леката музика притихна. В полумрака лампите по масите изглеждаха ярки като фенери. Осветиха сцената и засвири малък джазов оркестър. Инструментите звучаха приглушено, почти интимно.

— Правете си компания, аз ще се отделя за малко — каза Йошимура и стана.

Като останаха само двамата, Мако, която изпълняваше ролята на хостеса, наведе очи като ученичка. Тя беше на около двадесет години, а може би и на по-малко. Съвсем като наивно дете. На лицето ѝ имаше загар с пшеничен цвят. Брадичката ѝ все още беше по детски закръглена. Когато погледът ѝ се срещна с този на Онодера, тя се усмихна и попита:

— Ще танцуваме ли?

— Не... — също се усмихна Онодера. — Не умея. На дансинга танцуваха само две-три двойки. Онодера ги погледна без всякакъв интерес.

— Това заведение е модерно — каза той, като имаше намерение да направи комплимент.

— Да, първокласно заведение на Гиндза — засмя се Мако, сякаш в това имаше нещо много смешно. — Тук идват висши чиновници, директори, хора, които никога не пият със собствени пари.

— Вие откога сте тук?

— От преди три месеца. Бях записала висшите краткосрочни курсове, но ученето се оказа трудно за мен и напуснах.

— Тук по-интересно ли е в сравнение с краткосрочните курсове?

— Разбира се. Пък и пари получавам.

Някъде дълбоко в сърцето си Онодера изпитваше желание да се напие бързо. Това бе своеобразен протест срещу началника, който тази вечер искаше да го представи на кандидатката за женитба.

— Вашият подводен кораб голям ли е? — попита момичето.

— Да, за кораби от този тип е голям, но не огромен, както може би си представяш. Може да качи най-много четири човека. Но в замяна на това е способен да се потопи на повече от десет хиляди метра дълбочина.

— Десет хиляди метра? — очите на момичето изразяваха лека уплаха. — Аз дори не мога да си представя такава голяма дълбочина. Но какво има на дъното на тази морска бездна?

Онодера преглътна слюнката си, след което за миг се вгледа в бледожълтата светлина на настолната лампа, усмихна се слабо, сякаш на себе си, и отговори:

— Нищо няма там.

— А риба има ли?

— Да, въпреки голямата дълбочина, студа, чудовищното налягане. На това място не прониква дори един лъч светлина, но има живот — риби и безгръбначни.

— А! Но какво удоволствие намират, та живеят на толкова дълбоко и студено място, без искрица светлинка?

Онодера се изуми от нейния глас. Той се вгледа в лицето на тази хостеса, която се казваше Мако. Кръглите очи на момичето бяха пълни със сълзи.

— Не знам — отговори бавно Онодера, сякаш успокояваше дете. — И все пак те живеят.

„Да, за тази малко необичайна девойка е мислил началникът. Действително, в нея има нещо съвсем детско. Може би си е спомнила приказката за «Русалката и червената свещ»“.

— Къде е Йошимура-сан? — попита Юри, като се приближи към масата.

— Стана, може би е до тоалетната, но доста дълго го няма.

— Не е в тоалетната. Видях го как говореше по телефона на регистрацията — каза Юри и изведнъж зарея поглед в пустотата пред себе си. — Ах! — промърмори тя.

— Как си, какво се е случило? — Онодера за миг си помисли, че момичето ще припадне, така безжизнено стана лицето ѝ. Нежната ѝ

кожа смъртно пребледня. Но това продължи само миг.

— Ох! Добре, че свърши — все още вцепенена промълви Юри.

— Кое свърши?

— Земетресението! Ето, погледнете!

Водата в чашите едва доловимо се клатеше, тихо позвънваха полуразтопените късчета лед.

— Дори не забелязах. Сигурно много съм пил.

— Аз не изпитвам особен страх при земетресение, но съм чувствителна към него — усмихна се Юри. — Дори ме питат дали не съм се родила в годината Намадзу^[3]. Да, напоследък често тресе.

— Особено в Токио — обади се Онодера. — По два-три пъти на ден се усещат леки трусове.

— Леки ли? — Юри сви вежди. — Толкова зле се чувствавам, че си мисля за преселване другаде. Я! Ти плачеш! Да не би да те е обидил Онодера-сан?

— Да не би да съм сгрешил нещо? — Онодера се почувствува виновен. — Разказвах ѝ за морето и изведнъж...

— Ясно, номера на Мако-чян^[4] — весело се засмя Юри-сан. — Като дете е. Ту се смее, ту плаче.

В залата на заведението се показва представителната фигура на Йошимура.

— Време е полека-лека да се измъкваме, Онодера-сан — каза той, като седна.

— Нима вече си тръгвате? — учуди се Юри.

— Налага се да се отбием на още едно място. Онодера-кун, колата чака отвън.

— Къде отиваме? — Онодера неуверено се надигна иззад масата.

— В Дзуши. Позвъних по телефона да ни чакат.

— Как, сега ли? — Онодера потри шията си с ръка. — Не зная какво да ви кажа...

— Какво ти става? Навън е още светло — подхвърли Йошимура, докато вървяха. За час и половина ще стигнем трето Кейхинско шосе, оттам ще излезем на новото Камакурско и после направо. Нали имам нов Мерцедес.

— Ще ви чакаме да дойдете отново — каза Мако, като стискаше ръката на Онодера. — Ще ни разкажете по-подробно за морското дъно, нали?

— Охо! — засмя се Йошимура. — Бързо се сближихте.

[1] Влажна, гореща кърпа, която се дава в ресторантите за изтриване на лицето и ръцете. ↑

[2] Момичета, изпълняващи ролята на домакини на масата. ↑

[3] В Япония съществува поверие, че „намадзу“ предчувства земетресенията и може да предупреди за тях. ↑

[4] Частица, която се слага след собствено женско име в знак на фамилиарност. ↑

В колата Онодера съвсем се разкисна и заспа. Наистина беше много уморен. Но преди да заспи, проведе следния разговор с началника си:

— Ще се срещнем ли с родителите на момичето?

— Не, тях ги няма. Тя живее във вилата в Дзуши, а родителите ѝ се намират в Идзу.

— Сама ли е? — промърмори под носа си Онодера.

— Не, има и прислуга. А тази вечер са се събрали приятели на нещо като парти. Ще бъде интересно, тя често ги устройва. Някога и аз бях постоянен гост там, но напоследък съм много зает, главата си не мога да вдигна от работа.

— Парти... — прозявайки се, произнесе Онодера.

— Не се безпокой. Там всичко е благоприлично. Понякога се случва да избухне скандал, но без това не може.

Онодера заспа, а когато се събуди, колата хвърчеше в полумрака по морското крайбрежие. Преминаха селището Дзуши, което беше по средата на пътя за Хаяма, завиха по частно шосе и запълзяха по залесен хълм. На върха стърчеше къща с необичаен вид — нещо средно между „Къщата над водопада“ на Райт и „Жилищния дом във формата на яйце“. Градински фенер в авангардистки стил разпръскваше синьо-зелено и бледо изумрудено сияние. От сградата, наподобяваща пластмасово яйце, се лееше ярка светлина и музика.

Щом слязоха от колата, Йошимура тръгна уверено, като у дома си. Те проникнаха в сградата през гледащия към градината френски прозорец. В малкия коридор ги посрещна слабо момиче, двадесет и седем — двадесет и осем годишно, с чаша вино и цигара в ръка, със силно гримирани очи, в тесни, почти впити панталони и тънка блузка.

— Здравейте — каза момичето с леко пиянски глас. — Омръзна ни да ви чакаме.

— А Рей-сан? — с фамилиарен тон попита Йошимура.

— Тук е. Тази вечер малко се отдадохме на сантименталности.

Отвори се бяла пластмасова врата и те се озоваха в средата на голяма кръгла стая, облицована с тапети в бежов цвят. Подът беше покрит със зелен като мъх килим. В другия край имаше роял с цвят на слонова кост. В центъра на стаята бе разположена стъклена маса с форма на палитра. Мъже и жени седяха в удобни кресла. В единия край на стаята имаше бар, откъдето към тях се обърна момиче с миксер в ръка. Половината от лицето му беше скрита от дългите коси.

— Добре дошли — каза момичето с монотонен глас.

— Здравейте — поздрави приятелски Йошимура. — Запознайте се, това е Онодера-кун от подводния отдел на нашата фирма.

— Моля, седнете — посочи креслото блед, приятен на вид млад мъж, облечен в пъстра риза с къси ръкави. — Какво ще пиете?

Онодера беше малко смутен. Изящността, елегантността, възпитанието на тези хора приятно се съчетаваха с простота и приветливост. Цялата атмосфера тук се отличаваше поразително от тази, която си представяше той от думите на Йошимура. Онодера изведнъж се почувствува непохватен провинциалист, който съвсем не подхожда на това изискано общество.

Имената на запознаващите се с него хора му бяха познати — вероятно ги бе срещал по страниците на вестниците и списанията. Постепенно Онодера започна да разбира, че е попаднал в среда, с каквато до този момент не беше се срещал — всички гости в този дом се отнасяха към така наречения интелектуален елит. Той си спомни, че бледият млад мъж с красиво лице, облакътен на рояла, беше композитор — авангардист, чиято музика бе недостъпна за възприятията на обикновения японец, какъвто беше Онодера. Популярен в чужбина, отколкото в своята родина, композиторът беше отличен с няколко международни награди. Тук бе и млад учен — икономист, чието име Онодера неведнъж беше виждал под статиите в големите списания. Другите двама бяха кинопродуцент и архитект, макар и не знаменитости, но все пак достатъчно известни.

Накрая представиха момичето до бара. Казваше се Рейко Абе. В същност тя беше стопанката на този дом и с нея искаше да го запознае Йошимура. Онодера не знаеше къде да погледне.

— Ще пийнете ли от това? — Рейко му посочи съд с някаква течност и го погледна равнодушно, почти уморено. — Искате ли? Обичате ли мартини?...

С тези думи тя буквално тикна в ръцете на Онодера съда с бъркалката. Той промърмори едва чуто „благодаря“ и взе миксера. Изведнъж тя нервно се изсмя:

— Извинете ме, вие идвате тук за първи път, а аз... — езикът на момичето леко се заплете. — Разбирате ли, не остана нито една чаша за коктейл, всичките ги изпочупих.

— Не се тревожете — учтиво се усмихна Онодера. — За ваше здраве!

Той поднесе към устните си съда с бъркалката и на един дъх изпи течността до дъното. После, като се изтри с обратната страна на дланта си, постави миксера на бара.

— Благодаря ви, беше много вкусно.

С тези думи Онодера обърна гръб на момичето и тръгна към масата. Но него го интересуваше и дори го тревожеше разговорът, който водеше началникът му с Рейко. Затова Онодера погледна към тях.

Йошимура не изпускате от ръце съда — миксер и като пиеше уиски със сода, без прекъсване разправяше нещо на Рейко. Тя с несигурна ръка държеше чашата с коктейла и с пиянски жест отмяташе назад падащата върху лицето ѝ коса. Той не можеше да разбере дали слуша Йошимура. Изражението на лицето ѝ не се променяше, но понякога свиваше глава между раменете, както честичко правят нетрезвите хора, или я отмяташе назад, като се заливаше от смях. Държеше се като малко момиче. В тънките ѝ ръце и крака наистина имаше нещо момичешко, но бюстът и бедрата ѝ, обвити в свободно падащата пъстра рокля, бяха добре развити. Висока и тънка, тя съвсем не изглеждаше крехка, а беше една напълно зряла жена.

Онодера си наля скоч — уиски със сода и небрежно се облегна на пианото. Не проронилият дума до този момент композитор — авангардист кимна към Йошимура:

— Този тип твой началник ли е?

— Да.

— Не е красиво да се говори така, но ми е противен — каза композитора, като си изкриви устните на една страна. — Нагъл и нагаждач. Привързва се само по сметка, за своя лична облага. Хората от този тип, дори и да са талантиливи, са лишени от всякакви човешки

емоции. При тях жаждата за власт се е превърнала в инстинкт, нещо като половия инстинкт.

— А той идва ли често тук? — попита Онодера.

— Не съвсем. Но напоследък зачести. В миналото още като студент е бил на пълен пансион у роднини на семейство Абе в Токио. Оттук е и връзката им.

— А родителите на момичето?

— Те са в Идзу — авангардистът кимна с глава. — Имат земя в Идзу и Шидзуока. Няколко острова. А Йошимура дали не е хвърлил око на някой от островите?

Онодера започна нещо смътно да разбира.

— Да отидем да поплуваме — скочи в средата на стаята Рейко. Докато ставаше от стола, роклята ѝ се смъкна. Показа се бронзово загоряло тяло, твърде яко под бикините.

— Пак ли? — сви рамене младият мъж с пъстрата риза. — По колко пъти си в състояние да се къпеш?

— Този път ще ме извините — каза архитектът. — Аз скоро взех душ и съм страшно изморен.

— По-добре е да отложите — загрижено предложи Йошимура. — Твърде много си пила.

— Някой ли не иска да дойде с мен? — като залиташе нарочно, Рейко тръгна към терасата. — Не ме чакайте. Лягайте си.

— Вие не плувате ли? — композиторът шепнешком попита Онодера. — Нощ е. По-добре е да отиде някой с нея...

Рейко тъкмо преминаваше точно пред тях, поспря малко и им хвърли бърз поглед.

— Вие няма ли да дойдете, Онода-сан...

— Да вървим — Онодера бързо свали ризата си. — Впрочем аз се казвам Онодера.

Рейко не каза нищо за свое извинение, а само махна леко с ръка и тръгна напред. Онодера я последва, като гледаше красивия ѝ гръб, който лъщеше, сякаш беше намазан с масло. По пътя си свали панталона и го хвърли върху някаква маса. Оказа се, че в ъгъла на терасата има скрит в клоните на бора асансьор. Само миг след като тръгнаха надолу, в кабината стана тъмно и тя се изпълни с шум от дращането на клони. Тук телата им се допираха. Онодера се чувствуваше неловко от близкото дишане на Рейко-сан. Асансьорът

равномерно се спускаше, като почукваше и драскаше по релсовите линии. Нямаше звезди. Духаше душен и топъл вятър.

— Как мислите, колко ли мъже са ме целували тук? — съвсем неочаквано проговори Рейко с глас, лишен от интонация, когато приближиха земята и вече се виждаше хладната светлина на живачните фенери. — Само един — продължи тя с нисък тон, сякаш презираше себе си в този момент.

Онодера нищо не успя да проговори. Асансьорът спря на бетонна площадка. Към водата водеше дъсчен мост.

Без да се обръща, Рейко тръгна право напред. Тя навлезе в морето, сякаш се готвеше да върви по водата. Онодера внимателно я следваше. Морето беше топло, почти спокойно. Когато тялото му привикна към водата и мускулите му се отпуснаха, Онодера със силно отблъскване на краката заплува. Той се стремеше да види къде е Рейко. Изведнъж почувствува удар в стомаха и пред него се показва нейната глава. Тя заплува бруст навътре в откритото черно море. Момъкът избърза малко преди нея, сякаш за да я охранява. В един миг върху бледото лице на Рейко пробягна усмивка.

— Да се качим ли на моторницата? — попита тя.

— Не — поклати глава Онодера. — От дълго време сме във водата, по-добре ще е да се връщаме.

— Хайде да се състезаваме.

— По-добре ще е да се откажем.

— Аз имам здраво сърце.

— Нека да е така, но ти си препила, аз също...

Двамата заплуваха мълчаливо. Рейко не се върна към моста, а се насочи към малка пясъчна ивица на около петдесет метра. Като приближи брега, тя не излезе съвсем от водата, а легна по корем. Онодера се почувствува малко неловко, той също не излезе от водата, а седна на известно разстояние от Рейко.

— Искате ли да се ожените за мен? — изведнъж рязко попита тя.

— Или не ви е по душа — продължи момичето, за да наруши настъпилото за миг мълчание. — И дойдохте само да ме видите?

— Трудно ми е да отговоря, та ние току-що се запознахме — промърмори той.

— А Йошимура-сан иска да ни застави да го направим — промълви Рейко, като ровеше с пръсти в пясъка. — Моят пращядо го е

молил едва ли не със сълзи на очите, умолявал го е да ме ожени... И той е довел вас.

— Само че аз едва тази вечер узнах за това...

— Хитрец, той знае какъв мъж ще ми хареса. И освен това трябва да смятаме, че това ще е брак по сметка.

— Каква сметка? — рязко попита Онодера.

— Не зная, но когато той ме уговаряше да се женя за вас, на мен така ми се стори.

Онодера помълча за миг, след което не без колебание попита:

— Колко острова владее твоят баща?

— Та какви владения са това? На него просто му харесва да има тези острови. Всичките са малки и необитаеми.

— А остров Су до полуостров Идзу принадлежи ли му?

— Да, и какво от това?

Обяснението наполовина е намерено, помисли си той, но нищо не каза на Рейко. До известна степен това се отнасяше до тайните на неговата фирма. Миналата година именно в този район отделът по разработка проведе изучаване на морското дъно. Тогава той участвуваше само в предварителните изследвания, а сондирането провеждаха вече без него. Но Онодера знаеше, че там бяха открили някаква жила. Може би дори и златоносна. Носеха се такива слухове. Навярно Йошимура имаше най-точна информация.

— Ако този брак е по делови съображения ще се откажете ли?

— Не — промърмори Онодера.

— Харесах ли ви?

— Не зная, за да се разбере това, ще ни е необходимо да пообщуваме известно време...

— Нима за да решите дали ви харесвам е необходимо да общувам с вас? А вие веднага ми харесахте — ясно произнесе Рейко, като се приповдигаше на лакти. — Не в този смисъл, че да искам да се оженя за вас. Аз бясно обичам секса, а за женитба още не мисля. Просто не разбирам защо е необходимо хората да се женят. А вие въобще мислите ли да се жените?

— Аха.

— Защо, каква е причината?

— За да се родят деца.

Онодера почувствува, че Рейко го гледа втренчено. Вълните спокойно обливаха телата им. Като се отдръпваха, повличаха пясък, който гъделичкаше кожата им. Момичето все още гледаше към него. Сякаш я смая простотата на отговора му. А на него започна да му омръзва тази игра на въпроси и отговори.

Изведнъж Рейко дълбоко въздъхна. Като ровеше с длани в пясъка тя легна настрани. Отнякъде съвсем слабо се дочу музика.

— Какво е това? — попита той учудено.

— Радио с интегрална схема, зашито в сутиена, водонепроницаемо е.

Онодера слушаше учестеното ѝ дишане.

— Но какво ти става? Прегърни ме!

— Сега?!

— Да, или е твърде бързо за тебе?

Онодера мълчаливо гледаше в далечината тъмното море. Колко е ловък Йошимура. Всичко е обмислил. Непременно иска да ги сватоса. Бащата на Рейко очевидно има влияние в Организацията на рибопроизводителите и в местните делови кръгове. Има множество връзки. И Йошимура иска да задоми единствената дъщеря на този човек, който я боготвори, за своя подчинен. Както и да се развият събитията, това ще бъде в интересите на Йошимура, свързани със златоносната жила на морското дъно. Йошимура няма да изпусне своето. Този честолубец сигурно си мисли и за собствено предприятие.

И тогава ще му е нужна финансовата подкрепа на бащата на Рейко...

А ако всичко това е така и Онодера го е разбрал, следва ли да помага на Йошимура в осъществяването на неговите планове. Ако Онодера възнамерява да прави кариера, естествено трябва да подхване играта на своя началник. Но той се отвърщаваше от цялата тази нагласена работа, още повече, че не изпитваше интерес към такъв вид преуспяване, въобще него малко го привличаше човешкото общество. В сърцето му огромно място заемаше морето. И ето, сега то е пред тях — спокойно, тъмно, вълнува се и диша като живо. В далечината по островите като черни грамади се извисяваха планини. И над всичко тези трепетни, мъждукащи звезди...

Море и люлееща се земя... Огромна, кръгла планета, плаваща в черните простори на космоса. Преминават хилядолетия, десетки и стотици хиляди години, а тя все плава и плава, правейки кръг след кръг. И цялата е покрита с горчиво-солена като сълзи вода, над която само тук-там се извисява суша... А сушата е обърканият свят на човешките желания, където безумствуват власт, разкош, нищета, интриги, любов, тщеславие, апатия...

— Но прегърни ме де... — гласът на Рейко звучеше приглушено и призивно. Онодера чувствуваше как се вълнува нейната гръд. Ръцете на момичето се обвиха около шията му...

Той едва не извика. Далече зад морето, където гледаше, избухна и пробягна по среднощната чернота на небето ярка светлина. На нейния фон за миг изплува силуетът на планинската верига на далечния Идзу. Това не беше обикновена заря. Светлината бе ярка, ослепително бяла. Такава светлина може би означава нещо... Но какво? Съвсем близо до себе си чу музика, обвиващите шията му ръце го придърпваха към земята. Треперещите, съвсем слабо ухаещи на вино устни на Рейко бяха солени. Нейните ръце неочаквано силно го прегръщаха. Все още продължаваше да се чува музика, но изведнъж те и всичко наоколо изчезна...

— ... труп... — разнесе се гласът на говорителя от радиото. — ... Установено е, че е на безследно изчезналия преди седмица Рокуро Го-сан, тридесет и една годишен, служител от изследователския отдел на строителната компания Н. Го-сан е ръководел геодезичната група на участъка, където тази фирма строи новата суперскоростна железопътна магистрала Токайдо. Колегите му свидетелствуват, че в последно време Го-сан се е намирал в състояние на повишена нервна възбуда. В началото на месеца той напуснал главния строителен щаб в Хамамацу... и не се върнал. Съдейки по състоянието на намереното тяло, властите са склонни да вярват, че причината е самоубийство...

— Пусни ме! — Онодера се опита да се отскубне от ръцете на Рейко.

— Не! — като дишаше възбудено, Рейко все по-силно го стискаше в обятията си. — Не още...

— Пусни ме, на теб говоря! — извика Онодера. — Умрял е мой приятел.

— Сега преминаваме към следващото съобщение... — каза говорителят.

Силен удар в дълбочина разтърси земята. По лицата им като плесница удари внезапен порив на вятър. Пясъчният плаж, на който лежаха, малко се затресе и от стръмните склонове през гъстите храсталаци и тревата се посипаха камъни.

Онодера инстинктивно се обърна към морето. Над далечните планини Идзу непрекъснато пробягваха на ивици мълнии.

— Стани! — С едно движение той повдигна Рейко за ръката. Нейното рамо силно изпращя. — Облечи си банския!

Над върха на планината, намираща се далече в морето, проблясна оранжево изригване и в същия момент в небето се издигна яркочервен огнен стълб. След него, разтърсвайки душния нощен въздух, се разнесе страшен грохот. И започна — гръм, екот, свистене — сякаш едновременно стреляха хиляди оръдия.

— Какво е това? — с пресипнал глас попита Рейко. — Какво се е случило?

— Изригване! — отговори Онодера и помисли, че това е навярно вулканът Амаги, но не разбра само защо така внезапно избухна. — Бързо! — почти викна той, като дърпаше Рейко.

Земята непрекъснато, тежко, със стон се люлееше. От стръмните склонове се посипа пясък, малки камъчета и отломки от скали. „Лоша работа“ — помисли си Онодера и като хвана Рейко за ръка, искаше да побегне към морето, но изведнъж му дойде на ум вледеняваща душата мисъл.

— А къде е пътят към вилата? — рязко попита той.

— Зад тази скала, на обратната страна, в обратна посока. Но какво става с тебе? — с треперещ глас промълви тя. — Там е опасно, могат да паднат камъни. Хайде да отидем в морето.

Онодера мълчаливо гледеше под краката си. Вълните, които току-що миеха плажа, ги нямаше. Пясъчното дъно се оголи, морето се оттегли на няколко метра и неговите черни вълни продължаваха да отстъпват по-нататък. Някъде се оголиха и подводни скали.

Той почувствува, че Рейко бе обхваната от ужас. Цялото ѝ същество беззвучно крещеше. Далечният огнен стълб обагреше облаците и кълбата дим, а от върха надолу се стичаха блестящи потоци лава...

3

И така на 26 юли 198... година в двадесет и три часа и двадесет и шест минути стана изригването на вулкана Амаги, съпроводено със земетресение в околните райони. Но както се изясни по-късно, изригването не беше причина, а следствие от земетресение, епицентърът на което се намираше на десетметрова дълбочина под морското дъно на югозапад от залива Сагами. Това изригване беше изключително нетипично. Само по себе си земетресение от шест и половина бала не беше рядкост за Япония, но то се отличаваше от обикновеното структурно земетресение и беше предизвикало съвсем неочакваното внезапно изригване на недействащия вулкан, който отдавна не беше проявявал никакви признаци на живот.

Осем минути след началото на изригването на Амаги огнен стълб изплю и вулканът Михара на остров Ошима, задими и заръмжа планината Омуро, разположена на североизток от Амаги. На полуострова водите на реките Атагава и Гореща река, сякаш за да оправдаят своето название, започнаха бързо да се нагряват. От изворите и гейзерите с чудовищна сила избиха струи пара. На полуостров Идзу между градовете Ита и Хагашиидзу бяха залети от лавата участъци от околоръстното шосе и железопътната линия. Потокът от лава се спусна към Атагава.

Цунами, предизвикана от земетресението, връхлетя на източния бряг на полуостров Идзу, на остров Ошима и по цялото крайбрежие на залива Сагами.

Онодера и другите гости на Рейко решиха да се върнат в Токио. Вилата на Рейко, разположена на петдесет метра над морското равнище, почти не пострада. Само когато цунами удари по издадената част на сушата, разруши асансьора и светлината угасна. Срутването прекъсна пътя. А това доведе до невероятна паника у всички. Особено нервничеше Йошимура, дори не се стараеше да го прикрие. От момента, в който видя изригването на пламъка, той трепереше. Само Рейко имаше невъзмутим вид. Изражението на лицето ѝ не се промени дори и когато баща ѝ позвъни по телефона от Шидзуока. Той вече не се

надявал да я намери между живите. Гостите се вълнуваха. Повечето от тях имаха неотложни работи в Токио. За щастие бе оцелял катерът на въздушна възглавница — по време на цунами се намираше в гараж, който беше закрит с железни щори.

Оказа се, че единственият от присъстващите, който можеше да управлява кораба, беше Онодера. Катерът се движеше със скорост седемдесет километра в час. Светлината на прожектора пореше нощната тъмнина. Ръмеше смесен с пепел дъжд. От време на време Онодера отклоняваше поглед към Амаги, небето над което беше в зарево. Някъде отвътре у него се надигна неосъзната тревога... Той още не беше обмислил причините за това безпокойство, но чувствуваше, че то е свързано с извиващото се чудовищно, огромно и страшно, не вместило се в никакво логично обяснение нещо, чието движение видя и усети през черупката на батискафа в най-южната част на Японската морска падина.

— Онодера — извика го някой, — търсят те от Токио. Частен разговор...

Но той сякаш не чуваше и продължаваше да стои и да гледа разсеяно само в една точка. Все още дълбоко в себе си изпитваше някакъв вледеняващ ужас.

— Частен разговор ли казвате?... — той си спомни, че през последните години все по-широко започнаха да практикуват частните радиотелефонни разговори. — Свържете ме — и си нахлузи слушалките.

— Ало, ало — чу познат плътен бас.

— Моля ви говорете, Онодера слуша...

— Аз съм Тадокоро. Най-сетне те открих. Как е там Амаги?

— Продължава да изригва — Онодера хвърли поглед към покрития с капки сив дъжд илюминатор. — И Михара пуши.

— В теб ли е дневникът, който си водеше при изследването на дъното в залива Сагами преди две седмици?

— Да, взех копие, за да си напиша отчета в къщи. Но до срока на предаването му има доста време...

— Кажете ми в дневника ти регистрирани ли са някакви данни за необичайни изменения, наблюдавани през последно време в дълбочинните участъци на този район?

— Направихме скици в общи линии... И ако не греша, се получи, че релефът на дъното се е изменил в доста обширен участък.

— Кога ще бъдеш в Токио? — попита професор Тадокоро със своя обичаен, нетърпящ възражения тон. — Разбирам, че си уморен, но на мен ми е много необходим този корабен дневник. Аз съм в Хонго, в лабораторията. Ти къде живееш?

— В Аояма — Онодера си погледна часовника. Беше един часът и четиридесет и пет минути след полунощ. — Ако се понапъна, мисля, че на разсъмване ще съм в състояние да ви го доставя. На какъв адрес?

— Втори квартал, но когато приближиш, позвъни ми по телефона.

— А данните в този дневник имат ли някакво отношение към станалото земетресение?

— Към станалото земетресение ли? — гласът на професора прозвуча гневно. — По дяволите! По цели нощи не спя, като се мъча да изясня дали е възможно да се обрисуват контурите на едно явление, далеч по-значително от това земетресение. Затова са ми необходими всички тези параметри. За сега по съществуващите данни нищо особено не може да се каже. Но...

Изведнъж гласът на професор Тадокоро изчезна.

— Ало, ало... — викаше Онодера, като смяташе, че телефонната връзка е прекъсната.

— А може би просто се побърквам — отново прозвуча гласът на професора, който този път беше отчаян. — Може би съм жертва на някаква дива фантазия... Но тя ме тревожи... Не мога да спя... Изобщо, моля те!...

— Добре, разбирам ви — каза Онодера.

Заобикаляйки Джогашима, катерът вървеше с пълен ход.

Архитектът, който седеше до Онодера, включи приемника.

„Ах, да, Го... — щом чу радиото, си спомни Онодера. — Ето, той е умрял, свършил е със себе си. Но защо? Какво се е случило? Го да завърши със самоубийство! Не, това е невероятно. Каквото и да е станало с него в службата, той не би могъл да постъпи така! Не би могъл!“

— А не е ли опасно да се движим така? — обезпокоено попита съседът му.

Като се опомни, Онодера хвана микрофона за вътрешна връзка:

— Всички да сложат поясите! — заповяда той и погледна показанията на прибора за гориво. — Нищо, до Харуми ще се домъкнем...

На поредното дневно заседание на Кабинета на министрите началникът на канцеларията на премиер-министъра направи кратко извънредно съобщение за щетите, нанесени от земетресението в Идзу. Разбира се, точни цифри още не можеше да даде. По предварителни данни вследствие цунами, земетресението и изригването са били разрушени няколко хиляди постройки и са пострадали повече от десет хиляди жилищни домове. Лавата от Амаги е допълзяла почти до град Атакава и се предполага, че общата сума на щетите, нанесени на железопътната линия, шосейните магистрали, промишлеността и съоръженията за отдих и туризъм е няколкостотин милиарда йени...

— Какво, нима не са постъпили никакви прогнози и предупреждения за земетресение или изригване? — с глух глас попита умореният, току-що завърнал се от чужбина премиер. — Нали проблемът за прогнозиране на стихийните бедствия отдавна се изучава и за това се отпускат достатъчно големи средства от държавния бюджет...

— Според мнението на учените прогнозирането на земетресенията ще бъде все още невъзможно през близките петдесет години. Наистина това не се отнася за изригванията — отговори най-младият член на Кабинета на министрите, началникът на Управлението за наука и техника. — Засега дори и причините за земетресенията не се установени. И аз мисля, че не е лесно да се предвидят признаците на очакваното земетресение в определен район, особено напоследък, когато наистина всичко се разтърсва.

— Значи строителството на свръхскоростната железопътна отсечка отново ще се забави? — попита министърът на външната търговия и промишлеността.

— Наводненията в дъждовния период също ще ни поднесат изненади.

— Тази година вече за трети път ще се приложи законът „Помощи при стихийни бедствия“ — с кисела физиономия произнесе министърът на финансите. — Ако и по-нататък продължава така, ще се

наложи да се теглят допълнителни средства от бюджета. Финансовото положение през идущата година ще се окаже не от най-леките.

— Очевидно в бъдеще е необходимо да се предвиждат по-големи суми — каза министърът на строителството, като изтриваше стъклата на очилата си. — Нали година след година стихийните бедствия стават все повече и повече. Разбира се, печатът, радиото и телевизията отново ще се разшумят и ще нарекат това „запланувани бедствия“.

В тази страна на тайфуни и земетресения, където се случваха и силни дъждове, и големи снеговалежи, в тази малка и неспокойна страна борбата със стихийните бедствия беше традиционна. Дори когато те връхлитаха едно след друго, възстановителните работи се провеждаха бързо и енергично. В народа исторически се беше изработил оптимизъм, малко странен от гледна точка на чужденците, който му даваше сили не само да преодолява бедствията, но и да прави крачка напред след всяка нова катастрофа. Може дори да са каже, че Япония, преживявайки поредното глобално нещастие от рода на земетресение или война, в определен смисъл се обновяваше и се придвижваше напред по пътя на прогреса. В тази страна, която не беше склонна да допусне радикално стълкновение между новото и старото, стихийните бедствия се възприемаха като воля на небето, проявяваща се, за да помете от лицето на земята всичко онова, което бе станало препятствие и пречеше на хората да живеят нормално, но от което те сами не можеха да се избавят.

— Главният проблем сега е паниката сред населението — заговори бавно премиерът и изведнъж млъкна. Погледът му бе прикован върху чашката на масата. Жълтеникавата повърхност на изстиналия чай трептеше на ситни бразди под ярките слънчеви лъчи.

— Докога в края на краищата ще продължават тези земетресения? — изрече той с усилие и разтреперан глас. — По-точно, искам да кажа, че много зачестиха по цялата страна.

— Статистиката показва, че през лятото те стават по-често, отколкото през зимата — добави министърът на префектурите.

— Но нали има и много изригвания — добави премиерът. — Какво значи всичко това? Може би започва период на някакви големи промени в природата? Какво мислите вие?

— Едно време съществуваше версия за второ земетресение в района на Канто — каза началникът на силите за самоотбрана. — Но

след това тя като че ли не се потвърди...

— Конкретно, накъде ще тръгне по-нататък кривата на земетресенията — нагоре или надолу? — с леко раздражение го прекъсна премиерът. Неговото обикновено невъзмутимо лице нервно потръпваше. — Разбира се, аз мисля, че няма нищо страшно. Но яснотата по този въпрос ще ни позволи да заплануваме съответните защитни мерки.

— Може би ще трябва да изслушаме мнението на учените — предложи министърът на здравеопазването. — Ще бъде интересно да се узнае какво мислят те във връзка със земетресенията.

— Нищо ново няма да научите — усмихна се началникът на Управлението за наука и техника. — Изследванията в областта на природните науки, за разлика от изследванията в техниката, по правило, макар да ни струват огромни суми, са слабо резултатни. Много рядко могат да се направят точни изводи, а ако се намери учен, който се реши на това, него непременно ще го сметнат или за шарлатанин, или за шизофреник. В Управлението по метеорология работи един от моите приятели. Често се срещам с него и не един път съм провеждал разговори на тази тема, но отговорите му винаги са мъгляви.

— Няма значение — заключи премиерът, като погледна към съветника си. — Трябва да чуем какво ще кажат сеизмолозите... Впрочем, погрижете се това да стане без много гласност, в противен случай вестникарите ще се разбърбят. Ще изслушаме няколко учени. Веднага пристъпете към техния избор.

Изведнъж стаята се залюля. От тавана се посипа мазилка, заскърцаха стените, от чашките се изплиска чай.

В кабинета влезе един от секретарите и прошепна нещо на съветника. Той кимна и се обърна към всички:

— Току-що е изригнал Асама...

Онодера дремеше върху стария разклатен и продупчен диван на втория етаж в частната лаборатория на професор Тадокоро, която се намираше във втория квартал Хонго. Като отвори очи, той видя, че таванът и покритата с прах лампа се люлеят. Едва когато се счупи стъклото на прозореца и нещо изпука в дивана, той дойде на себе си и

си спомни къде се намира. Стана от дивана и шумно се прозя. В същата минута земетресението спря. Дочу се тропот по стълбата.

— Пожар ли има? — попита той младежа, който тичаше по коридора.

— Не, може би е изригнал Асама...

Преди разсъмване Онодера беше изтичал до къщи и бе донесъл искания материал, а после беше легнал на дивана в коридора, за да поспи поне час до започване на работа. Хвърли поглед към часовника си. Беше единадесет и половина. „Трябва да позвъня във фирмата“ — помисли си той. Макар че беше подал молба за отпуската, тя започваше от утре. На стълбата Онодера се сблъска с професор Тадокоро. В смачкан халат, небръснат, с възпалени очи и хлътнали бузи, той изглеждаше съвършено измъчен, съвсем не същият човек, какъвто беше преди една седмица на „Вадацуми“.

— Асама — промълви професорът. — Нищо страшно.

— Вчера Амаги, днес... — махна с ръка Онодера. — Сега ще тръгнат разговори...

— Нищо страшно, ще поговорят и ще престанат — професорът сподави прозявката си, — но работата не е в това.

— Впрочем — Онодера още веднъж си погледна часовника — аз ще тръгвам. Успях се и закъснях за работа.

— Почакай за момент — каза професорът, като този път не успя да потисне поредната си прозявка. — Можеш ли да слезеш с мен долу? Бих искал да поговорим малко...

— Мисля, че... — Онодера за миг се забави, спирайки се на стълбата. — Да, мога. От утре съм в отпуск, а днес трябва само да си предам работата. След обяд ще се мерна за минута и това е всичко. А за какво в същност става дума?

— Сега ще ти кажа.

Частната лаборатория на професор Тадокоро заемаше сутерена и първия етаж на триетажно здание. В тази двуетажна железобетонна кутия имаше още една такава, но по-малка кутийка с двойни стени, в която се намираще миникомпютър, разработен с интегрални схеми. Наоколо безразборно бяха разхвърляни маси и лавици, затрупани с отворени и затворени папки, прибори и уреди. Шумолеше самопишещо устройство.

В сутерена на височината на тавана покрай трите стени минаваше галерия, заградена с метална мрежа. В нея зад преградите от стъкло и пластмаса имаше няколко стаички, догоре запълнени с телефони и апарати за свързка. А свободната стена беше заета от огромна карта на Япония и обкръжаващите я морета. Под нея имаше табло с много разноцветни бутони. Изглеждаше, че цялото триетажно здание, построено от железобетонни панели, тук-таме напукани и даже изкривени, се държи само затова, защото яко се беше вкопчило в кутийката на компютъра. Тази жалка, извехтяла съборетина би подходдала идеално за кантора на някоя мошеническа фирма за търговия с недвижими имоти. Пред вратите стояха разхлопан автофургон и един допотопен автомобил.

След като позвъни по телефона, Онодера се спусна в сутерена. Тялото му почувствува приятна прохлада. Климатичната инсталация работеше отлично. В сутерена нямаше никой. Вероятно беше започнала обедната почивка. Професор Тадокоро седеше сам до масата подпрял глава с ръка, и нещо си мърмореше. Той вдигна към него възпалените си очи и го погледна като непознат.

— А, ти ли си — каза той, сякаш идваше на себе си. — Да, токущо позвъня Юкинага. Скоро ще бъде тук. Когато му казах, че си при мен, поиска да се срещне с тебе.

— Самият Юкинага? — учуди се Онодера.

— Да, той живее недалеч от тук. Искаш ли да обядваме заедно? Ще поръчаме да ни сервираат тук — Професорът се протегна към телефона.

— Вие искахте да говорите нещо с мен?

— Да — Професорът бавно затвори телефона и отново се замисли. — Става дума за твоя батискаф — отново заговори той след дълга пауза. — Какво ще бъде заплащането, ако го вземем под наем за дълъг срок?

— Ще ви кажа, всичко зависи от наемните условия... — Онодера не очакваше такъв въпрос. — Попитайте отдела за даване под наем, който е в нашата фирма. На мен ми е трудно да пресметна, тъй като заплащането зависи от наемния срок, работните дълбочини, поставените задачи...

— Искан да разбера още нещо — професор Тадокоро повдигна дебелия си показалец. — Ако сега се подаде заявка за наемане, може

ли веднага да се пристъпи към използването на батискафа?

— Това е невъзможно — бързо отговори Онодера. — Щом завърши сегашното изследване, „Вадацуми“ ще бъде изпратен към остров Кюшю. Там ще се провеждат проучвания, свързани със строителството на тунел под Корейския пролив между Шимоносеки и Пусан. Работа за цял месец, а след това трябва да се изпълни заявка за Индонезия. Да, има още много заявки, така че вашият ред ще дойде след няколко месеца.

— Но става дума за много важна работа — професорът удари с длан по масата. — Не е ли възможно батискафът да се получи веднага с привилегия?

— Не знам, нищо не мога да кажа — Онодера за миг си представи физиономията на началника си Йошимура, с когото се раздели на разсъмване. — Това вероятно ще зависи и от срока за наемане. А на вас батискафът за дълъг период ли ви е нужен?

— За половин година, а може би и повече — върху лицето на професора се появи упорит израз. Той самият разбираше нелепостта на своето желание. — Впрочем ти сам видя, ние заедно го видяхме. Аз искам основно, надлъж и нашир да изследвам дъното на Японската морска падина.

— За половин година? — Онодера поклати глава. — Това е съвършено немислимо, а вас няма да ви задоволи, ако ви дават батискафа, така да се каже, в паузите между изпълнението на другите заявки.

— Но защо, защо в Япония има един-единствен батискаф, годен да се спуска на десет хиляди метра? — професорът вече беше загубил търпение и викаше. — Ние сме също морска държава! Смешно е!

— Има батискафи за потопяване на две хиляди метра. Такъв има и нашата фирма. А в цялата страна те са пет или шест. Нали нуждата от свръх дълбоководни батискафи се появи съвсем отскоро. А и нашият „Вадацуми“ като правило се използва за изследването на шелфовете на дълбочина хиляда, максимум две хиляди метра. Когато пуснат на вода „Вадацуми-2“, ще бъде по-леко. Но докато го изпитват, ще мине не по-малко от година — меко каза Онодера, като се опитваше да успокои професора. — А може и да се наеме от чужбина.

— Всичко това го знам — професорът хвърли на масата къс хартия. Беше списъкът на всички дълбоководни съдове в света. — Но

не искам, разбираш ли? Не искам да наемам чуждестранни съдове! На всяка цена искам да получа японски. Защо? Понеже това изследване... в общи линии... е много деликатно и най-пряко е свързано с интересите на Япония.

Професор Тадокоро изведнъж замълча.

— Господин професоре — реши се да каже Онодера, — не бихте ли ми обяснили какво възнамерявате да изследвате? Какво става на дъното на Японската морска падина?

Тадокоро скочи от стола, косите му се разпиляха и пламтящите му очи се впиха в Онодера.

— Какво става ли? — изрева той. — Не знам! Абсолютно нищо не знам! Затова и трябва да се изследва. Събрах всички съществуващи данни, но най-главното липсва! Така че засега нищо определено не може да се каже. Гледай!

Професорът щракна превключвателя. Зад изобразената на прозрачното табло карта на Япония светна още една, друга карта, многоцветна и многослойна като мозайка.

— Изобщо ние събрахме всички възможни данни и ги наложихме едни върху други. Тук е всичко: и метеорологичните наблюдения, и почвените изменения, и активността на вулканите, и измененията на бреговата линия, и гравитационните колебания, и топлинните потоци, и подземното разпределение на температурите, и геомагнитните изменения, и годишните колебания в геотока, и измененията и колебанията на морското дъно, движението на магмата (доколкото това е възможно), и земетресенията и движението на планинските вериги, дори измененията в биосферата — всичко, всичко, което можахме да получим... Тук влизат и измененията от екологичен характер, в частност данни за миграцията на рибите и прелетите на птиците. Но в крайна сметка нищо не можахме да разберем. Успяхме, струва ми се, да налучкаме някакви признаци, но все пак на тази основа не бива да се прави сериозен извод. А на мен са ми необходими все повече и повече данни... Необходимо ми е да събера всички данни, отнасящи се до Японската морска падина...

— Но защо така бързо?

— Това... — професорът поклати глава. — Това не мога да кажа. Но ме мъчи едно опасение, което ме кара да бързам.

Професор Тадокоро обърна превключвателя. Ръцете му безсилно се отпуснаха. Сега той имаше вид на измъчен старец.

— Извини ме, раздразнен съм — с тих глас се оправда професорът. — Но разбираш ли, на мен не ми достигат данни! И пари ми трябват, и то страшно много. И бързо. Може би опасенията ми ще се окажат погрешни. Вероятно много греша. Дори допускам, че това е моя необузdana фантазия. А за да се разбере дали е фантазия или не, са ми необходими много пари.

— На мен много ми се иска да ви бъда полезен с нещо — каза Онодера.

— Да, да! Помогни ми, Онодера! Готов съм да приема и най-малката помощ. Ако съумея да взема „Вадацуми“, ти нали няма да възразяваш против заявката за теб като щурман?

— Разбира се. Но аз искам да кажа дали не мога да ви бъда полезен и в нещо друго...

Откъм стълбата се дочуха стъпки. Приват — доцент^[1] Юкинага и в тази горещина беше с вратовръзка и сако. На неговото строго правилно лице нямаше и следа от изпотяване.

— Здравейте! — усмихна се Онодера на Юкинага.

— Хайде да обядваме заедно — предложи професорът. — Да отидем някъде? Или да поръчаме тук?

— Да си кажа откровено, все едно ми е...

— Почакайте — професорът натисна копчето на интерфона. — Никой не отговаря. Горе пак няма никой. Почакайте тук, аз сега ще донеса нещо разхладително...

Професорът така бързо изтича по стълбите, че те дори не успяха да направят опит да го спрат.

— Добър човек е — усмихвайки се, каза Онодера.

— Да, естествен и непосредствен, рядкост в наше време — въздъхна Юкинага. — Гений, хвърлящ се безразсъдно в работа. Ето защо в научните среди у нас го ценят много по-малко, отколкото в чужбина.

Онодера прекрасно разбра смисъла на тези думи. Неговото внимание беше привлечено от някакъв прибор в ъгъла до компютъра и той започна да го разглежда.

— Добра лаборатория — подхвана той. — Действително, вътре е малко неугледна...

— За нейното обзавеждане бяха необходими петстотин милиона йени — поясни Юкинага.

— А откъде професорът разполага с такива средства? — попита Онодера. През последните часове той мислеше само за това.

— От Общината на световния океан, има такава религиозна организация — засмя се Юкинага. — Новосъздадена религия, която е получила световно признание. Добре са я измислили, а? Култът към слънцето, култът към животните съществуват отдавна, но да се прояви и култ към океана — това вече е свършено нов ход! В тази организация влизат хора от всички националности, от рибарите до корабопритежателите, накратко казано, всички, чиято работа така или иначе е свързана с морето. В много страни има и дъщерни организации. Световни връзки. Казват, че в центъра на Общината на световния океан се намира Гърция и вероятно се субсидира от корабопритежател — милиардер. Изобщо страшно богата религиозна организация.

„Новопоявила се религия в ролята на покровителка на науката — всичко друго, но само това Онодера не очакваше. — Култ към световния океан? В такъв случай може би и неговата фирма има някакво отношение към това?“

— Нашият професор е неуправляем — продължи Юкинага. — Като учен той е не само вън от всякакви школи, но и вън от правилата и традициите. Ако нещо трябва за науката, от самия сатана ще измъкне пари и ще се постарее да направи така, че да не се хване на неговата въдица. Тук той стои твърдо. Разбира се, ортодоксалните учени просто не са в състояние да го разберат...

На най-горното стъпало на стълбата се появи професор Тадокоро. В дясната си ръка държеше запотен чайник, а в лявата — поднос с обърнати нагоре чаши.

— А вие, господин Юкинага, в какви отношения сте с професора? — шепнешком попита Онодера.

— Аз посещавах, наистина не за дълго, неговите лекции, той е почетен доктор на нашия университет. Това в същност е всичко. Но често се срещах с него в бистрото до общежитието. Професорът живееше някъде наблизо. Знаете ли, аз го обичам. Той има диапазон на гений! Казват, че по-рано такива учени не са били рядкост — широта,

размах на мисълта. Сегашните все повече приличат на служещи или чиновници.

— Къде е роден?

— Във Вакаяма, интересна провинция. От тези места са израснали учени от голяма величина.

— Вие какво си говорите? — професорът беше вече слязъл от стълбата. — Ругаете ли ме?

— Обратно, хвалим ви!

— Ако това са твои думи, Онодера, вярвам ти. Искрен човек си. Юкинага, ти какво искаш да ядеш?

— На мен ми е все едно, нали съм на гости... — отговори Юкинага. — Но, професоре, аз исках да поговоря с вас поверително.

Тадокоро, без да обръща внимание на думите му, въртеше телефонната шайба. Поръча две порции пържени яйца с пилешко и ориз и печени скариди.

Онодера, като изслуша телефонния разговор, се отдръпна в най-отдалечения ъгъл на лабораторията и се престори, че разглежда апаратурата.

— Онодера! — изведнъж се раздаде плътният бас на професора. — Ела тук! Не излизай! Юкинага, това е сигурен човек, аз току-що го помолих за сътрудничество и той обеща да помогне, доколкото му е възможно.

— Да, но...

— Никакво „но“... Сигурен! Нима сам не разбра това, след нашето съвместно плаване? Той чувства природата и познава морето. Неговото сърце е открито за великата вселена. А такива мъже, макар и да знаят за съществуването на всякакви машинации и интриги, не участвуват в тях.

Думите на професора трогнаха Онодера. Той дори почервения. Интуицията не подведе професора. Но защо такъв човек не е приет добре в научните кръгове? — мислеше си Онодера. Може би затова, че той остро и дълбоко прониква в душата на човека?

— Тогава разрешете ми да ви разкажа накратко — каза Юкинага. — Неотдавна ми се обади по телефона мой състудент и близък, който работи като секретар в канцеларията на премиер-министъра.

— В канцеларията на премиер-министъра? — Тадокоро се намръщи. — Чиновник?

— Да. Членовете на кабинета искат в тесен кръг да изслушат мнението на учените за относително зачестилите земетресения. Поради това ме помоли да му помогна в избора на участниците за срещата.

— Той само на теб ли възложи това?

— Мисля, че не. Сигурно последната дума ще бъде на началника на канцеларията на премиер-министъра. Вероятно по този въпрос са се обърнали не само към мен.

— Как да разбереш чиновниците? — рязко каза професорът. — Те никога на нищо не вярват. Нито на учените, нито на народа!

— Но, професоре, аз също съм държавен служител! — засмя се Юкинага. — На мен ми се струва, че вие недооценявате чиновниците. С други думи, те са племе, най-подходящо за организирана система.

— Разбира се, понякога между тях се срещат и посвоему забележителни хора. Но и те не са способни да общуват с хората, както всички останали.

— Всичко разбрах, професоре — Юкинага уморено поклати глава. — Но съм длъжен днес или най-късно утре да дам отговор. Може ли да се надявам, че вие ще се съгласите да присъствувате?

— Аз? — професорът ококори очи. — Защо пък аз! Не, немислимо е! Според мен ще присъствуват само Такаmine от Центъра за защита от природни бедствия, Нодзуе от Управлението по метеорология, Кимишима от Комисията за прогнозиране на земетресенията към министерството на просветата, Ямаширо от Университета в Токио и разбира се, още Ойдзуми от Университета в Киото...

— Невероятно!... Как точно познахте всичко! — Юкинага конвулсивно преглътна слюнката си. — Вие улучихте почти в центъра.

— А ти си мислеше, че нищо не мога да съобразя, така ли? Ако правителството е намислило да събере учени, тоест хора от непонятен нему свят, то ще покани именно такива представители. Може би ще поканят още Накагавара от Държавния университет, само ако Нодзуе подскаже неговата кандидатура. Всички са знаменитости, авторитети. Всеки посвоему е талантлив. Всеки има в своята област забележителни научни заслуги. Но те са хора с тесен кръгзор — нито крачка извън прага на своята област. Ще бъдат много внимателни в изказванията. Безпокоят се преди всичко от отзивите за техните доклади. Затова ще

бъдат крайно сдържани, когато им се наложи да говорят пред членовете на кабинета. Всичко това е следствие от дългогодишния им престой в научния свят. А какво в същност представлява нашият научен свят? Същата бюрократична система, точно копие на държавната. Учените винаги са с капази, волю-неволю на тях им се налага да вкарват своята дейност в определени рамки. Те се научават да се изказват строго и сдържано, защото само този, който не излиза от рамките, се придвижва нагоре. Те дори не са виновни за това, но въпреки всичко са такива. Ако някой като истински учен се опита да излезе зад определената граница, ще го смачкат пред целия свят. Те постепенно губят способността за широко, творческо мислене, което обхваща всички области на знанието. Срастват се с тези рамки, губят жизнените си сили...

— Именно затова, професоре, ви моля да вземете участие! — Юкинага не пропусна да се възползува от думите на професор Тадокоро. — Вие ще разкажете това, с което се занимавате сега.

— А с какво се занимавам сега?! — извика Тадокоро, като скочи от стола. — С какво се занимавам сега? Да говоря за това? А как ще се изтълкува? Отново ще ме нарекат безумец и ще стана за смях. Аз нямам още точни данни. Отчаяно се боря, за да ги получа. Но на този етап, когато на мен самият всичко ми е в мъгла, какво обяснение ще мога да дам? Ако споделя с тях своите предположения, повтарям: само своите предположения, това може да повлече след себе си ненужни вълнения в обществото. Ще ме нарекат безумец, фанатик, обхванат от налудничави идеи. И на теб препоръката за моята кандидатура може да ти навреди. Помисли за бъдещето си. И твоят приятел може да пострада, губейки авторитета си. Не, аз няма да участвувам! В никакъв случай!

— Моето бъдеще! Голяма работа — търпеливо възрази Юкинага. — Нали делото, за което говорим е от изключителна важност за Япония...

— Япония... Да, Япония — лицето на професора изведнъж помръкна, сякаш щеше да заплаче. — Япония... Юкинага, скъпи, та аз имам Земята! Тя за милиарди години е родила толкова живи същества, извела ги е от океана на сушата и най-накрая е сътворила човека... И въпреки че човекът, нейната скъпоценна рожба, е замърсил цялата

повърхност на майката — земя, тя продължава да тъче своята съдба, своята история...

— Но, професоре, вие сте японец — със спокоен глас каза Юкинага. — Вие обичате Земята. Тази нежна и удивителна планета, а също така тайно обичате и Япония. Ако не е така, защо тогава не изпратите всички събрани от вас данни в Общината на световния океан? И защо не публикувате нищо, мълчите за своите хипотези, избягвате журналистите и всякакви там типове от ежедневниците, любители на сензации и скандали?

— Спри! — рязко извика професорът. — Откъде знаеш, че крия всички данни от тези, които ме субсидират?

— Казах го наслуки — Юкинага сведе очи, а после пак го погледна. — Четох един от докладите ви до Общината на световния океан. Там вие посочвате подробни данни за биосферата на морското дъно и за коралите — данни, които съвсем не ви интересуват в момента. А намекът за нещо страшно, който почувствувах от вашите приказки, в този доклад въобще го няма. И така, професоре, някъде дълбоко в душата си вие се безпокоите за Япония, истина ли е? — продължи да настоява на своето Юкинага. — Това, което се отнася за Япония, вие искате да го скриете от другите страни и от центъра на Общината на световния океан. Нима не е така?

— Какво знаеш ти за Общината на световния океан? — заядливо попита професорът.

— Почти нищо — призна си Юкинага. — Много богата организация, но съвсем любителска...

— Юкинага — изведнъж със съвсем друг тон каза професорът. — Съгласен съм да дойда на тази среща, или как я наричате там. Разбира се, в случай, че твоята препоръка окаже влияние. Кога ще се състои срещата?

— Още не е решено точно, но мисля, след три-четири дена — въздъхна облекчено Юкинага. — Хайде да ядем! Яденето съвсем ще изстине...

[1] Хоноруван доцент. ↑

Срещата между учените и членовете на Кабинета на министрите по проблема за земетресенията се състоя след една седмица. Проведе се тайно от представителите на печата в клуба, намиращ се в новото здание на улица Хирагава. Присъстващите чуха малко нови неща. Началникът на Центъра за защита от природните бедствия заяви, че ако сеизмичната реконструкция на зданията в Токио продължава все така успешно както сега, щетите ще се окажат почти несъществени, дори и в близките две-три години да стане земетресение с мащабите на това в Канто от 1923 година.

Професор Ямаширо от Токийския университет и професор Ойдзуми от Киотския университет накратко обясниха за зачестилите земетресения във външния сеизмичен пояс. Земетресенията от средна степен са се увеличили и тъй като те способствуват за освобождаване на енергията, натрупана в земните недра, признаци за земетресения от голяма степен не се наблюдават. Ако се вземе предвид и активизирането на вулканичната дейност, може да се предположи, че сега под Японския архипелаг се извършват големи структурни промени, но това все още не е съвсем установено. Прогнозите остават неясни. За да може да се каже ще се развият ли тези изменения или не, се изискват по-дългосрочни наблюдения...

— Какво имате предвид, като говорите за структурни изменения?
— попита министърът на строителството. — В близко бъдеще ще има ли голямо земетресение?

— Не, не земетресение, става дума за по-големи структурни изменения, при които... — каза професор Ойдзуми. — Това не е толкова обезпокояващо. За такива изменения са необходими десетки хиляди години. В действителност сегашният период се разглежда като период на интензивно алпийско планинообразуване от гледна точка не геологичната възраст. Съвременните тектонични изменения — земетресения и изригвания на вулкани, които стават по целия свят са типични за него. С други думи, ерата на човека на земята тъкмо

съвпада с най-активния, може да се каже необичайно активния период на тектонични промени на сушата.

— И тогава какво ще стане? — попита министърът на финансите. — От сега нататък земетресенията ще се увеличават ли, или ще намаляват? Съществува ли опасност от необикновено големи стихийни бедствия? Или всичко ще се ограничи в земетресения от средна степен?

— Труден въпрос. Не може да се каже, че няма да има.

— Но не можем да твърдим и обратното — отвърна професор Ямаширо от Токийския университет, наклонявайки на една страна своята благородна глава. — С други думи, изследванията относно земетресенията още не са напреднали до такава степен, че да твърдим нещо определено за тях. Аз мисля, че дори и да се увеличи броят им, голяма е вероятността до катастрофални земетресения да не се стигне, тъй като натрупването на енергия в земните недра има известна граница. Фактът, че сега стават множество земетресения от средна степен, говори, че енергията малко по малко се освобождава, поради което значителни земетресения няма да има, но...

— Но... — за пръв път се обади професор Тадокоро, който до този момент не беше проронил нито дума — така нареченият „коэффициент на вулканична активност“, както го наричаше Роте, през последните пет-шест години рязко се увеличи. Стойността на коефициента за Япония, макар и да е била най-високата в света, до този момент не е надвишавала триста и осемдесет, триста и деветдесет. Напоследък той е повече от четиристотин. Невероятно повишение.

— Наистина — заговори професор Ямаширо, без да се обръща към говорещия. — При такъв брой земетресения коефициентът естествено ще се увеличава...

— Средният брой на земетресенията, регистрирани от сеизмографите, обикновено е седем хиляди и петстотин, а сега почти се е удвоил — тринадесет хиляди. Изключително е пораснало количеството на слабите и средните трусове.

— Размерът на щетите при земетресенията невинаги зависи от силата на земетръса. Дори при земетресения от средна степен щетите може да са много по-големи, ако сме неподготвени — намеси се началникът на Центъра за защита от стихийните бедствия. Така че по-

нататък, изглежда, ще се наложи да се разработят нови комплексни средства за антисеизмична защита на железопътните линии, автостради, зданията...

— Ойдзуми-сан, знаете ли, че поясът на отрицателната гравитационна аномалия, разположен на западния склон на Японската падина рязко се премести на изток? Вече една част от пояса се е преместила от върха на склона към дъното на океана — професор Тадокоро продължи да говори, без да обръща внимание на, опитите да го прекъснат. — При това се наблюдава значително снижение на нивото на тази аномалия, поради което може да се очаква преместване на целия пояс на изток. Всичко това го казвам, като се опирам на данните, получени преди седмица от изследователския кораб „Суйтен-мару“, който и сега продължава своите наблюдения. Вие какво мислите за това?

— Аз се завърнах само преди десет дни от чужбина — разсеяно промърмори професор Ойдзуми.

— На мен съвсем скоро ми се удаде възможност да наблюдавам едно странно явление. Малък остров на юг от Бонин за една нощ потъна на двеста метра — сякаш на себе си промърмори професор Тадокоро. — А това означава, че за една нощ морското дъно е потънало с двеста метра. От дълбоководния батискаф на дъното на морската падина видях мътен поток с висока плътност. Дълбочинните сеизмични епицентрове в района на Японския архипелаг през последните години общо са се преместили по дъното на морето на изток. Има още един тревожен факт — това е увеличаването на дълбочината на сеизмичните епицентрове на сушата...

— Действително, под недрата на Япония се извършват не съвсем обикновени явления — каза професор Ямаширо. — Но какво означават те, никой не може да каже. Впрочем ние тук не сме се събрали на научна дискусия. Нашата цел е в общи линии да доложим на премиер-министъра за съществуващото положение на нещата.

— Да, и аз затова дойдох тук, за да доложя всичко именно на него — професор Тадокоро с шум затвори бележника си. — Господин премиер-министър, вие като държавен глава трябва да бъдете най-добре подготвен за всичко. Държавният деятел не бива да изпада в паника при каквито и да е обстоятелства. Аз мисля, че вие ще се

съгласите с мен. Ето защо искам да ви предам моето лично мнение: предчувствувам, че ще стане нещо небивало по своите размери.

Изведнъж всички притихнаха. Премиерът тревожно погледна към професор Ямаширо.

— А вие не бихте ли могли да кажете какво точно може да се случи и на какво се основават вашите прогнози? — спокойно попита професор Ямаширо. — Професор Тадокоро, вашето изявление е много сериозно! За подобно изказване пред държавни лица, които не са специалисти в тази област, трябва да изтъкнете основателни доводи.

— Какво може да стане, аз самият още не знам. И основания за някакви конкретни изводи все още нямам също така спокойно отговори професор Тадокоро. — Разбираш ли, драги Ямаширо... На всички нас ни е необходимо да гледаме на нещата много по-широко, в мащабите на геофизиката като цяло или по-точно в мащабите на всички науки за Земята. Особено когато се отнася за морското дъно. Наистина, малка е възможността да го наблюдаваме и изучаваме, но трябва да се постареем да узнаем много повече за него. А там сега започва нещо сериозно, макар и аз самият да не мога да кажа какво точно. За да се разбере по-нататъшното движение на Японския архипелаг, е необходимо да се съсредоточи вниманието върху океанското дъно. Да, аз искам да добавя, че не е изключено явление, което ние още не сме наблюдавали, т.е. явление, което по-рано не е ставало на Земята.

— Това може да се каже за всяко ново явление — подхвърли професор Ямаширо, без да погледне професор Тадокоро. — Обаче е малко вероятно то да се извърши без предварителни признаци.

— Възможно е тези признаци да се появяват в различни, добре известни ни явления, които стават всеки ден. Ние просто не им обръщаме внимание, като смятаме, че са добре изучени. Нещо изпускаме — професор Тадокоро сложи бележника си в джоба. — Позволете ми да се оттегля. Днес отново ми се налага да стоя цяла нощ — като каза това, професор Тадокоро бързо излезе от стаята.

— Както винаги — забеляза някой от учените. — Обърква всички и ги оставя така...

— Не трябва да бъдем строги към него — усмихна се професор Ямаширо. — В неговите думи има известна истина. Но всичко е много

широко обхванато, така широко и далновидно, че представлява проблем не на днешния и не на утрешния ден.

— Извинявайте, кой беше този? Познат ли е на някой от присъстващите? — не без известно раздражение попита началникът на Центъра за защита от стихийните бедствия. — Та нали са се събрали само известни личности. А той?

— Известен е в чужбина и особено в Америка — отговори съветникът.

— А знаете ли какво е правил в Америка? — попита професор Ойдзуми. — Занимавал се е с гайотите, един от видовете морски вулкани, на дъното на Тихия океан. Тези мащабни изследвания са се провеждали от американския военноморски флот. Готвели са се да използват вулканите като ориентири и база за атомните подводници с ядрени ракети...

В този момент вратата се отвори и влезе професор Тадокоро. Професор Ойдзуми почувствува, че гърлото му пресъхва.

— Забравих си писалката — промърмори Тадокоро и вземайки от масата дебелия „Монблан“, отново се запъти към вратата.

— Тадокоро-сенсей^[1]... — изведнъж извика след него премиерът. — Вие заявихте, че аз като правителствено лице трябва да бъда готов за нещо. Позволете да попитам за какво именно. И за явление от какъв мащаб да се готвя?

— Вече казах, че още нищо не мога да уточня — професор Тадокоро сви рамене. — Но ми се струва, че не бива да се изключва и едно такова предположение — за пълното разрушаване на Япония. А може и да се случи така, че Японският архипелаг просто да изчезне...

В залата се дочу смях. Професор Тадокоро, явно недоволен от себе си, побърза да излезе.

След като срещата свърши и всички се разотидоха, един от секретарите на канцеларията на премиер-министъра, които беше спрял колата си до зелената площ, повика някого по междуградския радиотелефон.

В телефонната слушалка прозвуча старчески мъжки глас.

— Свършихме — каза секретарят. — Както и очаквахме, нищо определено не беше казано. Позволете да ви обясня основните моменти.

След това секретарят преразказа цялото заседание.

— Имаше един учен, който удиви всички. Казва се Тадокоро. Просто каза, че Япония ще потъне в морето... Да, Юске Тадокоро... Нима го познавате? — секретарят леко смръщи вежди. — Разбрах, ако е възможно в такова време, незабавно ще тръгна...

Изминаха още няколко дни.

Токио както и преди се пържеше в превишаващия тридесет и пет градуса зной. Хората, чиито лица бяха силно загорели, измъчени от силната жега, едва дишаха. Тази година, след като беше пострадало морското крайбрежие Шонан, в района Идзу стана изригване, хората започнаха да се страхуват да излизат в околностите. Спасявайки се от горещината, жадувайки за морска прохлада, те масово отиваха в префектурата Чуба и по-нататък в Кансайския край, на североизток в Кюшю и Хокайдо. Влаковете бяха препълнени, а колите образуваха по шосетата непрекъснат поток. Амаги, след като изхвърли голямо количество магма, се успокои, макар и да не преставаше да дими, а Асама все още от време на време изпускаше огнедишаща течност. Продължаваха и земетресенията. Техният брой не намаля. За един ден се усещаха по пет-шест труса. В дълбочините на съзнанието се зараждаше смътно и непонятно безпокойство. Хората започнаха да се суетят, да бързат. Значително се увеличи и броят на пътните катастрофи в сравнение с миналата година. Поголовно всички станаха ужасно раздразнителни. Зачестиха уличните сбивания и убийства.

Десет дни след срещата с членовете на Кабинета в лабораторията на професор Тадокоро позвъни доцент Юкинага. Той настойчиво помоли професора въпреки неговата заетост да дойде в хотел „Палас“, където ще се срещне с един човек, който просто жадува да се запознае с него. Колата за професора била изпратена...

Професорът завъртя глава, поглади с длан небръснатите си бузи, след което недоволно изсумтя и посегна за сакото.

Тадокоро, със смачкана риза и износено сако, не успя да прекрачи прага на хотел „Палас“, когато към него пристъпи ослепително свежа девойка, облечена в кимоно.

— Господин професор Тадокоро — поклони се тя, — моля ви, последвайте ме.

Те преминаха през фойето, където имаше тълпа от чужденци, бизнесмени и елегантно облечени жени — може би се подготвяше

прием — и изкачиха няколко стъпала. Тук ги посрещна снажен млад човек в тъмен костюм.

— Моля, господин професоре! Очакват ви — вежливо се поклони той.

Професор Тадокоро погледна в посоката, където сочеше младият човек. Там в кресло на колела седеше прегърбен старец, поразяващ със своята слабост. Неговите крака, дори в такава топлина, бяха покрити с одеяло.

— Тадокоро-сан?

Гласът на стареца се оказа неочаквано силен. От дъното на дълбоките очни орбити под гъстите побелели вежди остро и силно гледаха, макар и безцветни, но ясни очи. Набръчканото, цялото в гънки и пигментни петна лице му се струваше усмихнато.

— Да, прилича. На него прилича! Аз познавах твоя баща. Хиденошин Тадокоро, така ли се казваше? Упорит юнак беше.

— С кого имам честта да разговарям? — попита Тадокоро, като гледаше стареца без всякакво раздражение.

— Седнете — каза старецът, кашляйки. — Работата не е в името. Аз съм Ватари, но това име на вас нищо не ви говори. Вече съм превалял един век. През октомври ще бъда на сто и една година. Медицината напредна много и не позволява на старците да заспят. Аз и по-рано бях капризен, а с възрастта станах още повече. С годините идваха и знанията и колкото повече научавах, толкова по-малко страх изпитвах. Ето, сега от нищо не се боя на този свят и от това станах още по-капризен. Например прищя ми се да се запозная с вас — също някакъв старчески каприз. Впрочем аз искам и да ви поразпитам за нещо.

— Простете, но за какво? — Тадокоро дори не забеляза как седна на стола и изтри потното си лице.

— Има един момент, който малко ме тревожи — старецът хвърли към професора остър поглед. — На вас може би ви се струва, че задавам детски въпрос, но какво да се прави. Само едно ме вълнува — лястовичките!

— Лястовичките?

— Да, всяка пролет лястовичките долитат в моята къща и правят гнездо под корнизата, вече почти двадесет години. А ето, миналата година долетяха през май, построиха гнездо и неизвестно защо през

юли изчезнаха. Изчезнаха, като оставиха току-що снесените си яйца! А през тази година изобщо не долетяха. И не само при мен, но и в съседните къщи. Защо ли е така?

— Проблемът с лястовичките — кимна професор Тадокоро. — Същото е не само при вас, но и из цялата страна. През последните две-три години броят на прелетните птици, гнездящи в Япония, рязко намаля. Орнитолозите казват, че това е свързано или с измененията на геомагнитния пояс, или на климата. Но аз мисля, че работата не е само в това. През миналата година броят на прелитащите лястовици намаля сто и двадесет пъти и това се отнася не само за птиците. Огромни изменения стават и при миграцията на рибите.

— Хм — изсумтя старецът. — Каква ли е тази работа? Може би някакво предупреждение?

— Нищо не може да се каже — поклати глава професор Тадокоро. — Абсолютно нищо не може да се каже! Аз самият не спя по цели нощи, за да разбера каква е причината, имам смътни опасения, но още не мога да твърдя каквото и да е.

— Разбрах — закашля се старецът. — Само още един въпрос. Какво считате, че е абсолютно необходимо за учения?

— Усет! — незабавно отговори професорът.

— Какво? — Стариият човек постави длан на ухото си. — Какво казахте?

— Казах „усет“ — убедено повтори професор Тадокоро. — Може би ще ви се стори странно, но за учения, особено за онзи, зает с природни науки, това е най-важното — острият и верен усет. Човек, който е лишен от интуиция, никога няма да стане известен учен и няма да направи голямо откритие.

— Добре, разбрах ви — кимна с глава старецът.

— Моля! — внезапно се появи млад мъж, който започна да бута креслото — количка.

Обърканият професор изпроводи с поглед отдалечаващите се.

Когато дойде на себе си, той се огледа, но никъде не видя Юкинага, който го бе изпратил в хотела.

Измина седмица и една вечер съвсем неочаквано в лабораторията на професор Тадокоро се появи загорял мъж на средна възраст.

— Чух, че се нуждаете от дълбоководен батискаф... — веднага поде непознатият. — Ще ви върши ли работа френският „Кермадек“? Той може да се потопява на дълбочина повече от десет хиляди метра.

— Какво значи това „нуждаете се“ — намръщи се професорът. — На мен ми е необходим японски батискаф...

— Не става дума за наемане. Корабът ще бъде закупен и ще ви бъде даден за временно ползуване — каза странният гост. — Що се отнася до работата на Центъра на Общината на световния океан, те ще минат и без вас. Когато в общи линии завършите изследванията си по договора с тях, ще ви помолим не веднага, а постепенно да скъсате всякакви отношения с този център. Мисля, че може да им върнете лабораторията в този вид, в който е сега. Разбирате ли, в случая зад центъра стои Отделът за морски изследвания на военноморския флот на САЩ. В същност той субсидира и вашите научни изследвания... Знаем за това със сигурност и сме готови да ви отделим средства. И то толкова, колкото са ви необходими. Съгласни сме вие сами да си подберете сътрудниците. Единственото, за което ви молим, е да се заемем със секретността на вашите изследвания. До този момент заради интересите на Япония вие не сте допуснали излизането на никаква информация извън пределите на страната, ние се надяваме, че и за в бъдеще ще запазите в тайна научните си изследвания, също заради Япония.

— Всичко това е дело на Юкинага! — възкликна професор Тадокоро. — Кой сте вие, какви отношения имате с него?

— Разбира се, ние помолихме за сътрудничество и доцент Юкинага. Ето, моля — непознатият си подаде визитната картичка.

— Сектор Разузнаване при Кабинета на министрите — прочете професорът с едва сдържано възклицание.

В този момент по стълбата се разнесе страхотен шум от стъпки и в стаята нахлу млад човек.

— Какво има? — някак си изплашено възкликна професорът. — Не можеш ли по-тихо?!

— Професоре — младият мъж с почти детско изражение на лицето изведнъж се отпусна и му подаде лист хартия. — В Кансай... Сега отново...

В същото време Онодера с няколко свои стари университетски приятели беше в Киото. Те гледаха „Даймонджи-яки“ от покритата тераса на хотела, надвесила се доста навътре над реката Камогава. Всички заведения на Бонто-чо по реката Камогава, мостовете Санджо и Шинджо бяха претъпкани с хора. По улицата Шидждори от западния бряг на реката до Минами-дза и до гарата Кейхан-Шиджо се движеше непрекъснат поток от хора. Цялото движение беше спряно.

Гигантският „Даймонджи“^[2] избухна преди двадесет минути. Алени огънове, разположени под формата на йероглифа „А“^[3] горяха върху Фигаши-яма. Вляво от тях на далечния северен склон също горяха йероглифи. В Деня за помен на мъртвите огънят беше запален, за да се почете паметта на всички, напуснали този свят.

— Такава е Япония — каза Уеда, преподавател по философия в частния университет в Киото, като изтриваше бузите си с длан. — В тази страна нищо не умира и нищо не изчезва. В Деня за помен на мъртвите или на някакъв друг празник забравените за известно време традиции и хората, които ги поддържат, отново излизат на сцената. И тогава всички ги приемат като скъпи гости. Почиващите в забвение богове и прадеди стават герои на деня. Така е прието. Удивителна страна. Да вземем за пример религията. В Япония няма главна, водеща религия, но всички вярвания се възприемат и уважават. И този обичай е изключително явление, част от нашата духовна култура, нямаща прецедент в другите страни.

— И ако не съществува този обичай, благодарение на който нищо не загива, от такава миличка майко^[4] в сегашно време и помен нямаше да има — обади се Нодзуки, служител от строителна фирма в Осака, като придърпваше към себе си силно напудрена и стройна майко.

Онодера, който се беше облакътвил на перилата и гледаше играещите огънове „Даймонджи“, слушаше разсеяно приятелите си. Той удължи своята двуседмична отпуската на триседмична и тръгна за погребението на Го, след това присъствува и на погребалната церемония по пренасянето на праха в родното място на Го, остров Шидзуока. Намериха нещо подобно на завещание. Установиха, че става дума за самоубийство. Несвързаните, бързо написани записки, въпреки че бяха много нечетливи, дадоха да се разбере, че Го е открил „нещо“...

Защо ли бе умрял?

Огънят „Даймонджи“ сякаш беше огън и за изпращането на Го. Като премигваше, той постепенно започна да угасва. В тази страна нищо не умира и нищо не изчезва...

Наистина ли е така? Да вземем за пример Киото... Просъществувал е хиляда години, като и днес не позволява на миналото да умре. А в бъдеще? През следващите хиляда години?...

— Искате ли чашка? — попита приближилата се до него не много млада гейша. — Но какво става с вас? Съвсем ви доскуча... Не искате ли да пиете?

— Пия — отговори Онодера, който повдигна чашата с бира.

— Но какво ти е, нещо не те хваща? — отбеляза Ито, репортер от хрониката, който бе дошъл от Токио. — За Го ли мислиш?

— Да.

— Аз също мисля за него — репортерът отпи съвсем малко от пълната чаша и с цялото си тяло се обърна към Онодера. — Неговото завещание... Впрочем не зная, може и да не е негово. В мен има копие. Не ти ли се струва, че тук има нещо, което не е наред? Все си мисля, че това е убийство.

— Не, според мен това е случайна смърт...

Когато Онодера произнесе тези думи, почувствува, че изведнъж всичко му се проясни. Пред очите му изплува цялата картина на смъртта на Го, за която бе чул на местопроизшествието. През нощта на двадесет и втори юли, а ако трябва да бъдем точни, в два часа сутринта на двадесет и трети юли, Го, без да каже никому нито дума, изведнъж излязъл от хотела в Хамамацу. Портиерът го видял как взел такси, а шофьорът, който бил повикан след това да даде показания, казал, че докарал Го точно до планинския път, пред самата Сакума. Го не се върнал в хотела, а след три дни трупът му бил намерен при бента на Сакума по горното течение на реката Тенрю-гава. Черепът му бил силно разбит. В хотела били намерени странни записки... Погълнат от някаква мисъл, Го е можел по всяко време на денонощието да изтича до лабораторията или да вдигне от леглото другарите си. Значи това е било нещо, което го е накарало силно да се развълнува посред нощ. И без да дочака утрото, той се е устремил към горното течение на Тенрю-гава. Може би е открил нещо на бреговете на тази река или е искал нещо да провери. В района Сакума стигнал още по тъмно. Следвайки

своята безразсъдна привичка, Го освободил таксито и се насочил към бента. Спуснал се в дефилето, вероятно за да разгледа нещо. В полумрака на разсъмване той се подхлъзнал по мократа от сутрешна роса трева или на нещо друго и паднал... Може би всичко е станало така, но какво го е заставило посред нощ да хукне към Сакума?

На съседната веранда засвири музика. Вятърът изведнъж стихна и стана задушно.

— Тук ли е Онодера-сан? — надникна на верандата прислужница. — Търсят ви от Токио.

Онодера скочи и тръгна към кабината.

— Онодера-кун, обажда се Юкинага — чу се в слушалката. — Необходимо е незабавно да се срещнем и да поговорим. Ще успеете ли утре да се върнете в Токио?

— Въобще не съм мислил — каза Онодера. — Но ако е толкова спешно, ще се върна със сутрешния експрес. Все пак за какво става дума?

— Ще ви разкажа по-подробно като ви видя... С две думи, искам да помоля за вашето съдействие в една работа... — Юкинага замълча за момент. — Работа, в която взема участие и професор Тадокоро...

Изведнъж разговорът прекъсна.

— Ало, ало! — викаше в слушалката Онодера. — Ало! Но в този момент той се заклати като пиян. Някъде пискливо извика майко или друга жена. Със страшен шум се затресе фусума^[5]. Докато се осъзнае, цялата постройка се задвижи и сякаш се завъртя около оста си. Изпод земята се дочу страшно бучене. Разнесе се трясък. От подпирания се на стълбове покрив падна греда. Таванът и стената потънаха в кълба прах. През бученето и трясъка от разрушаващите се къщи се носеха сърцераздирателни писъци. Онодера не можа да се задържи на краката си, опита да се хване за подпорния стълб, но видя как вратата срещу него рухна и оттам, сякаш танцувайки, излетя огромна маса. Той я хвана, подпря я до стената и се скри под нея. В този момент светлината изгасна и нещо отгоре рухна върху масата. Онодера си погледна часовника и запомни времето.

Съдейки по отсъствието на предварителни трусове, можеше да се предположи, че епицентърът е съвсем близо. Колко ли щеше да продължава?... Изведнъж го жегна кошмарна мисъл и той почувствува, че го побиват тръпки. С мъка си обърна главата под масата и погледна

към най-далечната стая. През купчината фусума, разрушени стени, стълбове и напречни греди, се забелязваше тънка ивица мъждукаща светлина.

Там, където до преди малко се намираше верандата, сега нямаше нищо и никого...

Това земетресение, голямото земетресение в Киото, станало в резултат на активизирането на привидно отдавна успокоения сеизмичен пояс, беше действително страшно. Не само по своите мащаби, но и по огромния брой на жертвите. На празника „Даймонджи“ в Киото се бе стекъл много народ. И всички тези хора попаднаха като в капан. От множеството мостове и високи веранди в районите Бонточо и Киямачи хората се сипеха по брега буквално като градушка. Стоотици живота бяха погребани под развалините на къщите, стотици тела бяха изпомачкани от обзетата от паника тълпа. В целия град за един миг загинаха четири хиляди и двеста души, тринадесет хиляди бяха ранени. Районите Бонто-чо, Киямачи, Гион, Кобу, Миягавачо и Шимидзу изчезнаха от земята. Минами-дза се преобърна и щръкна нагоре, представлявайки наистина ужасно, трагично зрелище.

След тази страшна катастрофа земетресенията от средна степен не престанаха, напротив — зачестиха и започнаха да се разпространяват на запад.

[1] Вежливо обръщение към преподавател, лекар и т.н. ↑

[2] Огън във формата на йероглиф, който се пали в Киото на шестнадесети август по лунния календар. ↑

[3] означава голям, огромен велик. ↑

[4] Момиче-танцьорка от школата на гейшите. ↑

[5] Разтегателна подвижна преграда в японски дом. ↑

ПРАВИТЕЛСТВОТО

През март на следващата година, в навечерието на деня на равноденствието, в Японското отделение на Интерпол (ICPO), което се намира в зданието на Департамента на полицията, по телекса от центъра в Париж постъпи важно съобщение:

„Д. Мартен, белгийски търговец на произведения на изкуството, е излетял за Япония на двадесети със самолетна авиокомпания «Сабена», рейс 301. Има сведения, че посоченото лице е важна фигура от международния синдикат за кражба на ценни произведения на изкуството, тяхното фалшифициране, а също така и изкупуване на крадени произведения. Молим посоченото лице да бъде под наблюдение“.

След което бяха посочени особените белези, биографични данни и снимка на Д. Мартен.

— Какво ще правим? — попита чиновникът, като показва телекса на завеждащия отдела. — Да съобщим ли в чуждестранния отдел на Департамента на полицията?

— М-да... — поклати глава завеждащият, — съдейки по съобщението, това е важна птица. Интересно защо ли идва в Япония?

Началникът реши да поиска по-подробни данни за Д. Мартен, а междувремежно нареди на двама агенти да се заемат със следенето на белгиеца още от летището.

Самолетът на авиокомпания „Сабена“, който беше излетял по рейс 301 и прелетял над южните части на Япония, трябваше да кацне тази сутрин на второто международно летище в Токио — Нарида.

Но когато гигантският 230-местен „Боинг“ 2707 SST се приземи на летището, с почти всички пътници на борда, лицето Д. Мартен не фигурираше сред тях. Срочно попитаха в пътническият отдел на SBN и се оказа, че господин Д. Мартен е слязъл в Калкута и вероятно е останал там.

Незабавно беше осигурено наблюдение и над другото международно летище Кансай, където минаваха голям брой линии за Югоизточна Азия. Но не беше така лесно да се открие определено

лице сред многобройния поток от пътници, излизаци от изходите на летището, където почти непрекъснато кацаха самолети.

Японското отделение на Интерпол (ICPO) разполагаше с малък брой сътрудници, поради което помоли полицията на летището на емиграционното бюро да съобщят, ако при проверката на визите бъде намерено лицето Д. Мартен и взе решение временно да прекрати търсенето. Обърнаха се за помощ и към американския отдел на Интерпол в Япония.

— Мартен, търговец на произведения на изкуството. Д. Мартен... от Антверпен — опули очи американецът, бивш журналист, който вече десет години работеше в Интерпол и бе известен със своята осведоменост. — Важна птица. Знаменитост в своята област. Но защо ви интересува? — на свой ред попита американецът.

— От центъра в Париж съобщиха, че е пристигнал в Япония — отговори завеждащият отдел от Японската полиция.

Американецът подсвирна с уста.

— Ето какво било. А аз мислех, че Далечният изток е извън неговата сфера на действие. Но трябва да се отбележи и това, че този тип никога не излиза сам на сцената, освен ако не става въпрос за някаква огромна сделка. А ако се появи някъде, това означава, че от тази страна се замисля да бъдат изнесени истински национални ценности. Той за първи път сигурно е в Япония.

Завеждащият отдела разбра сериозността на положението и отново телефонира на всички международни летища да засилят контрола над влизащите в страната чужденци.

Но малко преди това...

Човекът, когото чакаха, излезе от първокласния салон на тристатонния реактивен самолет „Еър — Индия“, приземил се на международното летище в Кансай. Като се любуваше на великолепия залез, той приветливо се усмихна на стюардесата и с малко куфарче в ръка премина паспортния контрол, като подаде паспорт с друга фамилия. От японското отделение на Интерпол неговите особени белези бяха предадени в емиграционното бюро на летището тридесет минути след като специално чакащата го кола вече се носеше на север. А час след пристигането си господин Мартен вече беше в стаята на един тих клуб, който се намираше на склона на хълма Роко. От прозореца се виждаше прекрасен изглед към залива, където вече

запалваха светлините. Срещу господин Мартен седеше късо подстриган широкоплещест, висок, все още млад японец. Но той приличаше на дете в сравнение с този сто и десет килограмов чужденец с прошарени коси висок метър и деветдесет сантиметра, с големи очи, голям нос и голяма глава.

— Потвърждавам, че получих Хаугай и Хирошиге — каза господин Мартен на английски със силен акцент. — Уникални предмети. Показах ги на нашите специалисти. Оригинални са.

— Щастлив съм, че сте останали доволни — отговори му японецът на великолепен английски.

— Вие наистина ли ми ги подарявате? — на господин Мартен съвсем явно му се искаше събеседникът му още веднъж да потвърди този факт.

— Да. По случай запознаването ни.

— Хм — промънка господин Мартен, който не разбираше ясно намеренията на събеседника си. — Тогава в какво се състои вашето търговско предложение. Доколкото ви разбирам, на мен ми се предоставя възможността да получа произведения на японското изкуство в доста голямо количество, но...

— Да — потвърди събеседникът. — На нас ни е известно, че вие купувате само най-ценни произведения на изкуството, и то в голямо количество, без посредници. Ние можем да ви предоставим именно това, което ви е необходимо.

— Предметите картини ли са?

— Не само. Има и резба, статуи на Буда, гоблени.

Господин Мартен мислеше, прехапал устни. Тези приказки нещо го съмняваха — предложението беше твърде съблазнително.

— Вие кога предполагате...

— Това още не може да се каже точно. Мисля, че ще стане порано от две, а може би и от една година. Но предметите всеки момент могат да бъдат у нас, така че, както вие сами разбирате, веднага можем да направим сделката и да установим контакт с вас. Поради това си позволихме да ви обезпокоим с молбата лично да дойдете при нас. Искаме пълна секретност и да няма посредници. Предметите, за които става дума, са национална ценност, поради това...

„Що за тип е този — мислеше си господин Мартен. — За него гарантира сигурен човек от Хонконг. Но не прилича да е от хората,

занимаващи се с тъмни сделки. Може би е шеф или зад него стои още някой?“

— Въпреки това ние бихме искали да знаем вашите условия — продължаваше събеседникът. — Колко бихте могли да ни заплатите?

— Това зависи от предметите — каза господин Мартен. — Но ако вземем за основа международните цени...

— Ние бихме искали цена два пъти по-висока от международната. Изнасянето зад граница е наша работа. Вие ще ги получите на посоченото от вас място. Целият риск пада върху нас, а вие по някой от известните ви начини ще можете да ги продадете на милиардерите за колекциите им много по-скъпо. Тъй като в сделката няма посредници, на вас ви е обезпечена огромна печалба. Нашите предмети, за разлика от фалшификатите, по които сте се специализирали, са оригинали. Абсолютно всички.

Господин Мартен взе чашата с коняк и я завъртя в дебелиите си пръсти.

— Обикновено аз сключвам сделка с добре познати партньори. Преки сделки с такива като вас не предприемам. Това е мое правило.

— Но понякога е добре да се рискува. Ние с вас няма да имаме абсолютно никакви контакти — само чрез предметите.

— Добре, а как ще се свържем?

— На този адрес в Брюксел ще можете да се свържете с нас. Малко по-късно ще ви изпратим и шифър.

— Добре. Ще се опитам да рискувам.

— Между впрочем — мъжът му подаде албум с етюди. — Това е също като предметите, които ще ви дадем. Както виждате вече разполагаме с нещо.

Когато разтвори албума, господин Мартен повдигна вежди от учудване.

— Шяраку — промърмори под носа си той. — Едва ли...

— Вижте добре, ако обичате — събеседникът му подаде албума. Господин Мартен, като извади лупа от вътрешния си джоб, внимателно се вгледа.

— Като че ли е оригинал — с недоумение промълви той. — Но доколкото знам, той е в Националния музей за изобразителни изкуства...

— Да, разбира се. А сега там се намира едно отлично изработено копие. — Събеседникът му шумно затвори албума. — Като начало ще ви изпратим този албум в Антверпен, а след като го получите, внесете предварително уговорената сума, разбира се, в долари, в швейцарска банка.

— И доставянето ли ще извършите вие? — господин Мартен беше малко смутен. — Как?

— С предмет като този няма да имаме почти никаква трудност — мъжът едва забележимо се усмихна. — По света съществува така наречената „дипломатическа неприкосновеност“.

В същото време във фирмата за разработване на шелфа КК с въздушна поща пристигна молба от Онодера за освобождаването му от заеманата от него длъжност във фирмата. Той беше изчезнал от шестнадесети август, т.е. от деня на голямото земетресение в Киото. Нито неговите сътрудници, нито майка му, която живееше в Кобе, знаеха дали е жив, или не. На плика със заявлението имаше пощенско клеймо от Неапол.

— Какво значи това? — нахвърли се един от директорите върху завеждащия отдела Йошимура. — Нали смятахте, че е загинал в Киото.

— Почти всички негови приятели, с които беше там по онова време, загинаха — лицето на Йошимура изразяваше объркване. — Разбира се, аз задържах изпращането на помощта за погребението.

— Но защо е заминал за Европа, дори без да предупреди фирмата? — поклати глава директорът.

— Не зная, но трябва бързо да се помисли за замяна — каза Йошимура. — Това е една много чувствителна загуба за нас.

— Но защо все пак е заминал за Европа? — промърмори отново директорът.

Отговорът на този въпрос дойде след няколко дни от съвсем неочакван източник. Като прелистваше съобщенията на отдела за информация, Йошимура изведнъж впи поглед в една от страниците. Той прехапа устни, помисли малко, след което се свърза с отдела за информация.

Малко след това завеждащият Йошимура влезе с бележник в ръка в кабинета на директора.

— Струва ми се, че разбрах причината за заминаването на Онодера: Според информацията, която получихме днес, една японска фирма е закупила дълбоководен батискаф тип „Кермадек“ от френския военноморски флот.

— Каква е тази фирма? — попита директорът.

— Странно нещо. Малка фирма, пред прага на банкрута. Подозрителна фирма.

— А какво ще прави тази фирма с дълбоководен батискаф, който се потопява на десет хиляди метра дълбочина? Такъв кораб може да се вземе под наем от Франция, Англия, Америка — директорът се развълнува. — Такава малка фирма не се е поколебала да купи толкова скъпо нещо! А откъде е взела пари?

— Не знаем, но ще се постарая да узнаем — Йошимура се загледа в бележника си. — Тази фирма е привлякла Онодера и го е изпратила да закупи „Кермадек“ от Европа. А какъв смисъл има да се купува кораб, ако няма специалист, който да може да го управлява и регулира.

— Той ли ще е специалистът?! — промърмори директорът. — Не правеше впечатление, че е способен на такава постъпка.

— Съгласно нашата справка, мястото, откъдето ще се получи „Кермадек“, е Неапол.

— Значи се измавих в него — директорът, чието лице беше преbledняло, запали цигара.

В това време в кабинета влезе завеждащият отдела за информация.

— Идвам във връзка с фирмата, за която говорихме преди малко — каза той. — Тя е започнала производството на подводен кораб за изследване на корали, но изглежда, нищо не е излязло. Незначителна фирма с основен капитал двадесет милиона йени.

— Но откъде тогава може да вземе пари?

— Местните финансисти и банки са й открили кредит, но тези суми са нищожни. Изглежда, я кредитират и по-едри финансисти. Но това още не е установено. Има подозрение, че зад гърба на тази фирма под маската на фирма за тежко машиностроене се крият Силите за самоотбрана, но няма никакви сведения, които да потвърдят това предположение.

— Силите за самоотбрана? — попита директорът.

— Да, нима не може да се допусне, че Силите за самоотбрана купуват батискаф за своите нужди? Във всеки случай те имат достатъчно средства, но, изглежда, че не искат да се разгласява и се прикриват зад банкрутирала фирма. Тя купува „Кермадек“, а Силите за самоотбрана го наемат за дългосрочно ползуване.

— Навярно е така — каза директорът, като си чистеше ушите.

— Но защо е притрябвал батискаф на Силите за самоотбрана? Защо не са наели такъв под наем от чужбина и защо са тези заобиколни пътища? Толкова ли спешно изследване имат, че не могат да изчакат да бъде пуснат в действие нашият втори батискаф „Вадацуми-2“?

— Може би е по-добре да проверим в самото управление на Силите за самоотбрана? — предложи Йошимура.

Обаче проучванията на Йошимура скоро приключиха. Когато започна да разплита нишката в самото ведомство, тя бързо се скъса и изчезна в мрака на държавната тайна със значение за отбраната на страната.

Доцент Юкинага, който беше подал молба в Университета, където работеше, за временното му освобождаване от задължения, сега прекарваше цели денонощия и кантората в едно от зданията в Хараджюку. Всички негови мисли и денем, и нощем бяха свързани с план „Д“. В центъра на този план стоеше професор Тадокоро. Самият той работеше с всички сили по изграждането на новата програма за изследвания. За целта бяха преместени в нова лаборатория. „С какво ли ще се занимаваме в същност?“ — замисляше се Юкинага. Той всецяло се беше отдал на тази идея — неясна и несигурна като облак. Но ако в крайна сметка се окажеше, че това е една безумна фантазия, една химера на учения — фанатик професор Тадокоро, какво ли ще стане с неговото бъдеще? Цялото си време, всичките си сили и енергия отдаваше на този прословут план „Д“, освен това нямаше право да разказва за своята работа нито на бившите си учители, нито на родителите си, нито на другарите си... Ако си беше седял мирно и тихо във факултета, през следващата година може би се откриваше шанс да стане професор. В научния свят неговите трудове постепенно получиха известност и на есенния семинар Юкинага се готвеше да излезе с важен доклад.

Разбира се, ако изследванията се провеждаха открито, всичко щеше да бъде по-просто — никакви тайни, никакви заобиколни пътища, всяко достижение щеше да става достояние на обществото и да получава нужното признание. Но тук характерът на работата бе съвсем друг. Програмата изискваше пълна дискретност. За нейната секретност най-много настояваха премиер-министърът и онзи старец. Изнурителна работа, за която никой, дори най-близкият ти, не трябва да знае. И никакво възнаграждение не му бе обещано за това. Той сам се чудеше на себе си. Защо се реши да пропилее останалата половина от живота си. Може би просто го измъчваше отчаянието? Може би за всичко беше виновна жена му? Тя бе единствена дъщеря на негов любим преподавател, известен учен, умрял преди няколко години. Израснала в охолство и разкош, тя се отличаваше с безсърдечието си. Деца нямаха. Преди една година, когато беше в командировка в чужбина, жена му беше напуснала дома им и бе заминала при родителите си. Тази жена въобще не беше подходяща за съпруга на скромния, сдържан и малко своеобразен учен, който, увлечен от науката, почти не спеше в къщи.

А какво ще стане с всички, ако този план, с осъществяването на който бяха заети в момента, се окаже плод на фантазия, на лош сън... Нали никой не му даваше гаранция в случай на неуспех. Най-печалното беше, че освен себе си беше оплел в тази история няколко свои талантиливи другари. И сега се чувствуваше отговорен за тяхното бъдеще. Когато мислеше за това, главата го заболяваше и му се повдигаше.

— Във всеки случай нашата работа е същинска игра на сляпа баба, която няма дори и правила — му беше казал Сеичи Наката, негов приятел от университета, признат авторитет в областта на информацията. — Условиата са толкова сложни, че струва ми се и системата „RERT“ няма да ни помогне. Налага се да се обмислят някои нови средства за програмиране. На първо място, правителството трябва постоянно да ни осигурява пари, без да чака резултатите от първия етап на изследванията. На второ място, след известен период от време ще ни трябват огромни суми, за които правителството е длъжно да измисли реален предлог, за да бъде в състояние да ги задели. Трето, ако резултатите от изследователската работа започнат да потвърждават хипотезата, правителството ще трябва да вземе съответните мерки.

При това характерът на нашите изследвания е такъв, че не на всеки етап може да се даде потвърждение на хипотезата в чист вид. Вероятно след положителните резултати от първия етап на изследването може да се яви отрицателен при следващите етапи. Не е изключен и напълно отрицателен резултат. Всичко е възможно. В такъв случай възниква въпросът: до каква степен и колко дълго време ще е в състояние да ни издържа правителството? И това трябва да се пази в пълна тайна от обществото, което сигурно е много трудно. Четвърто, до каква степен могат да се държат в тайна нашите изследвания и хипотезата, въз основа на която ние работим и правим своите заключения?

— Значението на тайната вътре в страната и навън е различно — каза Ямадзаки, който беше командирован към изследователската група от отдела за разузнаване при Кабинета на министрите. — Дори вътре в страната значението на тайната се различава по отношение на цялото население, което ползува масовата информация, на опозицията в парламента, на държавните учреждения, финансовите кръгове...

— На този етап съществува и друг проблем: кога и какви мерки трябва да вземе правителството и до каква степен ще е в състояние да ги приложи — намеси се Куниеда, секретар от канцеларията на премиер-министъра. — На определен етап може би ще са необходими законодателни мерки, но тогава възниква въпросът: до каква степен и в какви граници ще трябва да се спазва секретността и въобще ще е възможно ли да се следи за нея?

Първата причина, поради която изследванията не трябваше да се провеждат открито, се заключаваше в това, че ставаше дума за съдбата на цяла Япония. Като разглеждаше материалите на професор Тадокоро и от сегашните данни, Наката интуитивно разбра, че на дадения етап вероятността да се случи това, което при сегашните изследвания щеше да бъде превърнато в дело с огромно значение, бе не повече от един-два процента.

— Един процент вероятност в случая е твърде много — решително заяви Наката. — На този свят се случват и събития, чиято предварително определена вероятност е много малка. Да се обясни това не е достатъчна само теорията на вероятностите. Тук е необходимо да се отчете възникването и развитието на качествено нови процеси.

Като направи най-общи изчисления, професор Тадокоро определи приблизителните срокове за развитие и завършване на очакваното явление: максимален — петдесет години, минимален — две години. Професор Тадокоро по много своеобразен начин беше събрал данните и в изчисленията му имаше много неясноти. Но Юкинага, който знаеше колко често се потвърждаваше интуицията на професора, се ужасяваше от минималния срок. Необходимо беше отново да се анализира обширният, привидно не взаимосвързан материал на професора, за да се провери точността на предполагаемите срокове. Разбира се, можеше да се вземе средното число — двадесет и четири-пет години. Но Юкинага не можеше да мисли така елементарно, тъй като знаеше, че става дума природни явления, където всеки най-незначителен случай може да повлече след себе си редица явления, стремително нарастващи като снежна лавина. А след като се имаше предвид съдбата на Япония, трябваше да се изхожда и от най-лошите предположения.

Според програмата на Наката, в основата на която стоеше „най-лошото“, бе необходимо предметът на изследванията и самите изследвания да бъдат запазени в пълна тайна. Ако в процеса на изследванията лошите предположения се сбъднат, щеше да е необходимо да се вземат бързи мерки с цел да се избегне паниката и вълненията. Особено нежелателно бе разгласяването на това предположение в чужбина. По-добре бе световната общественост да разбере това тогава, когато бъдат взети някакви мерки.

Наката смяташе, че е рано да се обмислят конкретните мерки. В случая бе много по-важно оперативността — необходимо бе да се има готовност за всякакви изненади и мигновено вземане на съответни мерки. Сега на първо място трябваше да се систематизира и прецизно да се анализира съществуващата информация, а след това внимателно да се обработят всички новопостъпващи данни в процеса на работата и освен това да се изясни кой е най-информиран по проблема.

— Накратко казано, всичко трябва да се предвиди — каза Наката. — Та нали в тази работа няма нищо ново. Естествено, всеки трябва да събира материали по своя линия, но се предполага, че ние като учени имаме изострен усет да разграничим главното от несъщественото.

— Ха-ха-ха — засмя се Юкинага. — Най-големият авторитет по теория на информацията говори за обща представа и интуиция. А

какво ще каже за това професор Тадокоро? Оказва се, че за учения е най-важно да има интуиция, както в древността...

— Между впрочем, точно теорията на информацията потвърждава това, което казах — убедено потвърди Наката. — А на нас са ни необходими именно хора с добра интуиция, при това изключително много са ни необходими.

Някак от само себе си се получи така, че Наката стана теоретически ръководител при осъществяването на плана. Освен професор Тадокоро в работата участваха пет души. Всички бяха млади — между тридесет и пет и четиридесет години.

— Опитвах се да анализирам проекта на професора — каза най-младият, Ясукава, който работеше тук като счетоводител. — Съвсем очевидно е, че разходите на предварителния етап превишават средствата, които могат да бъдат отпуснати от отдел Разузнаване при Кабинета на министрите. Трябва да се увеличи броят на хората. За тази програма ще е необходима и много техника.

— Вече купихме „Кермадек“ — каза Юкинага, — но ще трябва и няколко компютъра.

— От лабораторията на професора взехме вече един, но ще е добре да се снабдим с още един. Частичните изчисления ще се правят от другите фирми в условията на временно използване на часовия график на компютрите им — каза Наката, — но работата е там, че ни е необходим още един батискаф. Според плана на професор Тадокоро може би ще трябва да се правят изследвания и в Японско море, а с един батискаф възможностите никак не са големи.

— Още един? А откъде ще го вземем? — КуниEDA сви рамене. — Да наемем от чужбина — не можем, а да си купим — нямаме средства.

— Почакайте — каза Юкинага. — Дочух, че компанията по разработване на шелфа скоро ще спусне под водата „Вадацуми 2“.

— Това е прекрасно — плесна с ръце Наката. — Ще го вземем под наем. Трябва незабавно да пристъпим към преговори.

По препоръка на Наката към групата се присъедини още един човек с чудесна интуиция от института към Силите за самоотбрана. Дори ако сега бяха достатъчно, после, когато програмата се разработеше основно, щяха да са необходими още хора и пари, особено ако се приемеше вариантът за пълна секретност. До този момент средствата се отделяха от т.н. „секретни фондове“ на Отдела за

разузнаване при Кабинета на министрите и от Силите за самоотбрана, постъпи и някаква сума с неизвестен произход.

Сред членовете на правителството с тази програма бяха запознати само трима души: началникът на канцеларията на премиера, съветникът му и началникът на Управлението на Силите за самоотбрана, което единствено беше в състояние да следи за секретността, мобилизирайки големи материални средства и човешки резерви.

— Нека премиерът и шефовете да се грижат за парите — каза Наката. — Ние тук нищо не можем да измислим. Нашата задача е да работим, дори пряко силите си. Какво друго бихме могли да направим?

— Казват, че старият Ватари се е разделил с част от своята колекция от картини... — подхвърли Куниедата, запалвайки цигара.

— И тези пари са отишли за нашите изследвания.

— Мисля, че е така. Старият имаше уникални картини, истински национални съкровища.

„Що за личност е този набръчкан старец, седящ неподвижно в инвалидната си количка? — мислеше си Юкинага. — Удивителен старец“. Куниедата беше от същата провинция и влезе в канцеларията на премиер-министъра не без негова помощ. На израсналия в столицата Юкинага му бяха чужди тези провинциални връзки, патриархалността, която все още се беше запазила в много райони на страната. Но Куниедата очевидно поддържаше такива контакти, дори и със стария. Когато Юкинага му разказа за „опасенията“ на професор Тадокоро, а после заедно едва ли не насила включиха професора в броя на участниците в срещата, той все още не знаеше за отношенията на Куниедата със стареца. Дори не беше чувал неговото име. Но щом Куниедата му обясни кой е Ватари, тогава си спомни, че беше много известна личност. Старецът минаваше стоте, а преди повече от двадесет години се беше оттеглил от обществения живот. След срещата на учените с правителствените лица Куниедата го представи на Ватари. Юкинага беше поразен от духовната сила на този набръчкан, немощен на вид старец, от остротата на неговия ясен ум. Той задаваше на Юкинага лаконични, точно формулирани въпроси, като при това запазваше вид на простодушен и приветлив патриарх. Когато в къщата на Ватари Юкинага разбра, че влиянието на този човек е в състояние

да накара дори самият премиер да си мръдне пръста, той веднага се съгласи да придума професор Тадокоро за среща със стария.

Ясен беше само фактът, че ако старецът не бе обърнал внимание на съобщението на Куниеда за срещата на учените с представители от Кабинета на министрите, ако не беше се заинтересувал от хотел „Палас“, за програма „Д“ и дума не можеше да става. Главата на Юкинага не побираше само едно нещо — какъв бе този столетник — старец, отдавна оттеглил се от политическия живот, но запазил своето влияние. Той видя със собствените си очи как старият покани премиера в своя дом и с две-три думи го накара да приеме програмата. А обкръжението на стареца? Някакви подозрителни личности, мъже с проницателни, остри погледи, изглежда, бяха телохранители, и прелестно младо момиче...

Някакъв легендарен свят, страшен и привлекателен...

— Възможно е този старец да е измислил нещо и сам, независимо от нашата програма — предположи Куниеда, като си загасяваше цигарата.

— Искам да те попитам що за човек е той? — каза Юкинага.

— И аз не съм наясно. С него сме от една провинция, но когато започнах да разплитам нишката на хората от нашата провинция, тя изведнъж се скъса. Несъмнено, в своето време той е бил водеща фигура в правителствените и финансовите кръгове. Дори има много книги, написани за него, но нима в тях може да се разкаже всичко? Почти всички хора, които са го познавали и биха могли да ни разкажат нещо за него, са измрели. Вероятно разцветът на неговата дейност е бил по времето на Манджурските събития. При това къде каквото е могъл да вземе, е взел. Премахнал е този или онзи, дали със собствените си ръце или с чужда помощ, но в случая това не е толкова важно. По времето на последната война напълно се откъснал от всякаква дейност и се отдал на спокоен живот и затова не е обявен за военен престъпник. А след войната отново се активизирал и развил голяма дейност, но когато преминал осемдесетте, спрял непосредственото си участие в политическия живот. И въпреки това разни политически деятели и до този момент се обръщат към него или за съвет, или с молба да примири враждуващи страни. Старият познава сегашния премиер много отдавна, още като редови член на партията.

Веднъж му помогна да се спаси и от политически скандал. Изобщо премиерът не смее да му противоречи.

— И сега, благодарение на неговото влияние, започна осъществяването на програма „Д“ — приключи Куниеда и слезе на долния етаж.

Юкинага остана сам в стаята и продължи разсеяно да мисли. Власт, нейните тъмни кътчета, нишки... И той е въввлечен в тази тъмна бездна на задкулисната игра. Всичко ставаше като в кошмарен сън... Почувствува, че нещо неприятно се надига в душата му. Той, който всячески избягваше водовъртежа на сложните човешки отношения, тъй като не умееше да се оправя в тях и затова беше избрал пътя на науката, изведнъж е въввлечен в политическа тайна! Какво ли щеше да стане по-нататък?

Старомодният израз „да се подвизаваме на световното поприще“ внезапно получи гласност някъде през септември.

„Не е ли по-добре за здравето на нацията вътрешнодържавните работи да се поемат от жените и старците, за да могат младите мъже да се отправят отвъд морето, където ще станат «зрели личности от световен мащаб»“? — питаха във вестниците.

— Мисълта „да се подвизаваме на световното поприще“ означава ли нова политика на правителството по отношение на младежта? — попита журналистът в интервюто си с началника на канцеларията.

— Да, може да се тълкува и така, но ми се струва, че проблемът няма да свърши само с това — отговори началникът. — Във всеки случай японската икономика не може да съществува без тесни връзки с целия свят. Изглежда, е време вече цялото японско общество да напусне границите на страната за нова дейност, която би допринесла полза на цялото човечество. Няма винаги да се пържим в един тиган — може да стигнем до самоотравяне...

— Започна голяма кампания под лозунга „да се подвизаваме на световното поприще“ — засмя се Наката, като четеше интервюто на началника на канцеларията.

— И това ли е план на Наката-сан? — попита младият Ясукава.

— Не, измислиха го политиците и чиновниците, посветени в положението на нещата. Разбира се, не без нашето участие.

— Днес премиерът провежда съвещание с министрите на водещите министерства — промърмори Куниеда, като прелистваше бележника си. — А в други ден ще се състои извънредно заседание на Съвета по икономическите въпроси. Тази вечер в Акасака ще се срещне с началника на плановото управление и с министъра на промишлеността и търговията. Сигурно разглеждат десетгодишния план за капиталовложенията на японската индустрия в чужбина.

— Ако е така, добре са го измислили — каза Наката, като си хапеше ноктите. — Само да не се бърза прекалено много, могат да се

получат големи противоречия вътре в страната и в чужбина. Току-виж и нашата тайна престане да бъде тайна. Трябва да се действа внимателно, с мярка...

— Но каквито и да са резултатите от изчисленията по програма „Д“, задграничните капитали няма да бъдат излишни за нас — намеси се Ясукава. — Та нали ако там не се окажат рентабилни, могат да бъдат върнати обратно... А може това да стане повратен момент в историята на страната и японската икономика да получи международен характер в огромен мащаб. Всяко зло за добро.

— Ти май вярваш повече в отрицателния резултат — раздражено каза Куниеда.

— Откровено казано, не ми се вярва нашите опасения да се сбъднат — ококори се Ясукава. — Та нали Япония е достатъчно голям остров. Простира се на дължина две хиляди километра... Имаме си и свои Алпи...

— А как е в управлението на Силите за самоотбрана? — попита Куниеда.

— Началникът едва убеди председателя на обединената група на началник-щабове — Ямадзаки освободи яката на ризата си и изтри тъничката струйка пот. — Получи се странен разговор. Председателят твърдеше, че подобни изследвания са глупост. От позицията на военните е така. Той каза, че пълното евакуиране на населението като операция е невъзможно и такава ситуация не може да съществува. И какъв смисъл има да се разработва подобна глупост? Началникът на управлението спори с него и когато вече не знаеше какви аргументи да изтъкне, изведнъж председателят сякаш се досети за нещо и се съгласи: „Да, разбрах, ще действваме“. Така се договориха, без да назовават нещата с техните имена.

— Нима е разбрал? — попита Куниеда.

— Не е разбрал, но кой знае защо е почувствувал. Решено е да се разработи стратегически план „Д-2“ с участието на най-добрите щабни офицери и умове от института към Силите за самоотбрана. При секретност от най-висша степен...

— Какъв предлог ще използват? — заинтересува се Юкинага. — Едва ли...

— Не се тревожете, предлогът е ядрена война — отвърна Ямадзаки. — Разбира се, това е анахронизъм. Но всички подразбират

каква е работата и няма да дрънкат.

Вратата се отвори със силен трясък и в стаята, устремен като танк, се втурна професор Тадокоро.

— Какво стана с „Кермадек“? Още ли не е пристигнал? — Това беше коронната му фраза напоследък. — Къде се бави още? Да не би корабът да се е разбил и потънал?

— Не се тревожете, всичко е наред. Корабът, на който се намира „Кермадек“, е преминал остров Рюкю и утре ще бъде в Моджи — Наката говореше, като размахваше във въздуха телеграмата на Онодера.

— Всяка минути ни е скъпа, а тук... Та нали някъде под Японския архипелаг всяка секунда стават някакви изменения. Не зная как ще се развият те, но ни е необходимо колкото се може по-бързо да ги установим. Нашата работа в същност е борба с времето...

Разнесе се звукът на зумера. Ясукава вдига телефонната слушалка и след малко произнесе:

— Разбрах, веднага на мястото ще отиде Катаока от Института към Силите за самоотбрана. Той е отличен специалист.

— Какво е станало? — с известно безпокойство попита професор Тадокоро.

— Някаква част от двигателя на „Кермадек“ се нуждае от поправка. Онодера сам не е могъл да се справи — равнодушно съобщи Наката. — Всичко ще бъде наред. Катаока е гений. Няма машина, която да не е оживяла в ръцете му.

В това време Катаока беше в Йокосука, където се занимаваше с бързото преустройство на кораба „Йошино“, закупен от Американския военноморски флот преди две години. В Япония го използваша за обучение на военен персонал. Идеята да се преоборудва и включи в изпълнението на програма „Д“ беше на Катаока, който много бързаше с ремонтването му, тъй като трябваше да се подготви място за „Кермадек“, да се оправи пусковата система, да се измени нещо в електронното снаряжение. И това изискваше повече от половин месец.

— Тогава аз също ще отида в Моджи. Може, нали? — предизвикателно заяви професор Тадокоро.

— Но, сенсей... — Наката ококори очи, — дори и да отидете...

— Искате ми се... още веднъж да погледна в какво положение е западната част на Япония — Обличайки сакото си, професорът се

изпъчи като капризно дете. — Доскоро мислех, че всичко ще се оправи, но сега ме тревожи Асо-Кириманският вулканичен пояс.

— Какво да ви правя? — досадно цъкна с език Наката.

— Ясукава-кун, позвъни, моля ти се, в Йокосука. Съобщи на Катаока, че Тадокоро-сенсей ще пътува заедно с тях.

— Няма ли да използваме пътнически самолет? — учуди се Тадокоро.

— От военноморския флот ни дадоха специален самолет за свързка. Програма „Д-2“ е одобрена, поради което при изпълнението ѝ ще разполагаме със самолет и вертолет за собствена връзка. Нали искате да летите на Асо?

Професорът се намръщи, но, изглежда, беше доволен.

— Сенсей, безпокои ни още нещо — поде Юкинага. — Постъпи информация, че Съветът по прогнозиране на земетресенията при Министерството на просветата, геофизици и работници от Управлението по метеорология, заедно с група депутати от парламента се готвят да започнат комплексно изследване на измененията в земната кора на Японския архипелаг.

— Председателят на научно-техническия съвет знае за нас — намеси се Куниеда. — Но по своето положение този орган, доколкото разбирам, е принуден да предприеме някакви стъпки.

— Струва ми се, че сред геохимиците, геофизиците, геоморфолозите и вулканолозите някой самостоятелно ще се добере до същността на нашия проблем — каза Юкинага.

— Това е естествено — професор Тадокоро сви ръката си в юмрук. — Такава е природата на науката. Дори всичко да се пази в тайна, все някой ще обърне внимание на нещо. Дори може да не е японски учен. В науката нищо не може да се запази в тайна...

3

В началото на октомври започна работа специалната парламентарна комисия за вземане на мерки против земетресенията. Тя бе създадена по инициатива на група депутати както от управляващата партия, така и от опозицията. Малко по-късно съвещателната геодезическа комисия при Министерството на просветата съвместно с Управлението по метеорология създаде Специална група за изучаване на измененията в земната кора на Японския архипелаг. Почти едновременно над подобен проблем започна да работи и един от отделите на Японската асоциация на геолозите. Специална група се настани в зданието на Отдела за прогнозиране на земетресенията, който се опитваше чрез Министерството на просветата да получи допълнителни средства. Но се изясни, че Отделът за прогнозиране вече трета година получава достатъчно големи суми за цялата японска система от автоматични станции за наблюдение.

В Япония настъпи есенният сезон, въпреки че лятото бавно отстъпваше и все още се усещаха следите от ужасните летни горещини. Дори и през септември, след есенното равноденствие, зноят лижеше с нагорещен език земята, сякаш за да дразни измъчените хора. Но небето вече изглеждаше по-синьо и по-дълбоко. Хората, като се освобождаваха от спомените за страшното и пълно със стихийни бедствия лято, постепенно си възвръщаха спокойствието. За щастие, въпреки че имаше земетресения и пожари, щетите от тайфуните и наводненията не бяха големи. Но природните бедствия ставаха все повече и повече. В някои райони, например в град Мацуширо, префектура Нагано, и през последните дни и нощи непрекъснато тресеше. В средата на септември в района Санрику в резултат на подводно земетресение два пъти премина достатъчно силна цунами, като нанесе щети и в района Немуро в Хокайдо. Продължаваха изригванията на Кюсю. Беше започнал да действа и вулканът на остров Сакураджима и Управлението по метеорология официално предупреди населението за опасността. Обаче всички тези новини бяха

получили нюанс на вести с местен характер и затова скоро престанаха да бъдат тема на разговор. В центъра на вниманието отново бяха спортните новини, есенната мода, новите танцови ритми, вълненията в Централна Африка, новият курс след политическите промени в Китай, проектът за кацане на Марс на американската космическа станция, който след няколко неуспешни опити беше решено да се осъществи тази есен.

Япония крачеше към есента с обикновената си, с нищо не отличаваща се от миналите години походка. А също и градовете, селата, климатът и природата... Да, и природата, на пръв поглед...

Като завърши серията пробни потопявания в открито море, Онодера се завърна в Токио в навечерието на започването на изпитанията по програма „Д-1“. След отстраняването на неизправностите състоянието на „Кермадек“ беше в общи линии задоволително. „Вадацуми — 1“ го превъзхождаше с по-добрата си маневреност, но „Кермадек“ беше по-надежден. Веднага се чувствуваше, че е направен във Франция — родината на дълбоководните кораби. При това с неговото преоборудване и регулировка се беше занимавал „гениалният“ Катаока. Бяха решили да не чакат да завърши преоборудването на инженерния кораб „Йошино“, който трябваше да бъде плаващият команден пункт при изпълнението на програма „Д“. Днес в полунощ от пристанище Тоба щеше да излезе „Такацуки“, за да се отправи към мястото, набелязано за първото потопяване. Онодера беше отсъствувал от къщи повече от месец. Тогава в Киото, едва измъкнал се от купищата развалини и керемиди, той веднага се отправи да търси телефон. За щастие телефонната връзка бързо беше възстановена и той позвъня в Токио. По-нататък събитията се развиха с мълниеносна бързина. След разговора Онодера веднага излетя за Европа, за да закупи „Кермадек“. Дори с близките си не можа да се свърже. Накрая отдели малко време и отлетя за Токио на самолета — хидроплан за свързка. Едва му стигна времето да отиде в къщи, за да си вземе някои неща. Утре с Юкинага и Танака щеше да излети със същия самолет за „Такацуки“, който през това време щеше да бъде на сто и петдесет километра на изток от нос Инубо. Но преди да си отиде в къщи, той надникна в главната кантора в Хараджюку. Наката, Юкинага и останалите го въвлякоха в безконечен спор за

системата за свързване, общата ѝ програма на работа и детайлите ѝ. Като сравняваше темпото на работа в една обикновена фирма и тук, Онодера се възхити от бързината, с която се решаваха в момента важни и отговорни въпроси. Но все повече го учудваше фактът, че въпреки това гигантският обем на работата не намаляваше. „Те с ума си ли са? — мислеше си той. — Нима се надяват да се оправят с толкова малко хора.“

— Управлението по метеорология и съвещателният съвет усилено започнаха своята работа — съобща Юкинага. — Трябва да се побърза. Сега, след осъществяването на тригодишната програма за изследване на мантията, те разполагат с огромна мрежа от наблюдателни станции, снабдени с най-модерна апаратура. С тях сътрудничат много институти и лаборатории. Практически те са успели да обхванат всички области от науката за Земята. Напълно е възможно сред тях да се намери и такъв, който да сумира измененията в движенията на земната кора на Японския архипелаг и да...

— Чудесно, нека се стараят, ние имаме само полза от това — усмихнато каза Наката. — На нас ще ни помогне и председателят на научно-техническия съвет. Ще разполагаме с всички техни данни, без те да подозират това. Нали професор Тадокоро също използва този метод, а ние само го усъвършенствуваме. За тях морското дъно засега е като бяло петно, което е коз в нашите ръце.

— Юкинага-сан, на вас сигурно ви е неприятно да чуете, но ние се готвим да използваме някои наши изобретения — сви рамене Ямадзаки. — Какво бихте казали за подслушващо устройство към компютъра?

— До къде стигнахме — въздъхна Юкинага. — Как се решихте на такава стъпка?

— Нямаме друг изход — Наката с кисело изражение на лицето си хапеше ноктите. — Устройството регистрира входните и изходните сигнали и предава импулси. Ако анализираме информацията, която влиза в компютъра, можем в общи черти да определим какъв е въпросът и какъв отговор е дал компютърът.

— Да считаме, че нищо не съм чул — безнадеждно махна с ръка Юкинага. — Ще се доверя на вас. Доколкото ми е известно, в последно време някой в международния съвет по геодезия и геофизика е започнал да проявява повишен интерес към измененията в земната

кора на Японския архипелаг. Но ако учените от целия свят съсредоточат своето внимание върху Япония, тогава...

— Колкото и да работим, работата няма край. От утре започваме изследванията — силно извика Наката, като хвърли на масата записките. — Тази вечер да се напием, а? Онодера-кун, няма ли да отидем да пийнем нещо вместо сънотворно? По случай запознаването ни. Впрочем, твоят случай е особен — ти поне за известно време ще излезеш от Токио, затова...

— Идеята не е лоша — каза Онодера и като погледна часовника си, стана. — Ако е за час-два — чудесно.

Ясукава остана сам в кантората. Всички отидоха в бара, който се намираще на последния етаж на построения неотдавна небостъргач в района Ойоги.

Нощно Токио както винаги бе потопено в потоци светлина. Студената синкава светлина на живачните лампи се сливаше с бялата на автомобилните фарове и с червената на стоповете. Скоростната магистрала, осветена с жълти натриеви лампи, се извиваше като гигантски смок. Небостъргачите, наподобяващи черни чудовища, в този час гледаха с милиарди ярки очи. Токио, най-оживеният град в света, където живеят дванадесет милиона жители... славни и жизнерадостни хора, знаещи чудесно да се забавляват. И Японският архипелаг, на който е разположен този град — гигант... Наистина ли може да се повярва в това?! Нима може да се очаква, че ще се случи такова нещо? Този град, най-големият в света... Може да се каже, че земята, на която се намира той, е малка, но все пак тя се простира на дължина две хиляди километра и заема площ триста и седемдесет хиляди квадратни километра. Тази земя носи върху себе си не само един три хиляди метра висок връх, но и планини, гори, поля и реки... и сто и десет милиона жители с необходимите за техния живот градове, промишлени предприятия, жилищни домове и пътища... Едва ли! Такова нещо не може и да се помисли. Абсурд! Онодера с неподвижен поглед гледаше нощта през тъмното стъкло. А ако все пак това се случи, ако все пак се сбъдне това, от което се плаши професор Тадокоро... Какво ще стане тогава с този гигантски град и с кипящия в него живот? А скромните надежди на тези сто и десет милиона хора? Надежди, които те таят в сърцата си и възлагат на утрешния ден на своята процъфтяваща върху тези острови страна. Те мечтаят да си

построят собствен дом, да си родят и отгледат деца, които да влязат в университет, да пътуват в чужбина. Какво ще стане с надеждите на тези сто и десет милиона души? На момчетата, мечтаещи да станат певци, на момчетата, които искат да станат художници, на мъжете, търсещи мимолетно удоволствие във виното, във веселата беседа с жени или получаващи малка радост от риболов, от игра на голф или на карти. Какво ще стане със скромните надежди на тези хорица?...

„Наслаждавайте се! — почти молитвено си помисли Онодера, като гледаше морето от светлини. — Поне сега, докато е все още възможно, се веселете както трябва. От всеки миг извличайте радост, защото той няма да се върне, няма да се повтори. Дори и да останете със спомена за скромна, малка радост, е по-добре, отколкото нищо. Радвайте се сега, веднага, без закъснение. Страхувам се, че «утре» може и да няма.“

— Тръгваме ли? — Наката погледна часовника си и стана.

— Тази нощ всички ще се наспим както трябва.

— Мисля, че твоят апартамент е в ред — каза Юкинага на Онодера. — Ясукава поръча на администрацията да се погрижи за него.

Когато приближиха към касата, миниатюрно момиче с рокля в моден за този есенен сезон бежов цвят със зеленикав оттенък, погледна Онодера в лицето и силно възкликна:

— А! Дали не греша, но вие сте...

— А-а... — Онодера изведнъж си спомни това момиче. — Мако-чян, нали...

— Да, точно така. Значи сте ме запомнили! Благодаря ви, вие ме трогнахте Онеда-сан... не, Онодера-сан.

— Вярно. Вие работехте в „Мирт“, нали?...

— Да, но оттогава изобщо не сте идвали там. Юри-сан така съжالياва, че не сте я научили да се гмурка с акваланг — проговори момичето, което се казваше Мако. Без да обръща внимание на своя солиден партньор, тя се прилепи към Онодера. — Моля ви, елате да ни видите! Йошимура-сан ми каза, че сте се уволнили от тяхната фирма. Истина ли е?

Онодера мрачно кимна.

— Но... — запъна се момичето — заповядайте отново... Позвънете... Непременно...

— Много е мила — не без ирония забеляза Куниеда. — Хостеса ли е?

— Да, за какво ли ме срещна — промърмори Онодера, като погледна момичето, което чуруликайки си със своя партньор, се отправи в залата. — Може би трябваше да я предупредя на никого да не разправя...

— Мисля, че не си струва, тя в нищо не ни подозира — каза Наката. — При това утре ти ще си вече в морето, по-скоро на неговото дъно.

Като се прибра в квартирата си в Аояма, Онодера завари телефонната касета за запис на телефонни разговори в отсъствие на абоната напълно използвана.

Той я пренави и прослуша. Повечето от позвъняванията бяха от фирмата. Последен зазвуча женски глас. Като върна още веднъж на това място, Онодера започна да слуша внимателно и разпозна гласа на Рейко:

„Пристигнах в Токио и позвъних... Благодаря, че тогава... Скоро след това баща ми почина. Смятам да замина за Европа, след като привърша погребението, може би през втората половина на септември. Ако имате възможност, позвънете ми в Хаяма. Наистина, между нас няма нищо особено, но...“

Тук гласът спря и настъпи тишина. Онодера тъкмо се готвеше да пренави лентата, когато гласът прозвуча отново тъжно и дрезгаво: „Искам... с вас... Извинявайте?“

Той пренави лентата, помисли малко, след което изтри записа.

С куфар в ръка Онодера излезе в общия коридор и погледна през прозореца. Долу до една кола, скрита в храстите, се прегръщаше влюбена двойка. Онодера се отдръпна с въздишка. Изведнъж земята отново заехтя, блокът се залюля. Изгаснаха всички лампи, разнесе се звън на счупени стъкла. Някой завика в тъмното. Като се хвана за рамката на прозореца, той още веднъж се заслуша в бученето и трясъка. „Силно е“ — помисли си. Един след друг трусовете разлюляха тъмнината. Зад прозореца със счупеното стъкло избухна синя светлина. Земята се клатеше, сякаш възнамеряваше да събори мрака.

Конвойният кораб „Такацуки“ с водоизместимост три хиляди и петдесет тона, предназначен за действия с управляеми от разстояние вертолетите и с ракетни дълбочинни бомби беше спуснат на вода в периода на превъоръжаване на Силите за самоотбрана. След това известно време беше в резервите, а преди година влезе в строя като кораб със специално предназначение. Сега вертолетите бяха демонтирани от него, а на кърмата върху спускови релси за мини беше сложена поставка специално за „Кермадек“. Разбира се, това беше идея на Катаока, който по специалност беше инженер по електроника, а освен това вземаше участие и в оборудването на военните кораби. „Такацуки“ имаше двувинтов турбинен двигател с мощност шестдесет хиляди конски сили и сега браздеше океана на изток от Японския архипелаг. Работеха по уплътнен график. За две седмици по указания на професор Тадокоро „Кермадек“ извърши повече от двадесет потопявания в района между 142° и 145° източна дължина и 34° и 45° северна ширина. В откритото море Санрику, където вече се чувствуваше устременото на юг студено Курилско течение, за батискафа ставаше все по-трудно. През цялото време вълните бяха високи и над водата се разстиляше гъста белезникава мъгла. „Кермадек“ се люшкеше като черупка от подводните приливни течения. На няколко пъти се извива силна буря, видимостта беше почти нулева и се налагаше да отлагат потопяванията. Имаше и такива дни, когато около „Такацуки“ обикаляха чуждестранни наблюдателни кораби. От всекидневните потопявания кожата на Онодера посивя, бузите хлътнаха, очите му се възпалиха. Дори не успяваше да се обръсне. Започнаха да го мъчат болки в ставите и безсъница. Пък и работата с „Кермадек“, макар и незначително, се отличаваше от тази с „Вадацуми“. Но преди всичко го измъчваше еднообразието. При всекидневните потопявания на седем-осем хиляди метра дълбочина батискафът наподобяваше шамандура в бушуващо море. Под командуването на професор Тадокоро Онодера маневрираше,

включваше прожектори, пускаше подводни осветителни ракети, правеше снимки, пренавиваше видеофилми, пускаше зад борда и на дъното измервателна апаратура. На големи дълбочини температурата се понижаваше до два-три градуса, от апаратурата лъхаше леден студ, а след всяко потопяване се налагаше да сменят сушителите, защото в противен случай в гондолата всичко ставаше мокро. При това в набързо преоборудваната гондола, запълнена с всевъзможни уреди, нямаше място дори да се обърне, а всяко потопяване продължаваше няколко часа. Естествено накрая Онодера се измори и физически, и душевно.

— Грижи се за себе си — тревожеше се Юкинага. — Ние всички сме взаимозаменяеми, а ти си сам.

Корабният лекар също се безпокоеше за здравето на Онодера. Той помоли да изпратят лекар — специалист за подводничари. След взетите мерки болките в ставите поутихнаха, но безсънието не премина. Отначало „Такацуки“ се движеше над Японската падина от юг на север, а после се върна назад, като пропътува две хиляди километра разстояние, при това „Кермадек“ почти всекидневно извършваше потопявания. През деня по време на изследванията „Такацуки“ стоеше закотвен, а през нощта с максимална скорост вървеше към следващия набелязан пункт. По този начин от източната страна на Японския архипелаг тук-там поставяха малки сонди. При две хиляди километрова дължина на архипелага „Кермадек“ би могъл да обходи само незначителна част от него. „И това работа ли е?“ — мислеше си Юкинага, отдаден на безкрайността и безграничността на задачата, с която се занимаваше. — „Батискафът... е все едно бълха върху корема на циклоп...“

В открито море до Чоши, на дъното на падината, попадаха няколко пъти в зоната на земетресения с малък радиус на действие. При налягане на водата един тон на квадратен сантиметър от батискафа неочаквано се разнасяше удар, при което той започваше да се върти на едно място, а гондолата да скърца. Беше ужасно, макар всички да знаеха, че здравината на батискафа е осигурена десетократно. И при тези условия изследванията продължаваха. За щастие времето беше хубаво и работата съвсем незначително изоставаше от графика. Лицето на професор Тадокоро ставаше все по-бледо, бузите му обраснаха с брада, очите му започваха да излъчват

странен трескав блясък. Поради непрекъснатата експлоатация на седемнадесетия ден в двигателя на „Кермадек“ се появи повреда и се наложи да отменят потопяването. Професор Тадокоро се затвори в офицерския салон и потъна в купчините с нови данни. Онодера, борейки се с отпуснатостта си, мълчаливо ремонтираше „Кермадек“ заедно с механиците на „Такацуки“. На деветнадесетия ден с малко закъснение пристигна корабът за специално предназначение „Йошино“. На „Такацуки“ се разнесоха радостни викове. На ниската кърма на „Йошино“ от двете страни на хангара, в който обикновено се поставят хидропланите, върху релси стояха подедни кранове, а изпод кърмата се виждаха манипулаторите. Крановете можеха с лекота да повдигат хванатия с буксирно въже „Кермадек“ и също така без трудност да го спускат във водата. Това обещаващо значително облекчаване на по-нататъшната работа.

С „Йошино“ пристигаше Катаока. Той беше нисък на ръст, с момчешко кръгло лице, почти кафяво от загара, и силно блестящи очи.

— Извинявайте, че закъсняхме — със сияеща усмивка каза Катаока по микрофона от капитанския мостик. — Тук са Наката-сан и Куниеда-сан. А Ямадзаки-сан скоро ще пристигне със свързочния самолет. Нали тук възнамерявате да проведете съвещанието?

Когато вече се подготвиха за качване в катера, за да се прехвърлят на „Йошино“, на капитана на „Такацуки“ беше предадена радиограма. Той й хвърли бърз поглед и я подаде на професор Тадокоро.

— В Хаконе са се появили признаци за изригване — намръщено каза капитанът. — На остров Мияке е започнало подземно бучене. Нареджат ни, като се освободим, незабавно да отидем в Мияке.

Спуснатият вече във водата жълт „Кермадек“, който беше закачен на буксирни въжета, бавно се придвижваше към кърмата на „Йошино“. Щом като завърши прехвърлянето му, „Такацуки“, порейки вълните, започна бързо да се отдалечава. Онодера и Юкинага помахаха след него с ръце.

— Моментът не е за прощален обед — каза Наката. — Какво ще правим? Веднага ли ще имаме съвещание?

— Разбира се — решително заяви професор Тадокоро.

— Моля ви, най-напред се настанете в каютите — предложи Куниеда, — след това ще ви повикам в каютата — щаб на програма

„Д“, където вероятно ще направим и съвещанието.

След двадесет минути всички се събраха в каютата — щаб, разположена в носовата част на горната палуба. В единия ѝ край мигаха лампите на компютъра, въртяха се касетите на запомнящите устройства, а на другата — електронно-луминисцентната схема за провеждането на изследователските работи и познатата на всички карта на Японския архипелаг, която беше взета от лабораторията на професор Тадокоро. В центъра на каютата се намираше огромен прозрачен правоъгълник. Вътре той изглеждаше празен, но когато Катаока натисна някакъв бутон, се появи цветно стереоизображение на Японските острови. Всички неволно ахнаха.

— Красиво ли е? — попита Катаока с широка усмивка. — Това е проекционен екран за холографски снимки, разработен от научноизследователския институт към управлението за самоотбрана. Мисля, че е първият в света екранен блок с реални, а не фиктивни изображения. Той сякаш е прозрачен, а в същност в него се съдържат полупроводникови монокристали.

— Снимките, които се правят от самолет, веднага ли получават обемност? — заинтересува се Юкинага.

— Не, не е точно така. От инфрачервената стереоснимка, която е направена при паралактично снимане от голяма височина, се изготвя цветен макет. После го облъчват с лазерни лъчи и изготвят диапозитив. Ще попитате „защо“. Защото стерео диапозитив получава при използването на интерференцията на отразените от обема лазерни лъчи. Ето това е диапозитивът.

Катаока извади изпод блока обикновен твърд монохромен негатив с големина на визитна картичка и го показа на всички. Не него се виждаха облаци, вихри, ивици — рисунки от интерференцията.

— Странни неща — промърмори Онодера. — Нима, когато към негатива се насочи лазерен лъч, ние сме в състояние да видим това цветно холографско изображение?

— Да, напоследък се опрости изготвянето на пространствени цветни макети от стереоскопични снимки.

Катаока превключи и върху екрана се появиха пространствени изображения, на някои от които се виждаше и релефът на морското дъно.

Но не беше само това. Катаока продължи да работи на операторския пулт и върху стереоизображението светнаха точки и стрелки. С тях се проектираха данните за топлинните потоци, гравитационните и геомагнитните полета, вертикалните и хоризонталните движения на земната кора, активността на вулканите.

— Като се свърже това устройство с компютъра, ще можете да си представяте постъпващите данни. Разбира се, в общи черти — поясни Наката.

Устройството, съхраняващо в себе си микрофилмите на няколко хиляди карти и схеми, беше гордостта на Наката.

— Това е пробният екземпляр, който е разработен за обединения щаб за самоотбрана. И ние им го взехме — усмихвайки се, Катаока натискаше последователно бутоните върху пулта.

— Между впрочем — Куниеда огледа всички, — може би е време да започнем съвещанието, професоре? То е за по-нататъшната програма и нейното развитие...

Професор Тадокоро седеше обърнат към стената и като стискаше главата си с ръце, съсредоточено мислеше. Юкинага видя лицето на учения и бе поразен от изражението на това обрасло с брада оловносиво лице, на което се четеше дълбока скръб, почти отчаяние.

— Тадокоро-сенсей — обърна се към него Наката, — всички сътрудници са по местата си с изключение на Ямадзаки. Ще ви бъдем много благодарни, ако ни изложите в общи линии целта на нашия план, подробностите около фактите, които научихте дотук.

— Тадокоро-сенсей... — Юкинага се приближи до професора и постави ръка на рамото му — Лошо ли ви е?

Професорът се стресна и скочи от стола.

— А-а... — дълбоко въздъхна той. — Така ли? — След това се приближи до масата, около която се бяха разположили всички. Погледна компютъра, проекционния екран, операторския пулт, а после със странен питащ поглед се вгледа в пространственото изображение на Японския архипелаг.

— Интересно приспособление — промърмори той. — А могат ли върху него да се проектират по-обширни райони на земята? Например западната част на Тихия океан, включително и Югоизточна Азия?

— Границата стига до тук — каза Катаока, като придвижваше диапозитива.

Появиха се изображения на островите Бонин, Окинава, Филипините, Корейския полуостров.

— Добре, да оставим това — професор Тадокоро се приближи до картата на Японския архипелаг. — Моля ви, седнете — каза той с нисък, пресипнал глас. — Сега ще се опитам да ви обясня нещо.

Всички заеха местата около масата. Професорът наведе очи, сякаш мислеше нещо. Юкинага го гледаше, без да снема погледа си от него и се измъчваше. Този човек не е добре. Какво ли стана с него? За някакви си два-три месеца се състари! Сякаш бяха минали десет години. Лицето му наподобяваше маска от бръчки като на изнемощял старец — възпалени очи, подпухнали клепачи, а и това изражение на безкрайна умора...

— Програмата „Д“ — започна Тадокоро с лишен от интонация тон — е план за изучаване и изследване на големите изменения в геологичния строеж на Японския архипелаг. Моята хипотеза за такива изменения възникна в резултат на събраните от мен данни по този въпрос — той отпусна клепачи и въздъхна. — В случая става дума за предполагаеми изменения в огромен мащаб, които могат да нанесат огромни щети на нашата страна и дори за такива изменения, в резултат на които Японският архипелаг може въобще да изчезне...

Слушателите ги побиха тръпки. Като взе химикалката, професор Тадокоро почука с нея по картата.

— Програма „Д“ в настоящия момент се разделя на два етапа — „Д-1“ и „Д-2“. В зависимост от развитието на събитията могат да възникнат и други варианти. Програма „Д-2“ изучава мерките, които трябва да се вземат за спасяването на японския народ и неговите материални и културни ценности в най-лошия случай. Програма „Д-1“ се отнася до операциите, които ние правим сега... — Тадокоро постави за малко ръка на челото си и се замисли за момент.

— Тадокоро-сенсей, — обърна се към професора Наката, — моля ви, кажете ни по-ясно какво ще стане? Земетресение ли?

Професор Тадокоро замислено и бавно поклати глава.

— Земетресение? Да, и земетресения ще има. Може би много... Но ако бяха само обикновени земетресения, в Япония е имало много и досега. Техният характер е добре изучен. Най-голямата стойност на енергията, която се отделя при едно земетресение, не превишава осем и шест десети бала или 5×10^{24} ерга. Единица обем на едно

земетресение е сто и петдесет километра... Най-голямото земетресение в Япония, от всички регистрирани досега, е станало през 1933 година в открито море, недалеч от района Санрику, неговата сила е била осем и три десети бала. Но моля ви, запомнете добре: човечеството е започнало сериозно да изучава, земетресенията и цялата своя планета преди около сто години. А настоящите проучвания в глобален мащаб са започнали едва от петдесетте години на двадесети век.

— Вие допускате, че е имало земетресения, които по степен са превишавали осем и шест десети бала, но тогава човек не ги е изучавал? — попита Юкинага. — Но нали тази стойност се извежда въз основа на характера на земната кора?

— Това не е съвсем ясно... Съвременният човек съществува само от няколко десетки хиляди години. Никой не знае какви явления е имало по-рано, в епохите, отдалечени от нас на десетки милиони години. Дори и сега все още не са напълно изучени следите от измененията на земната кора. Нали едва през последните десет години се изясни, че оста на въртене на земята се измества, магнитният полюс за четиристотин хиляди години напълно се е преместил на противоположната страна, геомагнетизмът непрекъснато в продължение на около две хилядолетия намалява и напълно ще изчезне, в резултата на което цялата биосфера ще попадне под пряката бомбардировка на космическите лъчи, особено под прякото облъчване на частици с високи електрически заряди, излъчвани от слънцето. А що се отнася до нашите знания за Земята, ние знаем за нея толкова, колкото ако я драскахме с нокти, Юкинага. Ти трябва добре да разбираш това. И ако ние не можем да си представим точно какво е било в миналото и какво е настоящето на нашата планета, то какво да говорим за бъдещето...

Професор Тадокоро говореше като на сън. Пръстите му шареха по проекционния екран. Той наслуки натисна превключвателя. На екрана се появи карта на земното кълбо в напречен разрез. Вътрешно ядро, външно ядро, мантия, земна кора, а в нея имаше множество прекъсващи се слоеве, изобразени с различни цветове. Професорът гледаше схемата с невиждащи очи. Каютата силно се наклони. Някъде хлопна врата.

— На земята винаги нещо е ставало и става, а ние почти нищо не знаем за това — замислено промърмори професорът. — Трудно е да се каже какво ще стане по-нататък. Може би ще се случи нещо съвършено ново, което до този момент старичката ни земя в своята четири и половина милиардна история не познава.

— И все пак какво може да бъде? — попита Онодера. — Или искате да кажете, че ще се случи такова нещо, което никога по-рано не е ставало?

— Почакайте за момент — прекъсна го Наката. — Позволете въпросът да се постави другояче. Възможно ли е да се случи явление, което досега никога не се е случвало?

— Да, такава е историята на природата — обърна се професор Тадокоро към Наката. — Не е повторение. Появява се нещо съвършено ново... Спомнете си историята на възникването на живота върху земното кълбо. В Слънчевата система се раждат десет отделни планети. Големината им е различна, но причината за появата им, изглежда, е еднаква. Те са имали еднакво начало, но само на една е възникнал живот. Явление, което нито една от планетите в своето минало не изпитала.

— Сенсей, вие се готвите да предскажете нещо, което не може да бъде предсказано? — попита КуниEDA, с лице, което изразяваше лека обърканост.

— Да, пълно и точно не мога да го предскажа, но такава възможност съществува — отговори професорът, като повдигна поглед към картата с напречното сечение на земята. — Преди всичко трябва да изясним за себе си, че не можем категорично да заявим, че едипаккви си явления няма да станат, защото се опираме на нашите непълни и несъвършени знания, получени от наблюденията за кратък период от време. Много е възможно досега да не са наблюдавани земетресения със сила, по-голяма от осем и шест десети бала. Възможно е и в бъдеще да не се очакват, но не можем да изключим такава вероятност. Например какво ще стане, ако се групират множество участъци от земната кора, които притежават най-високото енергетично състояние 5×10^{24} ерга, и в един момент всички едновременно излъчат тази енергия. Може ли категорично да се каже, че такова нещо е немислимо? Бъдещето не може категорично да се

прогнозира до най-малките подробности. Дори и в този случай, когато напълно и подробно се знае миналото и настоящето...

— Сенсей — каза Юкинага, като си погледна часовника, — време е за обяд. Да се върнем към главната тема.

— Добре — сякаш се отърси от размишленията си професорът. — Ще ви обясня накратко. По отношение на земетръсните вълни мантията във вътрешната част на земното кълбо притежава свойствата на твърдо тяло, обаче за достатъчно дълги периоди от време може да се говори за нейната течливост, по-точно се появяват насрещни потоци. Както е известно, Японската падина се намира в такъв участък, където потокът на мантията се е спуснал надолу, а Японският архипелаг — на мястото на сблъскване на двата насрещни потока от веществото на мантията, откъм страната на континента и откъм страната на океана. С други думи, картината е следната: Тихоокеанското крайбрежие се спуска след пропадането на блоковете на океанската кора, а масата на континенталната кора се изкачва по насрещния поток и повдига островната верига. Вследствие на това Японският архипелаг през изминалите десетки хиляди години е бил отдалечен от континента на юг на около пет-шестстотин километра. Смята се, че в началото на третичния период Японският архипелаг се е огънал под ъгъл около четиридесет градуса...

Ръката на професора натисна превключвателя и на екрана се появи картината на Японския архипелаг.

Дрейфуваща Япония!

Тя и сега се премества на юг и югоизток с един-два сантиметра на година. А срещу нея със скорост четири сантиметра в година откъм страната на океана се премества мантията. Япония се движи въпреки голямата вълна на мантията. Ако професорът е прав, то в началото на третичния период Японските острови са се простирали до бреговете на Приморието под права линия и не са били извити както сега дългообразно на северозапад и югоизток. За петдесет милиона години Японският архипелаг се е изместил с около петстотин-шестстотин километра на юг. Ако годишната скорост е била само един-два сантиметра — такова преместване и за такъв срок е дреболия!

Очевидно Японските острови са се формирали като буреносни облаци, издигайки се над студения поток на мантията, който е прониквал откъм океана под континента. При това пропадането на

мантията ставало все в по-големи мащаби и в резултат на това се е формирала Японската падина, за която се предполага, че все повече се е задълбочавала. А централната част на Японския архипелаг от север на юг се пресича от още една островна дъга, под която веществото на мантията е нееднородно. Покрай дъгата се издигат вулканични острови и на разстояние двеста и четиридесет — двеста и петдесет километра на запад от тази дъгообразна линия с високи стойности на топлинния поток, паралелно на нея лежи епицентричен пояс на дълбоко фокусни земетресения, чиито огнища са разположени на четиристотин километра дълбочина. Вулканичният пояс Фуджи завършва в централната част на Японския архипелаг, а епицентричният пояс на дълбоко фокусните земетресения през островите на Япония минава под дъното на Японско море, проточва се до Владивосток, където, завивайки на изток почти под прав ъгъл надолу до Приморието, достига Охотско море. Ако разстоянието между Марианската и Идзу-Бонинската островни дъги и лежащия на дълбочина четиристотин километра епицентричен пояс на дълбоко фокусни земетресения е двеста и четиридесет — двеста и петдесет километра, огнищата на земетресенията се спускат все по-дълбоко в равнината под ъгъл шестдесет градуса спрямо повърхността на Земята. Същото се наблюдава и в Североизточна Япония.

„Тогава — помисли си Юкинага — може да се допусне, че епицентричният пояс на плитко и средно фокусните земетресения в Североизточна Япония лежи в равнина, която е наклонена с четиридесет и четири градуса спрямо вулканичния пояс.“

Юкинага си спомни разговора с професора за изчезналия за една нощ остров и почувствува как целият вътрешно се напруга. Какво представляват сами по себе си тези островни дъги в океана, дали са се образували в процеса на активно планинообразуване, или са късове от континента, който се е изместил на запад? Във всеки случай Марианската и Идзу-Бонинската дъги са се образували в резултат на активен процес, който продължава и сега. Някога, след десетки хиляди години, когато тези дъги се изместят на изток от повдигането на мантията в района на Кюш-Палауската верига, започваща в централната част на Филипинско море, може би там ще се издигне огромен архипелаг. Ако в това време, разбира се, не се измени характерът на насрещните потоци от веществото на мантията.

Когато Юкинага си представи възможното изменение на характера на насрещните потоци в мантията, за миг погледна професор Тадокоро. Ето каква била работата! Могат да се изменят! Внезапно? И приблизително за какво ли време?

— Между впрочем — професор Тадокоро сякаш се досети за мислите на Юкинага и му хвърли остър поглед, — когато Ланкорн от Университета в Ню Касл възроди хипотезата за преместването на континентите, опирайки се на данни от палеомагнетизма, спомняте ли си, Юкинага-кун, как той обяснява странния факт за внезапното преместване на Американския континент на запад, станало сравнително неотдавна — преди двеста милиона години, на границата между периодите Юра и Креда?

— Да, спомням си — каза Юкинага и почувствува как гърлото му пресъхва. — Моделът на Чандра Секал, нали?

— Точно така. Известният индийски учен, живеещ в Америка, е направил интересни изчисления. Погледнете още веднъж картата с напречния разрез на земното кълбо. В центъра му под мантията се намира ядрото, което е с форма на жълтък на яйце. Диаметърът на това ядро е повече от половината на диаметъра на земното кълбо, около седем хиляди километра, обаче се смята, че в епохата на образуване на земята този диаметър е бил много по-малък. Едновременно с увеличаването на температурата и налягането във вътрешната му част и със свиването на земята под влияние на гравитацията, ядрото постепенно се е развило и нараснало. Но заедно с нарастването му се изменя и общата картина на насрещните потоци вещество на мантията.

Например, ако в началото те са представлявали огромен водовъртеж с издигане на Южния полюс и пропадане на Северния, то заедно с увеличаване на диаметъра на ядрото, тези водовъртежи са се разпадали на по-малки, насочени от екватора към полюсите. Но тъй като този процес на разпадане не е непрекъснат и постепенен, а внезапен, когато големината на ядрото се увеличава до известна степен, водовъртежите се разпадат на множество малки нови водовъртежи. Това се доказва и с изчисленията на Чандра Секал.

Като показваше върху картата Атлантическия океан, професор Тадокоро бавно и отчетливо, като на ученици, произнасяше всяка дума.

— Например преди двеста милиона години Американският, Африканският и Европейският континенти, които са били едно цяло, започнали да се разделят. Няма никакви геоморфологични следи, които да говорят, че континентите са се премествали преди това. Сушата, която е представлявала едно цяло, в този период сама е започнала да се разпада и да се придвижва в различни посоки. Преди този момент земната кора над мантията е била цялостен масив. А когато изведнъж картата на насрещните потоци се изменила и във вътрешната част на мантията се образували множество малки водовъртежи, сушата се разделила на няколко части, които започнали да дрейфуват по всички посоки...

Тонът на професора стана спокоен, а гласът му — по-тих. Обаче слушателите все по-ясно чувствуваха, че приближава кулминационната точка в разказа му. Всички погледи бяха устремени към него. Хората слушаха със затаен дъх. В каютата никой не говореше, лампата на компютъра, който се намираще зад професора, непрекъснато мигаше, чуваше се само свистенето на вятъра отвън и шумът на вълните.

Онодера почувствува, че дланите му се изпотяват. Машинално докосна челото си. То също беше влажно.

„Да, ето каква била работата!“ — помисли си той. Накрая беше започнал да разбира какво мъчеше професора. Тази налудничавата, почти маниакална идея! Онодера се беше запознал с него съвсем наскоро, а колко събития станаха оттогава... Още една минута и тайната ще се разкрие... Онодера и сам почти беше разбрал какво ще стане, но не му достигаше мъжество да свали и последната пелена на мъглата. И сега, целият застинал, вкаменен, покрит със студена пот, той се готвеше да чуе, не само да чуе, а сякаш и да види очи в очи нещо гигантско и кошмарно.

— И какво пък... — дълбоко въздъхна професорът и продължи с тих глас. — Преместването на континентите е започнало преди двеста милиона години. След като завършил бурният период на големи изменения в земната кора, при които са станали Алпийските планинообразователни процеси, през мезозойската и кайнозойската ери, са изминали шестдесет милиона години. А от края на Гринтафския планинообразователен процес, който, както се счита, бил съпроводен с невиджана до този момент на земното кълбо голяма вулканична активност и в краен резултат довел до определена

стабилност, са изминали двеста и пет милиона години... Може би ние сега навлизаме в нов период на изменение на земната кора?... Главното е, че промеждутъците между огромните преобразования, които водят не само до пълно изменение на релефа и на сушата, и на морското дъно, но и на биосферата, изглежда, се съкращават. Този извод се налага от четири милиарда и шестстотин милиона годишната история на Земята. И главното не е в това, че тези промеждутъци стават все по-малки — от архайската към палеозойската, от мезозойската към кайнозойската ери, — а в това, че мащабите на изменение стават все по-големи и по-отчетливи. Действително, с такава гледна точка невинаги можем да се съгласим поради недостатъчно продължителното изучаване на измененията... Увеличават се не само мащабите на самите планинообразователни процеси, измененията на климата, свойствата на вулканичните скали, но се мени дори и общата картина на еволюцията на живите организми. Аз смятам, че историята на развитието на нашата планета се характеризира със следното: колкото отиваме по-далече, толкова по-стремително се извършват всички тези изменения, като започнем от центъра на земята и свършим с нейната повърхност, увеличава се и амплитудата на измененията. Става не просто периодично изменение на облика на Земята, не просто периодично изменение на облика на земната кора, а се появяват и признаци на еволюция на самата Земя...

— Има ли признаци за нови изменения на насрещните потоци на веществото на мантията в областта на Японските острови? — нетърпеливо попита Катаока. — Кажете, ако обичате, какво ще стане с Японския архипелаг?

— Моля ви, искам да запомните добре това, което ще кажа сега — професорът удари с юмрук по масата. — По аналогия с това, което сме наблюдавали в миналото, можем да предположим частично какво ще стане в бъдеще. Повтарям, само частично. Никой нищо не може да предскаже точно.

— В такъв случай — каза Наката, като гледаше съсредоточено професор Тадокоро в лицето, — сенсей, как се каните да направите това със съществуващата досега информация?

— Разбира се, с интуиция и въображение, Наката-кун. Въображението и интуицията в строгия смисъл на думата не се приемат от науката. Може да се каже, че науката още не е достигнала

до такава степен на развитие, за да отчита точно и строго интуицията и въображението като „методи“ на познание. Аз нямам намерение да се оправдавам. Макар и да знам, че моите, идеи не се приемат, защото в определени моменти съм игнорирал системата, организацията, действувах упорито и е възможно някои да ме смятат за груб и несериозен. Знам също така, че не мога научно да обоснова картината, която е нарисувана от моето въображение чисто интуитивно, но тя се базира на някои според мен основателни признаци. У мен все повече се утвърждава убеждението, че това ще се случи. Може такива изменения в земната кора да не са ставали никога. Възможно е земното кълбо да направи съвършено нова крачка в своето развитие. Моята смела идея идва от движението на мантията, която е скрита под земята на десетки километри!

Професорът тропна с крак. Всички се учудиха, като чуха този звук.

— Струва ми се, че тези признаци смътно започват да се обрисуват в данните, които сме събрали досега. Аналози на тях няма, нали само с това се занимавам. След това се опитах да върна всички тези признаци в изходната точка, свързах отделните звена, показани на основата на съвършено различни параметри, и се опитах да получа обща картина. За да обединя различните признаци, разработих няколко хипотези. Това, че Японският архипелаг се измества по посока на Тихия океан в зависимост от частичното повдигане на слоя на мантията, която се намира под дъното на Японско море, е все още хипотеза. Използуването на метеорологичните явления за обяснение на насрещните потоци в мантията представляват моя промеждутъчна хипотеза. Доказателства за пълна достоверност нямам, понеже за тях не достигат данни. Но всички тези хипотези са спомагателни, необходими са, за да обединят странните признаци помежду им. Невероятно бързото преместване на изток на пояса на отрицателната гравитационна аномалия, който се простира надолу по континенталния склон на Японската падина, свързаното с това преместване на пояса на геомагнитната аномалия и пояса на аномалиите на топлинния поток, признаците за преместване на изток на най-голямата дълбочина на Японската морска падина, внезапното спадане на част от континенталния склон и съпровождащото го внезапно потъване на острова...

— Имам въпрос — обади се Куниеда. — Защо такива огромни изменения не предизвикват цунами?

— Такива изменения се внезапни, но, за разлика от земетресенията, нямат импулсен характер. Преместванията стават плавно, със скорост от няколко десетки сантиметра до няколко десетки метра в час — отвърна професор Тадокоро. — Ако нещо се премества под водата плавно, на повърхността не се образуват вълни. Същото е и тук. Изглежда невероятно, че земната кора има такава еластичност, но това е факт и нейните премествания са плавни и непрекъснати. Тези промени могат да се забележат само при мащабни наблюдения над измененията на приливите и отливите. Досега никой, освен мен не се е занимавал с тези тъй незначителни на пръв поглед плавни изменения, ставащи почти незабележимо, особено за нас, японците, които нямаме мрежа от наблюдателни станции за изучаване на морското дъно. Може би в това се заключава и главната особеност на съвършено новия тип преместване на земната кора. Но...

Професор Тадокоро изведнъж замълча и се загледа в макета на Японския архипелаг. В тягостно мълчание преминаха минута, две...

— Тадокоро-сенсей — нетърпеливо, с пресипнал глас извика Катаока, — какво може да се случи? Внезапно преместване в насрещните потоци на мантията под Японския архипелаг, а после?

— Да — професорът повдигна лице, сякаш го бяха събудили от сън. — Тъкмо си мислех защо в насрещните потоци на мантията протичат такива внезапни изменения? Защо мантията, която се счита за твърдо тяло, така бързо се изменя?

— Това е навярно поради внезапността и непрекъснатостта в измененията на насрещните потоци, които са свързани с развитието на ядрото на земята, както обяснихте вие, сенсей — каза Юкинага. — Водовъртежите в насрещните потоци на мантията образуват все по-многобройни малки водовъртежи... или по-ясно казано, някъде в Тихоокеанската част на мантията, на дълбочина няколко стотици километра под кората, веществото на мантията се е разпаднало или е започнало да се разпада на множество...

— Това разбирам, но не ми е ясно защо толкова бързо става.

— На мен ми се струва, че поради нееднородността на мантията в нея се образуват множество различни по топлемкост повърхности и там, където се получава най-много натрупване на топлина,

вискозитетът на мантията рязко спада. Прав ли съм? — попита Юкинага. — Разбира се, на мен не всичко ми е ясно, но ако се проследи съотношението между температурата и налягането... — Във всеки случай напоследък веществото на мантията, която се намира откъм страната на Тихоокеанското крайбрежие на Японския архипелаг, очевидно на различни места бързо и рязко се свива — професор Тадокоро почука с показалката по екранния блок. — Страхувам се, че това са изменения от съвършено нов тип, които започват в земната кора в световен мащаб, или е самостоятелно явление в определен район на земята. Но само едно може определено да се каже: тези резки промени в насрещните потоци на мантията по Тихоокеанското крайбрежие на Японския архипелаг според данните, с които разполагаме, имат чисто локален характер. Ако се сравни масата на материята, която е подложена на изменения, с общата маса на мантията, оказваща структурно влияние върху Японския архипелаг, ще се види, че тя е незначителна. Обаче, ако се предположи, че скоростта и посоката на измененията се запазят каквито са сега и големината на подложената на промени маса достигне една определена стойност, ще се получи внезапно нарушаване на кинетичния баланс между мантията и земната кора. А предполагам, че това ще доведе до катастрофални последици за Японските острови, за целия Японски архипелаг...

— Какво... Какво ще стане? — попита Онодера, като почувствува, че гърлото му пресъхва. — Какво ще стане с Японските острови?

— Не знам, но ето над какво трябва да помислим. Целият Японски архипелаг е подложен на натиск от страна на Японско море, под действие на този натиск той се придвижва на югозапад със скорост един сантиметър на година. Като отчитаме и тегловния баланс между целия Японски архипелаг и термалното налягане, което е неравномерно в отделни дълбочинни участъци, може да се изчисли, че стойността на енергията, натрупваща се под земята, е $2,5 \times 10^{23}$ ерга. Тази стойност съвпада със средногодишната енергия, която се освобождава от земетресенията и помага на Японския архипелаг да запази своето равновесие. Но допускам, че тази енергия изцяло отива за натиск върху Японските острови откъм Японско море, в такъв случай би трябвало да се очаква, че Японските острови се придвижват по потока на мантията в тихоокеанската страна, при което насрещните

потоци в мантията откъм Тихия океан може да се противопоставят на това налягане... Но ако в тези насрещни потоци на мантията, които противостоят на това налягане, възникват някакви изменения и налягането от страната на Тихия океан внезапно намалее...

Онодера, целият вледенен, гледаше в една точка. Ясно, като на макет видя Японските острови, които сякаш се крепяха с подпора откъм Тихия океан. И ето, тази подпора започва да се руши, руши...

— От какъв мащаб предполагате ще бъдат тези промени? — спокойно попита Наката.

— Не зная — рязко като удар от бич прозвуча гласът на професора. Той нервно започна да обикаля залата, като свиваше и отпускате юмруци. — Защо се трудим, без да щадим силите си? Защото дори не можем да си представим мащабите на тази катастрофа, а и не знаем кога ще стане. Безспорно е само едно: природата няма да чака нашите изчисления и предсказания. Можем ясно да кажем само това, че енергията, която ще се освобождава, ще превишава общата енергия, която се натрупва в недрата на Японския архипелаг и се освобождава при земетресенията. По регистрирани до този момент данни, енергията, която се освобождава при един вулканичен взрив, е равна на 10 на 27-ма ерга. Аз мисля, че общата енергия, която се отделя в целия Японски архипелаг, не превишава 10 на 30-та ерга. Разбира се, такава енергия ще се освободи в един участък, както при големите земетресения, а може и да не се освободи едновременно. Възможно е общата картина на земетресенията да бъде съвсем различна от това, което сме наблюдавали досега. Например да си представим, че навсякъде се извършват едно след друго земетресения със сила от шест до осем и пет десети бала. Такова нещо преди се смяташе за невъзможно, а сега става реалност. Трябва обаче да отбележа, че земетресенията ще бъдат само странични явления, страхувам се, че се очаква да стане необичайно явление от грандиозен мащаб, а верижните земетресения, които на земното кълбо водят до огромни бедствия, ще бъдат само странична проява на настъпващите изменения. Аз мисля, че...

— Какво значи „необичайно явление от грандиозен мащаб“? — развълнувано попита Куниеда.

— В най-лошия случай — преглътна професорът — по-голямата част от Японските острови ще се окаже под нивото на морето...

В каютата се възцари ледено мълчание. Навън бушуваше вятър, вълните силно удряха борда, корабът започна да се люшка, а вътре цареше такава тишина, че игла да паднеше, всички щяха да скочат на крака като ударени от гръм. Онодера с крайчеца на окото си забеляза, че компютърът, мигайки с червените си лампички, приемаше сигнали и беше започнал да регистрира постъпващите данни. Обаче никой не обръщаше внимание на това. Затрещя телекът, заработи апаратът за приемане и предаване на схеми, но въпреки това никой не помръдваше, всички продължаваха да стоят вцепенени.

Изведнъж по коридора се разнесоха бързи стъпки. Рязко се почука на вратата, някой поиска разрешение да влезе. Вратата се отвори и загорял млад офицер, козирувайки, подаде лист хартия. Неговата ръка едва забележимо трепереше.

— Заповед от командувания флота в Йокосука — каза с леко заекване офицерът, като гледаше хартията. — В Канто е станало огромно земетресение. Епицентърът е в открито море, на тридесет километра от Токийското пристанище, със сила осем и половина бала. Крайбрежието на Токийския залив и залива Сагами са пострадали от цунами. В Токио са причинени значителни загуби от шест-седем степенен трясък. По заповед на щаба на морските сили по самоотбрана нашият кораб се отправя към Токийския залив за оказване на помощ...

[1] Част 4 липсва в книжното издание. Бел.ел.ред. ↑

ЯПОНСКИЯТ АРХИПЕЛАГ

Това се случи, когато Ямадзаки се готвеше да напусне щаба на план „Д-1“, който се намираше на шестия етаж в сградата в Хараджюку. Беше началото на юли. В шест часа на пристанището Харуми трябваше да дойде вертолет на морските сили по самоотбрана, с който той възнамеряваше да отлети към „Йошино“.

Ямадзаки освободи секретарката си точно в пет часа. Останаха само двамата с Ясукава.

— Ще успеете ли? — попита Ясукава, като си гледаше часовника.

— Имам достатъчно време.

Ямадзаки погледна през прозореца дали вече има много коли по улицата. Денят видимо бе намалял. Над Токио се спускаше полумрак. Небето на запад гореше в кървавочервен залез. От изток надвисваха гъсти оловносиви облаци. Беше неестествено задушно, но в светлината на запалените неоновии реклами и улични фенери ясно се забелязваха признаците на настъпващата есен. За втори път през този ден дванадесетмилионно Токио навлизаше в часа на пиковото движение.

Стотици, хиляди, милиони хора, едновременно напуснали работа от кантори, заводи и фабрики се насочваха към спирките, гарите, колонките за такси, в ресторантите. Едновременно се движеха хиляди автобуси, таксите, товарни и частни автомобили.

Изведнъж над гарата Йойоги над дърветата се издигнаха облаци от черни точки. Гълъби, врабци, врани... Всички птици литнаха изведнъж, сякаш бяха обхванати от внезапно безумие.

Ямадзаки в безмълвно, пълно изумление беше отворил уста.

Десетки хиляди птици се издигнаха в тъмнеещото небе, а насреща им в тежките оловни облаци, покриващи източния хоризонт, проблясваха дългите зигзаги на мълниите. Небето на изток светеше като екран.

— Ясу-сан! — взирайки се през прозореца, извика Ямадзаки с пресипнал глас. — Ела да видиш какво е това! — Надвесен над прозореца, Ямадзаки гледаше и нещо не разбираше.

На изток от градските здания към небето се издигаха бели стълбове светлина. Сякаш земята се беше разпукнала. Един, два, три, стълбовете израстваха един след друг в различни краища на града. От първия сякаш се отдели червено кълбо светлина, което, летейки, описа дъга и започна да пада.

— Какво е това? — Ясукава се надигна от стола си. „Дан!“ — и след миг последва страшен удар, а след него серия от такива разрушителни удари. При всеки трус във въздуха подскачаха чаши, мастилници и всичко, което се намираше на масата. Кутийката с кабарчета описа дъга във въздуха и те, разсипвайки се, танцуваха като метален дъжд.

— Земетресение! — извика Ямадзаки и си погледна часовника. — Толкова силно досега не е било.

Вертикален трус! — помисли си той. Но ако първичната вълна, която обикновено е едва доловима, е с такава сила, значи епицентърът е някъде съвсем наблизно.

А сега ще последва още по-силен втори удар. Основният хоризонтален трус е след вертикалния, но не идва веднага. Нали скоростта на разпространение на напречните S-образни вълни е по-малка от скоростта на разпространение на P-вълните, които предизвикват първите вертикални трусове. Разрушителната сила на хоризонталните трусове е далеч по-голяма, отколкото на вертикалните, обаче колкото е по-близко епицентърът, толкова е по-малък промеждутъкът между тях. Може би ще трябва да се възползват от паузата, за да слязат долу.

Но нямаше време да се бяга. Някъде далече земята избоботи, сякаш едновременно бяха дали залп няколкостотин оръдия. Зданието затрепера и застана от ужасния трус. Ямадзаки се удари в стената, а след това падна на пода. В дланите му се забиха разпилелите се кабари. Той се опита да се изправи на колене, но не можа дори да се повдигне. Подът се люлееше с невъобразима скорост и го тласкаше от единия до другия край на стаята.

— Ямадзаки-сан! — разнесе се пълният с ужас глас на Ясукава.

— Под масата — извика Ямадзаки — скрий се под масата!

С грохот се строполи солидната библиотека. От пукнатините на тавана и от стената се посипаха парчета мазилка.

Ямадзаки, като се прикриваше както можеше, с труд изпълзя до една от масите. С безсъдържателен поглед гледаше как се пръскат стъклата в металните си рамки. Електричеството угасна, оловното небе ту пламваше с червени пламъци, ту загасваше, ту припламваше отново.

Хоризонталните тросове утихваха за момент, а след това се възобновяваха с нова бясна сила. Компютърът, който беше с еластичен шнур, прелетя през стаята и се удари в стената до Ямадзаки. Тросовете този път бяха чувствително по-силни. Сега пращеше и ехтеше цялото здание. От тавана се сипеха късове бетон. Ямадзаки почувствува, че подът се изправя. „Пропадаме — почти равнодушно си помисли той. — Ако рухне това седеметажно здание, в което сме на шестия етаж, никой не може да ни помогне. Заедно с късовете бетон и ние ще се изсипем на земята.“

„Дан...“ — блъскаха се и скърцаха рамките на прозорците. Ямадзаки гледаше как рамките се отделят от отверстията и политат навън.

„Това е смъртта... — хладно помисли той. Колко глупаво, колко нищожно ми мина животът.“

Грохотът постепенно започна да утихва.

— Ясукава... — с пресипнал глас повика Ямадзаки. — Жив ли си?

— Да... — разнесе се едва доловим глас. — Нещо ме удари по главата, но съм жив.

Отново, макар и бавно, стаята се заклати. Етажерката, която до този момент се държеше само на един гвоздей, изведнъж с грохот се строполи на пода.

— Какво ще правим? — попита Ясукава с изплашен и безпомощен като на дете глас. — Какво трябва да направим?

— Трябва да се махаме оттук — каза Ямадзаки. — Страхувам се, че може да има повторни тросове. Да се остава тук е опасно.

— Асансьорът навярно не работи, а стълбището в ред ли е?

— Не зная. По-добре ще е да слезем по пожарната стълба, ако вратата ѝ е отворена.

— Стълбището е повредено — Ясукава повиши глас. — Паднал е таванът и една част от стъпалата.

— Пожарната стълба е натам — извика Ямадзаки.

Огнеупорната стоманена врата на пожарната стълба се беше изкривила и не можеше лесно да се отвори. Ямадзаки я удари с рамо. След втория удар вратата се отвори и той едва не излетя навън. Ясукава изпищя и го хвана за ръкава на сакото. В лицето го лъхна дим и жар. Гореше кафе — ресторантът на третия етаж в съседната сграда. От прозорците му излизаха огнени езици. Полумракът долу беше изпълнен с безпорядъчен тропот, стенания и викове. На гарата в Хараджюку, където релсите бяха изкривени и влакът бе излязъл от тях, наляво и надясно се мятаха хора. Виеха сирените на пожарната охрана. Отвсякъде започна да се издига черен дим.

— Бързо! — извика Ямадзаки и заслиза надолу по стоманената пожарна стълба. Под краката му гърмяха стъпалата, а над главата си чуваше стъпките на Ясукава.

Цялата сграда се бе наклонила, а заедно с нея и стълбата. Всяка неточна стъпка би довела до падане. Когато изнервени и нетърпеливи изминаха петия, четвъртия и третия етажи, небето и земята сякаш отново започнаха да ехтят.

— Внимавай! — със страшен глас извика Ясукава. — Пази се, Ямадзаки-сан!

Ямадзаки падна по гръб, силно удари бедрото си и се затъркаля надолу. За секунда спря на площадката, опита да се изправи, но не можа — стъпалата се клатеха и скърцаха като гигантска камбана. Той едва успя да се хване за перилото. Повторният трус беше толкова силен, че сякаш небето и земята с див вой се смесваха в един водовъртеж. Дървената къща, намираща се на няколко метра от тях, се срути като картонена.

— Ясукава — с всички сили изрева Ямадзаки. — Дръж се, Ясукава.

Той сам не знаеше на кого крещи — на Ясукава или на себе си. Държеше се с всички сили за тресящите се като пневматичен чук тръбни перила, главата му беше удивително ясна. Той гледаше стената и си мислеше, че стълбата може и да не се откъсне. После погледна надолу и се изуми: земята на улицата се беше разцепила и едната част стърчеше по-висока от другата с няколко десетки сантиметра. Ровът, който се беше образувал, отиваше към железопътната линия. Усети неприятна миризма на газ. Оглушително избухна взрив и от земята се изтръгнаха бледосини пламъци. Ямадзаки разтвори широко уста от

учудване, като видя как високо в небето като лист хартия се вдигна чугуненият капак на люка. Наподобяващото кула здание, строено през петдесетте години на века, се наклоняваше все повече и повече.

Земетресението, което стана този ден в южните части на префектурите Чиба и Ибараги, Токио и Йокохама, се случи в момента на най-голямото оживление, когато тук-там се запалваха лампи и транспортът работеше най-усилено. Поради това човешките жертви бяха огромни. Много хора загинаха на Токийските гари. Хората, които бяха застигнати от внезапните трусове на улицата, не можаха да устоят на краката си. Те се люлееха и падаха. Започна страхотна паника, а върху обезумялата тълпа се сипеха парчета стъкла, тухли, реклами. По гарите ставаше нещо невъобразимо. Хората биваха изхвърляни от пероните. Влаковете, които идваха на определен интервал от време, се връзваха един в друг. Вагоните се изправяха и падаха. По улиците се образуваха огромни купчини от сблъскали се коли, а някои от тях бяха излезли направо на тротоара.

В подземията на метрото веднага се прекрати подаването на електричество, хората, останали в непрогледната тъмнина, се мятаха ту на една, ту на друга страна, отчаяно викаха и стенеха. Отгоре на всичко се проби и дъното на някаква река и в метрото нахлу замърсена вода. В подземните улици, които като мрежа опасваха районите около гарите, станаха пожари — започна да гори облицовъчната пластмаса и към пурпурночерния дим се примеси задушлив отровен газ, настана паника. Автомобилите, които се движеха по високоскоростните магистрали, налетяха един върху друг или се връзваха в стълбовете, а многочислените подземни автостради приличаха на затворени димоотводи. Ако една кола спреше внезапно, върху нея моментално връхлиташе потокът на движещите се зад нея.

Същото ставаше и по пътищата. Автомобилите губейки управление, пресичаха разделителната линия и се връзваха право в насрещния поток, събаряха парапетите.

В крайбрежните райони на Токио, изцяло застроени с жилищни къщи, пожарите започваха буквално само за миг. Причината беше в това, че навсякъде по домовете се ползуваше газ и хората тъкмо си готвеха вечеря. По същата причина и през 1923 г. беше предизвикан огромния пожар вследствие земетресението, станало по обед в Канто. В района на Едо се срутиха няколко моста. Поради рязкото колебание

на почвата бентът се беше пропукал и районът беше зелят с вода. Пожари избухнаха на десетки места, при това се запали и разлетият по повърхността на водата нефт. По-късно се изясни, че само в този район са загинали четирисотин хиляди души. Бедствието не пропусна и крайните райони. На аерогарата Ханеда при кацане се разби реактивен лайнер от международните линии. Корабите, които стояха на котва, се разрушаваха от ударите в кея. Запалиха се и складовете на Шибаура.

Заключителен акорд бе появяването на страшната и черна цунами. Всичко това стана за минути.

Някога на японците, страдащи векове наред от пожари, земетресения, тайфуни, наводнения, им беше присъща известна „култура на борбата със стихийните бедствия“, но следвоенното поколение я беше загубило. В случая гражданите и особено токийците не знаеха какво да правят, въпреки че в моменти на затишие много говореха за действията си по време на природна катастрофа. Огромният град живееше в напрежение. В безкрайната борба за насъщния хляб и за наслади, хората се стараеха да не мислят за черни дни. Многомилионният човешки улей бълбукаше, кипеше, радваше се, тъгуваше и забравяше, по-скоро не искаше да помни, че някога може да настъпи бедата...

Когато дойде на себе си, Ямадзаки, куцайки, вървеше в гората до храма Мейджи. Навярно си беше навехнал крака, защото при всяка стъпка болката преминаваше към глезена. Дори това той почувствува едва сега. Огледа се, но не забеляза фигурата на Ясукава. Отпред, отзад, отляво и отдясно припряно се движеха изтерзани, задъхващи се, покрити с мръсотия и прах хора. Стонове, плач.

Като премина горичката, Ямадзаки внезапно почувствува страшна слабост. Той не можа да стои изправен и падна на колене. Пот покри цялото му тяло, дишаше трудно. Навсякъде усещаше остри болки. Почувствува, че започва да му се вие свят. Когато силният звън в ушите му стихна, той дочу развълнуваните гласове на хората.

Въздъхна дълбоко два-три пъти и усети, че главата му започна да се прояснява. В гората около храма вече се бяха събрали няколко хиляди, а може би и десетки хиляди хора.

— Долната част на града цялата е изчезнала — извика някой.

— Казват, че Токийският залив се е превърнал в море от огън — това като шепот се понесе от уста на уста.

Като стъпи внимателно на болния си крак, Ямадзаки се изправи. Внезапно го обхвана безпокойство. Какво ли е станало със семейството му... С къщата му?

— Извинявайте за момент — Ямадзаки се обърна към минаващия покрай него човек, чието лице не можа да разпознае дали е на мъж, или на жена. — Трамваите движат ли се още?

— Как ще се движат? — грубо отговори мъжки глас. — Релсите са изкривени така, че изглеждат като оризов мармалад. Навсякъде има разместване и пропадане на земните пластове. Нима е възможно да се възстанови всичко? Излизайки от Шибуйа на естакадата, електрическият влак, препълнен с хора, излетял от релсите. Трупове, разбираш ли, трупове... лежат... Аз сега минах оттам и с очите си ги видях...

— И на скоростните магистрали е ужас — извика някой с висок, плачещ глас. — Ужас! В подземния тунел...

— Дай да чуем радиото! — Двама-трима души се хвърлиха към една изоставена кола.

— Пусни го по-силно! — завикаха наоколо. — Ние също искаме да слушаме.

Намериха станцията на японското радио. Загърмя развълнуваният глас на говорителя: „Връзките с новата железопътна линия Токайдо, централната линия, Шинец и Североизточната са прекъснати... На запад от Атами е възстановена връзката на Старотокийската линия... Пострадал е целият край Канто — префектурите Чибя, Ибараги, Токио, Точиги, Сайтама, източната част на Гума... На целия район, разположен около Токийския залив, са нанесени огромни щети от цунами. В крайбрежния промишлен район Кейо едновременно с пожарите е станало и пропадане на земните пластове и огромни площи пресушени земи пак са се оказали под водата. Загубите от цунами са се разпрострели от крайбрежието Сагами на провинцията Канагава до източното крайбрежие на полуостров Идзу...“

— А какви са загубите в града? — извика някой нетърпеливо.

„Състоя се извънредно заседание на Кабинета на министрите, в което взе участие председателят на Държавния комитет по обществена безопасност. Като изслуша доклада за загубите, нанесени от земетресението в различните префектури, правителството реши да не дочака молбата на столичното кметство, а да основе извънреден щаб за защита от природните бедствия. Щабът ще пристъпи към изпълнение на своите задължения в шест часа и дванадесет минути — продължаваше говорителят. — Преминаваме към следващото съобщение. Управлението за самоотбрана е мобилизирано за спасителни работи първа дивизия на Силите за самоотбрана на столицата, първи десантен полк Касумигаура, а също така и първи флот на морската самоотбрана и четвърти корпус на въздушните сили. Постъпи ново съобщение: По данни на информирани кръгове, правителството, като отчита сериозността на положението в столицата, а също така и размерите на огромните щети, причинени от земетресението, в момента на заседание на Кабинета разглежда въпроса за въвеждане на първото следвоенно извънредно положение. По молба на премиер-министъра вече са призовани двете палати на парламента, но събралите се депутати не наброяват и половината от

необходимия кворум. Преминаваме към съобщение за щетите, причинени в различни райони на столицата...”

Ямадзаки искаше да слуша, но се разнесоха силни викове. Дочу се шум на мотор. Фарове осветиха тълпата. От три товарни автомобила слязоха войници, носещи на главите си каски и униформа с цвят каки.

— Спасителен отряд от армейските сили за самоотбрана — загърмя високоговорителят. — Незабавно ще бъде оказана бърза медицинска помощ на всеки нуждаещ се. Който може да върви, молим да се насочи към спортната зала Йоюги, към закрития плувен басейн или към сградата на радиопредавателната корпорация в Шибуйа. Там са открити временни пунктове за бърза медицинска помощ. Молим да запазите спокойствие и да съблюдавате обществения ред. Земетресението свърши. Вземат се мерки срещу пожарите. Строителните отряди на силите за самоотбрана вече са взели мерки за възстановяване на железопътните линии на специалните участъци, водещи към столицата. Скоро ще имаме съобщение и за основните шосейни пътища.

„Лошо — мислеше си Ямадзаки, като куцаше с болния си крак редом с тълпата, която беше започнала да се движи. — Ако след всичко случило се досега, се извърши и смяна на Кабинета...”

В светлината на прожекторите нещо се мяркаше — ту бяло, ту черно. Той погледна към небето. Там летяха множество черни точки, сякаш небето беше покрито от несметни пълчища прилепи, донесени от вятъра и разпръснати в небето.

— Посипва се пепел — промърмори възрастен мъж, който крачеше редом с Ямадзаки.

„Това е лошо — продължаваше да си мисли Ямадзаки със свито сърце, без да обръща внимание на първите капки дъжд. — Много лошо, ако сегашното правителство бъде свалено, какво ще стане с програмата «Д».“

„Йошино“, който от остров Идзу се завъртя на сто и осемдесет градуса и пое курс към Токийския залив, в единадесет часа вечерта приближаваше Урага. Когато корабът заобиколи полуостров Миура, в далечината се видяха пожарите по крайбрежието на Урага и Сагами. Скоро крайбрежният вятър донесе свършено непознат и необичаен мирис. След нос Кано редките капки се превърнаха в проливен дъжд и

видимостта се влоши, но от мостика все пак се виждаше как потъналото в мъгла небе на север се оцветява с кървавочервен пламък.

— Токио гори — промърмори си под нос Катаока, който стоеше редом с Онодера. — И Кавасаки, и Чиба...

— Изглежда, че преди повече от три часа е минала цунами — каза Онодера, като затягаше качулката на дъждобрана си. — Колко ли хора са пострадали? Сигурно и щетите са огромни.

„Йошино“ се придвижваше със скорост седем-осем възела. Изведнъж като че ли иззад дъжда зави сирена.

„Дан!“ — нещо прогърмя. Изви се огнен стълб. Това може би бяха газохранилищата в Кавашима или Йокохама.

— Ужасна миризма — намръщи се Наката, вдъхвайки дълбоко — Струва ми се, че сме в Йокосука. Изглежда, че и тук са останали само развалини. Дори е опасно да отиваме по-нататък. Следи от цунами, нефтени пожари, отровни газове...

Тъмната морска повърхност стана още по-тъмна от появилите се изведнъж около кораба плаващи предмети: кутии, татами, железни труби за бензин, дъски и всякакви други отломки... и трупове...

— Тадокоро-сенсей — извика Онодера към професора, който стоеше гологлав, без дъждобран редом с другите. — Вероятно силно са пострадали и районите Кейхин и Кейо. А крайбрежният район на Токио може би вече не съществува.

— Дреболии — промърмори професорът, по чието лице се стичаха струйки дъжд. — Това е все още нищо...

— А какво ли е станало с нашите от кантората? — попита Катаока.

— Да, какво ли е станало с Ямадзаки и Ясукава? — тихо проговори Юкинага. — Дали са успели да се спасят?...

Мрачната и дъждовна нощ на разрушения, пожари и цунами си отиваше. Дъждът беше измил праха и пепелта и бе оголил ужасяващите развалини. Пожарите в крайбрежния район продължаваха, гъстият черен дим като огромен дракон се разстилаше над морската повърхност.

Онодера, заедно с професор Тадокоро и доцент Юкинага, излетяха с вертолет от Йокосука. Спешно ги бяха извикали в Кабинета на премиер-министъра. Сега пред очите им се разкриваше страшната картина на разрушенията. Все още тук и там в Йокохама, Кавасаки и

някои други райони на столицата се издигаше димът от догарящите пожари. Тази огромна зона, в която беше събрано двадесет процента от населението на Япония, сега се бе разпростряла неестествено тихо под ясното небе с редки кълбести облаци.

Безкрай, докъдето стигаше погледът, само непрекъснати редици развалини — полуразрушени и разрушени здания. Наоколо се виждаха огромните черни петна на пожарищата. По шосетата, високоскоростните магистрали, навред имаше купища от изгорели и експлодирани автомобили. Земята беше почерняла от сажди. Съвършено почернели от сажди бяха и стените на тунелите, по пътищата се виждаха блестящи буци от разтопен асфалт, виеха се тънки струи дим. От снощните новини Онодера разбра, че поради пропадане на земните пластове съобщенията между Токио и Нагоя са прекъснати.

Върху самолетната писта А на летището Ханеда се виждаха останките от изгорелия самолет ДС-8. Пистите до морето сега бяха под водата. Пожарите в складовете за гориво вече бяха загасени, но как печално изглеждаше цялото летище! Дълго време нямаше да го възстановят... В съседство с летището Ханеда още по-трагично зрелище представляваше сушата, която с труд беше отвоювана от морето. На Онодера му се сви сърцето от болка. Сега всичко това се беше превърнало в едно огромно блато. Сред монорелсовия път и високоскоростните магистрали, до пристанището бяха заседнали средно товарни кораби и шлепове. На някои места във водата стърчаха подпорите на мостове с врязали се в парапетите им товарни автомобили и фургони.

Във въздуха висеше влакът на монорелсовия път. „А какво ли е станало с пътниците в него?“ — помисли си Онодера.

Под ясното есенно небе Токио беше започнал да проявява признаци на живот. Булдозери разчистваха разрушенията. Беше се образувала дълга върволица от товарни автомобили, които вероятно разнасяха медикаменти за оказване на първа помощ на пострадалите. Насреща им се движеха автобуси, товарни автомобили от силите за самоотбрана, пълни с хора, които най-последно бяха намерили начин да се доберат до домовете си.

„Да, японците са свикнали с бедствията“ — помисли си Онодера и почувствува как очите му се пълнят със сълзи. Нещо го душеше в

гърдите. Един немец, посетил някога Япония и станал свидетел на големия пожар в Едо, бе писал: „Хората, чиито къщи изгоряха до основи, дори за миг не се поддадоха на тъгата. Те бяха с ведри лица. Въпреки че още не беше догорял пожарът, те вече чукаха с чукове на строежа на новите си жилища...“

— Правителствено съобщение — извика Юкинага, който слушаше радиото. — Броят на загиналите превишава два милиона. Общата сума на щетите е може би повече от десет трилиона йени...

Хеликоптерът, с който пътуваха Онодера и другите, започна да се спуска. Точно под него, куцайки, вървеше Ясукава. Лицето му наполовина беше покрито със засъхнала кръв. Сакото и панталонът му бяха превърнати в дрипи.

Миналата нощ, след като се беше измъкнал по някакъв начин от разрушената сграда, Ясукава, изглежда, беше тръгнал да търси Ямадзаки наслуки по ужасно тъмната улица. Той се бе опитал да се противопостави на движещата се насреща му огромна, крещяща тълпа, блъснал се бе в търкалящия се на улицата стълб и бе паднал. През него бяха минали множество хора. Когато дойде на себе си, видя, че се намира в гробището Аояма. Сред множеството надгробни плочи, някои от които бяха обърнати, се бе стекла огромна тълпа. При всеки нов трус всички уплашено викаха. Тук на него отново му прилоша и почувствува, че губи съзнание. Дъждът го съживи и когато отвори очи, видя, че наоколо вече няма почти никого. Изглежда, никой не се беше сетил за него.

Залитайки, той тръгна под дъжда.

— Студено — промърмори на себе си Ясукава. — Много е студено...

Като се прислони към стената на някаква постройка, тихичко заплака.

„Това къде ли е?... Защо съм тук?... Къде ли да отида?... Ами аз кой съм?... — мислеше несвързано Ясукава. — Каквото и да стане, нищо не искам...“

3

Още на следващия ден след земетресението започнаха възстановителните работи. Всеки, който имаше непосредствено отношение, изпитваше вледеняващ ужас в душата си след изясняването на нанесените щети.

Само в Токио броят на загиналите и безследно изчезналите наброяваше около милион и половина. Това бяха хора, умрели от отровни газове в подземния град, от пожарите, загинали при паниката, настъпила по време на най-оживеното движение, и под развалините.

В префектурите Чиба и Канагава и източната част на Шидзуока бяха нанесени огромни щети от цунами. А в префектурите Ирабаги и Сайтама се смяташе, че броят на загиналите и безследно изчезналите е достигнал два милиона и половина. Така само за един миг 2,3 процента от общия брой на населението на Япония бе изчезнало.

Загубите бяха толкова застрашителни, че един от членовете на Комитета по разследване на нанесените щети, със землист цвят на лицето, възкликна: „Но тук е истински Освиенцим!“. Общата сума от щетите превишаваше тринадесет трилиона йени, а това бе десет процента от общото национално производство и почти половината от държавния бюджет за тази година. При максимални темпове около година и половина щеше да продължи само разчистването на територията на страната от пожарите и развалините.

Навсякъде из страната се преместваха огромни маси хора, загубили подслон и имущество. Движението по всички железопътни магистрали беше възстановено за ден-два, освен по Токайдоската и Новотокайдоската. Но всички влакове бяха ужасно препълнени. Потърпевшите бягаха от столицата, а насреща им идваха хора, разтревожени за съдбата на своите близки и роднини. Много от тях пътуваха от провинцията за Токио просто от любопитство. На Управлението на държавните железници се наложи да ограничи продажбата на билети за Токио. По шосетата полицейски постове ограничаваха влизането на коли в Токио.

Най-после, четиридесет и осем часа след свикването на извънредната комисия на парламента, се достигна до кворум. Депутатите, които се бяха завърнали по родните си места през лятната почивка, трудно се придвижиха към столицата, тъй като летището Ханеда не работеше, а някои от главните шосейни артерии бяха разрушени. Сред депутатите, които бяха в столицата, някои бяха загинали, а други изчезнали безследно. Кметът на столицата беше тежко ранен, поради което неговите задължения временно бе поел заместникът му.

Заедно с обявяването на извънредно положение и въвеждането на закона „За оказване помощ на пострадалите“, парламентът прие закон за създаване на Извънреден комитет за вземане на мерки против последствията от второто земетресение в Канто, в който влизаха както представители на правителствената, така и на опозиционните партии. Беше образуван Съвет за бързо възстановяване на столицата от представители на Токио, пострадалите префектури и членове на Комитета по подобряване на живота в столицата.

Пустотата и затишието постепенно бяха изместени от делничното оживление. И изведнъж се видя колко силно бе пострадал механизмът на големия град. Над оцелелите в столицата близо осем милиона жители, една четвърт от които беше останала без подслон, надвисна опасност от недостиг на продоволствие.

В двадесет и три стари района на столицата изобщо не можеше да се възстанови водопроводната мрежа, водата се доставяше с цистерни. Започнаха да не достигат медикаменти, за милион ранени нямаше болнични легла. Поради цунами и пожари токийската електромрежа загуби седемдесет процента от свръхмощните си електроцентрали в крайбрежния район.

Когато настанеше нощ, гигантска черна пелена се спускаше над централната част на Токио. Електричеството светеше само в обществените сгради и тук-там, където се ремонтираха пътищата.

Хладилниците на Шibaура и Шинагава, както и централният пазар бяха разрушени напълно, поради което се затрудни снабдяването на столицата с пресни хранителни продукти. Пристанищата не функционираха, върху морската повърхност се появи нефт, много плаващи предмети и корабоплаването стана опасно. Голяма част от превозите се извършваха по суша, но главните железопътни и шосейни

магистрала бяха разрушени, затова в употреба влязоха някои от старите пътища и железопътни линии.

Правителството издаде извънреден указ за контрол над цените. Но въпреки това в цялата страна почти мигновено поскъпнаха консервите, оризът, хлябът, подправките, медикаментите и строителните материали. От пазара започнаха да изчезват стоки.

Онодера, Юкинага и Наката, като преминаха предния двор на парламента, осеян с палатки, в които се помещаваха редакциите на вестниците, и фургони на телевизионните компании, показаха на полицая на главния вход пропуска си и поеха към министерството на финансите. Правителствените учреждения, съсредоточени в центъра на улиците Нагата-чо и Касами-гасеки, почти не бяха пострадали. Само по стените на някои къщи се бяха появили пукнатини и тук-там имаше разбити тротоари.

— Е, какво да правим? — попита Онодера. — Да се отбием ли в канцеларията на премиер-министъра? Може би Ямадзаки е там?

— Дали ще отидем, или не, не е важно, но ми се струва, че нашият план „Д“ увисна във въздуха — каза Юкинага с пресипнал глас. — Сега на никого не му е до нас. Във всички учреждения е стълпотворение. Естествено необходими са спешни мерки...

— Все едно, нека да надникнем — предложи Наката. — Може би от „Йошино“ има някакво съобщение.

Когато завиваха зад ъгъла, те едва не се сблъскаха с бавно вървящия насреща им Ямадзаки. Дребничкият Ямадзаки сякаш бе станал още по-малък. За тези дни той като че ли беше изсъхнал и остарял. Небръснатите му бузи бяха хлътнали, около очите му имаше кръгове, а върху оловносивото му лице бе легнала умора.

— А-а — Ямадзаки ги погледна с мътен, безжизнен поглед, — къде е Тадокоро-сенсей?...

— Все още упорито чака в парламента — отвърна Онодера. — А какъв смисъл има?! Колкото и да чака, дори до секретаря няма да се добере. Обяснихме му, че при това положение не ще можем да се срещнем с премиера, но той не иска и да чуе.

— Идваме тук, близо десет дни чакаме — сви рамене Наката.

— Между впрочем, намери ли се Ясукава-кун?

Ямадзаки огледа и тримата по ред и едва забележимо кимна с глава.

— Къде? — нетърпеливо попита Онодера. — Цял и невредим?

— Случайно надникнах в отряда за самоотбрана в Ичигая и там в санитарната част видях Ясукава... Раната му е лека, но може би известно време няма да може да работи — Ямадзаки посочи с пръст главата си. — Тук не е в ред. Амнезия. Може би не е от шока, а от силен удар в главата.

— Да го вземем оттам! — предложи Онодера.

— Невъзможно е, загубил е паметта си. Изглежда, доста се е ударил. Оставих на персонала адреса на роднините му. Сигурно ще се свържат с него. Да, бих го взел оттам, но по-нататък какво? Той не може да работи... Само помислете, сега всички болници са препълнени с ранени и болни на смъртно легло. Щастие е, че е попаднал санитарна част на отряда за самоотбрана.

В сградата на премиер-министъра цареше суматоха. По коридорите сновяха тълпи хора. Като си пробиваше път през хорския поток към специално отделената за план „Д“ стая, Наката попита:

— Свързахте ли се със стария?

— Много е трудно — промърмори Ямадзаки. — Той е в Хаконе. Казват, че по време на земетресението бил там. Вчера един от подчинените му ме посети у дома в Кьодо. Сега Куниеда е при него.

— Чудесно. Тогава няма смисъл професор Тадокоро да се среща с премиера, по-добре е старият да му каже...

— Каквото и да стане, с програма „Д“ все едно известно време няма да се занимаваме — каза Ямадзаки, като отваряше вратата. — Това стълпотворение скоро няма да свърши, а като свърши, тогава ще му мислим за нашата работа. След четири-пет години, не по-рано.

— Не е така — спокойно му възрази Наката. — При най-грубия анализ на данните, получени в резултат от изследванията на „Такацуки“, излиза, че минималният срок е две години.

— Две години?! — Ямадзаки разтвори от учудване уста. — Истина ли е това?

— Вече казах, това не са най-точните данни, а минималната стойност. В най-лошия случай...

— Но нали — Ямадзаки уплашено заоглежда тримата мъже. — Не мога да повярвам! Нали аз също се занимавах с проблема, с изследванията. При сегашното земетресение се освободи достатъчно енергия. Не означава ли това отлагане за известно време, или греша? Юкинага-сенсей...

— Хайде да поговорим за това в стаята — каза Онодера.

Стаята, отделена по нареждане на премиер-министъра за осъществяване на връзка с групата, занимаваща се с план „Д“, не беше голяма. Там имаше обикновени бюра и столове, библиотека, желязна каса, диван, две кресла и малка масичка. Една стая, която ставаше тясна, когато вътре влезеха четири-пет човека. Отвън на вратата не висеше никаква табела. Бяха обещали още двама сътрудници за водене на деловодството, но тях все още ги нямаше. Самите сътрудници, освен Ямадзаки и Юкинага, почти не идваха тук. Обаче сега, когато в кантората на Хараджюку беше невъзможно да се работи, им оставаше само тази стая, в която се съхраняваха най-ценните материали и документи.

— В суматохата отнесоха и директния телефон — Ямадзаки посочи към масата. — Дори чай не мога да ви предложа.

— Това да е — усмихна се Наката. — По-добре помисли как да се свържем със стария в Хаконе или, ако е възможно, да идем направо при него.

— А откъде да вземем кола? Отново икономия на бензин. А и само около шестдесет процента от телефонната мрежа е възстановена — Ямадзаки уморено се отпусна на стола пред масичката. — Снощи ограбиха съседите.

— И не си се наспал, нали? — прозявайки се, попита Онодера. — Напоследък и аз се чувствавам много уморен.

— Къде да се напиш. У нас сега живеят две семейства — роднини и познати. Малките по цяла нощ плачат от страх. Наплашени са.

Ямадзаки уморено разтърка лицето си с длани. Онодера го гледаше с учудване. Та този човек почти се беше свършил. Съвсем доскоро той беше способен, преуспяващ чиновник. А сега — застаряващ, уморен до крайност баща на семейство...

— Изглежда, цялото семейство на Катаока е загинало — каза Наката. — Живееше на улица „Тамачи“.

Ямадзаки престана да разтърва лицето си и се обърна към Юкинага:

— Ще станат такива изменения в земната кора, каквито ние дори не можем да си представим, така ли? Не мога да повярвам! Наистина ли?

Юкинага едва кимна с непроницаемо лице.

— Но тогава какво ще стане със стоте милиона японци, с предприятията, с къщите?

— Според моите представи, в най-лошия случай, мнозинството ще загине — каза Наката. — Ще стане, защото преобладаващата част от хората няма да повярват, ще се съмняват. Добре ще е, ако нищо страшно не се случи. Но тогава на нас няма да ни бъде леко. Всичко ще се стовари върху главите ни и ще ни обявяват за маниаци и мошеници. Ще бъдем дадени под съд по обвинение за разпространяване на предизвикващи паника слухове и за разхищение на държавни средства. И някои политически дейци също ще отговарят заедно с нас. Аз мисля, че те съзнават това и отрано се готвят за един такъв изход. Но сигурно ще се окажат по-хитри от нас и все някак ще се измъкнат. Дори ако застанат пред съда, предварително ще са се договорили, кой ще им помогне после за това, че са се оказали в ролята на „жертви“. Ние обаче няма да имаме никаква поддръжка и от нас най-лесно ще направят изкупителна жертва. Може и да ни линчуват, може и да ни убият, но докато стане, докато те се съмняват и спорят, положението все повече ще се влошава и ще настъпи такъв момент, когато вече нищо не ще може да помогне. Тогава ще настъпи истинската катастрофа. Ще загинат милиони и милиони.

— Наката, вие сте нихилист — тихо каза Ямадзаки.

— Защо? Оптимист съм. Ако такова нещо не се случи или се случи в малки мащаби, тогава нека обществото ме разкъса, нека ме прогони от Япония. Аз ще приема всичко! При това поздравявайки това общество и тази страна, която се нарича Япония! Но дотогава считам, че трябва да поработим, изхождайки от предположението, че това ще се случи и тогава нашата работа ще донесе, макар и нищожна полза, ще намали предполагаемите загуби с един-два процента. Но и един процент значи много. Та това означава да помогнем на един милион скъпи на нашето сърце японци. И те ще бъдат спасени. А ако се окажем прави, няма да станем герои. Нали тогава ще бъде същински ад. А какъв смисъл има да се хвалим в ада със своето пророчество?

— Аз имам жена, деца — обади се Ямадзаки с пресипнал глас, като загасяваше цигарата си в пепелника. — Не зная вие какво мислите, но аз се опасявам за моето семейство. Знам, че някой ще

направи нещо за тях. Но не е ли по-добре отсега да се изпратят в чужбина, макар че в тази ситуация това навярно е невъзможно.

Ямадзаки вдигна телефонната слушалка, дълго чака, докато му отговорят, и след това каза номера.

— Чак след тридесет минути ще ни свържат с Хаконе — обясни той и постави обратно телефонната слушалка. — Наистина не мога да повярвам... Наистина ли това ще стане?

Ямадзаки стана от стола.

— Добре ще е да повикате професор Тадокоро от парламента. Ще намеря кола. Ще излъжа някого и ще взема. Без купон за бензин... — заяви Ямадзаки, като отвори вратата на стаята, за да излезе. — Ако се проваля, ще ме уволнят дисциплинарно от заеманата длъжност.

— Наката-сан, вие ерген ли сте? — тихо попита Юкинага.

— Не, женен съм. Деца наистина нямам, но...

— Не се ли тревожите за жена си?

— Тя сега е в Европа, сама. Развлича се — Наката неестествено се засмя. — Не ме карайте да си мисля за глупости...

— Значи вие живеете разделени?...

— Не, защо? Откъде ви идват такива мисли? Аз дори съм влюбен в нея и тя също — Наката леко се смути. — Понякога си мисля, имах ли право като женен човек да се заемам с такава работа, която не обещава нищо друго, освен неприятности. Моята жена е от богато, дори много богато семейство, нейният баща е бил виден учен. Аз не съм израснал в такъв разкош, но все пак живея без лишения. Или накратко казано, няма да гладуваме. И въпреки всичко, аз се чувствавам задължен да се занимавам с тази работа.

— Действително, струва ми се, че вие сте нихилист — каза Онодера.

— Може би — просто се съгласи Наката. — Понякога от време на време се замислям дали наистина обичам Япония, японците... Но да обичаш и да спасяваш са две различни неща. Дори да не обичам японците и да не мога да ги спася, длъжен съм да им отдам всичките си сили. Даже ако за това трябва да платя и със собствения си живот.

Всички пътища, които водеха към Хаконе, все някъде бяха повредени. Често се срещаха пукнатини. Налагаше се да ги заобикалят. Колите можеха да се движат със скорост не по-голяма от десет

километра. В Хаконе пристигнаха след полунощ. Когато колата се изкачи до върха на хълма Цудзура оре, се показа едноетажна къща, оградена с жив плет. Спирайки колата до вратата, шофьорът каза няколко думи по интерфона. Отвори се дистанционно управляема врата.

Старият седеше в стаята и се грееше на вграден в пода мангал. Беше облечен в кимоно и тъмнокафяво елече. А шията му бе увита с бял бархетен шал. Той толкова се беше превил, че изглеждаше много малък. Като че ли дремеше и дори не се разбра дали бе усетил влизането на гостите.

Момиче в късо, скромно за нейната възраст кимоно, ги въведе в стаята и ги настани край мангала. Нейните гъсти коси бяха събрани на тила в кок. На напудреното ѝ, съвършено естествено лице се открояваха големи очи. Твърдо стиснатите ѝ устни създаваха впечатление за упоритост. Но когато се усмихна, лицето ѝ стана невероятно наивно.

— И вас ви е полюляло малко — каза професор Тадокоро и се загледа в пукнатината на стената зад гърба на стария.

Момичето поднесе чай, като стъпваше, изящно с малките си крака, обути в бели таби^[1]. „Походката ѝ е отработена на занятията по танци в театър «Но»“ — помисли си Юкинага. В чашите имаше някакво питие, в което плаваха кафеникави листенца.

„Цвят на орхидея“ — помисли си Онодера, като отпи една глътка.

— И... — старецът леко се прокашля, — какво ще стане, Тадокоро-сан? За Токио не е нужно да говорим. Вече много и от различни места слушах...

— Разбира се! — Професорът на един дъх изпи чая си. — Моето заключение остава същото, както преди. За да получим по-точни данни, трябва да проведем изследвания от по-голям мащаб, за което е необходимо да привлечем повече учени. Въпросът е как да съобщим на правителството за този план...

Старецът леко галеше с ръка ръчно изработената порцеланова чашка. Невъзможно беше да се разбере къде гледат дълбоко хлътналите му очи. Дали безмълвно като дете гледаше как се плиска чаят, или бе потънал в себе си, забравил за всичко, което съществува на този свят?

— На този етап — изведнъж сякаш под носа си промърмори Наката, — не можем да продължим работата със същия брой сътрудници. Разбира се, няма да спрем да работим и в този състав.

Старият все още клатеше чашата за чай. Изведнъж набръчканата му ръка изчезна под масата и натисна нещо. Някъде в дълбочината на дома, безшумно, едва доловимо въздухът се залюля.

— Тадокоро-сан — старият повдигна лице и леко наклони главата си настрани. — Тази есен един храст разцъфна целият като обезумял. Сякаш природата започна да се побърква. Може от гледна точка на учения това да не е толкова странно... Но на мен, живелия повече от сто години сред тази природа, ми се струва, че тревите, дърветата, птиците, насекомите, рибите, всички са се изплашили от нещо.

Тихи стъпки преминаха през коридора и се спряха.

— Благоволихте да ме повикате — разнесе се глас.

— Ханае — каза старият, — моля ви да отместите шьоджи, също и стъклените врати, напълно...

— Но... — момичето широко отвори очи, — навън стана много студено.

— Нищо, отвори...

Момичето с шум отвори шьоджи и стъклената врата. В стаята, затопляна само от огнището, нахлу есенният студ на нощта в Хаконе. Дочу се жуженето на насекоми и шумът от близката горичка.

Надолу през стволовете на дърветата пред очите им проблясваше езерото Ашиноко. Сега в седемнадесетата нощ луната светеше достатъчно високо. Нейното почти ослепяващо ледено сияние играеше по набраздената повърхност на водата. Като черни паравани се извисяваха планините Хаконе, окъпани в лунна светлина.

— Тадокоро-сан — с неочаквана сила прозвуча гласът на стареца зад гърба на тези, които бяха забравили за всичко на света и се любуваха на прекрасната картина. — Красиво ли е? Моля ви, вижте добре тези планини и езера на Япония. Тя е огромна. На изток и запад, на север и юг — големи и малки острови. В нея живеят над сто милиона души... Вие и сега ли смятате, че тази Япония, тези огромни острови ще изчезнат под водата? Действително и сега ли продължавате да вярвате, че всичко това в най-близко бъдеще внезапно ще изчезне?

— Да... — сякаш изстена професор Тадокоро. — Аз вярвам за съжаление... Последните изследвания все повече и повече задълбочиха моята увереност.

Онодера потръпна, това не беше от проникващия през тялото му нощен студ. Той гледаше измитите от лунното сияние върхове, пълноводното черно езеро, разчупващо лунната светлина на милиарди частици, и го обхвана странно чувство.

Наистина ли тези острови, покрити с огромни планини, гори, езера, с градове и живеещи в тях хора, ще изчезнат под водата?

— Добре — разнесе се гласът на стария. — Това исках да чуя... Ханае, вече можете да затворите.

Онодера, който гледаше до болка в очите луната и небето без нито едно облаче, смръщи вежди. Стори му се, че съвършено ясният контур на луната изведнъж се разклати и сякаш се раздвои. Жуженето на насекомите замлъкна. Вятърът утихна, дърветата спряха да шумят. Настана мъртва тишина.

Но в този момент иззад дърветата се разнесе резкият вик на козодоя и на нощните птици. И веднага след тях закряха други, разтревожени от нещо, слепи и безпомощни в нощта. Далече надолу, на другия бряг на езерото завиха и залаяха кучета, закукуригаха петли.

— Започва — промърмори професор Тадокоро. Той не успя да довърши фразата си, тъй като всичко заехтя — и близката гора, и далечните планини. Като барабанен звън закукаха керемидите, заскърцаха гредите и стълбовете, а после стените и целият дом. Изгасна електричеството. Разнесе се звук от падащи мебели, шум от пясък, който се ронеше от стените, нещо рухна върху татами. Извика изплашеното момиче.

— Нищо страшно. Трус, който леко ще повдигне планинския масив Надзава — разнесе се спокойният глас на професора.

Земетресението бързо свърши. Седейки безмълвно в потопената в тъмнина стая, всички отново устремиха поглед към спокойното, осветено от яркото лунно слънце езеро Ашиноко. Луната се издигаше все по-високо, светлината ѝ осветяваше пода.

— Наката-кун... Нали така се нарича младият човек, който каза нещо преди малко — дочу се в тъмнината гласът на стареца.

— Слушам ви — отвърна Наката.

— Вие представяте ли си в общи черти какво трябва да се направи в следващия етап?

— Да, представям си — спокойно отговори Наката. — Но ако трябва да се изразя по-точно, имам някои съображения. Съображения за това кое, как и в каква степен и последователност е необходимо веднага да се предприеме.

— Добре, съставете бързо проект. Ще се опитам да се свържа с премиер-министъра по телефона. Освен това искам утре някой да тръгне за Киото... Може и двама. Там живее ученият Фукухара. Той е млад, но когато се четат негови работи, става ясно, че е истински учен. Искам да изпратя писмо на този мъж, да му опиша ситуацията и да го помоля за сътрудничество. А под какъв предлог ще се срещнете с него, ще ви кажа утре. Учените в Токио се отличават с неумението си да обмислят и решават проблеми, обхващащи дългосрочни периоди. Те живеят ден за ден. За решаване на такива проблеми са по-подходящи учените от Киото.

— Фукухара — промърмори Юкинага. — Той се занимава със сравнителна история на цивилизацията. Вие отдавна ли го познавате?

— Никога не съм се срещал с него — старият отново глухо закашля. — Но ние един-два пъти си разменяхме писма. Смятам, че ще се разберем...

Сутринта Онодера, заедно с появилия се отнякъде на разсъмване Куниеда, тръгнаха за Киото, за да отнесат писмото на стария.

Притиснат от всички страни, Онодера стоеше в задушния и препълнен коридор на вагона. Когато преминаваха над реката Тенрюгава, го обхвана тягостно чувство. Спомни си за Го, за срещата си с него преди една година пред чешмичката на гарата Яесугучи. Тогава започна всичко.

След това Го загина по най-горното течение на същата река.

Сега Онодера пътуваше за Киото, където неотдавна бе разговарял с приятелите си за смъртта на Го. Сърцето му болезнено се сви. Да, тогава те седяха на откритата тераса над Камагава... И изведнъж земята забуча и затанцува... А след това той нарочно изчезна „безследно“... Колко ли време бе изминало от този момент?... Тогава не можеше и да си помисли, че съществуването на Япония е под заплаха и че той ще се заеме с работата, която върши в момента. Сега е един от малкото хора, на които са известни свършено секретни данни

относно бъдещето на Япония... И той е смазан от тежестта на тайната, както и от постоянното очакване на бедата... Какво ли ще бъде „това“? — почти извика в себе си Онодера, изтривайки потта от лицето си. Какво ще е „това“ в края на краищата?

Киото беше почти възстановен след миналогодишното земетресение. Но в града цареше униние и пустота.

Намериха жилището на Фукухара, което се намираше в северната част на града. Стопанинът си беше в къщи. Той вече два дни не беше излизал, тъй като не се чувствуваше добре.

Ученият, който посрещна гостите, нямаше нито един бял косъм в гъстата си черна коса, а лицето му беше съвсем детско, въпреки че говореха, че е над петдесет години. Но има лица, на които много трудно може да се определи възрастта. Той няколко пъти прочете писмото на стария, поклати глава, след което изслуша Онодера и Куниеда, които описаха подробно положението на нещата, и произнесе само една дума:

— Кошмар.

И веднага излезе от гостната.

[1] Японски къси чорапи от дебел плат. ↑

ПОТЪВАЩАТА СТРАНА

В една от залите на резиденцията на премиера, която все още не беше напълно ремонтирана след последното земетресение, около масата седяха измъчени, отслабнали от безсънните нощи, премиерът, началникът на канцеларията и завеждащият на отдела по общите работи. На масата имаше лист хартия.

— Как да разрешим този проблем? — уморено попита премиерът. — Докладваха ми, че бъдещите изследвания изискват допълнителни разходи от един до десет милиарда йени...

— Навярно ще се наложи да предадем тази работа на Силите за отбрана — отговори началникът на канцеларията. — Главните изследвания по „програма Д“ вече са започнати. Сега е необходимо да разширим ръководещата група, да увеличим състава на изследователите, материалната база и асигнирането...

— Но съвсем очевидно е, че само Силите за отбрана няма да се справят с „програма Д“ — каза завеждащият на отдела по общите работи. — И асигнирането ще стане проблем, ако превиши лимита на секретния фонд. А най-важното в случая е, че трябва да се определи точно кога и в каква форма ще се случи това. Няма да можем да минем и само с кабинетната разработка на проекта за евакуацията. Ще се наложи сътрудничество на голям брой учени. А как ще ги съберем тези учени?

— Хм, ще трябва да се обърнем към научно-техническия съвет — скръсти ръце премиерът. — В този случай ще се наложи да посветим в тайната, разбира се, в определени граници, председателя и някои от членовете на съвета и да ги помолим за сътрудничество. Впрочем мисля, че в Управлението по метеорология, в Държавния Институт по геодезия и картография, в Института по сеизмология и в Института за изучаване на природните бедствия има някои учени, които се досещат...

— Кой знае... Учените са заети предимно с неотдавна станалото земетресение — замислено каза завеждащият на отдела по общите работи. — А това явление е грандиозно и небивало. Да предположим,

че се намерят двама-трима, които ще се досетят, но те дори на себе си няма да повярват, а камо ли да започнат да разпространяват слухове, та нали ще ги помислят за луди.

Премиерът мълчаливо гледаше поставения пред него лист хартия.

— Аз също се съмнявам или... по-точно не мога да повярвам — промълви той. — Струва ми се, че всичко е толкова чудовищно. Макар и да сме страна на вулкани, такава територия за толкова кратко време...

Другите двама също гледаха в листа, а в средата му имаше един-единствен ред:

$$\min D = 2$$

— Съвършено невероятно — промърмори завеждащият на отдела по общите работи, като се поглаждаше с пухкавата си длан по брадата. — Ако това наистина стане, ще бъде ужасно. А ако е огромна грешка или фантазия, или някаква неточност в изчисленията на самия учен... Тадокоро, тогава...

Началникът на канцеларията погледна проникателно премиера. Той също непрекъснато мислеше за това. Ами ако изведнъж се окаже грешка, заблуда, фантазия. Дълъг политически живот извървяха двамата — той и премиерът. На времето, когато заедно завършваха едно и също учебно заведение, той за много неща беше задължен на премиера. И сега не го напускаше мисълта, че неговият началник — най-високопоставеното лице в държавата — в минута на слабост се бе поддал на тази грандиозна афера... Докато всичко ставаше зад кулисите и беше тайно, все още имаше възможност да се отрече. А по-късно, когато размерите на асигнирането и кръгът на въвлечените в изследванията лица се увеличат, когато всичко това получи официален характер, ще бъде далеч по-трудно да се оттегли. Могат да бъдат подведени под отговорност, а това непременно ще свърши с политическа смърт за премиера и за цялото правителство. Тогава кого трябва да принесат в жертва? Началникът на канцеларията започна мислено да търси подходяща кандидатура. Кой би могъл да поеме върху себе си отговорността в най-лошия случай? Кого да изберат за

„жертвен агнец“, за да се спаси премиерът... Той беше готов да подложи собствената си глава... Добре би било, ако се окаже достатъчно... Но от друга страна, ако това действително се случи...

— От резултатите на проведените досега изследвания, изглежда, все още не могат да се направят точни изводи — премиерът вдигна глава. — И все пак ще продължим изследванията още малко. Действително, може отчасти да се увеличат асигнирането и броят на сътрудниците.

Като чу тези думи, началникът на канцеларията почувствува, че премиерът, който винаги пипаше внимателно и предпазливо, сега е решил да действа смело, дори в известна степен да се подложи на политическа опасност.

— Много добре — съгласи се завеждащият на отдела по общите работи. — А какво стана с вчерашното заседание на секретариата на партията.

— Аз бих искал малко преди това... — премиерът изведнъж се замисли. — Свържете ме с вицепремиера и секретаря на партията.

— Страхувам се, че вицепремиерът вече спи — отговори началникът на канцеларията, като си погледна часовника. — Да извикам ли секретаря?

— Засега не, малко по-късно — Премиерът стана и донесе бутилка коняк и три чаши. — Нещо се уморих — промърмори той, докато наливаше коняка. — Не е ли по-добре утре да поговорим?

— Хайде, утре — съгласи се завеждащият на отдела по общите работи. — По-добре сега да си отпочинете.

Тримата мълчаливо вдигнаха чашите. Грамадният като професионален борец завеждащ на отдела по общите работи изпи питието на един дъх и тръгна към вратата. Началникът на канцеларията, след като извървя няколко метра с него, се отдели и зашепна нещо на премиера:

— Готвите се за смяна на Кабинета?

Премиерът удивено погледна лицето на своя най-близък помощник, който се отличаваше с безпогрешен усет.

— Да, след като утихне днешната суматоха — лицето му стана напрегнато. — Смятам, че в известен смисъл моментът е подходящ. Утре ще се срещна с вицепремиера и секретаря на партията...

Второто голямо земетресение в Канто, което народът наричаше Голямото Токийско земетресение, за известно време се намираще в центъра на вниманието на световната общественост. Стихийното бедствие, което само за миг разруши повече от половината от достатъчно модернизиранията столица с най-голяма численост и гъстота на населението в света, вече само по себе си представляваше сензация. В някакъв западен вестник беше поместена статия под трагичното заглавие „Токио превърнат във втора Хиросима“.

На пръв поглед целият свят съчувствуваше на Япония. Във фонда на пострадалите постъпваха пари и предмети. Америка беше заявила за безвъзмездно предоставяне на две хиляди сглобяеми къщи и медикаменти, Съветският съюз — за пътнически параход с водоизместимост двадесет хиляди тона, който да служи като временно жилище на останалите без покрив.

Правителството направи спешни поръчки на японските и задгранични фирми за петдесет хиляди сглобяеми и пет хиляди преносими жилища. Идваше зима и всички, които бяха на улицата, трябваше да бъдат осигурени с квартири. В складовете се намираха вече три хиляди броя от така наречените капсулни къщички, чието производство за един месец все още не надминаваше седем-осемстотин броя. За съжаление повече от половината предприятия, които ги произвеждаха, бяха разрушени от земетресението в Канто. Но по японски патент такива къщички се правеха в Америка, Канада и Европа. За тяхното закупуване веднага беше сключен договор. Въпреки че тези сглобяеми и капсулни къщички вече бяха предмет на международната търговия, в такива огромни размери те се внасяха за първи път. Едновременно с това Япония започна да закупува и добре поддържани пътнически кораби. Няколко десетки такива бяха доставени от Бразилия, Австралия и Скандинавските страни. Корабите се купуваха, независимо от тяхната цена. Търговското оживление беше толкова голямо, че рязко се вдигнаха цените на акциите на корабните компании.

Когато за няколко дни беше възстановено летището Нарита, което беше пострадало по-слабо в сравнение с Ханеда, много важни личности и икономисти от страната и чужбина дойдоха да видят последствията от катастрофата със собствените си очи. Напоследък ролята на Япония в световната икономика, особено в тази на Далечния Изток, не можеше да се игнорира. Сега положението отчасти се измени. Огромните щети, нанесени на икономическия и политически център в страната може би щяха да повлияят на бъдещите икономически връзки с нея.

Сред пребиваващите чужденци имаше двама, които с нищо не правеха впечатление. И двамата бяха високи, със скромни шлифери, нахлупени почти до ушите шапки и слънчеви очила. На пръв поглед те изглеждаха обикновени бизнесмени, но черната лимузина Линколн континентал, в която седнаха, имаше дипломатически номер.

Колата се движеше по претъпканото шосе Токио — Чиба. В средата на пътя, след остър завой в северна посока, тя премина по временния мост в Адачи и навлезе в слабо пострадалата от земетресението област Чиода. След около час и половина пътуване чужденците спряха в двора на някакво посолство. А след още десет минути разговаряха с посланика на тази страна и секретаря на посолството.

— Необходимо ни е основно да изучим какво влияние ще окаже Токийското земетресение върху по-нататъшното развитие на Япония — със заговорнически тон се обърна по-възрастният оплешивяващ мъж към посланика. — Разбира се, в нашия департамент е започнала да действа специална група. Но за по-обстойно изследване искам да оставим тук още един от най-способните ни сътрудници — той посочи към русия, около тридесетгодишен мъж, който стоеше до него.

— Действително, загубите са огромни — потвърди посланикът, като си наливаше вино от шишето върху камината. — Ще пиеш, нали? Токай... Но Япония е икономически силна страна. Мисля, че тези щети бързо ще се оправят. Възможно е това бедствие да послужи като стимул за бъдещото развитие на обществото.

— Да, но от миналогодишното голямо Кансайско земетресение е изтекло съвсем малко време — каза мъжът, като вземаше подадената му от посланика чаша. — Тогава земетресението беше локално. Щетите бяха основно в Киото и районите от Киото до Осака.

Икономическите загуби бяха незначителни, но въпреки всичко — две силни земетресения за толкова кратък период от време е прекалено много. При това пострадаха два основни центъра на страната, което не може да не се отрази на икономиката, на самочувствието на хората.

— Може би е така — кимна посланикът. — Вълненията, тревогите на обществото постепенно растат. Опозицията все още се въздържа от нападки, но обединявайки се с работническите профсъюзи, скоро ще тръгне в атака.

— А сегашната правителствена партия ще съумее ли да преодолее кризата?

— Днес в дванадесет часа имаше съобщение за промени в Кабинета на министрите — вместо отговор каза секретарят, като взе от масата няколко изписани на машина страници. — Както наредихте, в детайли проследихме биографиите на новите членове на Кабинета, в рамките на възможното, разбира се.

— Охо! — възкликна възрастният мъж, след като погледна листовете. — Значителна фигура са изтеглили за министър на външните работи. Този си знае работата. Преди войната е работил в Манджурия, а след това е бил посланик в Бразилия и Австралия.

— Не е много млад — подхвърли посланикът. — Сдържан и мълчалив, за него казват, че не е лош теоретик. Чувах, че по време на своето пребиваване в Канбера е провел бурна дискусия с Макмилан по азиатския проблем.

— Така, така... министър на строителството, на самоотбраната... А министерството на промишлеността и търговията, което се ползуваше с лоша слава, са го поверили в ръцете на кадърен човек. Сега транспортът се управлява от крупен финансов магнат...

— Мисля, че обърнахте внимание — забеляза секретарят на посолството, — промените в Кабинета са станали при пълно пренебрегване на вътрешнопартийните фракции. Впечатлението е, че премиерът е обединил хората, на които може да се опре в новия кабинет на „възстановяването“...

— Почакайте — намеси се по-възрастният мъж, като гледаше листа. — Странно... В съобщението за промените в Кабинета още не се споменава нищо за промени в самите министерства...

— Чуват се слухове, кой къде ще бъде назначен — каза секретарят на посолството. — Струва ми се, че ще публикуват

промените след около седмица. По време на земетресението загинаха твърде много висши чиновници.

— Японците искат едновременно с укрепването на своето вътрешнополитическо положение да заздравят и външната си политика.

— Не, това не е така просто. На нас ни се струва, че разпределението на силите е насочено към външните работи, търговията, промишлеността, транспорта и отбраната. Всички тези четири министри са известни специалисти в международната политика. Техният авторитет е много по-голям в чужбина, отколкото вътре в страната. По такъв начин укрепването на вътрешнополитическите работи служи като параван за стабилизирането на външната политика.

Посланикът се замисли, като постави чашата на масата.

— Не ти ли се струва — попита възрастният мъж посланика, — че подобно разместване говори за подготовката на Япония към голямо дипломатическо настъпление? Но защо на Япония е необходимо именно такова комбиниране на фигурите, когато вътре в страната е истинско стълпотворение? Да се разбере това, не е достатъчна само логиката.

— Почакайте — забеляза младият мъж, — когато ние заминавахме, беше получена странна информация. Наистина на мен не ми се стори много интересна и не се запознах с нея детайлно, но нашият икономист ѝ обърна внимание. Става дума за това, че темповете на японските инвестиции в задграничната промишленост след земетресението се снижиха само за една седмица, а после се възстановиха до предишните норми. Оказа се, че правителството, без да вдига много шум, е предоставило заем на частни предприятия, които влагат свои капитали в чуждестранната промишленост.

— Този въпрос, струва ми се, изисква подробно проучване — каза възрастният мъж, като потри бузата си с ръка.

— Има още нещо странно, то също се изясни в последно време. Японското правителство, като използва изключително сложна система на посредници, изкупува поземлени участъци в чужбина. Общата площ на земите, изкупени от японското правителство по целия свят, е достигнала огромни размери.

— Недвижимо имущество в чужбина? — посланикът се намръщи. — Странно! Аз знаех, че японците купуват рудници в Африка и Австралия, но за поземлени участъци...

— Да, купуват целинни земи...

— А, готвят се да се преселват. Или заради демографския взрив, за... бежанци?

— Момент — прекъсна го посланикът. — Населението на Япония вече трета година не нараства, а напротив — намалява. Непонятно. Този въпрос ще трябва много внимателно да се изучи.

— Какво ли се готвят да правят тези японци? — промърмори си под носа посланикът. — Какво ли си мислят?... Аз общувам с тях повече от петдесет години, но невинаги разбирам какво име в ума.

— Да, всичко е много сложно... — замислено каза възрастният. — Нещо става в Япония и всичко това, което се прави, не е случайно...

В Токио, където все още бяха пресни раните от бедствието, дойде зимата. В края на годината, сякаш в стремежа си да нанесе допълнителен удар, сви страшен студ. От двата милиона хора, лишени от подслон, около милион и половина се разпръсна по префектурите. Там ги очакваше неспокоен живот в чужди семейства или в стаи под наем. А другите временно се настаниха в подвижни или сглобяеми къщички. Някои посрещнаха суровия студ в набързо скалпени върху пожарищата бараки. В цялата страна почти беше преустановено строителството. От всички краища на Япония по суша и по море се доставяха подедни кранове, екскаватори и всякаква друга подедна техника, необходима за възстановителните работи. Хората се трудеха ден и нощ, но само една четвърт от скоростните магистрали стана проходима и десет процента от метрото влезе в строя. Главно се възстановяваха жилищните сгради и пристанищните съоръжения. Започна да работи втората топлоелектроцентрала, но само с петдесет процента натоварване. В града продължаваше режимът на икономия на електроенергията. Жилищата се отопляваха лошо, а това действуваше зле върху здравето и самочувствието на хората. Поради острия недостиг на течни горива, отоплителните системи преминаха на каменни въглища, както в миналото. До каменовъглените мини Чикухо се намира експериментален завод за втечняване на въглища, но неговата производителност беше ниска. През тази зима никой не се оплакваше от саждите, макар по-голямата част от комините на сградите да отделяха черен дим.

От студеното небе сякаш падаха ледени кристалчета. Като криеше лице в яката на палтото си, Онодера бързаше от канцеларията на премиер-министъра към Управлението за морска безопасност. Той не можа да мине по краткия път, защото районът покрай зданието на парламента, беше зает от демонстранти. Това беше първата голяма демонстрация след земетресението. Тук-там вече бяха започнали стълкновения между студентите и подвижните полицейски части. Той

реши да се промъкне покрай Патентното управление и през Тораномон да премине в Касумигасеки. Университетите бяха пострадали сравнително слабо и в по-голяма част от тях се провеждаха занятия. Наистина в корпусите на някои учебни заведения все още се помещаваха пострадали. Загинаха и не малко преподаватели, поради което често се отменяха лекции. Много от учащите се, които бяха лишени от подслон, заминаха по родните си места. Ето защо сред демонстрантите студентите не бяха много и въпреки че бяха екипирани както винаги с шлемове, каски и палки, не проявяваха особена активност. Понякога се отделяха от работниците и служителите и събрани на група нападаха полицейските отряди. До сградата на парламента на няколко места имаше сблъсквания. Но този път студентите нямаха бутилки със запалителна течност и замеряха полицаите с керемиди и парчета бетон.

Но Онодера почти не гледаше студентите. Другите демонстранти му направиха угнетяващо впечатление. Потиснати и мрачни, те прииждаха на вълни, обзети от потискащо мълчание. Носеха плакати: „Искаме жилища!“, „Отворете сградите!“, „На пострадалите — помощи!“. Техните сиви, почти вкаменени от студа лица внушаваха непреодолима тревога.

Може би тези хора подсъзнателно усещат нещо, мислеше си той. Та нали японският народ притежава изключително изострена чувствителност. Япония е икономически силна страна. Загубите от земетресението са огромни, но ако се погледнат данните, според уверението на правителството, само след няколко години всичко ще се възстанови, ще си дойде на мястото. Но в душите на хората е заседнало лошо предчувствие, че в света нещо не е на ред, че ще стане нещо, което не трябва да стане. И такова понижаване на самочувствието се усещаше в цялото общество. За това способстваха и вестниците, които пишеха в своя предпочитан подстрекаващо пророчески маниер. Обикновените хора вече не обръщаха внимание на това. В тази епоха на пресищане с всякакъв вид информация те вече бяха получили емоционален имунитет срещу „гръмките заглавия“ и считаха, че такава е природата на журналистите.

Не, мислеше си Онодера, този път сигурно са подушили, че тук става нещо. Тревогата, която се излъчваше от демонстрантите, от техните затворени, сиви от студа и тъгата лица, сякаш

свидетелствуваше, че хората губят увереност в утрешния ден. И плакатите с такива категорични искания в този труден за цялата страна момент... Не, те усещат приближаването на нещо недобро, на някакви трагични промени... Те се отнасяха, както и преди към дръзките заглавия като „Ще настъпи ли голяма криза?“ или „Пресните продукти поскъпнаха с четиридесет процента на черната борса“, или „Опасност от продоволствена криза през следващата пролет“, но бяха станали по-внимателни, като се опитваха да прочетат зад тези заглавия признаците на нещо по-страшно. Силно чувствителен народ, със свито сърце продължаваше да си мисли Онодера, като минаваше покрай демонстрантите и с кожата си усещаше тяхното настроение. А какво ще стане, ако те... ако народът узнае всичко?... Нали вероятността сега превишава петдесет процента... Няма ли да доведе това до огромна паника?

В една от стаите на Управлението за морска безопасност Онодера срещна пристигналия тук преди минута Катаока. За кратко време този весел, с момчешко кръгло лице и кестеняви коси силно загорял момък се бе променил неузнаваемо. Неговата ослепителна усмивка бе изчезнала. Очите му бяха станали тъжни, кожата — сива, сякаш бе остарял с десет години. Той, както и всички членове от „програма-Д“, работеше и денем, и нощем до изнемогване. Освен това в Тамати бе загинало семейството му.

— Видя ли демонстрацията? — попита той с лишен от интонация глас.

Онодера кимна с глава.

— Какво мислиш, журналистите още нищо ли не са подушили?...

Катаока гледаше как снегът покрива рамката на прозореца.

— Днес пристигна един в управлението на Силите за самоотбрана. Разбира се, не се срещна с важен сътрудник от „програма — Д“. Беше някакъв журналист, който е присъствувал на заседанието на Съвета за възстановяване на столицата, а след това в Института по сеизмология и оттам минал покрай Управлението на Силите за самоотбрана и дълго стоял в отдела по печата...

— Подозрително — промърмори си под носа Онодера. — А защо е хвърлил око на Управлението на Силите за самоотбрана.

— Струва ми се, че видя там Юкинага и професора. Този журналист познава доцент Юкинага от преди и знае, че той е напуснал Университета внезапно...

— Мисля, че преди да се стигне до вестниците, ще се вземат мерки — каза Онодера. — Куниеда-сан ми прошепна, че тази вечер в дома на началника на канцеларията при Кабинета на министрите ще се състои тайно съвещание с главните редактори на вестниците, а е уговорена среща и на ръководителите на опозицията с премиер-министъра.

— Докога ще е възможно да се крие това? — все така хладно попита Катаока. — Струва ми се, че всеки момент ще започнат да се пускат слухове. А все още не е известно дали ще се изплащат паричните премии за миналата година. Може бе ще започне така нареченото „всеобщо положение на несигурност“ поради настъпваща криза и страшното поскъпване на стоките от първа необходимост...

— Навсякъде обаче се разграбват телевизори и радиоприемници — каза Онодера. — Автомобили почти не се купуват, въпреки че никой няма кола в пълна изправност.

— Днес в щаба на „програма Д-2“ стана скандал. Спръчкаха се сътрудникът, командирован от Министерството на външните работи, и младо момче, което бе изпратено от Генералния щаб — каза Катаока с все същия монотонен глас, като потриваше бузите си с ръце. — Когато щабът се увеличава, такива сблъсквания са неизбежни. В случая нямат значение нито талантът, нито знанията, дори е много възможно подобни недоразумения да доведат до разгласяване на тайната.

— Изглежда, и в „Д-1“ положението е тревожно. С младите учени и техническите специалисти всичко е добре, при тях всичко е наред, но учените от Научно-техническия съвет отхвърлиха мнението на професор Тадокоро. Държат се високомерно...

— Защо сте взели такива, нали знаете, че професор Тадокоро е избухлив?

— Там е работата, че той е свършено спокоен. Изглежда, не може да мисли за нищо друго.

— А какво стана с учения Фукухара, когото привлякохме от Киото?

— В Хаконе е, при стария Ватари.

— Какво прави там?

— Не знам — подсмихна се Онодера, — но Куниеда подозира, че по цял ден спи.

Вратата се отвори и влезе заместник-началникът на отдела по хидрология.

— Извинете, че ви накарах да ме чакате — каза той и сложи върху масата папка с листове. — Всичко оформихме. Утре в осемнадесет часа в Йокосука ще пристигне „Серю-мару“.

— Благодаря ви — Онодера приближи към себе си папката. — Ако е така, в други ден ще можем да натоварим апаратурата и да вземем на борда специалистите.

— Успяхме да се свържем и с тях, но... — заместникът кимна към папката. — Имахме и препятствия, искахме да вземем под наем дълбоководния изследователски кораб и подводната лаборатория на фирмата „Джейкъб“, но ни отказаха. Струва ми се, че се намеси Американският военноморски флот... За щастие се освободи подобен кораб и ние го наехме. Наистина не съвсем без натиск. Същото се получи и с подводната лаборатория.

— Наша фирма? — ахна Онодера. — Коя е тя?

— КК по изследване на шелфа. Наехме „Вадацуми-2“.

Онодера си пое дълбоко въздух. „Вадацуми“, КК — фирмата, в която той бе работил и откъдето се бе уволнил, по-скоро избягал.

— Американският военноморски флот ли взе дълбоководния батискаф? — попита с безразличен тон Катаока. — Ако не греша, корабите, произведени в „Джейкъб“, се занимават с търсене на нефт до Марианските острови. А Американският флот се готви да ги използва в Тихия океан?

— Мисля, че да — заместникът сви рамене. — Преди два-три дни пристигна кораб от Седмия тихоокеански американски флот, за да ги получи... По думите на инженер от „Джейкъб“ те се готвят бързо да изследват дъното в района на Японските острови. Може би искат да проверят как са повлияли земетресенията върху подводните брегови знаци на подводниците „Поларис“.

Катаока и Онодера несъзнателно се спогледаха.

— Нещо са усетили — промърмори Онодера, като излизаше от стаята с папка в ръце.

— Те винаги са познавали добре морското дъно до Японските острови. Изучават го със стратегическа цел...

— Е, няма да разберат веднага — каза Катаока. — Ще забележат измененията на морското дъно, но няма да се сетят...

— Нали и те си имат специалисти. И в сравнение с Япония разполагат с добра система за анализиране на информацията, поради което за необходимите им изводи са достатъчни само някои признаци. И всичко ще стане явно от чуждата преса.

— Не се безпокой. Наката-сан вероятно е предвидил такава възможност. Ние какво бихме могли да направим въобще? Нали няма да тръгнем да потопявам американския изследователски кораб през нощта?!

След като излезе от Управлението, Онодера почувствува, че някой го удари в гърдите. Той спря. Пред него беше застанал почернял млад мъж с пламтящи от гняв очи. Онодера веднага получи втори удар по лявата скула. Следващият удар дойде отдясно, по носа.

— Какво правиш! — с ужасен глас попита Катаока и се хвърли върху мъжа, като се опита да го хване за ръката.

— Не, Катаока... махни се — извика Онодера, като се опитваше да се прикрие от ударите. — Вземи папката... Иди си... Аз сам... ще се справя!

Изведнъж започна да се събира народ. Онодера, като получаваше все нови и нови удари, отстъпи зад ъгъла на сградата. С крайчеца на окото си видя как Катаока се огледа за момент и започна да се отдалечава. Мъжът го биеше без да гледа къде — по носа, по очите, по корема... Онодера се спъна в нещо и падна.

— Стани, подлец! — извика дребничкият мъж, който стоеше в цял ръст пред него.

— Откога не сме се виждали, Юуки... — заговори Онодера, като продължаваше да лежи по гръб и да подсмърча с окървавения си нос. — Но как сте вие там, има ли някаква промяна?

— Идиот! — Юуки дишаше тежко и гледаше отгоре Онодера. — Дори и на мен не ми каза, уволни се... Позволи да те подмамат...

Онодера бавно и трмаво се изправи. Юуки извади от джоба на панталона си смачкана носна кърпа и я притисна към носа на Онодера, който се усмихна, взе мръсната кърпа и си избърса носа.

— Идиот! Поне дума да беше споменал. Аз... отначало мислех, че си изчезнал някъде при земетресението... Безпокоях се. Няколко пъти ходих да те търся в Киото. А после чух, че те е подмамил друга

фирма. И въпреки това ни знак, ни вест... Дори и квартирата си напуснал... Приятел ли съм ти, или не?!

— Прости ми! — каза Онодера сърдечно, като постави двете си ръце върху раменете на Юуки, който беше с една глава по-нисък. — Виновен съм. Прочетох твоите писма и бележки, но обстоятелствата бяха такива, че няха възможност да се видя с никого.

— „Вадацуми“ ли ще управляваш? — попита Юуки, като отклони погледа си. — Напоследък са те видели на улицата на бюрократите... А сега говорят, че Силите за самоотбрана ще наемат подводния батискаф. Но аз мисля, че той веднага ще се появи в Управлението за морска безопасност.

— Как е Йошимура-сан? Здрав ли е?

— Началникът напусна. Изглежда, че имаше някакви неприятности. Замина да работи в чужбина. Може би и ти си замесен в тази работа...

„Как се обърнаха нещата — Онодера си помисли за красивия и ловък Йошимура. — Нищо, където и да е той, винаги ще се нареди“.

— Ти — Юуки спря за момент и погледна към Онодера. — Какво се е случило? Непременно трябва да се е случило нещо? Познавам те добре, ти не би се уволнил току-така. Сигурно ще е нещо сериозно, в противен случай не би постъпил по този начин. През цялото време така си мислех и сега, когато те зърнах, почувствувах, че има нещо. Но какво е станало с тебе? Много си се изменил!

— Нима? — Онодера насила се усмихна. Цялото лице го болеше, очите му бяха подпухнали. — Аз не мога ли да остареея?

— Ела с мен у дома — каза Юуки. — Моля те, искам спокойно да си поговорим. Сега съм в Сугамо, къщата ми в Готанда изгоря, стаята е тясна, но все пак заповядай. Ако си по-добре, разкажи ми накратко какво се случи с тебе.

Онодера се поколеба. Юуки го погледна като обидено момиче и промърмори:

— Аз ще бъда на „Вадацуми-2“. Също напускам фирмата.

— Какво? — спря поразен Онодера. — Ти вече си подал заявление за напускане?

— Утре ще го подам. Вече реших. Кой би могъл да се справи с „Вадацуми“ освен нас двамата? Единият ще остане на спомагателния кораб да поддържа връзката, а другият ще се потопява...

— Благодаря! — отговори Онодера. Без повече да се колебае, веднага реши, че групата на „Програма Д-1“ може да се увеличи с още един човек. Нали трябва и „Кермадек“ да влезе в действие. А на Юуки може да се разчита.

— Значи си съгласен! — Юуки срамежливо си отдръпна ръката, която Онодера неволно стисна, и изведнъж приветливо се усмихна.

— Отново ще работим заедно!

— Ела утре в Управлението на Силите за самоотбрана — каза Онодера, като отново стисна Юуки за ръката. — Без да споменаваш моето име, потърси майор Яги, той ще бъде в течение на нещата.

— Силите за самоотбрана? — Юуки стана малко подозрителен. — Какво отношение имаш ти към това учреждение?

— Да отидем у вас — предложи Онодера, като тръгна пръв. — Искам да се видя и с твоята оку-сан^[1], отдавна не съм я виждал.

— Да, между другото — започна Юуки, като се стремеше да го догони. — Познаваш ли някоя си Рейко-сан? Вече няколко пъти идва да те търси във фирмата, питаше за тебе.

„Рейко“? — Онодера не можа да си спомни веднага коя е тя. Но постепенно в паметта му изплуваха тъмния асансьор, тесния пясъчен плаж, белотата на зъбите ѝ, когато се усмихваше, горещото тяло... И накрая цялото момиче в мокър бански костюм... Нощта в Хаяма. Забавлението. Елитната младеж и как той се чувствуваше съвършено чужд там... Колко далече остана тази нощ! Струваше му се, че всичко това е било в някакъв друг живот. И нощта, и момичето... Дали е оцеляла къщата на Рейко в Хаяма? Районът Конан почти не беше пострадал от цунами, но...

— Какви отношения имаш с нея? — попита Юуки. — Тя и завчера идва във временното помещение на нашата фирма. Интересуваше се дали има някаква вест от тебе.

— Завчера? — кой знае защо изплашено попита Онодера и в този миг пред очите му се изправи лицето на Рейко, с нежни, но контрастни черти. Той почувствува, че земята започна да се люлее под него. Усети как краката му сякаш отслабнаха и не можеха да го държат. Оцелелите отляво и отдясно постройки заскърцаха. В дълбочината се разнесе бучене и изведнъж изгаснаха уличните лампи. Прозорците помръкнаха. Отвсякъде се чуваха викове, но най-силно проехтя писъкът на една жена: „О-о, силно е!“.

Онодера дочу как Юуки от яд цъкна с език.
— Втори трус, нима това не е безобразие?!

— Управлението по метеорология издаде заповед за неразгласяване на информацията — промърмори Куниеда, като остави телефонната слушалка. — Тогава журналистите решиха, че има нещо, и започнаха да напират.

— Естествено те не оставят на мира отдела на сеизмичните станции — мърмореше си Наката, като поправяше и най-дребните грешки в програмата, преди да я сложи в компютъра. — Вероятно не оставят на спокойствие и членовете на дружеството по прогнозиране на земетресенията.

— Може би някой от геолозите вече усеща нещо — Куниеда спря да прелиства за момент. — Някой от техническите специалисти на Управлението по метеорология или сътрудниците на местните наблюдателни станции рано или късно ще обърне внимание.

Зазвъня телефонът. Техническият специалист на „програма Д“ вдигна слушалката.

— Държавното управление по геодезия и картография е — обясни той, слушайки. — От завода е постъпил гравитометър тип Т.

— Колко броя?

— Един, а малко по-късно може би ще ни доставят още два. Сега преминават изпитания.

В стаята влезе Катаока. Неговите тъмни, изпръхнали бузи горяха, очите му бяха потъмнели от умора.

— Катаока-сан, извинявай, но следобед те изпращаме с вертолета от Мекуро до Йокосука. Пристигнал е гравитометър тип Т. Искаше ми се да направиш изпитания по време на полета.

— Колкото и да бързаме, уреда ще проверим утре — безразлично каза Катаока. — Двигателят на хидроплана, който е в Йокосука, е неизправен. Помолихме да изпратят хидроплан от Мейдзуру.

— А завършихте ли инсталацията на геомагнитометрите?

Телефонът, който беше пред Куниеда иззвъня.

— Управлението по наука и техника — ядосано зацъка с език Куниеда. — Дружеството за научни изследвания на океана е публикувало съобщение за необикновено потъване на континенталния

шелф Бофус. Щабът по проект за разработване на океана организира изследователска група...

Като се приближи до вратата, Наката се замисли.

— Може би трябва да преминем към демонстративна тактика.

— Демонстративна тактика? — повиши глас Куниеда. — Какво е пък това?

— Вече докладвах своя проект — промърмори Наката и отвори вратата. — Броят на участниците в „програма Д“ превишава сто души, а скоро ще бъдат повече от хиляда. Тогава ще бъде невъзможно всичко да се държи в пълна тайна.

Наката излезе. Техническият специалист през цялото време мълчеше и слушаше другия телефон, след което предаде някаква бележка на Куниеда, който се понамръщи, като гледаше изписаното листче: „... Взрив на рифовете Мъоджин, Байонез и Атола Смит, изригване на остров Аогашима, появили са се признаци за изригване на вулкана Нишияма на остров Хачиджо. Започнала е евакуация на населението от тези места“.

[1] Оку-сан — съпруга. ↑

Съобщението за изригване на Хачиджо Онодера чу под водата, на дълбочина две хиляди метра, на петдесет километра от остров Тори. Свързването със спомагателния кораб „Йошино“ беше изключително трудно поради радиосмущенията, но все пак Онодера разбра, че много от двадесетте хиляди жители на острова са пострадали.

И точно в този момент, когато от „Йошино“ постъпи ново съобщение, Онодера почувствува някакъв необичаен тласък. „Кермадек“, над който действуваше налягане от двеста атмосфери, някак странно се дръпна.

— Момент — каза Онодера на своя технически помощник, който имаше бледо, младежко лице на студент. — Не ви ли се струва, че на това място на морското дъно става нещо необикновено?

— Какво? — младият мъж, който беше погълнат от показанията на спуснатите на дъното прибори, удивено се обърна. Онодера му кимна и той бързо превключи телеметъра.

Апаратурата, която беше на дъното на дълбочина от пет до десет километра, регистрира изменения на температурата, колебания в геомагнитното и гравитационното полета и ги предаде горе по двата канала за свръзка: сигнализираше се на свръхдълги вълни и чрез фонон-мазерното устройство техникът започна да чете показанията на най-близкия прибор.

— Опасно е — промърмори той. — Големината на топлинния поток рязко нарасна. Увеличава се и наклонът на възвишението, и геомагнитният поток...

— Има изгледи за земетресение ли?

— По-скоро не земетресение, а изригване.

Корпусът на „Кермадек“ направен от високо еластична стомана, завънтя като камбана и като се разклащаше, измени положението си.

— Свършваме ли вече? — попита Онодера, като включваше прожекторите и погледна в илюминатора. — Изглежда, и тук става опасно.

— Почакайте малко, вече свърших, но искам да проверя къде и какви промени станаха на морското дъно.

— Струва ми се, че сега не бива да се занимаваме с това — Онодера включи двигателя. — Гася светлината и пускам подводните ракети, а вие гледайте през илюминатора дали няма да се види нещо.

Като влачеше веригата по дъното, „Кермадек“ бавно започна да се отдалечава от спуснатия измервателен прибор. Онодера определи четирите посоки и натисна бутона за изстрелване на ракетите. Почувствуваха се четири леки тласъка в корпуса на „Кермадек“. В тъмната гондола засия бледосинята светлина на двата илюминатора.

— А-а...! — възкликна младият мъж.

— Показа ли се нещо? — Попита Онодера. — В каква посока?

— Четиридесет градуса вдясно от нашия курс.

Онодера мислено изчисли скоростта на излизане на повърхността на водата и пушна в това направление останалите четири ракети. От това „Кермадек“ стана по-лек и малко изплава, веригата едва докосваше дъното.

Постепенно започна да се увеличава и хоризонталната скорост на кораба.

— Погледнете! — в гласа на младия мъж се чувствуваше потиснатост и уплаха. Ако беше светло, може би щеше да се забележи, че лицето му ставаше все по-бледо.

Онодера напусна мястото си зад кормилото и отиде до илюминатора. В светлината на четирите ракети той видя дъното и едва забележимия в мрака полегат склон на невисок подводен хълм. На едно място над този склон се издигаше мътилка, а от нейните тъмни кълба започнаха да се отделят множество мехурчета. От време на време те се пукаха с взрив и „Кермадек“ леко се поклящаше.

— Ще има ли изригване? — попита Онодера, като се върна на предишното си място.

— Мисля, че засега няма нищо страшно — отговори техническият специалист, който следеше температурата на морската вода и на придънните наноси. — Може би ще последва малък взрив, но дали батискафът ще издържи?

Онодера изхвърли веригата и бързо поиска връзка с „Йошино“, като започна да отваря един след друг магнитните клапани. „Кермадек“ започна бавно да се издига. Като почувствува лек хлад в сърцето,

Онодера се опита да изчисли безопасната скорост на изплаване и доколко тази скорост можеше да се ограничи с двигателя за хоризонтален ход. Прекалено голямата скорост на изплаване може да доведе до деформация на поплавъка. Тогава гондолата, която тежеше няколко тона, щеше да се спусне на дъното и никога нямаше да може да изплава. Онодера се опита да намали скоростта. След това реши да комбинира вертикалното и хоризонталното движение. Тази мисъл се оказа вярна. Само след няколко завъртания на кормилото, „Кермадек“, леко наклонен, започна да се издига странично, но тъй като гондолата можеше да се преобърне, налагаше се от време на време да преминава на хоризонтален ход.

— Моля ви, дръжете се по-здро — каза Онодера на техническия помощник, — защото се страхувам, че може да се преобърнем.

На дълбочина три хиляди и триста метра Онодера отново изхвърли известно количество баласт. „Кермадек“ като стрела се устреми нагоре.

Това, което най-много тревожеше Онодера, беше, че рязкото понижаване на налягането можеше да доведе до взрив — намиращият се под налягане двеста атмосфери охладен на морското дъно въздух беше започнал да се разширява адиабатично в поплавъка. Когато до повърхността оставаха осемстотин метра, той намали до известна степен скоростта на изплаване и искаше да източи бензина, който при откритото дъно на поплавъка влизаше в съприкосновение с морската вода. Заедно с въздуха от поплавъка, започна да изтича и бензин, но клапанът по никакъв начин не искаше да се затвори.

— Онодера-кун! — извика зад гърба му с тих глас техническият помощник. — Вода! Навлиза вода.

При издигането към повърхността, когато рязко се бе намалило налягането върху корпуса, здравината на шевовете беше отслабнала и в батискафа беше започнала да прониква вода. А „Кермадек“ бе подложен на непосилно за него претоварване.

— От илюминатора ли тече?

— Не, не зная откъде е, но е доста много.

— Не се безпокойте, скоро ще спре. Изтичането на бензина продължаваше, при което скоростта на изплаване падна до осемдесет метра в минута.

Онодера погледна останалото количество баласт и мислено си представи схемата на масления клапан. На дълбочина петстотин метра той премина на хоризонтален ход и включи на пълна скорост. При такъв режим акумулаторът можеше да издържи само три минути. На Онодера му се искаше да запази тази скорост на хоризонтално придвижване до изплаването на повърхността. „Кермадек“ започна да се клатушка. Към това се прибави и страничното течение. Той изгуби цели две минути, за да уравни батискафа. Акумулаторът почти издъхваше. В корпуса със звън се разнасяха ултразвуковите сигнали от ехолота на „Йошино“. Като превключи телефона на ултра дълги вълни, Онодера извика командния пункт.

— Постарайте се да ни хванете. Възможно е да изскочим на морската повърхност.

— Разбирам, непрекъснато ви следим. Не променяйте направлението! На заден ход отиваме към мястото на предполагаемото ви изплаване.

— Как е времето горе?

— Люлее, духа северозападен вятър, височината на вълните превишава метър и половина. Ще ви хванем под водата на десет метра дълбочина.

Когато оставаха сто и петдесет метра, от резервоара с повредения клапан изтече почти всичкият бензин. За да запази равновесие, Онодера изпусна бензина и от другите два резервоара. Скоростта на изплаване падна до четиридесет метра в минута. Оставаше само една възможност: да се урегулира изплаването, като се използва инерционната скорост от три и половина възела и се изпусне остатъкът от въздуха. Започна да се проявява вълнението на повърхността, при което „Кермадек“ се залюшка и заподскача.

— Дръжте се по-здраво! — извика Онодера на техническия.

Операторите от „Йошино“, ловко, като вълшебници поеха батискафа. На дванадесет метра дълбочина го чакаха двама водолази на подводен скутер. С помощта на магнитна котва те прикрепиха към корпуса буксирното въже и съединиха телефонния кабел. Онодера подпомагаше скоростта на изплаване, като изхвърляше остатъка от въздуха и маневрираше с кормилото. На дълбочина пет метра завърши закрепването с дебелия подемен въжет, поплавъкът беше свързан с маркуч и започна източването на бензина.

— Вълните са доста високи. Бъдете внимателни! Издигането е опасно — съобщиха от палубата на „Йошино“, — излизайте от люка! Закрепването на съда ще проведем под водата.

Механичните ръце на подемния кран здраво обхванаха „Кермадек“. Двата членове на екипажа излязоха през люка на палубата и почти веднага се намокриха — морето беше неспокойно. Когато отидоха на „Йошино“, механичните ръце отпуснаха „Кермадек“. Повдигнаха го към кърмата и започнаха да го закрепват. Онодера огледа морската повърхност и забеляза, че върху доста голямо пространство отгоре плуваше пемза.

— Казват, че е изригване на рифа Кошю — обади се някой от стоящите на палубата. — Изглежда, щетите са нищожни, но защо на такова място...

— Добре ще е по-скоро да напуснем и този район — Онодера изтри лицето си с носна кърпа. — Нали чухте нашите сигнали?

— Да. Веднага щом закрепят батискафа на палубата, тръгваме.

Когато Онодера пиеше горещото кафе, което му беше сервирано в радиокабината, „Йошино“ вече се отдалечаваше от опасната зона.

— Къде се намира „Сейрю — мару“? — попита той радиста. — Можем ли да се свържем?

— На около петдесет мили на север. Да се опитам ли да го повикам?

— А как е там, на Хатиджо? — със замислено лице се обади техническият помощник, който също се беше качил в радиокабината.

— Казват, че при изригването на Нишияма са загинали около двеста души, но опасността все още не е минала. Затова пътнически и военни кораби евакуират всички жители от острова.

— Всички жители?...

— Да, най-напред учениците от началния и средния курс. Общо жителите са около дванадесет хиляди. Тръгват с дрехите, които са на гърба им. И на другите острови Идзу е също тревожно. Разправят, че хората ще бъдат евакуирани в Шидзуока...

— Дванадесет хиляди души... За тях са необходими поне три-четири първокласни лайнера.

Онодера добре си спомняше този субтропичен остров, покрит с гъста зеленина. Градините, в които цъфтяха ярки декоративни цветя, бяха оградени със стари каменни зидове от едър чакъл. Само като си

представи за миг тази красота, сърцето му се сви. Дори не беше възможно да се предположи колко силно ще бъде изригването и кога ще се прекрати. Островът потъва... Непоносимо е да се мисли за това. Не е важно дали е малък, или не. Това е остров, а не просто връх на издигнала се над морето скала. Плод е на вдъхновения труд на много поколения. Жива история на мирно съществуващи дървета и хора, зверове и птици. Островът — това е приют на всяко живо същество, което е искало и е могло да се засели тук. И сега загива, умира от насилствена смърт, а неговите жители са принудени да бягат или да загиват заедно с него...

Засега един остров, но ако... Радистът прекъсна мислите му.

— Свързахме се със „Сейрю-мару“.

— Моля ви, повикайте щурмана на „Вадацуми“, Юуки, ако не е във водата.

Юуки веднага се отзова.

— Какво става на „Вадацуми“? — попита Онодера.

— Всичко е наред — отвърна Юуки. — Вече три пъти се потопявахме. Жалко, че не работим заедно.

— Възможно е скоро да бъдем заедно. „Кермадек“ се повреди и трябва да се закара на док. За това ще отиде не по-малко от седмица.

— В такъв случай ще можеш да се прехвърлиш тук — В гласа на Юуки прозвуча надежда. — Кога?...

Онодера не успя да отговори, защото постъпи друго повикване. Вероятно от самолет.

— Наблизо се намира хидроплан на Силите за морска самоотбрана — доложи радистът на офицера, който отговаряше за свръзката. — Моли да му се посочи място за кацане, за да вземе данните от изследването на дъното.

Офицерът предаде съобщението на капитана и „Йошино“ започна да намалява скоростта си.

— Онодера-сан — радистът все още поддържаше връзка с хидроплана. — При тях е Катаока, който ви моли да се присъедините към тях.

— Катаока ли? — обърна се Онодера, когато вече излизаше от кабината.

Дочу се тропот. Отгоре се разнесе глъчка. Онодера се качи на палубата. Вятърът се беше усилил и височината на вълните беше доста

голяма. Четиримоторният хидроплан бързо се снижаваше към морската повърхност.

— Не е ли опасно да се каца при такова вълнение? — заинтересува се Онодера.

— Не — усмихна му се един от офицерите. — На носа на хидроплана има апаратура за погасяване на вълните. Такава машина излита и каца при височина на вълните три и половина метра. В техническо отношение нашите хидроплани са най-добрите в света.

Издигна се стълб от бял воден прах. Хидропланът легна върху морската повърхност и веднага се насочи с предната си носова част към кораба.

— Онодера-сан, спускаме лодка — извика пресипнал глас.

От вълните се вдигна облак от капчици. Онодера трябваше да облече дъждобран. Едва седна в надуваемата лодка и тя веднага се заклатушка. Той здраво се хвана за борда. С труд се добраха до вратичката на хидроплана, натовариха непромокаемите чували с материалите от изследванията и моторите зареваха. След малко вече се рееха над „Йошино“.

Онодера премина през тесен, почти задръстен от апаратура коридор и влезе в радиокабината, където беше Катаока.

— Юкинага-сан помоли, ако можеш да се освободиш и да присъствуваш довечера на извънредното съвещание на щаба — каза Катаока — Ще изпратите ли „Кермадек“ на ремонт? Чух те, че говореше със „Серю-мару“.

— Напред, отляво по курса, изригване! — изкрещя високоговорителят. — Взрив...

Всички се хвърлиха към илюминаторите. Над тъмнозеленото море като петна се виждаха разпокъсаните от силния западен вятър късове бели облаци. Точно под тях от океана изригваше като джина от лампата на Аладин жълто-кафяв стълб дим, който се разширяваше и се издигаше все по-нагоре, разкъсвайки кълбестите облаци. Дори тук, на височина пет хиляди метра, въздухът се разтресе от взрива, а по повърхността на водата в пушека играеха огнени езици. Съвсем ясно се виждаше, че от издигания се стълб дим във водата се сипеше нещо белезникаво — навярно пепел и пемза. Във въртящия се смърч от дим, гъст и лепкав проблясваха пламъчета. Вулканични бомби и пемза

покриха повърхността на морето. На кръгове започна да се разпространява слаба цунами.

— Скалата Смит ли е? — попита Онодера.

— Не, Аогашима — отговори Катаока. — Второто голямо изригване от вчера. Вероятно островът ще изчезне.

— Остров Аогашима? — ококори очи Онодера. — А хората?

— На този остров живееха около двеста и седемдесет човека, вероятно всички са се удавили. Може би има някой, който е успял да се спаси с рибарска лодка, но не сме проверили.

— Оставихте ги на произвола на съдбата?

— В околността на този остров почти нямаше кораби. Точно десет минути след радиограмата от острова за появилите се признаци за изригване, самолет от гражданската авиация съобщи, че то вече е започнало — поясни Катаока с почти безизразен глас. — За разлика от Хатиджо, Аогашима е встрани от морските линии.

И така ще бъде до безконечност, мислеше си Онодера, като усещаше остър хлад в стомаха. Аогашима все още е цвете. Мащабите на следващите земетресения и взривове ще бъдат стотици хиляди, дори милиони пъти по-големи...

— От целия вулканичен пояс Фуджи изригнаха пламъци — Катаока кимна към илюминатора. — Наистина, той и преди е показвал признаци за активизиране, но не в такава степен.

Хидропланът достигна осем хиляди метра и продължаваше да се издига. Далече на север островите оредяха и скоро се откри съвършено чиста повърхност, която се разстиляше под ясното небе. Хидропланът продължи да лети на север, като от време на време правеше кръгове наляво или надясно. Пред илюминаторите се откри цялата верига острови Идзу, която се простираше от север на юг. От пет от тях, високо в небето се издигаха тъмни стълбове дим. Тези стълбове се пречупваха от западния вятър и сякаш представляваха гигантска военна флотилия, която се движеше на север. А в действителност цялата верига от острови се гърчеше в конвулсии, преди да изчезне в тъмната пустиня на океана. Онодера неволно прикри очите си с ръце. Когато ги отвори, видя в далечината като бял призрак силуета на Фуджи, с пълзящи по склоновете леки облаци. Тази прекрасна с белотата на пресния си сняг планина, сякаш плаваше в прозрачния зимен въздух. Нима имаше на света такава сила, която бе способна да

наруши, да оскверни този неземеен покой? Като издигаше стълбове черен дим, строената долу флотилия се движеше на север, към благородната планина. Огромният огнен змей, притаил се на много голяма дълбочина под океана, сега изригваше огън, дим, пара и пепел и с всяка секунда се приближаваше към Фуджи, символа на Япония...

— Височина девет хиляди и деветстотин метра — събщи високоговорителят. — Преминаваме към хоризонтален полет.

— Как е? — обърна се Катаока към електронния инженер.

— Държи се чудесно — отговори възрастният мъж, който се занимаваше с някакъв голям прибор. — Ако върви все така, за в бъдеще ще е възможно да работи много добре и на височина петнадесет-двадесет хиляди метра.

— Гравитомер тип Г — обясни Катаока на заинтересувалия се Онодера. — Съвместна разработка на геолобораторията на Токийския държавен университет и Лабораторията за въздушни снимки към Института по национална картография. Нашата страна създава най-съвършените прибори от този тип. Неслучайно в Япония за първи път в света бяха забелязани гравитационни изменения от клатещ се кораб. И мисля, че такъв прибор, който да работи на височина десет хиляди метра, също никой не притежава. Абсолютно електронизиран е. Ето тази приставка отстранява всички смущения. Днес го изпробваме за първи път, но много скоро такива прибори ще бъдат монтирани и на други два самолета.

— Получените данни едновременно се регистрират и постъпват в наземна станция, откъдето се предават на компютъра в щаба — обясни техническият специалист.

— И какво? — попита Онодера. — Какви са измененията в гравитацията?

— Колебанията са просто чудовищни! — Катаока кой знае защо се усмихна. — След това ще ги видиш на дисплея в щаба. Отрицателният пояс на аномалията в района на Японската морска падина със страшна скорост сега се измества на изток. А от изток, от вулканичния пояс се извършва преместване в обратната посока, на запад — струва ми се, че именно тези премествания са станали причина за пожарите на островите Идзу и Бонин. В открито море в района Канто отрицателната аномалия се увеличава с всяка измината

минута. Забелязва се, че дъното на Японската морска падина на изток вече е потънало с двеста-триста метра... Ела тук.

Катаока поведе Онодера към десния илюминатор.

— Виждаш ли морето на изток? — посочи той с пръст.

— Каква мъгла! — каза Онодера. — Нима течението се забавя? Впрочем не е възможно Курилското течение да отива толкова далече на юг...

— Не, не е това... Ето, погледни метеорологичната карта. Поясът на откритата голяма гравитационна аномалия и участъкът на образувалата се мъгла почти напълно съвпадат...

— Гравитационната аномалия и... мъглата?! — учуди се Онодера. — Каква е връзката тук?

— В този участък поради рязкото намаляване на гравитацията морската повърхност е вдлъбната — започна да обяснява Катаока. — И температурата на водата се разпределя много неравномерно по вертикалната ос. Поради малката гравитация студената вода от дълбочинните участъци се издига към горния слой. Възможно е в някаква степен да се извършва и адиабатично разширение. Накратко казано, по продължение на пояса на отрицателната гравитационна аномалия се появява огромна маса студена вода, с която се сблъскват топлите води на Курошиво и в резултат се образува мъгла.

Хидропланът зигзагообразно пресече пояса на гравитационната аномалия, разположен по продължение на вулканичния пояс Фуджи.

— Докато ние се мотаем тук — заговори електронният инженер, — американците са пуснали един след друг три геодезични спътника. И те под различни ъгли прелитат над Япония.

— Изкуствени спътници! И... на нас ни трябва такъв макроизмервателен прибор... — каза Катаока. — Може би те вече са забелязали тези огромни гравитационни аномалии. Но не е така просто да се разбере докъде биха могли да доведат те, нали?

— Това е въпрос на време. Събраната информация при тях ще изпреварва комплексния ѝ анализ.

— В провинциите Ниигата и Томияма е станало земетресение — дочу се по високоговорителя. — Силата му е седма степен, епицентърът е разположен на шестдесет километра северно от град Ниигата и достига на дълбочина петдесет километра. Изследователски кораб е съобщил за издигането на скалата Ямато.

— Този път откъм страната на Японско море — възкликна Катаока, като гледаше високоговорителя. — Попаднахме в клещи...

Във вилата на един от членовете на австралийското правителство, която се намираше в Редхил, предградие на Канбера, се срещнаха министър-председателят на Австралия, стопанинът на вилата и доста дребен, мургав гост. В продължение на пет минути цареше мълчание, което се нарушаваше от приглушения шум на климатичната инсталация — февруари се оказа необикновено горещ месец.

Министър-председателят рязко стана от ниското кресло, сякаш за да се избави от внезапно нахлулите в главата му мисли. С огромния си двуметров ръст той приличаше на изтръгнато с корените от земята дърво. Постави ръцете си на гърба и закрачи из стаята.

— Япония — промърмори той, като се приближи към климатичната инсталация. — И тази машинка е японско производство. — След това се обърна към миниатюрния си гост и добави: — Трудно е човек да си го представи, мистър Нодзаки. Пък и съвсем не е лесно... да се разреши този проблем.

Японецът, когото нарекоха Нодзаки, беше слаб, дребен на ръст, с прошарени коси и малки бръчици около очите, чийто ясен поглед следеше всичко. Този дребен човек чрез стопанина на вилата бе помолил премиера за поверителна среща. Хората, на които премиерът не би отказал среща, се брояха на пръсти не само в Австралия. Трудно можеше да се разбере как този старец, на име Нодзаки, бе узнал за това и защо бе получил подкрепата на стопанина на вилата. Несъмнено, той бе изгубил не малко сили и средства... и когато срещата се състоя, старецът предаде секретно послание от японския премиер и министъра на външните работи. Министър-председателят на Австралия прочете внимателно посланието и се учуди, че му се доверяваха такива невероятни неща, а накрая се обръщаха към него с една поразителна молба.

— Предполагам, че ви е известно, че през последните десет години населението на Австралия се увеличи с един милион. Напоследък то надвишава дванадесет милиона — каза премиерът, като се разхождаше по килима.

— Всичко това ми е известно — изведнъж заговори старецът, като гледаше с ясен, пронизващ поглед. — И в Япония през

последните десет години населението се увеличи с около осем милиона. Сега общият брой достига сто и десет милиона.

— Около десет пъти повече в сравнение с нашата страна — министър-председателят се намръщи.

— Но ако се съпостави гъстотата на населението, тя е повече от двеста пъти по-голяма. Площта на вашата страна е седем милиона и седемстотин хиляди квадратни километра, т.е. превишава двадесет пъти площта на Япония...

— Но, както ви е известно, повече от седемдесет процента от тази площ е неплодна пустиня.

Какъв ли смисъл има да се говори за това, мислеше си премиерът, като гледаше през прозореца. В още светлото синкаво — лилаво небе се издигаше червената луна.

— Япония — отново промърмори той — е страна на чудесата. Най-голямата индустриална страна в западната част на Тихия океан. Ние се намираме на една и съща географска дължина с вас. Навярно си спомняте темата на австралийския павилион на ЕКСПО–70. Нашата страна се готвеше за сътрудничество с вашата — смятахме да се възползуваме от финансовата и индустриалната ви сила. Вие участвувахте в разработването на железните руди в северната част на Австралия, на нефта във вътрешността... И голям брой ваши автомобили „Тойота“, „Нисан“, „Мацуда“ кръстосват страната ни. Засега у нас живеят шестдесет хиляди японци...

— Зная — кимна Нодзаки, — през последните двадесет години Австралия беше наш много добър партньор. И ние високо ценим вашия личен принос в тези отношения.

— В такъв случай — премиерът драсна клечка кибрит — на каква цифра разчитате?

— На първо време един милион — сякаш между другото отвърна старецът. — А после, ако е възможно, може да увеличим до два, а може и до пет милиона...

Премиерът мълчаливо запали цигара и запуши. Пет милиона?! Та това е четиридесет и пет процента от сегашното население на Австралия. Една трета от страната ще се превърне в територия на жълтата раса.

— Е, да речем, един милион — това е осем процента от общия брой на населението — каза премиерът, като изпусна кълбо гъст

тютюнев дим. — Това... за две години?...

— Ако е възможно по-бързо — върху лицето на стареца за първи път се появиха следи на дълбоко страдание. — Желателно е още тази година да започне частично преселване. Поне първите сто хиляди души. Под предлог да се развиват девствените райони във вътрешността на страната...

— Страхувам се, че ще бъде много сложно — за първи път по време на тази среща се намеси стопанинът на вилата. — Парламентът може да не се съгласи да приеме такъв брой емигранти, ако не му разкрием картите си. Във всеки случай ще е необходимо време.

— Защо? — премиерът замахна с цигарата, сякаш някаква мисъл внезапно го озари. — Например за трансконтиненталната железопътна линия.

— Наистина — съгласи си домакинът. — Още повече, че проектът не е напълно разработен. Ще направим държавна заявка за договор с Япония при изгодни за Австралия условия...

— Преди това вероятно ще трябва да се сключи договор с Япония за съвместно развитие на вътрешните райони или нещо подобно, за да се разшири действащото в момента съглашение за икономическо сътрудничество между нашите две страни.

— Може и да не успеем — каза старецът. — А какво ли ще стане, ако по най-бързия начин утвърдите проекта за строителството, като получите кредит от Япония на най-изгодни условия. Разбира се, Япония ще ви предостави техника и специалисти. Само да съумеете за половин година да прокарате това решение през парламента...

Заслужава си да се заемем с предложението, помисли си премиерът. Несъмнено, това е изключително изгодна за нас сделка. Ще получим висококвалифицирани и прилежни работници, с модерна техника и строителни материали... А когато тези хора няма да могат да се завърнат в родината си след катастрофата, Австралия ще изгуби кредитора, с когото би трябвало да се разплаща.

И все пак ще възникнат много тревожни въпроси... Какво ще правят тези хора след завършването на строителните работи? Какво влияние ще окажат върху бъдещето на страната?

— И въпреки това не съм съвсем сигурен дали ще е възможно веднага преселването на сто хиляди души — премиерът поклати глава. — Когато емигрантите станат един милион, ще е необходимо

специално законодателство. Мисля, че вие сте установили съответните контакти с ООН?

— С Генералния секретар на ООН вече имахме три частни срещи. С ЮНЕСКО контакт още не е установен. Вече имаме връзка с постоянните представители на Съвета за сигурност. Надяваме се, че ООН ще съумее да призове народите към изпълнение на техния международен „морален“ дълг, но е съмнително дали ще може да вземе бързи и ефективни мерки. В момента се водят преговори с президента на САЩ, а също така и с държавните глави на някои южноамерикански и африкански държави. Желателно е да изселим поне няколкостотин хиляди души, да ги предпазим от това, което ще ги сполети. Разбира се, това е наше едностранно желание. И сега... не аз, цяла Япония моли на колене за помощ вас и вашата страна, целия свят. Спасете живота на нашия народ!... Ние сме на границата на гибелта...

Старецът говореше със силно вълнение, сякаш след секунда щеше да се разридае и да падне на колене пред премиера. Но той седеше съвършено изправен, с прибрани колене, върху които ръцете му лежах спокойно. А на лицето му бе застинала лека усмивка. Само в очите му гореше трагична молба. „Поразително за нашия век самообладание!“ — помисли си министър-председателят на Австралия. То е характерно за този загадъчен народ... така наречената „източна усмивка“, която скрива всяка проява на чувства. Никога не можеш да разбереш до каква степен е развълнуван един японец.

— Всичко това звучи невероятно — премиерът дълбоко въздъхна, сякаш искаше да скрие, че му е трудно да диша, и загаси цигарата в пепелника. — Нима Япония, подобно на някогашната легендарна Атлантида изчезва под водата? Учените във вашата страна потвърждават ли го с пълна отговорност?

— Нищо определено не мога да кажа — лицето на стария за първи път изрази страдание. — Проблемът се изучава при строга секретност. Народът не знае още нищо. Вие сами можете да си представите до какво вълнение и безпорядък ще доведе всяко невнимание. Хората са много разтревожени след последното земетресение. Народът е толкова неспокоен, че няма време да мисли за най-страшното. Единственото нещо, което мога да ви съобщя, е, че има седемдесет процента вероятност катастрофата да стане до две години. Това е всичко, което ми е известно. За уточняване на прогнозата се

изисква време. Но положението непрекъснато се влошава и срокът се скъсява. Ясно е, че сме закъснели много с нашите планове. С всеки изминат ден се убеждаваме в това.

— Разбирам ви добре, господин Нодзаки — премиерът сложи огромната си космата ръка върху слабото рамо на стареца. — Ще направим всичко, което е по силите ни. Обещавам ви. Ще се опитам да разговарям и с някои държавни глави на страните, които влизат в Британската общност на нациите. Във всеки случай, ще препоръчам да ви се окаже помощ. А ние, като най-голяма и най-близка до вас страна, ще се постареем да направим всичко, което е във възможностите ни.

— Благодаря ви — старият човек се поклони с глава. В очите му блеснаха сълзи. — Ще остана за известно време в Японското посолство. Много се надявам на великодушието на Ваше превъзходителство и на високия хуманизъм, който вие постоянно проявявате пред целия свят.

— А започнахте ли преговори със Съветския съюз? — попита стопанинът на вилата. — Тази страна заема обширна територия в Азия.

— Мисля, че вече за започнали — кимна Нодзаки. — Честно казано, не разбираме добре тази велика страна, но се надяваме на нейните исторически заслуги при решаването на проблема за националните малцинства. Позволете да предам нещо на Ваше превъзходителство от името на нашия премиер-министър — каза старият Нодзаки, като стана от мястото си — или по-точно от нашата страна, за да си спомняте за нас.

Той взе от масата, която беше в ъгъла на стаята, висока, почти петдесетсантиметрова кутия и вдигна капака ѝ.

— Това е... — премиерът, който имаше познания върху древното източно изкуство, за миг замря, а после си сложи очилата. — Великолепно. Около тринадесети век?...

— Точно така. От началото на периода Камакура е. Тази статуетка на Буда, макар и да не е регистрирана като национално съкровище, може да бъде причислена към него — тихо каза старецът. — Ние я купихме от един провинционален будистки храм. Такива предмети понякога се срещат в отдалечените префектури на Япония. Искам да ви я подаря за спомен.

Когато Нодзаки си отиде след като се уговориха да се срещнат след два дни в същата вила, премиерът с видимо удоволствие се зае да разглежда тази тридесет и пет — тридесет и шест сантиметрова статуетка на Буда.

— Изглежда, тайно започват да изнасят културните си ценности — каза домакинът. — Тази година в Америка и Европа ще се състоят три изложби на древно японско изкуство. Ще бъдат изнесени изключително редки предмети. Това не се прави случайно. И ред други ценности вече са продадени или подарени извън страната. В последната минута няма да им бъде до тяхното спасяване.

— Няма ли да е добре да се купят два-три японски храма сега — промърмори премиерът. — Нали в Япония има толкова много древни постройки, които не бива да загинат.

— С това трябва да се побърза, защото в подобни случаи американските музеи и фондации действуват изключително оперативно.

— Колко хубаво би било, ако можехме да приемем само статуетки — въздъхна премиерът, като си свали очилата. — Но един, два милиона японци... Какво да ги правим... А ако дойдат пет милиона, в нашата страна ще се образува още една самостоятелна държава. Необходими са им жилища, храна... При това и броят им непрекъснато ще се увеличава. И жизненият им стандарт е висок...

— Не мога да си представя каква форма би могло да получи това... Дали ще бъдат лагери за бежанци, или някакви своеобразни лагери, трудно е да се каже... Едно е ясно, че поемаме изключително тежко бреме... — стопанинът поднесе на премиера чаша. — Най-добре е да ги изолираме. Дълбоко във вътрешността на страната има девствени райони. Да разпръснем там пет милиона и да ги използваме за разработване на пустинята...

— Въпреки това как е възможно да бъдат преселени сто и десет милиона души? Кой в света ще приеме такъв огромен брой хора? — Премиерът недоумяващо втренчи поглед в пространството. — Само за миг се постави на мястото на ръководителите на тази страна, на мястото на човека, който е отговорен за съдбата на своята родина. Ти какво би могъл да направиш? Представи си само колко кораби са необходими!...

— Сигурно на повече от половината няма да може да им се помогне. Ще трябва да се вземе жестоко решение — каза стопанинът, с вид, сякаш искаше да внуши сам на себе си. — А тези, които ще имат възможност да се преселят, ще станат бреме за целия свят... И преследвания... гонения, ненавист... И между самите тях не всичко ще бъде гладко, ще се борят за живот, като се унищожават един друг... И родината им няма да я има... Тя няма да съществува повече на земята... Ще им се наложи да изпият горчивата чаша на страданията до дъно. Да, на този народ, който бавно градеше своята история върху малките изолирани острови, ще се наложи да изпита страшни мъки...

Когато влизаше в стаята на общия отдел на щаба, Онодера изведнъж почувствува, че нещо не е наред. Сътрудниците се бяха събрали около масата и разговаряха много оживено.

— Какво се е случило? — попита той един от тях, като си сваляше сакото.

— Не знаете ли? — Сътрудникът вдигна учуденото си лице към Онодера и му подаде списанието. — Снощи излезе от печат...

Това беше седмичник, който се издаваше от твърде уважавано издателство. Списанието беше доста изпомачкано и оръфано, което показваше, че е минало през много ръце. Веднага се хвърляше на очи едно сензационно заглавие, написано с огромни букви:

„Японският архипелаг потъва?! — Предсказва професор Тадокоро, най-известният специалист в областта на вулканологията“.

Онодера почувствува, че пръстите му, които държаха списанието, неволно се свиха в юмрук и въпреки че усети как започна да пребледнява, зачете. Вълнението му пречеше да улови смисъла на прочетеното. В статията почти напълно, с някои малки изопачавания се излагаше теорията на професор Тадокоро.

— Оповестяване на държавна тайна! — избухна момчето до него. — Може и да е голям учен, но в момента е формен дивак. Според мълвата е проговорил в пияно състояние.

Професор Тадокоро — пиян... Половин година, откакто го познаваше, Онодера не го беше видял нито веднъж да пие...

Като прочете внимателно статията, той забеляза, че професорът нито открито, нито косвено споменава „Програма Д“ и нейния щаб. В статията имаше и коментар на Управлението по метеорология, според който действително в ядрото на Японския архипелаг са се концентрирали земетресения и забележимо са се активизирали планинообразователните процеси, а също така се извършва и преместване на земната кора в съответстващите участъци. В момента се полагат всички усилия за изучаването на възможните бъдещи стихийни бедствия. Съвременната наука обаче не смята

потъването на Японския архипелаг на дъното на океана за реално явление. Статията завършваше с интервю на известния учен Оидзуми, който казваше:

„Изследванията на професор Тадокоро никога не са се ползували с доверие сред научните кръгове в Япония. Дори му се наложи да работи в групата по стратегически изследвания към Американския военноморски флот. Настоящото изказване поставя под съмнение дали е с ума си. Само така можеше да се обясни, че в такъв труден за нашия народ час той се стреми към евтина популярност. Такива хора трябва да се държат под наблюдение, защото, изказвайки пълни нелепости от гледна точка на науката засилват тревожното състояние на масите...“

По-нататък следваха беседи с директора на фирмата за недвижими имоти, с домакиня, с популярна артистка, с писател — фантаст... С други думи, статията беше написана така, че да подчертае фантастичността и пълната несъстоятелност на теорията на професора.

— Преди за оповестяване на държавна тайна без коментари биха го арестували и хвърлили в затвора — каза младият възпълен майор от щаба на армията.

— А какво е станало с професора? — като потискаше раздражението си, попита Онодера.

— Вчера в пияно състояние се явил в Управлението по метеорология и чрез участниците в „Програма Д“ изпратил молба за уволнение. Очевидно, не му е удобно да се яви тук.

„Бил е в Управлението по метеорология?“ — Онодера сви рамене в недоумение.

— Ако той си отиде от нас, ще стане съвсем невъздържан в изказванията си — забеляза сътрудникът от НИИ към Силите за самоотбрана.

— Ето защо не трябва да се работи с цивилни! — високомерно обяви майорът, като гледаше Онодера право в очите. — Те са напълно лишени от чувство за отговорност, дори и когато родината е в опасност. Би трябвало да бъде съвсем изолиран.

— Казват, че някой от ръководството е отишъл да го уговаря...

— Нима може да се вразуми такъв цивилен дивак? Когато се любезничи с такива типове, те точно тогава започват да се надуват.

— Почакайте — намеси се Онодера. — В тази статия професор Тадокоро изказва своето лично мнение, той не споменава нито за програмата, нито за щаба.

— Какво от това, след време репортерите ще достигнат и до нас.

— Те и без това се вълнуват — каза младото момче. — В момента сътрудниците на органите за безопасност са по петите на професора. А той? След обяд ще се появи и по телевизията.

— Как така по телевизията? — смръщи вежди майорът. — По коя програма?

— В следобедната програма за масовия зрител.

— Говедо! — изруга майорът, като удари с юмрук по масата. — Трябва да го спрем! Да се заповяда на контраразузнаването!

— Контразузнаването ли? — засмя се един от сътрудниците, служител в Министерството на външните работи. — Всяко недоверие към професора може да доведе до обратни резултати. Нека да оставим всичко така, както е, сякаш не сме видели и чули...

— Нищо не разбирам — промърмори Онодера. — Защо професорът е решил да публикува своята теория?... И то така внезапно...

В този момент четиримата се обърнаха към него, като че ли едва сега си спомниха, че той е работил с професора още когато нямаше „Програма Д“.

— Може би от уязвено самолюбие? — предположи сътрудникът от Министерството на външните работи. — Трябва да признаем, че в случая професор Тадокоро излезе пророк. Той пръв отвори очите на правителството. Но когато беше признато, че неговото откритие е от „държавна важност“ и беше подготвен оперативен план, професор Тадокоро бе лишен от водещата роля. Нали след като се създаде „Група Д“ професорът нямаше с какво да се занимава. На мен ми се струва, че най-силното му желание беше да докаже правилността на своята прогноза. Той разглеждаше това явление от чисто научна позиция, без ни най-малко да се грижи за съдбата на Япония. Въобще професорът е типичен учен — чудак, при това от изостанал тип, който не е в състояние да се справи с компютър, не познава системния анализ. Разбира се, той вече не е стожер на плана, а му се е искало да остане централна фигура. Той може би си е представял работата по този план като наблюдение върху „великата трагедия на природата“. Но в случая

не става въпрос за слънчево затъмнение. Когато това дело започна да получава конкретни очертания и задачи, той се озова въвн от „играта“... Като последица — „крушение“ на неговите честолюбиви надежди и този последен взрив.

— Може би го е вбесил фактът, че Наката е поел водещата роля? — каза младият мъж. — Момчетата често са чували как професорът се кара с него.

— Всички те са такива, тези необуздани учени — включи се майорът. — Никакви задръжки. Направят някакво откритие и се шашардисат от радост, а към интересите на правителството нямат никакво отношение.

„Не, всичко това не е истина! — Онодера не можеше да се съгласи с тях. — Тадокоро-сан не е такъв човек. Да, той е учен, но не е «безумен учен», а още по-малко «учен — чудак». Той носи в себе си широка, открита към света душа. Това не е представител на официалната наука, отгледан в кула от слонова кост. Но защо, защо се е държал така странно?“...

— Елате бързо тука! — извика някой от съседната стая. — Тадокоро се е сбил със своя събеседник! По телевизията ги показват!

— Какво? — оживиха се всички. — С кого?

— С професор Ямаширо, а сега бият говорителя, който се спусна да ги разтървава.

— Друго не би следвало и да се очаква! — отбеляза някой.

Онодера ядосано се обърна, но не видя кой се бе обадил последен. Той не отиде да гледа предаването, а продължи да стои до масата. „Какво става?“ — беззвучно прошепна той. Пред очите си виждаше лицето на професор Тадокоро. Широко, некрасиво, но безкрайно печално — лице на човек, привикнал да съзерцава природата и да разкрива не малко нейни тайни. Онодера със свито сърце си спомни какво каза професорът на Юкинага за него: „Можеш да му се довериш“. И самият той бе проникнат от дълбоко доверие към професора. Те бяха заедно на десет хиляди метра дълбочина и заедно видяха това, което никой не бе виждал. Изобщо професорът е видял много и много знае... Той е проникнал дълбоко не само в душата на природата, но и в душата на човека. Прекрасно разбира какво е това общество и как се строи то. На него му е чужда борбата за власт, както и всякаква голяма разправия, която не води до нищо. Честолюбие,

слава, не го вълнуват. Той притежава своите „велика природа“ и „душевна широта“, винаги е готов да отстъпи доброволно място на другия. Всичко това Онодера усещаше подсъзнателно. И какво се бе случило с него изведнъж? Или той наистина е „безумец“, „чудак — самотник“, който не може да свикне с това заядливо като свекърва общество?

— Изглежда, са арестували професор Тадокоро — извика някой.

— Какво каза? — Онодера неволно се хвърли към него, като го хвана за раменете отзад. — Защо са го арестували? Защо?

— В приемната на телевизионния център отново се е сбил с някого. Детективът, който случайно бил там, го заловил на местопрестъплението — отговори младият мъж. — Казват, че професорът пак бил пиян.

Всички заговориха с възбудени гласове. Онодера почувствува, че не може повече да остане тук, и излезе в коридора. Там той се сблъска с Юкинага.

— Да вървим! — Юкинага го хвана за ръката. Лицето му беше бледо, леко потреперващо и нервно, а очите горящи. — Да вървим, ти казвам! Тази измет Наката трябва да бъде пребита, разбираш ли?...

— Но какво ви е, Юкинага-сан? — Онодера го гледаше с широко отворени очи. Той никога не беше виждал този спокоен, издръжлив, доброжелателен и сякаш не съвсем решителен учен така възбуден. — Успокойте се, моля ви — пелтечеше той, като се стремеше да си освободи ръката. — Вие искате да набием Наката-сан, а професор Тадокоро е арестуван...

— Именно затова. Няма да простя на този тип. Той доведе професора до такова състояние.

Юкинага рязко отвори вратата на кабинета и тръгна право към Наката. Сътрудникът, който се намираще там, изплашено се огледа. Онодера сложи ръка на рамото му и решително го изтласка навън. Юкинага вече беше хванал Наката за реверите на сакото. Ръцете му трепереха. „В такова състояние човек не може да се бие“ — мислеше си Онодера, като гледаше гърчещото се лице на Юкинага.

— За какво Тадокоро-сан... — каза Юкинага, като се задъхваше. — Ти... измет...

— Аз не съм го молил за това — отговори Наката със своя обикновено спокоен тон. — Той сам, по собствена инициатива се

захвана с тази работа. Това е истината. Те поговориха със стария Ватари и изведнъж...

— Ти си бил длъжен да го спреш! — извика Юкинага. — Помисли само какво е направил той за всички нас. И е мой учител! Как си посмял да не ми кажеш...

— Знаеш ли, ако ти бях казал, ти щеше да го отклониш — Наката погледна за миг Онодера. Юкинага все още го държеше за реверите. — Откровено казано, никой не беше така подходящ за тази роля, както професор Тадокоро. Ефектът надмина очакванията ни. Не крия, че се зарадвах, когато професорът ми съобщи намеренията си. Но, повтарям, аз не съм го молил за това. Той сам знаеше какви ще бъдат последствията и въпреки това прие тази роля...

— Ти мислиш, че не разбирам как специално си го подучил...

— Нима смяташ, че е човек, който може да се поддаде на уловки? Или мислиш, че съм способен на такова вероломство спрямо професор Тадокоро?! — този път викаше Наката. — Или може би мислиш, че има друг освен него, който е в състояние да изиграе тази роля? Може би ти?

Пръстите на Юкинага, които до този момент държаха здраво сакото, започнаха леко да се отпускат. Той пребледня още повече, цялото му тяло се разлюля и покри лицето си с ръце. Едва сега Онодера имаше възможност да застане между тях.

— Тадокоро-сан... — запъна се за секунда Наката — по собствена инициатива започна да прилага тактиката „с открити карти“.

— Ролята на „ключокар“, който разгласява тайната и я поднася на журналистите от ежедневниците?

— И предаването по телевизията... — Наката смутено отвърна поглед от Онодера. — Не очаквах, че до такава степен ще се вживее в ролята... Много скоро ще стане немислимо да крием повече с какво се занимаваме. Затова решихме да прибегнем до такъв банален метод — с малки намеци да разгласим тайната и да изследваме реакцията. Моята идея беше да подадем информацията във възможно най-скандален вид, като за целта трябваше да изберем някакъв авторитетен седмичник... Но още не бях успял да съставя конкретен план на действие, когато...

— Искате да кажете, че Тадокоро-сенсей е избрал по своя воля скандалната роля?!

— Да, той сам... — Наката се запъна. — Ефектът надмина нашите очаквания. Това, разбира се, беше само негова заслуга. Истина е, че и аз не очаквах да отиде толкова далече...

Онодера почувствува, че огромна буца е застанала в гърлото му. Ето какво било! Когато вече приближава моментът да се разкрие тайната, тогава ученият, който имаше вид на „чудак“, почти смахнат и ползващ се в научните кръгове със съмнителна репутация, публикува по собствена инициатива сензационна статия в масов седмичник. По такъв начин, от една страна, информацията се възприема с ограничено доверие, като обикновена сензация... А показването на професора по телевизията беше един чудесен край на тази статия. От друга страна, все пак хората се докосват до един неизвестен и тревожен факт... И започват да се адаптират към него...

— Казваш, че Тадокоро-сенсей сам, по собствена инициатива е предприел... — каза Онодера. — Струва ми се, че започвам да разбирам.

— Той е странен, но е велика личност — каза Наката, като се облегна на масата. — Той няма семейство, а това е съществено... У него няма стремеж нито към собствено положение, нито към слава...

— Работата не е в това! — категорично заяви Онодера. — Действително той никога не е мислил за престиж, за него това няма стойност. На мен ми се струва, че в случая главна роля е изиграло чувството му за горчивина.

— Горчивина? — обърна се стоящият до прозореца Юкинага. — От какво?

— От това, че именно той направи откритието — Юкинага и Наката потресени гледаха Онодера. В настъпилата тишина се долови леко дрънчене на стъкла. В този момент никой не обръщаше внимание на малките земетресения.

„Сега — помисли си Онодера — Тадокоро-сенсей е в полицейския участък... Този велик човек... Разбира се, веднага ще го освободят, но какво ли ще прави след това?“

— Да предположим, че професорът временно е отвлякъл вниманието на обществеността от нашия план, от съществуването на нашия щаб... Но дали ще се върне при нас?... Или може би смята, че всичко вече е дал и е приключил своята работа?

— Той сам си затвори вратата. Никога не съм и помислял, че е способен на скандал в телевизионния център — тъжно каза Наката. — Искане ми се все още да остане някаква връзка между нас. Може би старият Ватари всичко ще изглади...

— А, старецът в Хаконе... — намръщи се Онодера. — Тук съобщиха ли? Вулканичният пояс Фуджи, на юг...

— Ах, да! Извинявай, едва не забравих — Наката изплашено погледна към Онодера. — Преди час ми го донесоха. Още ли не си го видял?

Наката извади сгънат на четири вестник. На страницата за обявления имаше едно, което беше очертано с червен молив:

На вниманието на Онодера Тошио „Мама почина. Веднага си ела в къщи. Твоят по-голям брат“

Това беше така внезапно, че Онодера се учуди, че не почувствува никаква болка.

— Възрастна ли беше майка ти? — попита Наката. — Сигурно отдавна не си я виждал.

— Шестдесет и осем — шестдесет и девет годишна — тихо проговори Онодера. — След смъртта на баща ми съвсем грохна. Вероятно сърцето...

— Замини, нали си родом от Кансай — каза Юкинага, като посегна към телефонната слушалка. — От Ацуги до Итами всеки ден има транспортен самолет на Силите за самоотбрана. Замини с него.

— Около вулкана Фуджи е обявено извънредно положение — каза пребледнелият Куниеда. — В отделни участъци е започнала да се отделя пара. Всички от метеорологичната станция са евакуирани, останали са само няколко души за извънреден случай.

— От тук сигурно няма да се виждат изригванията? — старият се засмя. — А ако беше изригване на Комага-така или на друг връх в Хаконе, би се видяло.

— Три автомобила са в готовност. Моля ви, върнете се в Токио. Премиерът най-строго нареди да ви закарам. Трудно е да си представя какво ще стане, ако се случи нещо с вас...

— Не се страхувайте, не се готвя да умирам — засмя се старият. — В продължение на два-три дни нищо няма да стане. Чувствувам го пък и материалите ще бъдат готови довечера.

— Нима някой работи?! — раздразнено възкликна Куниеда. — Та те по цял ден само се разхождат...

— Да, ходят, лутат се, обмислят... — старият огледа своя събеседник. — Това ме безпокои. Последните три денонощия съвсем не са спали... Организмът им няма да издържи.

„Те“ — така в този дом се наричаше групата учени от Киото. Освен Фукухара в нея влизаха бледен, с плоско лице мъж на неопределена възраст, облечен в обикновено кимоно, в което приличаше на будистки монах, и един друг — напълно побелял възрастен мъж. От щаба им бяха отпуснали трима души за събиране на материали и техническа работа. Понякога тук идваше премиерът, който, въпреки безкрайната си заетост, престояваше с учените до сутринта. В такива случаи трябваше да ги обслужва Куниеда. Когато той влизаше с чай или лека закуска, създаваше се впечатление, че при стария Ватари са се събрали гости, които пият чай, седят и си говорят за градинските дървета или за керамичните чашки, за чайната церемония. Веднъж премиерът и старецът весело се смееха. Някой им разправяше случки от свое задгранично пътуване.

„С какво се занимават тези хора? — неведнъж се беше питал Куниеда. — Съвсем не личи да са заети с размишления за съдбата на Япония, за бъдещето на страната и народа.“

В края на остъклената галерия се появи изящно младо момиче, облечено в кимоно. То се приближи до креслото — количка, приседна на колене и нещо прошепна на ухото на стария. Той кимна с глава в знак на съгласие. Тогава момичето заобиколи креслото и го затика към края на галерията.

— Ела с мен — каза старият на Куниеда.

След завоя се показва павилион — пристройка. Като преминаха през закрыта галерия, те влязоха в него и се озоваха в хол, от който водеха врати за две големи стаи.

Въпреки суровия студ в края на месец февруари, шьоджите и стъклените капаци на прозорците бяха отворени. В далечината се виждаше езерото Ашиноко. Върху голяма лакирана маса, която стоеше в средата на стаята, лежеше свитък изписани листа. Там имаше и тъмнозелена кутия с четки за писане и туш. Накрая на тази лакирана кутия проблясваше влажна, сякаш току-що потопена в туш четчица. В

стаята имаше много книги, географски карти, списания. Тук можеха да се видят и европейски издания, и древни ръкописи в свитъци.

В стаята бяха трима души: в ъгъла седеше изпъчен и уморен мъж на средна възраст, изглежда, беше помощник, до масата — миниатюрен човек, облечен в кимоно със стоманен цвят, със скръстени на гърдите ръце рееше поглед зад отместените шьоджи, а третият мъж в подплатено с памук кимоно наподобяваше монах. На масата пред тях имаше три плика с написани по няколко йероглифа върху лицевата страна.

— В общи линии почти свършихме... — каза този, чийто поглед беше насочен към пейзажа зад отворените шьоджи. Той отпусна ръцете си и кимна за поздрав.

— Готово ли е? — старият кимна в отговор и с помощта на момичето се премести от креслото на пода. — Значи августейшото семейство заминава за Швейцария?

— Да — отговори миниатюрният мъж. — А членовете от императорското семейство се преселват в други страни: единият — в Америка, другият — в Китай, а третият, ако има възможност — в Африка...

Миниатюрният човек се обърна към Куниедата, който бе потресен от неговото лице — само за една седмица професор Фукухара се бе изменил до неузнаваемост. По детски пухкавите му и закръглени бузи се бяха отпуснали, очите му бяха хлътнали, а оловносивият цвят на лицето се подчертаваше още повече от порасналата брада. Той приличаше на болен от рак, който изживява последните си дни. Само очите му ярко блестяха — две последни въгленчета върху пепелището на духовната енергия.

— Ще загинат повече от половината... — с тих глас заговори професорът. — А и тези, които останат живи... ще им бъде много тежко...

— Вие сте ги разделили на три групи... — старецът гледаше пликите. — Виж ти...

— Не, това не са три групи, а три възможни варианта — заговори професор Фукухара. — Първият е, ако японците успеят да си създадат собствена страна, вторият — ако се разпръснат по света и там се асимилират, а третият — ако нито една страна не ги приеме.

— В третия плик има още един. Там е четвъртият вариант, където ние даваме крайно мнение за нещата — тихо каза монахът. — Откровено казано, всички искахме да се спрем на него. Но тогава нашата работа съвсем нямаше да отговаря на поставената ни задача. Затова го написахме като отделен вариант с особено мнение.

— Същността му е следната: нищо да не се предприема — поясни професорът. — Всичко да си остане така, както е, и никакви мерки, нищо да не се...

„Но вие какво!... — едва не извика Куниеда. — Всички японци, до последния, сто и десет милиона да загинат? Ето с какво са се занимавали тези учени?! На кой ли дявол са притрябвали...“

— Ето каква била работата — произнесе старият Ватари, без да откъсва поглед от третия плик. — Значи появи се и такова мнение... Да...

— Може би именно в това е изключителността на японския народ, че у него може да се появи и такова мнение... — монахът повдигна клепачи, като че ли убеждаваше самия себе си...

— Всички вие, тримата, преди да направите такова заключение, помислихте ли за своята възраст? — острият поглед на Ватари премина по лицата им.

— Как да ви кажа... — промърмори Фукухара, който отново извъртя глава към разтворените шьоджи.

— Ханаеда, ела тук! — каза старият на момичето, което седеше на прага. — Моля ви се, погледнете я! Тя още не е познала любовта. А за такива момичета помислихте ли?... Или за децата?...

— Как да ви кажа — повтори Фукухара. Куниеда дори не забеляза, че беше свил пръстите си в юмрук и те се бяха навлажнили. Той беше озлобен. Нима тези учени са зверове...

— Това е най-крайната гледна точка... — промълви монахът. — За нас тя е своеобразна изходна позиция, от която бихме могли да обмислим различните варианти.

— Да, изходна позиция... А тя гласи: нищо да не искаме и да не търсим от другите страни по света... Япония може да се надява само на Япония — гласът на професора стана съвсем безжизнен. — Все още светът е така устроен, че Япония не може да има към него никакви изисквания... Човешкото общество на нашата планета все още не е в състояние да осигури правото на всеки гражданин да живее, в която

страна пожелае. И трябва да се предполага, че едно такова положение на нещата ще се задържи още доста дълго време. Ето това може да се приеме като изходен момент. На японския народ, който губи своята територия, ще се наложи да моли от другите народи да се смилят над него и да го пуснат в някое ъгълче. Но ако молбите му бъдат отхвърлени, той не бива да настоява. И ако въпреки всичко японците се настанят някъде, те ще живеят, като разчитат само на себе си...

— Декларацията за правата на човека... — Куниедата не издържа и се намеси — гарантира правото на живот на всеки човек, ако той... всяко правителство...

— Декларацията си е декларация — почти беззвучно промърмори професор Фукухара. — А такова право, според което един човек би могъл да настоява пред цялото човечество, за съжаление все още няма, то дори не е формулирано. Във всяка страна съществуват свои закони за права и задължения на гражданите и правителството...

— Ако ние по някакъв начин оцелеем, на потомците ни ще се наложи да страдат... — тихо каза старият Ватари. — Дали те ще искат да останат японци, или не... Поведението им ще се регламентира не от Япония, а от външния свят... Би било по-лесно, ако изчезнеше самото понятие „Япония“... Японците биха се превърнали просто в хора. Но това няма да стане... Културата и езикът са историческа „карма“... Ако Япония като държава, народ, култура, език и история изчезне изведнъж, това би било посвоему добре... Но японците, са все още млад народ, волеви народ, неговата „карма“ да живее все още не е свършила...

— Извинете — каза мълчалият до този момент технически помощник, — може би учените ще трябва да си починат, разбира се, с ваше разрешение. Те изобщо не са спали през цялото това време.

— Куниедата, пликите... — старият кимна на момичето.

— Благодаря ви. А сега можете да си почивате.

Куниедата и момичето помогнаха на Ватари да се премести в креслото — количка, а другите трима мъже не се помръднаха.

— Веднага ли заминавате за Токио? — попита Куниедата, като буташе количката. — Добре би било да вземете със себе си и учените. Коли има. Мисля, че е опасно да се остава тук.

— Ханаедата — властно каза старият, като се обърна към момичето, — незабавно извикайте лекар, трябва да прегледа учените.

Ватари беше решил да не губи нито минута и да се отправи с книгата за Токио, като остави двата автомобила за гостите. Когато Куниеда добута креслото — количка със стария до специално изработения за него Мерцедес-600, от небето се посипа сняг. В същия момент се разнесе оглушителен грохот. Куниеда се обърна. Недалеч от върха, от един от склоновете на Фуджи се издигаха кълба дим.

— Това е кратерът Хоей — спокойно каза Ватари. — Ако се съди по дима, няма нищо страшно, но...

Отзад се дочуха бързи стъпки. До колата се приближи бледата като платно Ханаеда.

— Фукухара-сенсей... — момичето покри лицето си с ръце.

— Какво?!

Куниеда изплашено се обърна към къщата. Оттам бавно излезе монахът.

— Креслото — каза старият на Куниеда, който все още не беше го настанил в колата. — Ханаеда, незабавно съобщи на семейството на Фукухара-сенсей. Тацуно-сан, моля ви, погрижете се за всичко.

Монахът, когото нарекоха Тацуно, както беше събрал дланите си за молитва, се поклони.

Откъм Фуджи отново се дочу грохот. С леко шумолене започна да пада пепел.

В Кансай, където Онодера пристигна след дълго отсъствие, беше относително по-спокойно в сравнение с Токио. Преди да кацне в Итами, самолетът на Силите за самоотбрана направи кръг над Осака. Онодера почувствува някаква промяна в панорамата на града, който се разстилаше под тях. Но какви бяха тези изменения, той разбра след това, от разговора с брат си по пътя от крематориума в Нада, където оставиха тялото на майка им.

— Знаеш ли, мисля да си сменя работата — продума по-големият му брат. — В Кансай почти всички проектантски организации са прекъснали работа. Може и аз да остана без работа.

— Защо? — учуди се Онодера. — Нима поради земетресението в Канто са прекратени и строителните работи в Кансай?

— Ти не знаеш ли? Напоследък тук започна силно пропадане на почвата — Братът скръсти ръце на гърдите си. — Наистина, това не е отсега, но напоследък темпото се ускори. На някои места земната кора пропада с по два сантиметра, а на брега достига скорост десет сантиметра на ден.

— И какво смяташ да правиш? — попита Онодера.

— Загубихме мама и аз мисля да отида в Канада, където да работя по благоустройството на нефтодобивните райони в Манитоба. Възнамерявам да отида с цялото си семейство, но жена ми се колебае...

— Това е чудесна идея — почти извика Онодера, като сложи ръка върху ръката на брат си. — Кога приблизително смяташ да тръгнеш?

— От Канада искат колкото е възможно по-бързо. Но докато приключа със сегашните си работи, ще мине месец, а може и два. Мисля още следващата седмица да се заема малко по малко с подготовката.

— Колкото по-рано, толкова по-добре — каза Онодера, като стисна ръката на брат си. — Гледай да отидеш по-бързо, без да му мислиш много. Нека жена ти се опъва, но ти вземи семейството си и тръгвай...

— Лесно е да се говори, но вече съм на четиридесет години и да сменям работата си... — усмихна се братът, като с недоумение гледаше Онодера. — А ти защо толкова горещо настояваш?

— Защото Япония... — започна Онодера и млъкна.

За малко щеше да проговори, толкова много се зарадва, че близките му се готвят да заминат, и без да знаят, ще избегнат опасността. Но да разкаже за това на брат си, нямаше право...

Онодера отново погледна надолу. „Бягай, братко, бягай!“ — нещо се надигаше в гърдите му. Искаше му се да извика това с пълен глас. „Бягай както си! Япония потъва!... Но не просто потъва... До момента, в който ще изчезне под водата, ще станат страшни катаклизми... Ще се спасят само онези, на които страшно им провърви...“ Онодера се учуди, като усети в себе си такъв прилив на роднински чувства... С постъпването си в Института той се отдели и отдалечи от близките си, а когато започна да работи, това разстояние в пряк и преносен смисъл се увеличаваше все повече и повече. В Токио нямаше роднини. Приятелите се променяха. Едни се отиваха, други идваха. В младостта си човек се зашеметява от откриващите се пред него хоризонти, а и на тридесет години той все още търсеше промени. Онодера беше подхванат и завъртян от гигантски водовъртеж. Съдбата му беше такава, че в нея нямаше място за личен живот. С роднините си за цялото това време се бе видял само веднъж — когато умря баща му. Точно след седемдесет и пет дни по-големият му брат му изпрати неговата част от наследството — сто хиляди йени. Тези пари Онодера веднага върна обратно на майка си, като писа, че работи и вече нищо не му е нужно. И той наистина работеше. Един ден се потопяваше в студената морска бездна, друг ден летеше във въздуха, бореше се с двигателите и запълваше граfiците с безкрайни диаграми според програмата на изследванията. Той си имаше работа с гигантския скален къс с дължина триста и седемдесет хиляди квадратни километра, с безкрайния океан и с огромния огнен змей, който се намираще под дъното му. По време на работа забравяше не само роднините си, но и себе си...

Сега, след като поговори с брат си, Онодера усети, че в него продължават да живеят силни роднински чувства. Той никога не си спомняше за сбиванията или пререканията в детските години, но това как брат му му бе помагал и защищавал... Брат му беше с десет години

по-стар от него. Сестра им, средното дете в семейството, умря твърде рано... Много спомени имаше... Първият — как брат му го извади от една канавка, в която беше паднал... А после, късно вечерта, след празника в храма, брат му го занесе на гръб в къщи и той веднага заспа. По-късно брат му хващаше за него бръмбари, учеше го да лови риба с въдица, да прави модели на самолети... Когато брат му беше вече студент, Онодера помнеше с какво благоговение се взираше в книгите му, написани на японски и чужди езици... Сега всички тези спомени изведнъж нахлуха в главата на Онодера. Мъчително е да мълчиш, че не можеш да кажеш нито дума на родния си брат. А може би трябва да произнесе само съдбоносните думи: „Бягай, брат! С Япония е свършено!!“ Брат му ще бъде потресен и ще започне бързо да се подготвя за път. Жена му ще поиска обяснение и в мъката си той непременно ще проговори. А преди заминаването ще сподели това с някой свой много близък приятел или с най-надеждния от тези, които ще присъствуват на прощалната вечеря... А след това вероятно ще вземе със себе си някой свой подчинен, с когото е работил не една година. Тайната ще започне да се предава от уста на уста. А може би това няма да е толкова лошо?! Тогава хората сами ще заминават, ще се стремят да се спасяват... Защо да не трябва да го прави?

Но нали това не е негова тайна? Разгласяването ѝ можеше да разстрои осъществяването на големия план... Това му послужи като някакво оправдание...

На Онодера и на ум не му идваше, че в момента спазваше древен закон: „Да се запази верността към дълга, дори и ако се пожертвуват роднините.“

Те обядваха в ресторант, който се намирал в района Хокушинчи, особено известен със своето саке. Онодера пи доста. Но защо ли никак не се почувствува пиян? После излязоха на улицата и се окъпаха в морето от светлина, която и тук беше по-малко от обикновено, тъй като икономията на електроенергия също си беше казала думата. Нали трябваше да подпомагат пострадалите от земетресението райони в Токио, а и в Осака добивът на електроенергия беше намалал поради пропадането на почвата. Но въпреки това в баровете кънтяха веселите гласове на хостесите, които посрещяха и изпровождаха клиентите.

Братът предложи да отидат на бар, а след това да преспят у тях, но Онодера отказа, тъй като трябваше рано сутринта да отлети за Токио. Бяха му резервирани място в хотела близо до летището.

— Съжалявам, че утре няма да мога да присъствавам на церемонията за получаване на праха — каза той на брат си. — Наистина, тежко ми е, но... Може би роднините отново ще започват да мърморят...

— Не се тревожи, разчитай на мен — успокои го брат му. — Но нали ще се върнеш отново...

— А... — издаде неопределен звук Онодера, който вече си мислеше за безкрайната и странна работа, която отново ще започне от утрешния ден. — Не зная още... Ще ти се обадя...

Братът извади от вътрешния джоб на самото си дълъг и тесен плик и го подаде на Онодера:

— Тогава... Вземи това... Спомен от мама... Онодера взе плика. Нещо му беше заседнало в гърлото и го задушаваше, но не каза това, което го мъчеше:

— Братко, по-добре е да отидеш в Канада — повтори той развълнувано. — Непременно трябва да отидеш!...

— Чудак си ти! — засмя се брат му и като се обърна с гръб, тръгна напред, поспря се и през рамо попита:

— А ти как мислиш? Не е ли време да имаш семейство? Вече си на тридесет години...

Разделиха се пред входа на ресторанта. Единият тръгна в една посока, другият — в друга... Върху някакво здание бързо преминаха светещите букви на последните новини: „Изригване на кратера Хоей от вулкана Фуджи“.

Градът тънеше в ледения февруарски студ, от небето се сипеха снежинки, а на централната улица цареше обикновено вечерно оживление. Поток от коли. Банкети в ресторантите, където служители на фирми, търговци и спекуланти си почиваха. Някъде пийнала компания си пееше военна песничка. Млади хостеси, с разголени рамене, треперейки от студ, с писклив смях отговаряха на шегите на клиентите. С отмерена крачка мина мъж, облечен в хубаво палто.

По улицата претича сервитьорка, облечена в кимоно, като старателно придържаше краищата му. Цветарка, увита в шал,

предлагаше цветя на минувачите. Премина и уличен певец, който носеше на гърба си китара.

Като крачеше в това стълпотворение под ледения, духащ отстрани вятър, Онодера изведнъж си спомни, че скоро е празникът на Вземане на вода от Февруарската кула на храма в Нара. Тази мисъл го накара да потръпне.

Животът си течеше както обикновено. Всяко живо същество с очакваше идването на пролетта. В този световъртеж всеки човек мислеше за утрешния ден. След суровата зима идва пролетта, разцъфтява сакурата^[1], растат децата, настъпва новата учебна година. Чиновникът става началник, хостесата си намира покровител или се омъжва. В необратимия ход на времето хората обмислят своите скромни надежди, чакат смяната на годишните времена, размишляват за живота, оцветен от малки радости и размътен от тъга. Онодера сега се почувствува отделен със стъклена врата от целия този живот. Това не бе просто стена, а екран на смъртта. Ако се погледнеше животът откъм неговата страна, и в най-веселата сцена прозираше смъртта. По залятата със светлина улица крачат безброй чифтове обувки, а всеки чифт носеше живот... И отново една буца на тъга заседна в гърлото му: „Бягайте! Спасявайте се!“ — искаше му се да извика.

Измъчван от страх и с пиянското желание да закрепси, Онодера се хвана за главата. Като си пробиваше с неуверени крачки път през тълпата, той се блъсна в някого, който изпусна чантата си. Отвътре се посипаха всякакви дреболии.

— Извинете — Онодера се наведе да събира съдържанието на чантата. Като посегна да вземе червилото, той изгуби равновесие и едва не заби нос в асфалта. По чудо се удържа и приклегна.

— Онодера-сан — дочу над главата си глас.

— Какво?!

Видя върху асфалта пред себе си дамски обувки от черен лак, а над тях черни кадифени панталони. Издигаше поглед все по-нагоре и по-нагоре, докато почувствува, че нечия ръка се опря на рамото му.

— Колко ви търсих, Онодера-сан — каза развълнуван глас, — искам да говоря с вас...

Онодера с мъка повдигна замаяната си глава и видя прибрани на кок коси, мургаво сериозно лице и една усмивка.

Това беше Рейко Абе.

[1] Сакура — декоративна вишня, която е богата на цветове, но не дава плодове. ↑

Щабът на „Програма Д“ заемаше единадесет стаи, разположени на трите етажа в зданието на Силите за самоотбрана. В най-голямата от тях неотдавна поставиха дисплей Д-3. Той беше много по-голям от този на „Йошино“. На екранното устройство нагледно се отразяваха всички енергетични изменения, които се извършваха в основата на Японския архипелаг. Дисплеят беше конструиран преди пет години от една фирма, която произвеждаше електронно — оптични прибори. Изключително високата цена и сложността на включването му към компютъра ограничаваха неговото приложение. Когато преминаха към изпълнението на „Програма Д“, Наката счете за необходимо да поръча дисплей Д-3. Първият опитен образец беше поставен на „Йошино“, а вторият, който беше по-съвършен, го инсталираха в щаба.

От многобройните прибори, разположени на дъното на морето около Японския архипелаг, по двата канала за ултра дълги и ултракъси вълни постъпваха данни за подземни трусове, изменения в топлинния поток, релефа на дъното на континенталния склон, разпределението на гравитационното поле и неговите елементи. Тези данни се приемаха от двадесет високоскоростни кораба и десет самолета, а чрез наземна станция се въвеждаха в компютъра на щаба. Тук постъпваха данни дори за широкомащабните изменения при разпределението на гравитационното поле в пространството. Тези данни се регистрираха от тринадесет самолета и два вертолета. Два специализирани самолета предаваха информация за изменения в гравитационната константа. Освен това щабът получаваше данни от наземните регистриращи прибори, поставени по територията на цяла Япония, в съответствие с проекта за прогнозиране на земетресенията.

Да се анализира цялата тази информация и да се създаде пространствен модел, а след това да се трансформира в сигнали за дисплея Д-3, не беше по силите на единствения компютър на Силите за самоотбрана. Наложиха се да привлекат Научноизследователския институт на Корпорацията за телефонна и телеграфна техника.

Специално разработеният от тях компютър с холографска памет беше съединен чрез коаксиален кабел, позволяващ да се използва особена система за уплътняване на честотите с диапазон до шестдесет мегагерца, с компютъра на Силите за самоотбрана.

След нововъведението към щаба беше присъединена и петата лаборатория на Научноизследователския институт в Йокосука. Към него сега, освен „Такацуки“ се числяха и двата наблюдателни кораба „Ямагуто“ и „Харукадзе“, а също така и най-големият и най-нов кораб на Силите за морска самоотбрана „Харуна“ с водоизместимост четири хиляди и седемстотин тона. В продължение на два месеца в разпореждане на щаба трябваше да постъпят ледоразбивачът „Фуджи“ и подводницата „Кайрю“, спусната преди половин година във водите на Кобе и сега в изпитателен срок. По този начин щабът разполагаше с една трета от всички кораби на Силите за морска самоотбрана.

Дисплеят Д-3 започна да работи, въпреки че бяха включени в действие по-малко от половината вериги.

Заедно с увеличаването на броя на контролните прибори, растеше и количеството на данните. Обемът на постъпващата информация нарастваше в геометрична прогресия, като все по-добре изясняваше явленията, които се извършваха в недрата на Японския архипелаг.

Напоследък Наката спеше в щаба. Той чувствуваше, че с него става нещо нередно, по тялото му непрекъснато преминаваха тръпки, появи се и усещане за обреченост.

— Налягането откъм страната на Японско море се увеличава ужасно — проговори той, като разглеждаше светещото пространствено изображение на Японските острови върху екранния блок. Архипелагът беше обкръжен от трепкащи разноцветни точки и линии.

— Мен повече ме вълнува натрупването на енергия по структурната линия Итойгава — Шидзуока — включи се в разговора сътрудник от Държавния институт по геодезия и картография. — Изчисленията показват, че стойността на натрупалата се енергия отдавна е превишила границата на еластичност на земната кора. Освен това енергията не се освобождава, а се натрупва, като превишава теоретичното ниво. Засега протичат само незначителни явления като слаби земетресения в Мацумото и известно пропадане на почвата между Омачи и Такада.

— Наката-сан, как мислите? — попита сеизмологът Машита. — Не се ли извършва някакво съвсем ново явление под Японския архипелаг? Такова, което до този момент не е било известно. Създава се впечатление, че долният поток от веществото на мантията е преминал под Японския архипелаг и е нахлул в Японско море.

— Не може да се каже, че такъв тип процеси е съвършено непознат — Наката взе тебешира и начерта схема на дъската. — Ние постоянно наблюдаваме подобни процеси.

— Фронт на затворен циклон! — учуди се служителят от Управлението по метеорология. — Но няма под земята, на дълбочина седемстотин километра...

— Възможно е на много по-малка дълбочина да се е образувала хоризонтална дупка — каза Наката. — Хайде тази вечер сериозно да се заемем с моделирането.

Сред сътрудниците, които бяха в стаята, заети с дисплея Д-3, беше Юкинага. Всички сложни изчисления се провеждаха през нощта, когато компютърът на Силите за самоотбрана беше свободен, а поради това много често те не си лягаха до сутринта. Беше определена и стая за почивка. Юкинага, както и Наката, се пренесоха да живеят в щаба. С моделирането те се заеха в два часа през нощта. Всеки пое контрола на две устройства, които служеха за подаване на данни. Юкинага контролираше и видеокамера, която правеше снимки на всяка координата върху дисплея. Наката наблюдаваше пространствения образ на екрана. Не изминаха и две минути и той изумено възкликна:

— Стоп! Елате всички тук!

Сътрудниците го заобиколиха. Юкинага дотича до дисплея и почувствува, че дъхът му спира. Японският архипелаг, който беше очертан на екрана с фосфоресцираща линия, се беше разцепил на две и наклонил. Светещата оранжево-червена завеса, обкръжаваща островите, ту избледняваше, ту ставаше яркочервена, като покачваше как се разпределя енергията.

— Какво, потъна ли Япония? — с пресипнал глас попита Юкинага.

— Потъна, и то безвъзвратно — промърмори Наката. — Но преди да потъне се и разцепи на две.

— Не е ли твърде бързо? — лицето на Машита посиня и той погледна към стенния часовник. — Няма ли грешка в мащаба на

времето?

— Не — отговори сътрудникът от Управлението по метеорология.

— Мащабът е обикновен, както винаги: три и шест десети по десет на четвърта степен... Тридесет и шест хиляди кратен... Секундата съответствува на сто часа.

— Изчислете времето, за което се достига до това състояние.

— Сто и дванадесет цяло и тридесет и две стотни секунди — отговори сътрудникът. — Изчислено в реално време — единадесет хиляди двеста тридесет и два часа.

— Близо дванадесет хиляди часа... — тихо промърмори Юкинага. — Това означава...

— Една година три месеца и още малко — заключи Наката, като постави ръка върху апарата. — Хайде още веднъж да проверим всичко много по-внимателно. С по-малки мащаби за време — нула цяло и осем десети по десет на четвърта степен. Секундата ще съответствува на двадесет и пет часа.

Хората заеха местата си. Светещото изображение на тримерния екран изгасна. Стрелките на приборите се върнаха към нулевото деление. Всичко започна отначало. Задвижи се стрелката на часовника със светещ циферблат. Зацракаха клавиши. С шум се включи електронното пишещо устройство. Този път значително по-бавно се задвижи светещото стереоскопично изображение. Плавно се завъртяха, като пулсираха, червените, жълтите и оранжевите светещи точки, а между тях се появи трепкаща светлинна завеса, която приличаше на северно сияние. Като струеше и се преливаше, тя нетърпеливо се приближаваше към извитото като лък изображение на Японския архипелаг. Сякаш красив, светещ, но отровен скат се готвеше да нападне очертаната със сини линии страна...

В началото измененията в светещото изображение бяха почти незабележими. Жълтите и оранжевите точки, които очертаваха пунктирните линии, постепенно изгасваха, а червените, както и светещата завеса, постепенно се увеличаваха, като ставаха все по-ярки...

— Стоп! — извика Наката. — Времето?

— Триста и две секунди...

— Юкинага-сан, снимайте не само на видеолента, но и фотографирайте. Ще изменим мащаба на времето двойно, четири десети по десет на четвърта...

— А дали това ще бъде достатъчно? — попита някой. Може би да забавим четири пъти?

— Мисля, че това нищо няма да даде. А сега да започваме!

Чу се прищракване и секундната стрелка отново затича по циферблата, но този път хората поглеждаха към екрана със страх.

Забави се пулсацията на светещите точки, както и колебанието на светещата завеса. През всеки две секунди прещракваха фотокамерите. Сиянието на червените точки се усили и те се подредиха като стъклени топчета откъм брега на Японско море и около островите Идзу и Бонин. Откъм страната на Тихия океан надолу по Японската морска падина се появи светещ облак, оцветен отгоре в зелено, а отдолу в червен цвят. С всеки изминат миг ставаше по-ярък.

— Това какво е? — попита сътрудникът от Института по геодезия и картография. — Миналия път не го забелязах.

— Погледнете! — почти извика Наката. — Погледнете под архипелага!

В горната част на мантията под Японския архипелаг на около двеста километра дълбочина, като образуваше червен пояс, премина долната червена част от облака. Под Японско море тази ивица се превърна в мъгляво петно, което ставаше все по-червено.

— Какво означава тази ивица? — промърмори Машита. — Защо на дълбочина двеста километра именно под Японско море енергията се разпространява с такава скорост?

— Защо ли? — поклати глава Наката. — Кой може да каже какво точно става дълбоко под земята? По данните на мониторите компютърът е изчислил неизвестен за нас процес и е създал съответен модел.

— Но защо енергията се натрупва така дълбоко под земята? — раздразнено попита Машита. — Това е теоретически невъзможно. Енергията превишава границата на еластичността на земната кора.

— Започва се — каза служителят от Управлението по метеорология. — Японският архипелаг се разчупва...

Около центъра на Японския архипелаг, в източната част на залива Томияма се беше образувала зловеща зигзагообразна червена

линия, която се разпростираше на север и на юг. Едновременно възникнаха безброй по-малки линии по всички части на островите, които принадлежат на Японския архипелаг. Изображението му се изкриви. Зелено светещият облак над обрънатата към Тихия океан страна отиваше все по-дълбоко, като се преместваше на изток. Червеното петно под Японско море се увеличаваше и пулсираше като живо. Синьото изображение на архипелага се наклони: източната половина на изток, а западната — на запад. Часовникът ясно отмерваше секундите, а на екрана потъваше Японският архипелаг — леко наклонен, той бавно отиваше все по-надолу и по-надолу... И ето, замря... Зелената светлина под Тихия океан избледня, както и червената под Японско море. Червените точки постепенно станаха оранжеви, а после — жълти. Не след дълго почти изгаснаха.

— Времето?

— Шестдесет и две секунди след второто пускане — отговори някой. — Изчислено в дни, тридесет и два дни и малко повече...

— И такъв катаклизъм ще настъпи след някакъв си месец — разнесе се гласът на Машита. — А на какво разстояние ще се изместят островите?

— Максимално тридесет и пет километра в хоризонтална и минус два километра във вертикална посока. Източната част на Япония ще се измести на югоизток, а западната — на юг. Кюшю ще направи пълен кръг наляво — с южната си част ще се обърне на изток.

— Преместването по вертикалата е два километра. В този случай върховете на планините ще останат над водата.

— Ще останат, но няма мислите, че на тях ще може да се оцелее? — засмя се Наката. — Та там ще има срутвания, изригвания. С това промените няма да престанат. Архипелагът ще се спуска все по-ниско и по-ниско.

— Да — потвърди сътрудникът от Управлението по метеорология. — Преместването ще продължи със скорост няколко сантиметра на ден, както в хоризонтална, така и във вертикална посока.

— А може би моделът не е верен? — рязко попита Машита. — Аз просто не мога да повярвам. Какво е това преместване на енергията, която идва откъм Тихия океан и се насочва към Японско море под самата Япония? Трудно е да се допусне, че тази огромна маса

енергия с такава скорост ще се придвижи през скалите на дълбочина стотици километри... И повтарям, натрупването на такава маса енергия превъзхожда границата на еластичност на земната кора...

— Почакайте — промълви Наката, — възможно е моделът да не е съвършен. Ние нищо не знаем за ужасните неща, които стават на няколкостотин километра дълбочина под земната кора... Но такава преместване на енергия може да се допусне... Нали сте чували за тунелния ефект.

— Наката-кун, признавам вашата гениалност, но защо трябва всичко да мерим с един аршин? — възбудено заговори доцентът. — Тунелният ефект се използва при моделирането на атомното ядро. А вие смятате с този модел да обясните такива грандиозни явления като процесите в земната кора...

— Почакайте, съвсем не мисля така — Наката поклати глава и посочи с ръка към блока. — Никой не приема, че пренасянето на енергия в твърдото тяло, както и в скалите, става само за сметка на трептенията в кристалните решетки. Но съществува интересно явление с подобен тунелен ефект при твърдите тела с висока плътност.

— Кое е то?

— Преместването на енергията в граничните участъци на една двуфазова материя — течна и твърда.

— Лед, така ли?

— Глетчер — каза Наката. — Казват, че вътре в огромните блокове на глетчерите възникват водни дупки и тръбопроводни образувания, по които се стича вода. Разбира се, в тях се съдържат голямо количество ледени кристалчета и е достатъчно малко колебание в температурата и налягането, за да се превърне отново водата в твърдо тяло и тръбичката да изчезне. Изглежда, че в глетчера съществуват достатъчно дълги тръби, по които се стича вода.

— Вие искате да кажете, че такова нещо се извършва и под Японския архипелаг? — малко иронично попита Машита. — Доказателства?

— Няма — Наката скръсти ръце на гърдите си. — Но вие замисляли ли сте се защо магмата излиза през кратерите? Счита се, че кладенците във Фуджи са образувани от остатъчна лава. Но как тази вулканична лава образува тунели?

Юкинага слушаше спора със затаен дъх.

— Да — каза след известно време Машита, да допуснем, че в скалата, която е с висока температура, под високо налягане се образува тунел и по него топлината се премества с висока скорост заедно с потока от течност. Добре, така да е... Но кажете, моля ви, нещо за енергията, която се премества в Японско море и се натрупва там...

— Това също не влиза в противоречие със знаменития „сеизмичен модел“ на професор Тадао Цубой — парира Наката. — Концентрирането на енергия в земната кора се извършва в определени граници. Земната кора не може да натрупа неограничено количество енергия. Като изчислява модула на еластичност на земната кора и максималната енергия на до сега станалите земетресения, Цубой достига до извода, че кълбо с радиус сто и петдесет километра представлява единица „сеизмичен обем“. Но това не е толкова обезпокояващо. Ако в единица „сеизмичен обем“ съществува известна граница на натрупване на енергия, това не пречи на енергията да се събере в блок, равен на няколко „сеизмични обема“, а това много пъти превъзхожда стойността, която може да се натрупа в единица обем. Освен това, ако се предположи, че в натрупването на енергия взема участие мантията...

— Отново мантийно земетресение — все още иронизираше Машита.

— Това не съм казал — Наката се обърна към екрана. — Енергията, която се премества с висока скорост в Японско море във вид на топлинен поток, по-скоро се натрупва в земната кора на обширно пространство и като се разсейва, изтласква Японския архипелаг на югоизток.

— А земетресенията?

— Естествено ще има. По ред ще се освобождава енергията, която се е натрупала във всяка сеизмична единица... А като цяло ще се освободи голяма маса енергия.

— Накратко казано, всичко е в този енергетичен тунел — Юкинага облекчено въздъхна и като взе тебешира, се приближи към дъската. — Ако се изхожда от строежа на централната зона, в която са концентрирани хипоцентровете на всички земетресения, можем да си представим потъването на океанската литосфера надолу по Тихоокеанското крайбрежие на Японския архипелаг като гигантски склон, който преминава в мантията. В началото той има наклон

двадесет и три градуса, а на дълбочина повече от сто километра достига до шестдесет градуса. Трасето на това потъване преминава под Японския архипелаг, Японско море и завършва някъде в покрайнините на континента...

Юкинага начерта голяма стрела в центъра на схемата.

— В началото на потъването, поради рязкото спадане на температурата и налягането, ще се извърши свиване на веществата в мантията. Вследствие това наклонът на потопяваната равнина става по-полегат. Колкото е наклонена тази равнина, толкова ще потъне и Японският архипелаг. Аз все не можех да разбера защо не се извършва издигане на източната страна на Японската морска падина, но сега и това се изяснява...

— Япония ще потъва с известно завъртане около собствената си ос — намеси се Наката, като изписа още една крива в схемата на Юкинага...

— Най-вероятно е архипелагът да се разцепи по дължината на този енергетичен тунел откъм Японско море и Японският архипелаг да се хлъзне в Японската падина, тласнат от натрупаната енергия.

— Според вас всичко изглежда прекалено просто — със съмнение поклати глава Машита. — Излиза, че Японският архипелаг ще бъде потопен, без да предизвика взривоподобно освобождаване на потенциалната енергия, което би могло да доведе до непознати до този момент щети. Не се ли получава твърде чисто и гладко?

— А нима в природата никога не може да протече нещо гладко? — каза Наката. — И все пак, когато се извърши разрушаването на Японския архипелаг, ще се освободи такава огромна маса енергия, че нито едно земно съоръжение няма да оцелее...

— Япония ще потъне — изхриптя Юкинага. — Но кога? Кога ще започне великият катаклизъм?

— По данни на нашия модел — на триста и втората секунда — с пресипнал глас произнесе сътрудникът от Управлението по метеорология — или с други думи, до началото остават триста и дванадесет цяло и петдесет и четири стотни денонощия...

— По-малко от година... — с мъка проговори сътрудникът от Института по геодезия и картография. — Малко повече от десет месеца...

Всички застинаха пред дисплея.

След някакви си десет месеца...

Юкинага почувствува, че му се завива свят, сякаш подът под него пропада. След десет месеца... Ако, разбира се, моделът е правилен...

И това може да стане само за някакви си десет месеца?!

Наката все още стоеше със скръстени на гърдите ръце. Изведнъж той решително грабна телефонната слушалка.

— Искаш да вдигнеш от леглото началника на канцеларията при Кабинета на министрите ли? — попита Юкинага.

— Премиера... — почти извика Наката, като натискаше клавишите.

— Какво ви става? — изплашено попита Машита. — Моделът трябва щателно да се провери...

— Сега не ни е до това! Трябва да бъдем готови за най-лошия вариант! — Наката замълча, като се вслушваше в телефонната слушалка.

— По това време ще можеш ли да се свържеш? — промърмори Юкинага.

— Аз звъня на специален номер, този телефон стои до леглото на премиера — отговори Наката.

Юкинага, който не можеше да си намери място, се приближи до единствения в стаята прозорец и вдигна плътните щори. Леденото нощно небе беше започнало да посивява.

Разсъмваше се.

В седем часа сутринта в хотел „Хилтън“ се събраха директорите и главните редактори на най-големите вестници, телеграфни агенции и телевизионни компании. Всички пристигнаха скромно, като на малка закуска, и се стараеха с нищо да не привличат вниманието.

В специалната зала, почти възстановена след земетресението, новодошлите бяха посрещани от секретарите на управляващата партия и от заместник-началника на канцеларията при Кабинета на министрите.

— Премиерът и началникът на канцеларията скоро ще бъдат тук — каза един от секретарите. — Заседанието на Кабинета малко се удължи, но мисля, че скоро ще свърши.

— Заседание на Кабинета ли? — попита един от директорите. — Толкова рано?

— Да — отговори секретарят и погледна заместник-началника на канцеларията. — Те се събраха на заседание тази сутрин в пет часа...

Всички, които седяха около масата, се спогледаха.

— Танака-сан — извика един от главните редактори, — очевидно положението е много напрегнато?

— Да — Обикновено весел, известен със своето остроумие, заместник-началникът на канцеларията сега беше като тъмен облак.

— И за нас това бе съвсем неочаквано.

— Още веднъж искам да ви попитам — премиерът огледа събралите се в неговата резиденция членове на Кабинета: — Съгласни ли сте официалното съобщение да се направи след две седмици, а в случай на необходимост и по-рано?...

Министрите бяха застинали в трагично мълчание.

— Кошмар — отрони министърът на финансите. — Изведнъж срокът се съкрати наполовина...

— Не е ли по-добре след три седмици? — попита министърът на промишлеността и търговията. — Имах неофициална среща с някои от представителите на промишлените и финансовите кръгове, поради което смятам, че две седмици време за изготвяне на конкретни мерки и приемане на окончателно решение, ще им бъдат недостатъчни... Нали ще настане паника след официалното съобщение...

— Най-страшното в момента е, че могат да ни изпреварят в чужбина — каза началникът на канцеларията.

— Съществува ли такава вероятност? — попита министърът на транспорта. — Вие мислите, че някое чуждестранно научно дружество може да направи по този повод съобщение?

— В щаба казват, че това е напълно възможно — отговори началникът на канцеларията. — Наистина, на нас още не ни е известно кой до каква степен е осведомен. Напоследък се наблюдава особен интерес към изследователските работи около Японския архипелаг. Увеличи се броят на чуждите кораби, самолети, изкуствени спътници. Освен това ние изпратихме в някои страни секретни мисии, с цел да проучат възможностите за преселване, така че главите на тези правителства са в течение на проблема, макар и да го пазят в тайна.

— Аз считам, че официалното съобщение трябва да се отложи до последния момент. До тогава, докато вече няма да можем да крием

този факт — каза началникът на Силите за самоотбрана. — Към тази позиция се придържа и началникът на щаба. Да се крие до последния момент, но да се готвим усилено.

— Аз мисля, че оптималният срок е две седмици — С тези думи министърът на финансите сякаш излезе от вцепенението си. — На международната борса спекулантите започнаха да продават йени в голямо количество. Има признаци, че на борсата ще бъдат изнесени и наши заеми, отпуснати в чужбина. Отначало ние мислехме, че това е следствие от голямото земетресение, обаче в края на годината курсът на нашите ценни книжа се стабилизира и ето сега, след изпращането на секретните мисии, той отново започна да пада. Някои европейски банки едновременно спряха финансовите операции, свързани с Япония... Трябва да се предполага, че изтича някаква информация. И ако това е така, много по-добре е сами да направим първия ход. Две седмици — това действително е оптимален срок...

— Очевидно на Тайван, Китай и Корея ще трябва да бъде съобщено предварително — каза министърът на външните работи. — Особено на Корея. Нали и тя ще понесе известни щети. А това е необходимо и от гледна точка на международното доверие.

— Как мислите, кога ще се състои заседанието на Съвета за сигурност при ООН? — обърна се премиерът към министъра на външните работи.

— Предполагам след три седмици. Благодарение на съдействието на секретариата на ООН, членовете на Съвета са до известна степен подготвени. Най-трудни за нас ще бъдат представителите на Австралия и Китай, а може и други, например Индонезия. Тя е също много заинтересована страна... Такава необичайна ситуация... Ако даже в Съвета за сигурност всичко мине благополучно, в Генералната асамблея могат да възникнат възражения...

Влезе секретарят и прошепна нещо на ухото на премиера:

— И така, да считаме, че официалното съобщение ще бъде направено след две седмици и възражения против това няма... — каза премиерът, като ставаше от мястото си. — Сега внимавайте с господата журналистите. Аз отивам да се срещна с техните шефове.

— Разбира се, трябва да се проведе съответна кампания във вътрешността на страната, но проблемът е в международното обществено мнение — каза главният редактор на вестник „А“.

— Наистина — кимна с глава началникът на канцеларията. — Именно за това се тревожи министърът на външните работи.

— Може би е по-добре да се посъветваме с някои видни чуждестранни журналисти? — предложи директорът на корпорацията на вестник „М“.

— Две седмици е най-крайният срок — каза главният редактор на вестник „У“. — След голямото Токийско земетресение специалните кореспонденти на чужди вестници и агенции просто се залепиха за Япония. Положението е такова, че дори ако ние се споразумеем с чуждестранните кореспонденти, не е изключено да се появи и преждевременно съобщение. Спомняте ли си какво се случи, когато масовият ежеседмичник помести на своите страници изказването на пияния учен. Чуждестранните журналисти и до този момент най-усилено го гонят за това.

— Може би този учен Тадокоро, наистина има отношение към проблема — каза директорът на телевизионната компания „Н“. — Казват, че е изчезнал безследно след онзи инцидент. И е опасно, ако се появи отново той или друг, подобен на него...

— А не е ли по-добре това съобщение да се представи като сензация на някаква друга чуждестранна информационна агенция или вестник? — попита тихо премиерът.

— Спомняте ли си случая, когато един американски вестник под формата на сензация поднесе съобщението за проблемите около брака в японските автомобили? Може би и тук би могло така да се подходи? Съществува мнение, че ще бъде по-ефективно...

Настъпи кратка пауза. С известно раздражение започна редакторът на вестник „С“:

— Какъв е смисълът, господин премиер?... Най-доброто е, ако това съобщение едновременно се появи у нас и в чужбина. Малките хитрости невинаги водят до добър край.

— Ние бихме искали да чуем от вас подробности по плана за евакуацията — произнесе директорът на телевизионната компания „Н“.

— Да, сега за известно време погледите на целия свят са обърнати към Япония — бавно проговори главният редактор на същата телевизионна компания, който старателно разбъркваше вече изстиналото си кафе, до което не беше се докоснал.

— Но възможно ли е... — като се изкашля, заговори най-възрастният сред събралите се, директор на една телеграфна агенция — общо за някакви си десет месеца... да се спаси животът на нашите съотечественици, животът на сто и десет милиона японци... Да превозим всички...

— Ямашита-сан — тихо каза премиерът, — такъв въпрос не трябва да съществува. Ние не можем и нямаме право да казваме, че такава възможност не съществува. Аз се надявам, че разбирате, — в случая отговорът може да бъде само един, а за това трябва да се приложат всички сили...

Отново се появи секретарят и прошепна нещо на премиера.

— Е, какво пък — каза началникът на канцеларията, като ставаше от масата. — Трябва да отида на съвещание с лидерите от четирите опозиционни партии, което ще се състои в официалната приемна на председателя на долната камара...

— Кога ще съобщите в общи линии плана за евакуацията? — попита лидерът на партия „К“. Ако заедно с официалното съобщение не дадете и някакъв проект, паниката ще е неизбежна...

— Ще създадем надпартийна парламентарна комисия, свързана с извънредните обстоятелства — намръщи се лидерът на първата опозиционна партия. — Лошото е, че правителствената партия дълго пазеше в тайна проблема. Бяха известени само финансовите и промишлените кръгове. Част от индустриалците започнаха незабелязано да изнасят своите капитали зад граница. Справедливо ли е да се осведомят само промишлените и финансовите кръгове? Нали правителството е задължено да носи еднаква отговорност пред всички? В тази връзка у нас се появи съмнение дали планът за евакуация предвижда спасяването на всички граждани. Преди да започне надпартийната парламентарна проверка по осъществяването на плана, на нас, господин премиер, ни се иска да чуем каква е основната идея на този план?

— Нашата главна и основна цел е спасяването на всеки гражданин — отговори премиерът. — За това се полагат всички

усилия. Но правителството носи отговорност за живота на сто и десетте милиона японци и след катаклизма...

— Само че — поде лидерът на партия „М“ — правителствената партия до този момент се грижеше главно за съществуването на финансовите и промишлените кръгове, за охраната на техните права, макар че през цялото време говореше за зачитане правата на всеки гражданин.

— Мороката-кун — с плътен глас заговори лидерът на третата опозиционна партия, това беше гласът на стария политически деятел и оратор, който неведнъж беше сравняван с лъвски рев. — В политиката е необходимо някой много стриктно да следи за навременността на всички външни ефекти, които са тъй необходими за обществото. Особено в случай, като този, когато „Отечеството е в опасност“. Тук се иска „герой“, „спасител на отечеството“, силна личност, с воля, с решителен характер, способна да даде на народа необходимия му пламък на надеждата, да му посочи пътя, да го повдигне и избави от бедата. А има ли такава личност в редовете на управляващата партия, включително и ти? Притежаваш ли тази воля и популярност, които ще ти позволят да направиш това, дори и като се превърнеш в Ашура, демона на войнствеността? Ние с теб някога учихме заедно, така че ще си позволя да бъда откровен. Ти си чиновник, разбира се, способен, който няма да изпадне в неудобно положение. Но решителност, необходима за преодоляване на гигантското бедствие, не притежаваш...

— А следва ли тогава да се разбира, че ти си подходящ за ролята на „героя“? — попита с пресилена усмивка премиерът. — Ацуми-сан, на мен ми е безразлично дали ти, или някой друг ще бъде назначен за лидер на бъдещото парламентарно всенародно правителство. Аз не се считам за човек, който е най-подходящ за това. Но докато не се е появил „спасител на отечеството“, съм задължен да работя с всички сили. А ако е необходим „герой“, народът и сам ще си го намери.

— Каквото било, било... — каза лидерът на основната опозиционна партия. — Ние молим бързо да бъдат запознати нашите представители с „програма Д“ и съществуващия в момента проект за евакуация на населението. Не трябва да се чака сесията на парламента, която ще започне след две седмици!

— Разбира се, ние сме готови за това — каза началникът на канцеларията. — Само изберете представителите и ще ви запознаем с всички данни.

— За два дни ще успеете ли? — попита премиерът. — Въпреки че предлагаме да се почака две седмици, ситуацията е такава, че информацията може да се разгласи всеки момент. Особена опасност в този смисъл представляват чуждите страни. Ако отнякъде започнат да постъпват сведения, ние ще бъдем принудени незабавно да направим официално съобщение. Надявам се на вашето сътрудничество.

Премиерът се поклони. Когато събралите се напуснаха стаята, някой мимоходом прошепна на началника на канцеларията: „Все още ли не е докладвано на Негово величество?“. Той бързо се обърна, но така и не разбра кой му беше задал този въпрос.

— Очевидно европейските борсови агенти усещат нещо — каза началникът на международното валутно управление към Министерство на финансите. — На европейските борси започнаха да се разпродават маса японски акции и облигации. Ние чрез подставени фирми се стараем да поддържаме техния курс, като изкупуваме ценните книжа, но ако количеството, което постъпва в продажба, се увеличи това може да се отрази на средствата, отпуснати за закупуване на злато.

— А не прониква ли някаква информация за закупуването на златото? — попита директорът на Японската държавна банка.

— Как да ви кажа? — сви рамене началникът на валутното управление. — Ние мислехме, че действуваме внимателно, за да не възбудим подозрение, но в процеса на купуване, макар и постепенно, но вече значително се увеличи цената на златото.

— Аз мисля — каза директорът на Държавната банка, че при дадените обстоятелства трябва сериозно да се отнесем към въпроса за международното доверие, като мислим за бъдещето на японците, които губят собствената си територия. Дори от това да се възползват подлеците и мошениците. Ние не трябва да причиняваме загуби на международните посреднически фирми, да не говорим за дребните притежатели на наши акции в чужбина. Просто не бива да ги превърнем в наши врагове. Колкото и да ни е тъжно, трябва да поемем голяма част от щетите върху себе си, като се стараем другите страни да

не понесат материални загуби заради гибелта на Япония. Разбира се, това не значи да се откажем от всичко и да се превърнем в просяци. Не, трябва да се стараем да запазим това, което притежаваме. Така временно ще увеличим трудностите си, но в бъдеще всички ще ни се отплатят стократно...

— Не зная дали тази наша честност в отношенията ще направи впечатление на международните финансови кръгове — поклати глава началникът на валутното управление.

— Разбира се, че ще направи — каза директорът на Държавната банка, човек с великолепна побеляла и буйна коса. — Убеден съм...

— За съжаление — въздъхна председателят на Обединението на икономическите корпорации — за такъв кратък срок може да се изнесе в чужбина само пет процента от недвижимото народно имущество. Когато Япония няма да я има, нейният капитал зад граница ще представлява седем процента от сегашния национален капитал, като се смята и частта, която до този момент се изнасяше тайно.

— Но, извинете, нали се предвижда строг контрол върху разпределението на корабите — с треперещ глас проговори един от членовете на Обединението. — Цифрите, които току-що чухме от председателя, ще се окажат реални само ако ни бъде разрешено самостоятелно да се разпореждаме с част от корабите. В противен случай и три процента от имуществото няма да можем да изнесем.

— При сегашното положение на нещата — сухо каза премиерът — на първо място народът ще има право да използва транспортните средства. При това хората не трябва да се товарят на корабите само с дрехите на гърба си както робите от шестнадесети век, а трябва да вземат със себе си най-необходимите им вещи, които ще осигурят техния живот, макар и на първо време. А това са сто и десет милиона души...

— Но хората могат да бъдат извозени и със самолети.

— Има много ограничения. Водим преговори за използване на гигантски транспортни самолети на военновъздушните сили на САЩ и СССР. Но това е капка в морето. Не бива да се забравя, че съдбата на света не се крепи на Япония. Ние нямаме право да мобилизираме самолетите в света за дълъг период от време, като по този начин временно парализираме световната икономика. Същото може да се каже и за корабите. При това само четиридесет процента от

пристанищата в Токио и Йокохама са възстановени след земетресението...

— В други ден заминавам за Лондон — каза министърът на транспорта. — Днес тръгва моят заместник. Вече започнаха преговорите в международното обединение на корабовладелците. По предварителни прогнози съвсем малки са надеждите ни да наемем кораби за транспортиране на имуществото. Пазарната конюнктура в Америка и Европа е в подем. Оживиха се и африканските страни. В света се усеща недостиг на кораби. Предварително се наемат не само още строящи се кораби, но и такива, които работят при нередовни рейсове, или на които още не е изтекъл предишният договор.

— Трябва да се предположи — добави премиерът, — че евакуацията ще се извърши в доста опасна обстановка и разбира се, няма да мине без паника... Ние разчитахме на десет месеца, но учените казват, че все още е неизвестно и може да стане по-рано...

— Кога се очаква законът за контрола върху разпределението на корабите? — попита един от присъстващите, като гледаше изпитателно представителите на правителството.

— След две седмици, заедно с официалното съобщение на правителството — отговори министърът на транспорта.

Представителите на деловите среди явно се развълнуваха.

— Моля ви да не се заблуждавате — сурово каза премиерът. — Двуседмичният срок не означава, че ви се предоставя свобода за действие. Нищо добро няма да се получи, ако в това време едрите предприемачи започнат да наемат кораби и изиграят ролята на детонатор за повишаване на международните цени за наемане на корабите и морските транспортни съдове. Надявам се, че ще спазите „регламентирания ред“, за който се споразумяхме преди една година. Става дума за това, че срокът „след две години плюс-минус алфа“ се съкрати на десет месеца. Дават ви се две седмици, за да съгласувате своите действия. Вътре в страната можете да пристъпите към подготовката за извозването, но без това да се разбере в чужбина. През последната година чувствително намаляха новите капиталовложения вътре в страната. За да се маскира икономическия спад, вие, с мълчаливото съгласие на правителството, манипулирахте на борсата и получавахте от правителствения бюджет средства за поддържане на производството и заплащане на работната заплата. През това време се

повиши и коефициентът на нашите капиталовложения в чужбина, което до известна степен компенсира загубите, причинени от последното земетресение. Сега говоря малко рязко, но разрешете да ви напомня, че благодарение на тези мерки правителството намали вашите загуби от земетресението. Аз с пълно основание заявявам, че японските делови среди, в които влизат хора с изключителни способности, представляват сами по себе си един отлично организиран организъм, който функционира така, както никой друг подобен на него в света. Правителството постоянно е оказвало съдействие за развитието на финансите и промишлеността, но в момента то носи отговорност не само пред финансовите и промишлените среди в страната, но и пред целия народ. И аз призовавам деловите среди, като основна съставна част на японското общество, за пълно сътрудничество с правителството.

— Да, национално бедствие — каза председателят на Обединението на икономическите корпорации, като стана от масата. — Отново настъпва време на строг контрол над икономиката...

— И това е възможно само при вашето доброволно съдействие, моля не забравяйте за това — усмихна се премиерът. — Сега правителството не притежава власт, както по време на войната. А правителствен контрол при липса на държавна територия е безсмислица. Представителите на деловите среди все още имат възможност да плуват свободно в международното делово море. Но какъв смисъл има правителството за народа, който губи територия и национални богатства...

Премиерът се приближи до председателя на Обединението, който седеше до прозореца и гледаше навън.

— Мороката-сан, струва ми се, че трябва да се доверим на народа — каза председателят, без да се обръща.

— Взривът на Фуджи ще стане по-рано, отколкото очаквахме — каза Юкинага, като не сваляше възпалените си от недоспиване очи от приборите.

— Предполагаемо време? — попита Наката.

— В продължение на двеста и четиридесет часа, плюс-минус десет часа... В момента тенденцията е към плюс.

В стаята влезе посивелият от умора Онодера.

— Охо! — приветствува го Юкинага. — Бързо се връщаш. Аз мислех, че ще останеш там два-три дни.

Без да отрони дума, Онодера тежко се отпусна на стола.

— Десет месеца?! — въздъхна той, като разтри с длани очите си. — След две седмици ще има официално съобщение, вярно ли е? — Юкинага-сан, с какво ще се занимавам сега? — без да сваля ръце от лицето си с пресипнал глас продължи Онодера. — По план е предвидено още редица прибори да бъдат спуснати на морското дъно. Но какъв е смисълът сега? Аз съм инженер, специалист по дълбоководните батискафи... Всичко това остава в миналото. А сега с какво мога да бъда полезен тук, в щаба?

Юкинага изключи приборите и извади цигара. Ръцете му трепереха. Онодера му поднесе запалката си.

— Ще обявят извънредно положение и ще бъде създадена държавна комисия, която ще действа по плана за евакуацията — Юкинага се закашля от дима. — Комисията ще бъде оглавена от премиера и в нея ще участвуват председатели, секретари и членове на изпълнителните комитети на всички партии и всичките министри. Фактически това ще бъде едно надпартийно коалиционно правителство на националното единство.

— А какво ще стане с щаба?

— Мисля, че ще влезе в комисията като нисшестоящо звено. Началникът на канцеларията при Кабинета на министрите даде указания Наката-сан и аз да бъдем приобщени към научната бригада на щаба по осъществяването на плана за евакуацията. Добре би било да бъдеш с нас.

— Аз не съм държавен служител — усмихна се Онодера, — дори не съм и извънщатен сътрудник, нали нямам никаква заповед за назначение. Сътрудничех с вас само на приятелски начала... Или с други думи, кой съм аз? Някой си, напуснал без предупреждение една частна фирма... Тук, в щаба нямах никакви права. Бях временно нает водач на батискафа...

Ръката на Юкинага, която държеше цигарата, застина във въздуха. Той беше потресен. В замъгленото му от умората съзнание проблесна парещата мисъл, че Онодера е прав. Този млад човек от самото начало бе включен и тяхната група по странен начин. Тогава все още не беше ясно какво ще излезе и как ще завършат

изследванията им. А и след това никой не се сети да уреди формалностите около работата на Онодера. Отчасти това се обясняваше с факта, че по начало всички членове на щаба, освен професор Тадокоро, той и временно наетият на работа Ясукава, бяха държавни служители. Дипломираният морски инженер Онодера би бил зачислен на щат още при първо поискване, но нито на него, нито на който и да е друг, това бе дошло на ум. Юкинага дори за миг не се бе замислял дали се полага заплата на временно работещите в щаба. Получава се така, че Онодера през цялото време е работил при тях като доброволец. Юкинага беше потресен. Във фирмата, където преди служеше Онодера, го считаха за талантлив млад инженер, дори имаше заслуги, перспективи, осигурено бъдеще. От съображения за секретност го заставиха „да изчезне“ — да напусне фирмата, без да спази необходимите формалности. Той беше въввлечен в мъчителна работа, в неизвестност и никой не се замисли за неговото официално положение. Но и самият Онодера не бе развълнуван от това. Дали подобна постъпка можеше да се приеме като лекомислие на ерген? Или това бе качество на човек от неговото поколение, различно от довоенното, „поколение на нищетата“, към което принадлежеше Юкинага. Младите не бяха вкусили от истинските трудности, не познаваха нищетата и в истинския смисъл на тази дума им бе чужда постоянната тревога и страх за бъдещето, които опустошават душата и превръщат човек в нищожество. В този момък отсъствуваше стремежът да се осигури материално, да се сдобие със стабилно обществено положение. Кой знае, може би това е нов тип духовно богати млади хора, родени в епохата на благоденствието, каквито Юкинага не бе имал възможност да срещне преди това в своето обкръжение?

— Имате ли все още работа, за която да съм ви необходим? — гласът на Онодера изведнъж прекъсна мислите на Юкинага. — Сега, в общи линии, всичко се изясни. Правителството се зае сериозно с проблема. Завърши етапът, когато доброволците тайно, скрити от очите на света, изпълняваха своята сложна и отговорна работа. А що се отнася до мен, мисля, че се отблагодарих на Япония, че ме е възпитала.

Като чу думата „отблагодарих“, Юкинага се усмихна — това бе така характерно за младото следвоенно поколение. Те не чувствуват гнета на съдбовните вериги, които ги свързват със страната, нацията,

държавата, но отлично съзнават своя дълг пред родината и не бива да се казва, че посвоему не изпитват към нея благодарност, признателност... Впрочем, това не се проявява у тях под формата на отговорност пред нацията и страната за цял живот. Въобще такова понятие като „колективна съдба“ им е чуждо. При тях всичко е много по-просто: „Издължих се“, „отблагодарих се“. При това те не изпитват и чувството на унизителна благодарност на длъжник към своя благодетел. Ето Онодера, счита, че е върнал своя дълг доброволно, от цялата си душа и при това с известна лихва — „достатъчно се е отблагодарил“.

Юкинага дори се смути, като видя пред себе си японец от нов тип. Колко далече беше той от японците от довоенния период, които бяха обвързани с „дълг“, „признателност“, „задължение“, „вярност преди всичко“, „жертвоготовност“. Юкинага беше удивен, а заедно с това зарадван. „Критикувайте, критикувайте следвоенна Япония, но тя се оказа достатъчно демократична — мислеше си той, — за да роди в доволство и благополучие такива млади хора от «нов тип»“.

Тези млади хора, обикновени, спокойни, с неопетнена и не осакатена още от детските си години душа, не изпитват особено влечение нито към материални блага, нито към власт. Просто гледат на живота като на нещо, от което знаят какво да искат — това е най-доброто, което е създала следвоенна Япония.

Преди да се почувствуват японци, те се чувствуват хора, и във факта, че са се родили японци, виждат нещо напълно естествено, присъщо за всеки човек или група от хора. Те дори не считат, че са в състояние „да изживеят живота“ си само в Япония. Понятията „пълноценен живот“, „успехи“, „кариера“ у тях не се свързват с някакво определено общество. Където и да са, както и да живеят, не изпадат в депресия, че не им е „провървяло в живота“, защото са се откъснали от това общество. Такива мисли просто не им минават през главата. Това са нов тип образовани и възпитани хора. И кой от по-старото поколение би се осмелил да ги упрекне за широтата им, търпимостта и постоянната бодрост, която крепи духа?

— Ти какво, искаш да ни напуснеш ли? — попита Юкинага.

— Ще се женя — каза Онодера, като леко се изчерви. — Струва ми се, че служих даже свръх нормата на държавата и заслужавам малка

награда. По-точно смятам да избягаме двамата в чужбина преди официалното съобщение. Вие как мислите?

Юкинага неочаквано се разсмя.

— Смешно ви е, че ще се женя ли? — попита Онодера.

— Не, защо... Поздравявам те... — със сериозен глас каза Юкинага. — Знаеш ли... преди повече от седмица официално оформих развода с жена си...

— А децата? — изплашено го прекъсна Онодера.

— Вчера заедно с жена ми заминаха за Лос Анджелос... При роднини... Там живее чичо на жена ми, той няма деца и...

— Тогава всичко е наред — облекчено въздъхна Онодера.

— Да, ти също трябва да заминеш — Юкинага загаси цигарата си в пепелника. — Мъчно ще ни бъде без теб. Може би ще е добре всички да се съберем, за да те изпратим, да се повеселим...

— А знаете ли какво е станало с професор Тадокоро?

— Не, може би старият Ватари е осведомен.

Онодера вече се готвеше да стане от стола, когато съвсем неочаквано Юкинага го попита:

— На колко години е твоята годеница?

— Мм... Не зная... — Онодера смутено го погледна. — Мисля, че на двадесет и шест, двадесет и седем... А може и повече, трудно е да се каже...

Когато Онодера излезе от стаята, на Юкинага му се прииска да му каже, че ако не успее бързо да замине, ще се радват да го видят отново в своите редици, но не успя високата плещеста фигура на Онодера изчезна зад вратата...

... „Ела!“... — прошепна Рейко... И в паметта му изплува нощта в Хаяма, макар да беше страшно далечно минало. Само че вместо досадно бръмчащия до самото ухо транзистор, в тясната стая на хотела звучеше много тиха и приятна музика. Стори му се, че от Рейко сега, както и тогава, лъхаше миризма на нагрят от слънцето пясък. Заедно с опиянението у него се събуди желанието. Той се протегна към нея, поривисто я прегърна и намери устните ѝ.

— Моля те, ожени се за мен... — помоли Рейко, която се задъхваше в обятията му. — През цялото време съм мислила за това, търсих те...

— Но защо? — прошепна той. — Защо? Ти имаш толкова много познати, всички те са прекрасни хора... мен си ме виждала само веднъж...

— Но аз не само те видях... — усмихна се Рейко. — След това ми идваше да потъна в земята от срам. Чувствувах, че няма да си помислиш нищо лошо за мен, ти не си такъв... Тогава, на брега...

И Рейко зашептя, че много обича да се гмурка с акваланг. Дори е поставила рекорд. Обожава чувството на самота, което те обхваща в обятията на морето, когато, обкръжен от всички страни от хладната и мека вода, се потопяваш в сумрачното мълчание...

— Изпитвам такова чувство на самота, че ми се иска да плача и в същото време съм страшно щастлива. Като че ли съм стремително падаща отломка от звезда, която изгаря напълно в просторите на Вселената, и сякаш се сливам с мрачно — зелената вода, с клатушкащите се водорасли, с преминаващите като сребрист облак стада риби... И в такива минути се чувствувам непоносимо самотна обхваща ме страшна тъга, но въпреки това се чувствувам до сълзи щастлива... Когато ме прегърна за първи път, почувствувах същото, разбрах, че... Тогава дори нямах представа, че можеш да управляваш подводен батискаф. Но в теб усетих морето... Това гигантско море, което винаги, когато съм влизала в него, ме е прегръщало... Дълбокото, безпределно море, то видя моите сълзи през маската и ми се яви в образа на юноша...

Рейко стисна с ръце главата на Онодера, отстрани я от себе си и като го гледаше в очите с детска молба, каза:

— Ожени се за мен! Моля те! Добре, нали?

Вместо отговор той я прегърна. Като я целуваше, Онодера имаше усещането, че се потопява в топлото тропическо море, което наподобяваше яркозелено стъкло... Потопяваше се все по-дълбоко и по-дълбоко, оттласквайки водата с ръце и крака от себе си, докато му стигаше дъхът... Струваше му се, че белите му дробове всеки миг ще се разкъсат... Ето, ей сега ще достигне до черното дъно, където сияят златни, зелени и сини звезди... Рейко мълчаливо лежеше със затворени очи. Като беше до нея, той чувствуваше дълбоко успокоение.

Подобно чувство изпитваше след потопяване, когато лежеше на пясъка до самия прибой. И сега лежеше по очи, обезсилен, мислеше за привличащата го и умиротворяваща Рейко. И изведнъж си спомни, че

повече от година не беше докосвал жена. Когато Рейко го хвана под ръка и седна с нея в таксито, и през ум не му минаваше да остане с нея. И ако Рейко не беше го целунала така нежно в колата... И ако тази целувка не беше се повторила... Година? Не, година и половина измина, откакто за първи път видя Рейко... През цялото това време той всеки ден се вмъкваше в тясната кабина на малкото стоманено кълбо, потъваше в мрачната морска бездна, занимаваше се с двигателя, с приборите, викаше през ураганиния вятър... Но не само той, всички работеха, работеха, без да знаят нито сън, нито почивка... Тревогата ги изтощаваше... Пиеха на един дъх, за да могат, макар и мъничко да се разсеят... Спяха на тесни корабни койки, а на сушата — на походни легла, притиснати между различни машини и прибори... И така — година и половина... Както виното отпуска мускулите и изважда на показ умората, така и жената те кара да осъзнаеш тази умора, която освен нея никой и нищо не може да премахне. На Онодера до тази минута и през ум не му минаваше, че е смъртно преуморен. Той изведнъж почувствува, че мускулите му едва ли не скърцат от пренапрежение. Не е хубаво, помисли си Онодера и си мушна главата във възглавницата. Та нали ако те е налегнала умора, не само мускулите, но и душата ти се лишава от гъвкавост и като се вкочанява, старее... Такава душа става съвсем безчувствена. Но ласкавият и галещ поглед на Рейко, леко дрезгавият ѝ глас, протегнатите към него ръце нежно и меко снемаха нечовешката умора, която стискаше тялото му като груба усмирителна риза. Изведнъж му се прииска да се разплаче като дете, което се е заблудило и накрая е намерило своя дом, където ще може да си поплаче скрито в коленете на майка си...

— Колко си уморен — изведнъж каза Рейко.

Нейните изящно очертани устни се приближиха до очите му и попиха от бузата му сълзата, която той не бе забелязал. Онодера нежно като дете прегърна Рейко и си помисли как ще си почива до тази жена... В този момент разбра, че умората му — това е болка и печал, страх и страдание за Япония, която е осъдена да загине, а пренапрежението — първият симптом на приближаващото се невиджано бедствие... Не, няма да се рови в причините за своята умора. Трябва само да си почине, за да може мъжествено да преживее гибелта на Япония... А сега... вече е време да обърне гръб и да побегне. Да си отдъхне заедно с тази жена... Това не е предателство и

не е страхливост. Това е достойна за човека постъпка. Упорството, което излиза извън границите на самия разум, и страданието заради самото страдание правят човека нетърпимо и твърдоглаво чудовище. Онодера в този момент неспирно се убеждаваше, че има пълно право да избяга с тази жена. Да бяга и да почива, да почива, да почива дотогава, докато съвсем се отпусне, докато и тялото, и душата отново придобият свежест и се изпълнят с жажда за дейност...

Много скоро след смъртта на баща си Рейко бе загубила и майка си. Получените в наследство недвижими имоти тя беше успяла да превърне в налични пари. Въпреки че цената на земите след земетресението чувствително се беше понижила, тя бе получила значителна сума. С тези пари Рейко предлагаше да заминат за Европа след сватбата.

— Бързо изтегли парите от банката — каза той — и незабавно ги превърни в чужда валута и скъпоценности. Веднага купи билет за самолет, още утре...

— Но на мен ми остана още една гора — промълви Рейко в полусън. — И нея ли да продам?

— Да, дори на безценица...

Той искаше да добави: „Ако не успееш, плюй на тази гора, все едно тя ще изгори, ще изчезне ще потъне в океана...“

— Откровено да си кажа, не зная дали те обичам... Но не мога да се разделя с теб... — каза Онодера, като силно стискаше ръцете ѝ, когато се сбогуваха на летището Нарита. — Работата е там, че не зная какво е това брак, за първи път се женя... А по-рано никога не съм мислил за това... Но ми се струва, че ще се разбираме...

— Не ни трябва нищо повече... — тя силно стисна ръката му. — Това е достатъчно...

Не минаха и четири дни след като правителството взе решение да направи официалното съобщение и по страната плъзнаха тревожни слухове: очаква се неவிждано досега земетресение, което ще заличи от лицето на земята Токио, префектурата Чиба, цялото крайбрежие Шьонан съвсем ще потънат в морето, на дъното, и затова нищо друго не остава, освен да се бяга своевременно в чужбина... Вестниците мълчаха, но слухът се разпространяваше с мълниеносна бързина. Хората тревожно си шепнеха по работните места, домовете, улиците.

Посипа се градушка от поръчки за самолети за международните рейсове. Всички чуждестранни самолети, приземяващи се в Япония, сега излитаха препълнени. Бяха обявили извънредни полети, но беше невъзможно да се удовлетворят желаещите. Билетите за всички полети на самолетите от международните линии бяха разпродадени за три месеца напред. Възникнаха трудности и с билетите за пътническите кораби. Всички акции на борсата катастрофално спадаха. Пари от неизвестен произход поддържаха нивото на цените на акциите. То се задържа за около два дни, а след това, макар и бавно, започна да пада. Появиха се признаци, че акциите съвсем ще се обезценят. Шушукаше се, че борсите ще бъдат закрити за неопределен срок... Надигаше се паника... Въобще, усещаше се краят... Всички бяха застинали в очакване, без да знаят дали да изчакват, или да рискуват и да продават акциите си на безценица.

В правителствените среди се вълнуваха откъде би могла да изтича информация. Но в подготовката за официалното съобщение не им беше до разследване. Много скоро се утвърди мнението, че правителствените среди нарочно разпространяват тревожни слухове. Измина седмица, обаче мълвата не стихна, дори се разпространяваше все по-усилено. В правителството и в координационния съвет възникна необходимостта да се ускори официалното съобщение.

— Аз мисля, че официалното съобщение би могло да се отсрочи с още една седмица — заяви на координационния съвет секретарят на управляващата партия. — Ако, разбира се, не ни изпреварят чуждестранните източници. Защото през това време много хора със собствени сили и средства ще напуснат Япония.

— За седмица или две биха могли да заминат броени семейства — удари с юмрук по масата секретарят на опозиционната партия. — Ще съумеят да избягат само тези, които имат пари. А какво ще стане с народа? Правителственото съобщение трябва да бъде направено незабавно и евакуацията да се вземе под контрол.

— Този, който е в състояние да замине сам, той и след съобщението ще се евакуира самостоятелно — забеляза един от членовете на съвета. — Желателно е едновременно със съобщението да бъдат взети и извънредни мерки за бързо предотвратяване на паниката...

В правителството завляха запитвания относно слуховете, които се разпространяваха. Журналистите също се вълнуваха. До откриването на извънредната сесия на парламента оставаха още няколко дни, но почти всички депутати бяха вече събрани. Началниците на различните управления се измъчиха да отбиват пороя от въпроси. Никой не работеше и не живееше спокойно. Хората чувствуваха, че нещо трябва да стане, и не се съмняваха, че то непременно ще стане.

Представителите на деловите среди започнаха да действуват веднага след тайната среща с ръководителите на правителството, а седмица след тяхното раздвижване вече имаше резултат. Закупуването на плавателни съдове за Япония, което повече от година беше наблюдавано от корабовладелците с изострен и тревожен интерес сега вървеше с бясна скорост. Предлагаха се всякакви цени дори за остарели кораби. Общият тонаж на принадлежащите на Япония кораби рязко се увеличи. Разбира се, в този случай се използваха подставени лица, които зачисляваха корабите към чужди пристанища, но въпреки това през последната седмица рязко се повишиха цените на плавателните съдове и на комисионните за посредниците. Със светкавична скорост нараснаха и преводите на наличните пари от японските отделения и фирми със смесени капитали в задграничните отделения на японските фирми и в главните кантори, които се намираха в чужбина. Двуседмичният срок се разглеждаше в деловите среди като време за пълна свобода на действие...

Действията на японските финансисти и индустриалци започнаха да привличат вниманието на международната общественост. Едно след друго започнаха да постъпват указания в японските отдели на чуждестранните фирми да се проучат истинските намерения на японските делови среди. На световните фондови борси изведнъж, макар и не за дълго, скочиха цените на японските ценни книжа.

Япония отново възнамерява да изиграе нещо... В Далечния Изток нещо назрява. Япония отново развълнува борсите в Лондон, Париж и Ню Йорк... Цените на японските ценни книжа стремително падат... Акциите на някои японски фирми рязко се повишиха. Япония се насочва към международния морски транспорт. За какво се готви Япония?...

— Съобщението ще се обяви два дни по-рано от набелязания срок — се шепнеше по специалния телефон от един район на столицата в друг.

— Това окончателно решение ли е? — попита гласът от другия край на жицата.

— Да, до този извод стигнаха в резултат на анализа на създадената обстановка. След няколко часа отново се проведе разговор по телефона:

— Напълно вероятно е, съобщението да бъде направено двадесет и четири часа по-рано от последния набелязан срок... Съответно ще се измести и свикването на парламента. Почти всички депутати са сега в столицата...

— Да, значи някои наши планове няма да се осъществят...

— Преди правителственото съобщение — мърмореше равнодушно гласът — ще се появи съобщение в Европа... Правителственото съобщение ще бъде направено като следствие на това...

На единадесети март в четиринадесет часа източно време удари гръм, който разтърси целия свят: Геодезичното научно дружество на САЩ съобщи за гигантското изменение на земната кора, което е започнало в района на Японския архипелаг. Това стана три дни преди първоначално набелязаната дата от Японското правителство за официалното съобщение. Изявлението беше направено под формата на извънредна беседа между председателя на Геодезичното научно дружество доктор Юджин Кокс и сътрудник от Комитета по наблюдение на изкуствените спътници на земята.

Беседата премина в спокоен тон, събеседниците внимателно подбираха думите си. Същността ѝ се свеждаше до това, че резултатите от наблюденията на изследователските кораби и геодезичните изкуствени спътници на земята през последните месеци свидетелствуват за рязко увеличаване на вероятността за грандиозни изменения в земната кора в зоната на далекоизточния шелф. Подобни явления все още не са наблюдавани в световната история на човечеството. Когато Кокс спомена в какъв участък трябва да се извършат тези изменения, журналистите наостриха уши: дали този процес не обхваща територията на Япония. Доктор Кокс отговори на този въпрос утвърдително. Той отбеляза, че именно потокът на мантийното вещество под Японския архипелаг е причина за възникване на очакваните изменения. Доктор Кокс се отклони от прекия отговор на въпроса за характера на измененията. Но фразата „Сега ние не можем да не си спомним за легендарната Атлантида...“ действа като електрически ток на журналистите.

Под заглавието „Очакват се грандиозни изменения в земната кора в района на Японските острови. Япония — азиатската Атлантида“ това съобщение за миг обиколи целия свят. Но в Япония, поради разликата в часовите пояси, то беше публикувано в сутрешните вестници на следващия ден. Три часа след изявлението на доктор Кокс, агенция Франс прес, като се позоваваше на достоверни източници, предаде от Париж още една новина, която потресе света:

— „Денят на изчезването на Япония е близко!“

В сутрешните вестници на всички континенти материали за това съобщение бяха напечатани с едри букви. В статията на агенция Франс прес изявлението на Геодезичното научно дружество на САЩ се коментираше така: в резултат на процесите, които се извършват в мантията на посочения район, в близко време Японският архипелаг ще се окаже на дъното на океана. Потъването ще бъде съпроводено от вулканични взривове с унищожителна сила. Дори се поместваше схема на очакваните разрушения. Такива гигантски изменения не могат да не окажат огромно влияние върху Далечния Изток и върху целия западен сектор на Тихия океан. В ООН тази ситуация се отчита като изключително сериозна и вече няколко дни негласно се изучава какви щети ще бъдат причинени в резултат на катаклизма в Източна Азия. По сведения, получено в секретариата на ООН, в близките две седмици ще се състои извънредно заседание на Съвета за сигурност.

Тази сензационна статия беше предадена в Япония по всички радио– и телевизионни станции в осем часа сутринта, когато хората се готвеха за работа. Тридесет минути след това съобщиха, че в един часа на обяд ще се състои специално заседание на парламента, на което ще говори премиерът.

Управленията на фондовите борси в Токио и Осака започнаха своите заседания веднага след съобщението от САЩ, а след съобщението на японското радио взеха решение за незабавно прекратяване на всякакви операции. В единадесет часа сутринта се състоя извънредно заседание на парламента при пълен състав на депутатите. Десет минути след започването беше обявена почивка до един часа на обяд. Вестниците се приготвиха за извънредно издание, а в залата на заседанието радио и телевизионните компании инсталираха телевизионни камери и микрофони. Присъствуваха чуждестранни журналисти и фотокореспонденти. Цяла Япония замря до радиоприемниците и телевизорите. Хората мълчаливо очакваха потвърждение на своите тревожни предчувствия, които след Голямото Токийско земетресение растяха от ден на ден, раздухвани от страшни слухове. И днес още от сутринта в Токио се усещаха значителни трусове. Казваха, че епицентърът на земетресението е разположен някъде на запад, но сега хората се вълнуваха от друго. В един часа без четвърт всички депутати бяха вече на местата си. Точно в един часа

Председателят на двете палати обяви заседанието за открито и на трибуната се изправи премиерът. Той постави пред себе си текста на речта, изкашля се и с леко треперещ глас започна:

— Господа депутати! От името на правителството съм длъжен да съобщя, че Япония е изправена пред невиджана опасност, пред стихийна катастрофа, която застрашава самото съществуване на нашата страна...

Точно в този момент Онодера влезе в центъра на щаба. В стаята до транзистора седяха само Наката и Юкинага. Другите бяха отишли в залата за заседания, където имаше цветен телевизор.

Юкинага, като видя Онодера, приветливо му стисна ръката:

— Днес ли заминаваш?

— Да, от летището Нарита в петнадесет и тридесет, през Москва — Онодера се усмихна, но видът му беше унил.

— Поздравявам те. След тази реч нито билет, нито валута ще можеш да си намериш. Чуждестранните авиокомпании вече продават билети само за долари. Днес съобщиха, че в чужбина е спрян обменът на йената...

— Да, едва успяхме.

— Юнак! — удари го Наката по рамото. — А къде решихте да се установите?

— Временно в Швейцария. Годеницата ми е превела цялото си състояние в швейцарски банки.

— Швейцария — въздъхна Наката. — Ти ще си намериш работа там. Планинска страна, която изключително много се интересува от морското дъно. Там строят дълбоководни батискафи... И аквалангисти има...

— Започват — каза Онодера, като кимна към транзисторния приемник.

— ... Както вече знаете от емисията на чуждестранното радио... — дочуваше се гласът на премиера от приемника — ... в най-близко време в земната кора в района на Японските острови ще се извършат едромащабни промени, в резултат на които, както са установили японските учени и правителственият изследователски център, територията на Япония ще бъде подложена на унищожително разрушение...

— Навярно това е първият случай в историята, когато речта на японския премиер в синхронен превод се предава чрез спътник от всички телевизионни и радиостанции в света — усмихна се Наката. — И така, нашата работа свърши... Впрочем най-трудното е пред нас. Ще започне такава объркване... И целият свят ще бъде въввлечен в него...

— ... Съвсем неотдавна бяха установени пълната картина на предстоящите изменения и срокът, за който ще се извършат. До катастрофата остава около една година. В резултат на земетресения, изригвания и други явления страната не само ще се разруши, но и почти изцяло ще потъне на дъното на океана...

— Ето още един безпрецедентен случай — темата на речта на премиера е физическата география — каза Юкинага. — В този смисъл Япония е твърде специфична страна...

— ... Сблъсквайки се с факта, който ни изправя пред бедствие без прецедент в историята на човечеството, аз, като глава на изпълнителната власт, се обърнах към всички партии с молба за сътрудничество в името на спасението на нацията. Лидерите на всички партии се отнесоха с пълно разбиране и ние имахме възможност да създадем надпартийна комисия. От друга страна, Япония се обърна към ООН и правителствата на всички страни в света с молба за помощ при спасяването на живота на всеки гражданин и част от имуществото ни или с други думи, за помощ при евакуацията, която трябва да завърши до момента, когато страната ни ще бъде напълно разрушена и погребана на дъното на океана. До японското правителство от всички краища на света постъпват заявления, в които се изразява готовност да се окаже максимална помощ на японския народ в името на единството на човечеството...

— След тази реч премиерът ще напусне парламента и ще се обърне непосредствено към народа по радиото и телевизията — каза Наката.

— ... В момента правителството взема всякакви мерки и прилага максимум усилия за спасяване живота и жизнеспособността на всеки гражданин и за тяхната евакуация в чужбина. Господа депутати, обръщам се към вас с молба, която идва от дълбочината на моето сърце! Като лице, облечено във висша изпълнителна власт, и като човек ви призовавам към единство, към правилно осъзнаване на положението, към пълна готовност да отдадем всички сили за

спасяване на стомилионното население на нашето любимо отечество от това неவிждано в историята бедствие...

— Ти да не закъснееш? — попита Юкинага.

— Не, уговорихме се да се срещнем около един часа на магистралата, която води към летището Нарита.

— Защо си такъв унил? Ще прекараш медения си месец в Швейцария! Гледай по-весело!

— Да, така е — усмихна се Онодера. — А вие, Наката-сан, Юкинага сан, какво мислите да правите?

— Какво ли?... — Юкинага се обърна към Наката. — Ще преминем в щаба по осъществяване на спасителните операции... Ще продължим наблюденията до края на евакуацията. Разправят, че Наката-сан ще бъде изпратен в щаба по евакуацията...

— Странно... — Онодера измъчено се усмихна. — Доскоро имах само едно желание: по-бързо да кажа „довиждане“ и да изчезна, а от вчера нещо не ми се иска да заминавам...

— Да не си посмял да се колебаеш! — силно натърти Юкинага. — Това не ти е в характера. Ти каза, че сам ще си вземеш полагащата ти се награда. За Япония е по-добре, ако още един от нас съумее да се евакуира със собствени сили. По този начин в света ще остане един японец повече. А ти, ако искаш да направиш нещо за Япония, можеш да го направиш и в Европа...

— Но вие оставате?

— Ще се постареем да се оправим! — усмихна се Юкинага. — Не сме деца. Отдавна вече свикнахме да се измъкваме от всякаво положение. Разбира се, ние сме по-стари от тебе и по-тежко понасяме промените, но не се готвим да загинем трагично заедно с Япония... А когато се наложи да бягаме, ще бягаме!

Телефонът иззвъня. Наката взе слушалката.

— Като че ли започва изригване на Фуджи... — каза той, като свърши разговора.

— Фуджи... — промърмори Онодера, като усети лошо предчувствие.

— Още вчера е започнала евакуацията на населението от районите...

— Е, какво... — Онодера стана от стола. — Бъдете здрави! Ще се срещнем някъде — земното кълбо не е чак толкова голямо. Пишете

ми в Швейцария. Погрижете се за Юуки. Неговото семейство вече се евакуира в Тайван. Изведнъж на масата с дрънчене подскочиха чашките и мастилницата. На пода се търкулна молив.

— Започва... — сърдито промърмори Наката, като гледаше през прозореца. — Да, започва...

Юкинага стана от стола и също погледна през прозореца.

Силуетът на Фуджи, обикновено очертаващ се добре в обърнатия на запад прозорец, сега беше изчезнал, на неговото място се поклащаше облак с форма на гъба, от която бълваха кълба дим към бледосиньото мартенско небе.

Чак сега издрънчаха прозорците от първата въздушна вълна.

— Изригването, изглежда, е силно... Да се качим на покрива?... — предложи Наката.

Телефонът отново извънтя. Но този път Юкинага вдигна слушалката. За миг лицето му пребледня и стана изплашено. Той подаде слушалката на Онодера.

— За тебе е... Жена...

Онодера се хвърли към телефона.

— Ало, ало... — извика в слушалката той. Но отговор не се чуваше, само шум, бучене, някакви викове.

— Ало, ало... — изведнъж през тях се долови гласът на Рейко.

— Къде си? — извика той, като прикри с длан ухото си.

— Сега... до изхода от шосето Манадзуру...

— Шосето Манадзуру? — гласът на Онодера пресипна. — Как си попаднала там? — Нали трябваше в три часа и тридесет минути да излетим от Нарита...

— Вчера... в... Идзу... — гласът на Рейко почти не се чуваше от силната гълчава и грохота. — Влакът... на... рано сутринта... с кола тръгна... задръстване...

— Ало, ало — без да мисли, викаше Онодера. — Ало, лошо се чува...

— Пристигнах... а тук изригване... камъни... пътят...

Гласът на Рейко едва звучеше на фона на грохота и бумтежа, чуваха се женски вопли, детски плач, звън на чупещи се стъкла...

— Непрекъснато се сипе пепел... страшно гореща... наоколо всичко вече побеля... И нажежени камъни... — изведнъж започна да се чува добре. — Онодера-сан, билетите за самолет са у вас, нали? Аз

в никакъв случай няма да успея за днес. Но вие непременно заминете... Каквото и да стане, ще дойда при вас...

— Глупости! — не се сдържа Онодера. — Не говори глупости!

Продължителният грохот и вопли заглушиха гласа на Рейко и той успя да чуе само една дума...

— В Женева...

В слушалката се чу трясък и връзката се прекъсна.

Като постави слушалката, Онодера застина пребледнял. От широко разтворените му, безсмислено гледащи очи потекоха сълзи.

— Какво се е случило? — попита Наката.

— Ти накъде? — извика Юкинага.

Онодера хукна към вратата. Той сам не знаеше накъде да бяга. Желанието му да бъде по-близо до Рейко, която сега се намираше на осемдесет километра от столицата, на крайбрежието Манадзуру под град от нажежени камъни и пепел, го лишаваше от разум.

— Онодера-кун! — Юкинага изскочи след него в коридор. — Куфара! Какво да правим с него?

Но фигурата на Онодера беше вече изчезнала зад завоя на стълбата.

— Моля, всички граждани за запазят хладнокръвие... — звучеше гласът на премиера в обръщението към народа, след речта му в парламента.

— ... Моля, да спазвате дисциплина и ред, моля да оказвате всякакво съдействие на властите, за да се избягнат жертвите в резултат на паниката. Правителството и парламентът ще положат всякакви усилия за спасяването живота на всички граждани.

Няколко минути след изригването, взривната вълна, преминала разстоянието от осемдесет километра, достигна до столицата. Стаята се разлюля. Юкинага, който все още не се отделяше от вратата, неволно погледна през прозореца. На запад небето беше вече покрито със сив дим.

Взривът на планината Фуджи, който стана на двадесети март в тринадесет часа и единадесет минути, в момента, когато речта на премиера беше достигнала кулминационната си точка, помете кратера Хоей на югоизточния склон на височина две хиляди и седемстотин метра над морското равнище и измени почти до неузнаваемост склона,

обърнат към Готенба, където се бяха образували повече от двадесет големи и малки кратери, едновременно изхвърлящи пепел, вулканични бомби и газ. Вулканът Фуджи, който дремеше повече от двеста и петдесет години след изригването си в 1707 година, се беше събудил.

Почти по същото време започнаха изригванията от върха Ечидзен, върху югоизточния склон на Фуджи, в планината Ашитака и Ками-яма в Хаконе. Дебел слой пепел покри съседните райони. В района Готенба се прекъсна връзката по магистралата Тона, бяха прекъснати и железопътните линии Токайдо и Ново Токайдо, между градовете Нумадзу и Фуджи.

В района Машима бяха извадени релсите. Шосето, което водеше от Фуджи в Одавара, беше засипано с вулканични бомби.

Изригването продължи два часа, след което настъпи кратка пауза и в петнадесет и четиридесет върхът на Фуджи отново бе разтърсен от силен взрив, при който той рухна. В резултат на това в североизточната част на провинция Яманаши се образува нов кратер. Гигантският поток лава, който изригна от него, се устреми надолу по склона и както преди деветстотин години, при изригването си през 1083 година, превърна в море от огън долината Аокихара. Лавата завърши своя път в езерата Ниноно-ко и Мотосу-ко, като погълна всички околни села и хотел-ресторанти.

Но тези две изригвания представляваха своеобразен пролог към нов взрив с гигантска сила, който превъзхождаше многократно този през 864 година. Второто изригване продължи шест часа, след което Фуджи почиваше четири часа. Както често се случваше при вулканичните взривове, през тези десет часа над Хаконе, Одавара и западната част на префектурата Канагава се изсипа порой, примесен с вулканична пепел. През нощта на четиринадесети март в един часа и двадесет и шест минути се усетиха силни земетресения в Нидзава, Кофу, Нумадзу и Шидзуока, а само след три минути гигантски взрив вдигна на триста метра във въздуха това, което беше останало от върха на Фуджи. Пропукването, станало по склона от северозапад към югоизток, раздели Фуджи на две части и напълно видоизмени нейния облик.

Това изригване бе резултат на дремещия в продължение на двадесет хиляди години дълбоко в недрата на днешната планина Фуджи древен вулкан. Енергията на взрива бе 7×10^{24} ерга, а

общият обем на изхвърления материал, заедно с двете предишни изригвания — шест-седем кубически километра. От вулканична пепел, бомби, лава и от ударната вълна загинаха повече от двадесет хиляди души в префектурите Яманаши, Шидзуока и Канагава. След взрива стана слягане на почвата. Вулканът Фуджи се понижи със седемстотин метра, а заобикалящият го район пропадна с повече от един метър. Планината стана неузнаваема. Прекрасният корпус, възпят от епохата Маньо, считан като символ на Япония от много години, се превърна в две безобразни планини. Уродливото разцепване се простираше от северозапад към югоизток, а откъм префектурите Канагава и Яманаши се виждаше гигантски кратер с неравни краища, чието напречно сечение достигаше няколко километра. Беше се изсипала пепел в огромно количество. В района Одавара слой достигна два метра, а в Кофу — един. По улиците на Токио също лежеше десет, а някъде и двадесет сантиметров слой пепел. Тя покриваше и пистите за излитане на летището „Нарита“, което се намираще на сто и четиридесет километра от мястото на изригването.

След това стана още едно чудовищно явление — преместиха се бреговете при устието на река Фуджи.

Но този гигантски взрив на Фуджи беше само началото на предстоящите катаклизми. След три дни силен взрив разтреса Асама. Неговата енергия представляваше 4×10^{24} ерга, потокът лава се придвижи на изток и мигновено заля шосето Ониошидаши. След него се отвориха кратерите, които бяха разположени на юг от планините Ишитака-яма и Ханаре-яма. Лавата и пепелта запълниха целия район между градовете Коморо и Каруйдзава. Шосето и тунелът на прохода Ушихи бяха засипани с пепел и залети от лава. Изригването, което беше започнало под самия хотел, разположен до горещия минерален извор Асама, откри канонада по склона на върха Ебоши. Връзката през прохода Тори се прекъсна. Бяха откъснати един от друг градовете Цумака и Уеда на Шинсю. Асама бушува в продължение на седмица. Активизира се и вулканът Хотака-яма в северната част на префектура Гума. Лавата се устреми в езерото Домото-ко и прекъсна горното течение на реката Тоне-гава. Поради земетресението и разпукването на земната кора се разруши бентът Фудживара и бе открит пътя на потоците гореща вода, която бликна в района на изворите Минаками. Врящата вода достигна до град Нумата и прекъсна връзката по

железопътната линия Джогоши. Едновременно с това се активизира и групата вулкани в района Канто.

Пламтеше целият вулканичен пояс Фуджи, който се намираше под Кантоската верига, която разделяше остров Хонсю на източна и западна част. Всички островни магистрали, които свързваха Канто с Централна и Западна Япония, бяха разрушени. Започнаха да пропадат и крайните части на полуостровите Бофус, Миура и Идзу. На ден потъваха с по десет сантиметра, като едновременно с това бавно се преместваха на югоизток.

На двадесет и втори март в Комитета за спасяване от природното бедствие постъпи информация за забележимо преместване на Източна и Западна Япония по очакваната линия на голямото пропукване и преместване на земните пластове.

В продължение на една година Японският архипелаг ще се скрие под водата...

Съобщението на японското правителство потресе целия свят, но обикновените японци реагираха на него неочаквано спокойно. Впрочем по-правилно бе тяхното състояние да се нарече духовна опустошеност. Нямаше случай, при който човек с вопли и стенания да изскочи на улицата. Хората слушаха обръщението на премиера към народа и лицата им постепенно изстиваха, като се превръщаха в нищо не изразяващи маски. Вероятно те просто не знаеха какво би трябвало да направят сега. Всичко беше толкова неочаквано и така невероятно.

Само минута след речта на премиера в Япония зазвъняха буквално всички телефони.

Гледа ли телевизията?... Слуша ли предаването?...

Япония потъва... Как така?... Ти какво мислиш за това?... В този случай какво трябва да се направи?... Кажи ми какво трябва да предприема... Ти как си сега?... Ало, ало... Аз съм... Слуша ли новините?... Да, веднага се връщам в къщи. Аз също веднага се връщам, а ти вземи децата от училище...

Колкото и да е странно, никъде не възникна бурно обсъждане или спор. Хората се стараеха да не се поглеждат, грабваха телефонната слушалка или мълчаливо барабаняха с пръсти по масата, с поглед, устремен в пространството.

Като шляпаха в шумолящата пепел, хората със застинали сиви лица бързаха по улиците, които водеха към автобусните и трамвайните спирки. Ще ги докара ли до къщи трамваят, влакът, автобусът, таксито?...

Или докъде е възможно въобще да се стигне?

След изригването на Фуджи земният транспорт беше парализиран от слоя пепел. Снегорини разчистваха улиците. Леките автомобили все още някак вървяха след тях, но техният брой намаляваше — започна да се говори за недостиг на бензин, чийто разход беше взет под държавен контрол и беше строго нормиран.

Извънредното положение, което беше въведено в столицата след Голямото Токийско земетресение и продължи три месеца, беше отменено само преди два месеца, а сега го въведоха отново. При това не само в Токио, а в цялата страна.

— Може би ще се наложи да се внесат известни корекции в разпределението на корабите — докладва началникът на управлението по морски транспорт пред Комисията по евакуация. — След изригването на Фуджи някои от чуждестранните корабовладелци заговориха за отмяна на рейсовете на вече ангажирани от нас кораби под предлог, че във връзка с увеличаващата се опасност профсъюзите ще искат увеличаване на работната заплата. Но всичко това е с цел да се увеличат цените...

— Правителството води преговори с американския президент да ни отдели освен Седмия и Първия морски флот — каза председателят на Комисията. — Събитията се развиха неочаквано бързо и запасите ни от злато, платина и валута са едва три четвърти от набелязаната сума. А и тези корабовладелци... Ще се окажем може би пред огромен дефицит...

— Нищо не може да се направи... — каза друг член на Комисията. — Корабите трябва да се получат на всяка цена. Общият тонаж на търговските кораби на Япония представляват двадесет и шест милиона тона. Това е нищожно малко, за да се превозят сто и десет милиона души. При това голяма част от търговския флот са танкери.

— А как е със самолетите? — прояви интерес председателят на комисията. — Не се ли готвят авиокомпаниите да увеличат цените?

— За сега не, но предполагам, че в най-трудните моменти няма да можем да разчитаме на самолетите — започна отговорникът за превозването със самолети. — Летищата, както знаете, са слабото място на Япония. Само Нарита, Итами, Итадзуке и Читоши са в състояние да приемат огромни трансконтинентални авиолайнери. Но ако започнат земетресения или наводнения, дали ще може да се използват и тези летища...

— А на какъв брой самолети разчитаме?

— Не знаем още точната цифра, тъй като не са завършени всички преговори с авиокомпаниите... Но аз мисля, че може да се говори за тридесет процента от всички съществуващи в света самолети. Разбира

се, светът няма да остане без самолетен транспорт заради нас. Става дума за самолети от гражданската авиация, предназначени за далечни и средни полети, които ще ни бъдат дадени за една седмица, когато настъпи най-критичният момент. Не бива да се забравя и за пропускателната способност на летищата. За Нарита максимум хиляда излитания и кацания в денонощие, а за Итами — шестстотин. Американците обещават да ни отпуснат стратегически транспортни самолети от ВВС, по-точно някои от гигантите С 5-А. Но за такива машини нашите летища не са пригодени... Така че помолихме да ни отделят повече от средните машини...

— Военноморските сили на Индонезия и правителството на Китай също предложиха своята помощ... Но не можем да възлагаме на тях големи надежди — каза началникът на управлението по морски транспорт. — Съветският съюз още не ни е дал отговор, но според получената информация големият транспортен флот на СССР сега се насочва през Северния Ледовит океан към Тихия... Така че се надяваме скоро да получим отговор.

— Съветският съюз, Северна Корея, Китай... — каза един от членовете на комисията. — Нашите най-близки съседи, а не можем да се евакуираме там, както би ни се искало...

— Много отдавна трябваше да се погрижим за дружбата и културния обмен с тези страни! — силно възмутен удари с юмрук по масата един от членовете на Комисията, представител от опозиционната партия. — Япония още от епохата Мейджи правеше всичко възможно, за да ги превърне в свои врагове. Ту икономическа, ту военна агресия, ту бяхме на страната на привържениците на студената война, като предоставяхме своята територия за военни бази... В общи линии провеждахме типично империалистическа политика. Сами сме си виновни, сами подготвихме съдбата на Япония на азиатско сираче. Дори и в следвоенните години не се замисляхме да възпитаваме младежта в дух на дружба и търпимост към народите на Азия. Така и не преодоляхме своето чувство на превъзходство и високомерие спрямо тях. В интернационалното възприятие на японеца, страните на Азия напълно отсъствуват. Какво представляват съвременните японци? Предварително програмирани за интензивна икономическа дейност животни с огромна кесия, които с презрение

гледат на бедните и „непрограмирани“ азиатци. Какво би могло да се очаква от тях, ако им бъде позволено да се преселят в техните страни?

— Моля ви, сега е късно да говорим за това, но наистина Япония винаги се е стремяла да попадне в редицата на „европейските държави“ — съгласи се председателят. — Трябва да си признаем, че в известна степен сме преуспели. А и нашата самоизолация от Азия с нищо не ни е навредила. И освен това, винаги е имало възможност, ако нещо стане, да се скрием на нашите четири острова, да търгуваме и да поддържаме делови отношения с другите страни на земното кълбо, които са отдалечени от нас на няколко десетки хиляди километри. Но в случая тези острови, на които ние бихме могли да се скрием, изчезват...

— Да, в комисиите по евакуиране ще им се пръснат главите — заговори представителят на печата. — Проведе се допитване до населението кой къде би предпочел да се евакуира. Мнозинството посочи Америка, Европа и Австралия. А от Югоизточна Азия предпочитат Хонгконг, Бангкок и Сингапур. Изглежда, тези хора са били там като туристи...

— Не трябва ли да се предприемат контрамерки срещу крайнодесните елементи, които разпространяват клевети срещу Китай и СССР? Преди те говореха, че тези страни се готвят да ни нападнат, а сега внушават на хората, че ако се заселят там, ще бъдат поставени в положението на роби — каза представителят на опозиционната партия. — На такива елементи не трябва да им се предоставя свобода да се развихрят в този отговорен момент! Разбира се, цялата вина пада върху управляващата партия. Въпреки че през последните години няколко пъти се сменя съставът на Кабинета, правителството винаги с прекомерно усърдие поддържаше антикомунистическата политика на САЩ и мълчаливо одобряваше психологията и действието на подобни типове.

— Този въпрос вече е обсъждан на високо равнище — каза председателят. — Безусловно необходимо е да се вземат мерки по отношение на крайнодесните елементи, но не бива да се нарушава и конституцията...

— В същност нито една страна не допуска такова раздухване на клевети спрямо другите държави, както Япония. Тя е съвършено лишена от усещането, че е член на международна общност — забеляза

представител на дипломатическите среди, който беше член на Комисията от управляващата партия. — Няма ли избирането на мястото за евакуация да доведе до безредици? Невъзможно е при създадената ситуация да се избегне принудителното разпределение.

— Нищо друго не ни остава, освен да втълпим на нашите сънародници, че това не е екскурзия, а евакуация за спасяване на живота — намръщи се председателят. — Но по същество! Моля да продължим с доклада.

— Въздушният транспорт при най-идеални условия за десет месеца ще може да извози десет милиона души на разстояние пет хиляди километра или двадесет милиона на две хиляди и петстотин километра — продължи да докладва отговорникът за въздушния превоз. — Но повтарям, само при идеален вариант. До този момент не е известно дали нашите летища ще са в състояние да работят.

— Положението на летището в Осака ви е известно, но и Нарита си има своето слабо място — отбеляза началникът на управлението за гражданска авиация. — Това е горивото. Нефтопроводът от пристанището Кашима е пострадал силно от земетресението и само три четвърти от него е възстановен. А ако силните земетресения продължават, ще се наложи да се извозва гориво по въздуха. Трябва да се има предвид, че и вътрешните водни пътища излизат от строя. Най-слабото място на отдалечените от морските пристанища летища е, че горивото не може да бъде доставено непосредствено от танкерите.

— Не е по-добро положението и с морските пристанища — каза началникът на управлението за морски транспорт, — вече тридесет процента от оборудването на пристанищата по Тихоокеанското крайбрежие са излезли от строя, а по крайбрежието на Японско море е парализирана една десета от пристанищата. Ако процесът на пропадане на Тихоокеанското крайбрежие и издигането му откъм Японско море продължава със същите темпове, в продължение на четири месеца оборудването по всички пристанища в страната ще стане негодно за използване. Тогава трябва да се разчита само на товарене в открито море. А колко народ ще може да се извози с лодки до корабите?...

— Необходими са десанти кораби — каза председателят. — Нищо друго не ни остава, освен да се обърнем към Морските сили за самоотбрана и към командването на военноморските сили за

самоотбрана и към командването на военноморските сили на САЩ. Сред десантните има и огромни съдове, с водоизместимост две хиляди и петстотин тона...

„Това е безумие за десет месеца — сто и десет милиона“ — помисли си председателят.

Японският архипелаг трепереше като в треска. От Кюшю на юг до Хокайдо на север, ставаха непрекъснато земетресения със сила от два до четири бала. В двата края на Япония едновременно се активизираха вулканите Асо и Токачи. Вече повече от месец не действуваше железопътният тунел през пролива Цугару.

Седембалното земетресение, което стана на север от Кюшю и на запад от Хоншю предизвика промени в седемкилометров участък, който се премести в хоризонтална посока с два метра, а вертикално — със седемдесет сантиметра. В резултат се разрушиха автомобилните и железопътните тунели между Шимоносеки и Моджи, като по чудо оцеля само мостът, който се измести с метър и половина.

Подхванаха изригвания на Киришима и Сакураджима на остров Кюшю. Тихоокеанското крайбрежие на острова, което беше вече пропаднало с три метра надолу, започна да пропада с още по-голяма скорост.

В централна Япония изригнаха Якедаке и Татеяма.

Хората бяха като вкаменени. Те с нищо не показваха своето вълнение, само очакваха разпореждането на правителството. В областта Кансай, която беше почти напълно откъсната от Токио, не се получаваха дори столичните вестници. Връзката между тези райони се осъществяваше само радиото и телевизията. Беше публикуван общ план за евакуация, но все още нямаше никакви конкретни указания.

Евакуирането трябваше да започне на втори април.

Съгласно съобщението във всеки район на управленията на префектурите, градските и селските кметства трябваше да се обявят времето и сборния пункт за заминаване. Но дните се нижеха, а обявление все още нямаше. Веднага след съобщението на правителството беше спряна продажбата на билети за международните полети. Постепенно започна евакуация на болните и необходимия медицински персонал. Но те бяха извозвани само в случай на готови евакуационни пунктове. Хората, които живееха близо до летищата, с

все по-напрегнати погледи се взираха в забързаните кацащи и отлитащи самолети.

„... Ако временно е спряно извозването на гражданите, тогава защо всеки ден излитат препълнени самолети?... Кои са те? Може би роднини на важни правителствени лица, богаташи с връзки?... Излиза, че на тях им е разрешено да заминават. А какво ще стане с нас?... Нима ще ни държат до последния момент?... Или още по-лошо — ще ни оставят на произвола на съдбата?...”

Никой не говореше за това... Но в очите на хората, които гледаха излитащите самолети, проблясваха тревога и недоверие. Те все още не бяха загубили вяра в обществото и правителството. То някак си ще се справи... Тази надежда се крепеше върху дълбоко залегналото в съзнанието чувство за национално единство — нали всички те, и политическите деятели, и чиновниците, са японци...

Тревожната атмосфера се сгъстяваше не с дни, а с часове. Хората се движеха почти автоматично, с устремен в пространството взор. Ако погледите им се срещаха, ужасът, който четяха в очите на другите, само умножаваше страхът им и всеки се чувствуваше като подгонен звяр.

А земята продължаваше да трепери. От небето непрекъснато се сипеше белезникава пепел...

Комуникациите постепенно излизаха от строя. В градовете, които бяха откъснати от селскостопанските райони, вече се усещаше недостиг на храна. В Токио след земетресението все още беше в сила законът за контрол на цените и разпределение на хранителните продукти. Сега, в условията на извънредното положение, всички средства за свръзка, транспорт, разпределение на храните, на предметите от първа необходимост, както и техните цени преминаха под пълния контрол на правителството. Но веднага след като беше издаден законът, изчезнаха някои стоки. Наистина само след около десет дни благодарение на намесата на правителството положението се измени. Излизането на транспортната мрежа от строя из цялата страна наруши стокооборота и превърна недостига на храна в столицата в много сериозен проблем.

— Получен е отговор от Китай — съобщи Куниеда. — Съгласни са да приемат два милиона души, засега до август... А после ще могат да вземат до седем милиона. Нашите молят този брой да се увеличи... Водят се преговори...

— Къде повече! — поклати глава Наката. — Колкото и да е огромна територията, при толкова слаба промишленост на единица население... А трябва да се мисли и за храната.

— Да, Китай иска да приеме селяни и висококвалифицирани технически специалисти...

— Къде? В провинция Гуандун?

— Не, в провинция Цзянсу. На остров Чунминдао до устието на река Янцзъ се водят подготвителни работи за евакуационни пунктове.

— Остров Чунминдао? — Наката замислено се загледа в пространството.

— Да, какво има?

— Според мен е срещу Усуна.

— Да, и какво от това?

— Не, не нищо — каза Наката. — А как е със Съветския съюз?

— Както предполагаме. Приемат в Приморския край. Изясни се, че южната част на Сахалин и Курилските острови също ще пострадат. И там се извършва евакуация с пълна пара... Така че не можем да се надяваме да получим голям брой кораби оттам.

При ООН беше създаден Комитет за спасяване на Япония, който най-после започна своята работа.

Наистина, под егидата на секретариата на Генералния секретар на ООН за оказване помощ на бежанците вече нещо беше направено. Беше организиран Комитет при Генералната Асамблея, в който заедно с великите сили влизаха седемнадесет страни, които представляваха различните райони на земното кълбо. За Председател беше избран представителят на Танзания, господин Нбайон, член на икономическата комисия към ООН за Африка и бивш член на

икономическия и социалния съвет на ООН. Негови заместници бяха представителите на СССР и САЩ. За секретар беше избран представителят на Малта. Като членове на Комитета наред с представителите на европейските страни имаше и такива от азиатските страни — Индонезия, Йордания и Бангладеш. За това се беше погрижил Генералният секретар на ООН доктор Бин. Той считаше, че развиващите се страни, в паметта на които все още бяха свежи спомените за собствените страдания, ще съумеят да окажат на Япония морална поддръжка, което ще бъде не по-малко ценно, отколкото материалната помощ на големите държави.

Основна задача на Комитета беше провеждането на преговори с правителствата на различните страни за приемане на японските бежанци, с други думи — на тези преговори, които до този момент Япония водеше самостоятелно. Като консултант беше привлечен и вицеадмиралът от военноморските сили на САЩ, Браунбергер, специалист по морския и въздушния транспорт. В състава на Комитета наистина без право на глас, влизаше и Япония, която се представяше от специалния съветник по международните и икономическите работи господин Хачирота Нодзаки и докторът на математическите науки господин Сакихира Коконоги, бивш аташе на ООН по въпросите на науката. На този пост той се занимаваше с проблемите на атомната енергия и суровинните ресурси.

Почти веднага Комитетът се сблъска с изключително сложния и деликатен въпрос за разпределянето на бежанците по страни. На първото открито заседание представителят на Канада господин Понсон предложи като работна хипотеза да се използва принципът за „пропорционално разселване“. Или с други думи, той предлагаше да разпределят японските бежанци пропорционално на числеността на населението на всяка страна. Сто и десет милионното население на Япония представляваше две цяло и осем десети процента от населението на целия свят, което е четири милиарда. Следователно всяка страна трябва да приеме такъв брой бежанци, който да представлява две цяло и осем десети процента от населението ѝ. При това в зависимост от конкретното положение може да се допусне един процент отклонение.

Това предложение беше характерно за господин Понсон, който в Канада, а след това и в ООН се занимаваше със статистическо

изчисляване на продоволствията. То срещна решителен отпор от страна на малките и развиващите се страни.

— Сред представителите на малките по площ страни преобладаваше мнението, че разпределението трябва да се извърши не механично, а с изследване на конкретните условия: климат, начин на живот, вътрешно положение и икономическа мощ на страната.

Една от причините, повод за възражението на развиващите се страни, беше, че предложението се внася именно от Канада, която всяка година приема по сто и няколко хиляди емигранти. При доста малка гъстота на населението, тя разполага с огромна територия на Американския континент. Нейната площ е почти десет милиона квадратни километра. Наистина около три четвърти от територията ѝ се смята за необитаема поради суровия климат. При пропорционалното разпределение Канада трябваше да приеме само седемстотин хиляди бежанци и съществуваше мнение, че това е твърде малко, като се има предвид площта на обитаемата територия и величината на националния доход на глава от населението. При непосредствените преговори с японското правителство Канада беше вече изявила готовност да приеме един милион и половина бежанци. По този начин на основата на своето предложение Канада два пъти превишаваше полагащата ѝ се норма, с което подчертаваше своето „морално превъзходство“ пред другите страни.

— Това би бил идеален вариант — каза председателят Нбайон, — но в такъв случай ние просто няма да сме в състояние да се вместим в рамките на срока. По-късно вицеадмирал Браунбергер ще сподели с нас своето мнение по този въпрос. Аз бих искал да ви запозная с някои цифри. В резултат на двустранните преговори Япония е получила съгласие от осемнадесет страни да приютят двадесет милиона японски бежанци. Днес в света живеят повече от милион японци. В този брой влизат както лицата, които са заминали по-рано, така и тези, които са успели да се евакуират преди определената дата. На териториите, които Япония управлява по мандат на ООН, се предвижда да се преселят пет-шест милиона души. Ако се прибавят и тези милион и половина японци, преселването, на които е предвидено върху земи, получени от Япония като нейна собственост или наети по легален път в чужбина, се оказва, че е намерено място само за тридесет милиона души. Как и къде ще бъдат разпределени останалите, все още не е

решено. Разбира се, след бързата им евакуация те ще могат да се преселят за постоянно местожителство в други части на света. Проблемът в случая е именно получаването на разрешение за тяхното постоянно местожителство. За тези тридесет милиона е намерено само място за евакуация. И нищо повече. Нито една държава все още не е дала отговор на въпроса за постоянно жителство. Нашият комитет по най-бърз начин или по-точно за пет-шест месеца трябва да проведе преговори с всички страни по света, за да се осигури евакуацията на останалите осемдесет милиона души. А след това ще се заемем с въпроса за постоянното местожителство на всичките сто и десет милиона.

— Вие представяте ли си пред какъв проблем ще бъде изправена страната, която временно ще приеме бежанците, ако евакуацията се затрудни — като смръщи вежди, заговори представителят на Йордания, господин Тсукан. — Неприязън от местното население, нищета в лагерите за бежанци, възможност за епидемии, вълнения, престъпления, стълкновения с административните власти...

Представителят на Бангладеш може би искаше да вземе думата, но го изпревари вицеадмирал Браунбергер.

— Аз искам предварително да кажа нещо за това — започна той. — След края на Втората световна война като лейтенант бях изпратен да репатрирам японци от Китай. Трябва да отбележа, че японците в подобни ситуации се държат много смирено и са напълно управляеми.

— Да, ако не са въоръжени, не създават грижи — съгласи се представителят на СССР Деникин. — Те се справят сами с всички възникнали помежду им недоразумения...

— Но като се съди от опита на последната световна война, на целия свят е известно, че японците невинаги са мирно настроени — намеси се господин Ардзьо, представител на Индонезия. — Това е много сплотен и енергичен народ... Решено ли е какво ще стане след евакуацията с Японските сили за самоотбрана? Надявам се, че въоръжени отряди от самоотбраната няма да съпровождат преселниците до мястото на евакуацията.

— След определен етап от евакуацията те ще преминат под командването на щаба за спасителни операции към ООН. Има мнение, че сега Съветът за сигурност може да използва японските отряди за самоотбрана за поддържане на реда, но при задължително

условие: на поста командувач трябва да бъде назначен военен, посочен от ООН — съобщил Генералният комисар на ООН, господин Спупулос.

— Каквото било, било, сега не е време да се страхуваме от Япония, а да я спасяваме! — страстно и убедено каза председателят Нбайон. — Смятам, че трябва да спрем вниманието си върху предложението на господин Понсон. То може да се приеме като начална точка в нашата работа. Сега не засягам чисто аритметичната страна на това предложение. Господа, в случая се говори не за бедствие, предизвикано от стълкновение на противоречиви интереси. Това не е явление, за което с чиста съвест можеш да кажеш: „Каквото си посял, това ще пожънеш“. Това е огромно природно бедствие, което трябва по един или друг начин да трогне цялото човечество. Става дума за грамадна територия от триста и седемдесет хиляди квадратни километра, на която японците, един от най-способните и трудолюбиви народи в света, в продължение на многовековната си история със собствен труд са създали и трупали несметни богатства, възлизащи на трилиони долари. И тази територия с нейните несметни богатства ще бъде напълно разрушена и ще изчезне. Организацията на обединените нации неведнъж се е озовавала пред лицето на страшни стихийни бедствия, когато се е изисквала международна помощ за пострадалите. Земетресението в Гърция, тайфунът в Бенгалия, нашествието на прелетни скакалци в Сирия, а напоследък и силните земетресения в Перу и Никарагуа... Но сега става дума за невиджано, небивало в историческия опит на човечеството бедствие с невероятни мащаби, ако не се смята, разбира се, легендарната Атлантида. И за щастие на човечеството това бедствие се извършва, както са определили специалистите, в ограничен участък от Далечния Изток. В същото време такова природно явление става и своеобразно изпитание за цялото човечество. Действена помощ на пострадалите може да се окаже само ако всички народи по света обединят своите усилия. Естествено ние ще вземем предвид различията в условията, в националния доход, сложността на вътрешните проблеми на всяка страна. Но, повтарям, народите на света са длъжни да се обединят, както се обединиха за решаването на въпросите по ядреното въоръжаване, завоюването на космоса и мирното използване на океана. Ние преди всичко трябва да изработим единна позиция. А

тогава вече всеки народ, в зависимост от своята територия и географско положение, ще окаже помощ. Аз мисля, че именно от тази позиция ще трябва да се занимаваме с въпросите за разпределяне на бежанците...

Такава беше горещата реч, която съответствуваше на характера и жизнения път на този човек, който като млад бе работил в органа на Африканското единство в Адис Абеба като представител на Мозамбик. Всичко го слушаха с дълбоко внимание. Той продължи:

— Най-главното е веднага да пристъпим към работа. На мен ми се иска да достигнем до единство в нашите възгледи върху този проблем, който е световноисторическо, общочовешко и нравствено изпитание за всички, а не беда само за народа от Далечния Изток...

Речта на председателя беше прекъсната от слаб зумер. От пневмотръбата изскочи лист хартия и падна върху масата до Генералния секретар. Господин Спупулос бегло го погледна и го предаде на председателя, който се усмихна и каза:

— Извинете, принуден съм да се отклоня. Пристигна първото предложение след създаването на Комитета. Правителството на Монголската народна република е готово да приеме петстотин хиляди японски бежанци, а в зависимост от обстоятелствата — много повече...

В залата се разнесоха аплодисменти, разбира се, не толкова бурни.

— Да, Монголия има площ повече от един и половина милиона квадратни километра, а населението ѝ е около милион и триста хиляди. В момента те усилено развиват промишлеността си и ще са им необходими японски инженери...

— Също така се получи съобщение и от представителя на Южна Корея. То е адресирано до Генералната Асамблея и нашия комитет. Моля да се разгледа въпроса дали е възможно бедствието да окаже някакво влияние върху Южния край на Корейския полуостров — каза председателя, като разглеждаше втория лист. — В близките дни ще обсъждаме и този въпрос.

Той погледна следващото листче и се намръщи:

— Извинете, но това е бележка от председателя на Замбия, която е адресирана лично до мен...

Ако на световната авансцена енергично и вдъхновено се трудеше специалният комитет, създаден от Организацията на обединените нации, зад кулисите действаха други сили, за които средствата за масова информация не съобщаваха нищо...

Звъняха директните телефони на правителствените глави в Москва, Вашингтон, Пекин, Париж, Лондон... С нищо не привличащи вниманието дипломати и военни се носеха на самолети от континент на континент. „Димни завеси“, намеци, сондажи, а заедно с това и преки изявления на пресконференции — всеизвестната дипломатическа техника бързо беше хвърлена за изясняване намеренията на едната и другата страна.

Какво влияние ще окаже изчезването на Япония върху Далечния Изток и в целия свят? Няма ли да се наруши равновесието на силите? В случая ставаше дума за изчезването на страна, която е оказвала не малко влияние върху хода на съвременната история.

Съединените американски щати, Съветският съюз и Китай се заеха поотделно с изучаването на възможните щети от земетресения и цунами в източната част на Азия, особено на Корейския полуостров, в Приморието, по крайбрежието на Жълто и Източнокитайско море и около остров Тайван. Естествено засили се оживлението около лицата, които бяха най-добре осведомени за настъпващите промени. В главния щаб на „програма Д“ започнаха да изчезват различни документи или някой от сътрудниците беше повикван от време на време в залата на хотел „Н“ на поверителна беседа, за да се получи необходимата информация. По коридорите на сградата на Силите за самоотбрана непрекъснато сновяха чуждестранни кореспонденти, дори и дипломати. Разбира се, надписът „За външни лица входът е строго забранен“ не ги спираше. Стигна се дотам, че заедно с документите изчезна и един сътрудник от Главния щаб. А след това „се изпари“ и младият географ.

Когато се получи съобщението, че двамата „похитени“ се намират извън границите на Япония, Юкинага не издържа:

— За нас се решава въпросът „Да бъде или да не бъде?“, тези... за какви ни мислят?! — истерично изкрещя този обикновено тих и сдържан учен. — Те и двамата са ни необходими. Един след друг хората напускат работа поради преумора!

— Не се горещи — спря го Наката. — Представяш ли си какви кисели физиономии ще направят само като разберат, че не разполагаме с друга по-особена информация освен тази, която е представена в доклада на международното географско дружество. Ние просто нямаме време да изучаваме влиянието на катаклизма върху околните територии.

— Но нали имахме — каза Куниеда. — Според мен още на първия етап от работите...

— Да, но не ни достигнаха хора — Наката потърка необръснатите си бузи. — Нека сами да се заемат с изследванията и да подготвят прогноза.

Куниеда знаеше, че в процеса на създаване на модела за потъването на Япония се изясни, че влиянието на катаклизма върху близките райони ще бъде неочаквано малко. Но за по-детайлно изучаване на това въздействие нямаше време. След като изпрати семейството си при роднини в чужбина, Куниеда работеше както преди без сън и почивка, но сега вече в секретариата на Комитета по осъществяване на евакуацията. Щабът на „програма Д“ премина под ръководството на Комитета, но практически те си останаха на старото място. Началникът на щаба стана заместник-председател на комитета, а Куниеда беше свързката му. Събитията се развиваха бързо, изригванията и земетресенията не спираха. Пропадането и хоризонталното преместване на Тихоокеанското крайбрежие ставаше все по-забележимо. Постепенно всички отрасли на стопанския живот в страната бяха парализирани. Хората получаваха всекидневната си дажба и чакаха... Чакаха да дойде техният ред и да получат сведение за мястото, датата и часа на сборния пункт.

В международен план работите вървяха по своя ред. На конференция в Белия дом президентът на Съединените американски щати заяви, че за участие в евакуацията на населението на Япония, освен ангажираните предварително от нейното правителство кораби, в японски води плува и Седмият американски флот, а ще го последва и част от Първия флот. В спасителните работи на Далекоизточните

въздушни сили се включиха и транспортните самолети на Седми и Тринадесети флот. Досега все още не бе определен броят на бежанците, които ще бъдат приети от САЩ. Правителството бе решило да приеме два милиона души, които ще се заселят по Тихоокеанското крайбрежие, но за вътрешните райони на страната въпросът щеше да се разглежда в Конгреса.

По същото време в изпълнение на великия си морален дълг кораби от военноморските сили на Съветския съюз започнаха да извозват японски бежанци и тяхното имущество през пристанищата Тумои, Акита, Ниигата, Наоецу, Тояма, Цуура, Майдзуру и Сайминато в Находка.

Нбайон, председателят на специалния комитет към Организацията на обединените нации, излезе за няколко минути от заседанието, което продължаваше вече осем часа, за да се срещне със съветника господин Китова. Те се бяха запознали при обсъждане на проекта за строителството на железопътна линия в Танзания.

— Неприятно усложнение — съобщи съветникът Китова, като водеше Нбайон към отдалечения ъгъл на стаята. — Получи се съобщение, че Южноафриканската република тайно изпраща отряди в Намибия...

— Вече е проникнала? — Председателят сви устни.

— Това не бива да става. Дори в Съвета по въпросите за Намибия никой не е запознат с този план... Може да се предположи само едно: когато по решение на Генералната Асамблея е започнал работа специалният комитет, правителството на Южна Африка е предусетило такава възможност.

Намибия, която някога се наричаше Югозападна Африка и в миналото беше германска колония, граничеше на север с Ангола, на изток със Замбия и Ботсвана, а на юг с Южноафриканската република. След Първата световна война по решение на Лигата на нациите стана под мандатна територия на Южноафриканската република. След Втората световна война, в условията на засилващото се движение за освобождаване на африканските колониални страни, Генералната Асамблея излезе с решение да ѝ се предостави независимост не покъсно от 1968 г. Но въпреки това Южноафриканската република не признаваше това решение и дори ограничи автономията на местното

население. Международният съд в Хага през юни 1971 г. произнесе решение за незаконното пребиваване на Южноафриканската република в Намибия, но ЮАР, като предявяваше имуществени права, все още продължаваше да стои в нейните предели. Организацията на обединените нации изпрати там свой генерален комисар, като се опираше на решението за предаване мандата на управление. И така Намибия се оказа под двойно управление.

По решение на Генералната Асамблея Замбия, опорният пункт на националното движение в Южна Африка, заедно със съседна Танзания пристъпи към разработване на план за преместване на голям брой японски бежанци в Намибия. Този план преследваше две цели — хуманен дълг и да предостави на развиващата се страна добре обучени специалисти...

— Аз мисля, че този въпрос трябва да се обсъди във вашия съвет — каза председателят Нбайон, като се изправи. — Ще се постареем да го включим в дневния ред и на комитета. Трябва да разгледаме този въпрос и с Генералния секретар.

Изведнъж в хола се разнесе шум. Хората бързаха към изхода.

— Какво се е случило? — попита Нбайон служителя, който минаваше край него.

— В шест часа започва предаването чрез спътник. Директно предаване от Япония. Самият Ед Хоркинз се е насочил към мястото на събитието. Казват, че ще бъде нещо потресаващо...

— Да отидем ли и ние? — Китова направи няколко крачки в същата посока, в която вървяха и другите.

— Почакайте — Нбайон хвана съветника за ръкава, — погледнете...

В ъгъла на хола, накъдето посочи председателят, видяха дребен джентълмен от източна раса, с прошарена коса, който се отдели от потока и се загледа в кървавочервения нюйоркски залез.

— Господин Нодзаки, специален член на нашия комитет — прошепна Нбайон със своя плътен, нисък характерен за африканец глас. — Поставете се на негово място! Сега потъва неговата родина. Територията, на която са живели неговите деди и прадеди. Планините, джунглите, степите на Япония, където спят духовете на неговите прадеди, всичко изчезва... И домашни животни, и птици, и зверове... Къщи, села, Токио, гробове... маймуни и хипопотами...

— Нима в Япония има маймуни и хипопотами? — промърмори съветникът Китова. Гласът му прозвуча печално и съчувствено...

— На този стар човек му е тъжно — каза Нбайон, като постави ръка върху рамото на съветника. — Сега неговите съотечественици се мятат, измъчени от страх... И чакат... Чакат... Майки... Деца... А той е длъжен да се вира в това на екрана в тихия, спокоен град, в комфортната заседателна зала... Да гледа как всичко загива. Наред с търговските реклами...

— Вие сте съвършено прав — съгласи се Китова. Телевизорът е една кутия, годна само за развлечения. Само за филми, комедии, но за репортажи от мястото на трагическите събития! В нашата страна възникна въпросът дали си струва да се предават речите на президента по телевизията. Обсъжда се дали гражданите са способни напълно да възприемат речта на президента, когато той говори от телевизионния екран...

— Хайде да отидем при него — предложи председателя, като видя как старият Нодзаки изтри очите си и скри носната кърпа в джоба. — Само че без да го утешаваме. Той е мъж. Ще го питаме за мнението му за нашия проект.

Когато приближиха към стоящия до прозореца старец, се дочуха гласове:

— Кое място, казвате, потъва?

— Не помня точно, но може би Шикоку.

ЯПОНИЯ ПОТЪВА

1

Първата гигантска катастрофа стана на тридесети април в пет часа и единадесет минути сутринта в района Кинки. В този ден за първи път в историята на сеизмичните наблюдения в западната част на Атлантическия океан беше отбелязано нов тип, непознато досега земетресение, което получи названието „земетресение със свръх обширен епицентър“ „Златната неделя“, така се наричат в Япония последните дни на месец април. Хората се стремят към слънцето, към пролетната зеленина, и на големи компании излизат сред природата. Всичко прелива от радост... Това се предава от година на година. Така е било и миналата година. А сега...

Изнурени, измъчени, бледи от страх и глад хора в една безкрайна върволица денем и нощем вървяха по пътищата. Носеха на гърбовете си малки деца, почти бебета, а по-големите водеха за ръка. Влачеха и домашна покъщнина, оскъдна, само това, което са могли да грабнат в бързината. Всички се стремяха към сборните пунктове. Беше забранено да се ползват собствените автомобили. Бежанците бяха извозвани в строго определен ред с малотонажни кораби, по железопътни линии, с автобуси, товарни автомобили и такситата. Транспортът работеше денонощно, като превозваше народа от сборните пунктове към летищата и пристанищата. А земята се тресеше и тресеше... Ставаха срутвания и пропадания на земните пластове. Булдозери разчистваха пътя. От тридесетмилионното население на шестте префектури на областта Кинки до тридесети април бяха евакуирани по воден и въздушен път в чужбина три и половина милиона души. Почти всички нови летища бяха вече залети с вода и старото „Итами“ героично понесе върху себе си основното натоварване. От земетресението там бяха пострадали много писти и диспечерския радиолокатор, но благодарение на самоотвержената борба всичко беше възстановено до първи април. И летището вече беше в състояние да приема тежките трансконтинентални самолети. „Итами“ успя да събере целия персонал от закритите вече летища на Западна Япония и от трети април да премине на двадесет и четири

часов режим на работа. Броят на излитанията и кацанията за ден достигнаха петстотин.

Настъпи объркване и в плана за евакуация по море. Пристанищата едно след друго излизаха от строя. В Осака районите Конохана и Тайсъо се оказаха изцяло под водата. Потъна и пристанището Бентен. Океанските кораби трябваше да хвърлят котва в горните течения на реките Адзи и Шиньодо или в пристанището на град Сакаи. В префектурата Хього оцеля само старото пристанище в Кобе, а край останалите трябваше да се изградят понтони. Особено силно пострадаха пристанищата в префектурите Вакаяма и Мие. Тяхната пропускателна способност сега бе само една десета от предишната. И въпреки това извозването на бежанците се извършваше денем и нощем, с помощта на десантните кораби на Силите за самоотбрана и на американската армия, на шлеповете и дори на надувните лодки. При това се използваше цялата брегова линия и устията на множество реки. В крайна сметка само за месец беше евакуирано население, което наброяваше три милиона и двеста хиляди души. Това вече се доближаваше до заплануваната норма. Смяташе се, че за десет месеца районът Кинки ще се справи със своята задача. Но евакуационните работи на спасителния щаб „Кинки“ продължаваха с неотслабващо напрежение, за да може през месец май да се надмине този брой. Освен това същият щаб трябваше да евакуира и част от населението на префектурите Окаяма и Токусима. Като се имаше предвид и намаляването на възможностите за транспортиране по въздуха в периода на дъждовете през юни, както и затрудненията за всякакъв вид транспорт поради тайфуните през август-септември, през останалото време евакуирането трябваше рязко да се засили.

На тринадесети април на разсъмване, както и през останалите дни хората на които беше ред да се евакуират, на тълпи отиваха до летищата и до пристанищата. А тези, чийто ред все още не беше настъпил, спяха тревожен сън, събрали най-необходимото, и бяха готови всеки момент да тръгнат.

Един след друг огромни автобуси и товарни автомобили се приближаваха към Осакското летище. Хората мълчаливо излизаха от тях, също така безмълвно заставаха на дълга опашка за регистриране и

изчезваха в зданието на летището. Малките деца спяха на гърбовете на майките си, а по-големите се радваха на предстоящото пътешествие.

Такава атмосфера цареше на пристаните Сума, Микаге и Убодзаки в пристанището Кобе, в устията на реките Йодо, Адзи и в пристанището Сакаи. Бежанците се качваха на японски, американски, английски, гръцки, панамски, шведски кораби... Това бяха не само пътнически и товарни кораби, но сред тях имаше и набързо преустроени шлепове. В контейнеровозите вместо контейнери се товареха капсулни къщи... Използуваха се всички пристанища — и постоянните, и плаващите. Вече готовите да потеглят в открито море кораби надаваха продължителен басов рев и като оставяха дълга пенеста следа след себе си, се насочваха по водния път Кию. Резките сирени на сновящите между тях буксирни катери разкъсваха прохладния утринен въздух.

Минаваше пет часът и десет минути сутринта, когато на летището в Осака от югоизток се появи „Боинг 707“ на авиокомпанията „Сабена“. В същия момент на северозапад излетя и ДУ 8–62 на компанията KLM, а около пистата за излитане чакаше реактивният гигант „Пан Американ“, който трябваше да излети след приземяването на самолета на „Сабена“. Върху пистите за излитане рулираха ДС–8 на „Никко“ и „В–707“ на „Луфтханза“, а по пистите за приемане беше започнало кацането на три самолета едновременно. Беше шумно от многото развълнувани хора.

Самолетът на „Сабена“ безпрепятствено се приземи. През стъклената стена на летището добре се виждаше как той като стрела се понесе по пистата за кацане.

И в този миг хората, които гледаха през стъклото, забелязаха как в тежкото сиво небе избухна нещо ярко. От заливите Сума и Кобе, а също така между Кобе и Осака това избухване се видя много по-ясно. По целия южен хоризонт от изток на запад пробягна огнена дъга. В следващия миг тя се превърна в яркосветеца завеса, която обхваща цялото небе. Последва и второ избухване, трето... На техния фон ясно се очертаха силуетите на планините Конго, Кацураги, Нидзе, както и отдалечените планини на Кюсю, а дори и Шикоку и Авадзи. Тук-там ярката завеса се прорязваше от зелени и виолетови зигзаги.

— Земетресение! — извика някой в чакалнята.

Колебанията от първата, вертикалната вълна вече стихваха, когато отново забумтя и дойде втората, хоризонталната вълна. Струваше им се, че диспечерската кула на летището се люлее върху огромен диск.

Епицентърът на това чудовищно седем бално земетресение, което обхвана Кинки, Шикоку и централната част на Кюшю, се оказа на много места — в залива Исе, в горното течение на река Китайама, на полуострова в пролива Кии, в залива Тоса, в пролива Бунго, в района Кобаяси на префектурата Миядзаки. В историята на земетресенията такова нещо още не се беше случвало. Отначало специалистите, които обработваха данните от сеизмичните станции, останаха в недоумение: мястото на епицентъра се разпространяваше. По-късно се изясни, че епицентровете на това земетресение се намират на една линия по протежение на шестстотин километра, почти на целия десен отрязък между залива Исе и южната част на Кюшю. Изглежда, че избухването на един от тези епицентрове е послужило като тласък за верижна реакция. Веднага след земетресението в тези райони мина цунами, височината на която достигна няколко десетки метра. Силно пострадаха почти всички крайбрежни градове. Големи бяха и щетите, причинени на изхвърлените на брега кораби. Броят на загиналите и безследно изчезнали хора достигна два милиона. Особено много бяха жертвите сред евакуираните в района на залива Осака, Тоса, и по крайбрежието Миядзаки, тъй като земетресението съвсем неочаквано беше застигнало хората по време на качването им на корабите. Най-страшни разрушения бяха станали по прекия път на цунами. Вълна с четиринадесетметрова височина се сгромоляса върху южния бряг Авадзи, върху град Када, върху Кюшю и град Наруто на Шикоку. След цунами почти нищо не бе оцеляло от Томогашима, Када, Фукура и Наруто. Градовете Вакаяма и Токушима бяха не само наполовина отнесени от цунами, но и наводнени. Морската вода не отстъпваше, стоеше на един метър височина. Трудно беше да се изчислят щетите на пострадалите градове. От транспортната мрежа имаше само останки. В резултат на това земетресение или по-точно на катаклизма на земната кора, почти всички морски пристанища или летища излязоха от строя.

Това необичайно земетресение в Централния тектоничен район беше наблюдавано от начало до край от американската орбитална лаборатория MOS-3. Нейният екипаж се състоеше от четирима души.

Тя беше пусната под ъгъл шестдесет градуса спрямо екватора спрямо няколко дни преди земетресението и премина над Японските острови от североизток към югозапад. В плана на работата на лабораторията бе залегнала задачата да се наблюдават измененията на земната кора около Япония. Като премина над Тихия океан, който вече просветляваше, MOS-3 прелетя над Япония на височина сто и двадесет километра и се завъртя по посока на все още скритата в сутрешния сумрак Югоизточна Азия. Двама от членовете на екипажа спяха, а третият, плътно прилепнал до илюминатора, разглеждаше с бинокъл Фуджи, която беше променила очертанията си и все още димеше след последното земетресение и изригването на вулканите от Централната планинска верига, очертана с огнени езици. Когато лабораторията премина над откритото море Еншю, видимостта се влоши. Сутрешните лъчи на слънцето падаха косо към земята в посока на полета. Астронавтът свали бинокъла и включи цветния ноктовизор с телеобектив.

Щом на екрана се появи контрастното цветно изображение, той учудено го гледа около минута, а след това потупа дежурния по рамото.

— Слушай, нещо става в западната част на Япония.

На екрана се появи релефът на местността от залива Исе до южния край на полуостров Кии. Без да става от мястото си, дежурният разшири кръгзора на ноктовизора и едновременно с това натисна превключвателя на камерата на видеомагнетофона.

— Какво става? — със сънен глас попита третият.

— Не разбирам, но има интересни промени — отговори дежурният. — Събуди Пат. Помагайте! Как само се променя цветът на морето!

Пат стана и се зае да регулира контрастността на ноктовизора. На черно-зелената морска повърхност се появиха някакви синьо-зелени петна. Те бързо се преместиха в две посоки — на изток и на запад. Носеха се над открито море покрай Кюшю и достигнаха до нос Мурото, който сега се появи в ъгъла на екрана. Постепенно петната се разпространиха към Тихия океан. След това станаха неясни и там, където избледняваха съвсем, се появиха нови, ярък син цвят.

— Задръжте на шестнадесет милиметра! — дежурният включи автоматичния фотоапарат за непрекъснато снимане. — Снимайте на

цветна и черно-бяла лента. Джими, ти работи през илюминатора!

И четиримата се хвърлиха към апаратурата. Автоматичните прибори работеха непрекъснато, но и с тях ставаше нещо странно.

— По дяволите! Какво им е? — изруга Пат, като търпеливо се стараеше нещо да регулира. Стрелките на уредите трескаво трептяха около червеното деление. — Всички са се разбеснели — и гравитометърът, и магнитометърът. Бил, да извикам ли надводната станция?

— Да, „Лафайет“ трябва да бъде някъде под нас. Предупреди я да внимава, ако се доближава до брега.

— А! — възкликна този, който наблюдаваше с бинокъла. — Започва! Япония се разчупва!

Бил се закова до екрана на ноктовизора, а дежурният не снемаше очи от поставените на пода на лабораторията уреди. Пат, който се готвеше да влезе в теле връзка с „Лафайет“, с бинокъл в ръце се отдели от пода и заплува към илюминатора.

Всеки от своето място видя едно и също нещо. Контурите на южната част на остров Шикоку и полуостров Кии ясно изпъкнаха между разкъсаните облаци. Те изведнъж притрепериха и започнаха да се разтварят. Върху яркосинята морска повърхност се появиха бледи петна. Броят им се увеличаваше и те се подреждаха в една линия, която се простираше от изток на запад. По морската повърхност, сякаш от внезапен удар премина малка гънка и в същия момент около няколко от петната бавно започнаха да се издигат тъмни вълни.

— Цунами! — едновременно извикаха двамата астронавти, които провеждаха наблюдението от илюминатора.

— Погледнете! Релефът на южната част на Япония се измени... Или греша? — каза този, който гледаше в телескопичния визьор на автоматичната тридесет и пет милиметрова камера за непрекъснато фотографиране.

— Пат, свържи ме със станцията! — с пресипнал глас каза дежурният, който внимателно следеше главозамайващо бързата промяна на цветосъчетанията на ноктовизора. — Докладвай, че Япония е започнала да потъва.

Действително, цялото южно крило на срива, който започна в района на река Кино-гава, в северната част на полуостров Шима и се простираше през река Йошино към префектурата Ехиме, бавно се

преместваше. Устията на двадесетте залети от цунами реки постепенно се разширяваха. Южните краища на остров Шикоку и полуостров Кии, като разклащаха от основите до върха своите планински вериги, започнаха бързо, със скорост метър и половина, дори два метра в час да се преместват в посока към Тихия океан. Остров Хонсю, който не се виждаше от орбиталната лаборатория, „приплъзя“ на югоизток. Преместването на неговата южна част по продължение на срива в централния тектоничен район беше толкова стремително, че самото разпукване се виждаше с просто око. При това разкъсване проникваше морска вода и ширината на реките Йошино и Кино-гава все повече и повече се увеличаваше. А по пътя на приплъзващото се на югоизток крило на разчупването с невиждана скорост се извършваше потъване на шелфа. Стотици километри суша потъваха със скорост няколко метра в час. Няколко часа след започване на земетресението изцяло изчезнаха под водата нос Оваса, Кумано и Шинмия. Морето се издигна до подножието на водопада Начи. Нос Мурато и Ашидзури се срутиха и повече от половината изчезнаха под водата. Техните върхове, като се превърнаха в отделни островчета, продължаваха да потъват. Южната част на централния тектоничен район с леко издигнат северозападен край потъваше в морето, като се приплъзваше по континенталния склон.

Преместването на северната и на южната част на централния тектоничен район се разпростираше до централната част на Япония, където бе станало земетресение от средна степен. В десет часа и четиридесет и седем минути сутринта на същия ден бе започнало голямо земетресение в района Токай, което обхваща района от Енсю до река Фуджи. В резултат се образува гигантско пропукване и преместване на пластове, които започнаха от основата на полуостров Ацуми през северната част на езерото Хаманако до река Фуджи на север. Вертикалното преместване на почвата достигна два метра и четиридесет сантиметра, а хоризонталното — пет метра.

Възникналата в откритото море Енсю цунами, със седемметрова височина на вълните, навлезе в залива Суруга и почти изцяло заличи градовете Нумарадзу и Фуджи. По-нататък се устреми към пропаданията на почвата, които се бяха получили при пресичането на линията на огромното разчупване и линията на преместването на

централния тектоничен район, и достигна със своите белопенни зъби до южните покрайнини на град Фуджимия.

И когато морската вода проникна в действащите кратери, които се бяха образували в подножието на планината Ашитака след изригването на древния Фуджи, станаха няколко малки изригвания. След това, в два часа след обяд, Ашитака избухна и от нейните предишни очертания не остана и следа. Огненият дракон и водната змия се сплетоха в смъртна схватка в средата на остров Хоншю.

Началото на земетресението в централния тектоничен район на Западна Япония се усети в Токио като земетресение от средна степен. В щаба на „програма Д“ дотича бледен като платно член от евакуационната комисия:

— Потъва! Потъва Западна Япония! Край! Не успяхме!

— Потъването е започнало не от днес — сухо и спокойно каза Наката. — А отдавна... И има време. Най-малко четири, а може би и пет месеца ще минат, докато Япония напълно изчезне.

— Така ли мислиш? Не зная дали може да ви се вярва. Вие дори не можахте да предскажете такова грандиозно земетресение, като това, което разцепи Япония.

— Ако вие имате предвид това в централния тектоничен район, мога да ви уверя, че ние предупреждавахме за него — Наката стана от стола, без да се обръща към дошлия. — За съжаление малко сгрешихме в изчисленията. Предупреждавахме, че то ще стане след три дни или след седмица, но не успяхме да получим данни непосредствено преди земетресението, защото вече две денонощия се занимаваме с някои участъци от нашата наблюдателна мрежа, които излязоха от строя. И освен това, длъжен съм да ви кажа, че работата на комисията недостатъчно е съгласувана с нашите наблюдения върху земната кора. Вие действувате на принципа: „По-бързо — повече“. Извозвате отвсякъде, откъдето могат да се настанят хора на кораби или самолети...

— И какво от това? Нямаме друг изход...

— Евакуационната комисия би могла да сътрудничи по-тясно с наблюдателния щаб! Създава се впечатлението, че комисията не използва по необходимия начин информацията, която ѝ предоставяме. Настоятелно ви молим да запознаете отговорните членове от евакуационната комисия с нашата характеристика на бедствието.

— С вашата характеристика?! — възкликна с негодувание членът от комисията. — Защо ни е „характеристика“?

— ... Да, Наката слуша... Да се пуска това, което сме успели да подготвим... А самолетите за наблюдение излетяха ли? Какво, какво?... Не достигат шамандури за наблюдение?... Нищо, нека всички самолети да излетят! — Наката постави слушалката, разтри с длани очите си и се обърна към члена на комисията. — Да, с нашата характеристика. Аз не мога да намеря друга дума, по-подходяща в случая. Не е необходимо да ви запознаваме с конкретни цифри. От нашата характеристика бихте могли да разберете същността на ставащите явления. Тогава при осъществяване на евакуационния план с успех ще можете да включите всички наши данни, всички предупреждения или накратко казано, цялата наша информация.

— Ясно ми е какво искат учените. Те смятат, че ние трябва да оценим труда им. Но сега не е време да се мисли за това — кипна членът от комисията. — От вас сега се изисква само едно точно прогнозиране.

— Така е, но едва когато имате ясна представа за катаклизма, ще сте в състояние да извлечете практическа полза от нашите прогнози — търпеливо и настойчиво обясни Наката. — Да се предскажат със стопроцентова точност измененията в отделните географски точки е невъзможно! Абсолютно невъзможно! Вие искате такава информация от невежество! Дори не сте се посъветвали с другите членове от комисията!...

— Какво искаш да кажеш? — удиви се членът от комисията. — Ние два пъти се събирахме, за да чуем вашите разяснения.

— Съвсем нормално е. Интересували са ви само изводите, а като е ставало дума за хода на това явление, сте слушали с половин ухо.

— Съвсем не! В комисията има и учени...

— Да, има, и тяхното основно достойнство е в това че те са се научили да мислят „политически“.

— Ти... — лицето на члена на комисията се напрегна и на челото му изпъкна и затрептя вена. — Кой си ти? Защо говориш така?

— Разберете, все едно от това няма да се отървете! Съберете след два дена всички членове на комисията и ще проведем разяснения — Наката продължи да разглежда листата, които бяха постъпили от телекса. — Или по-точно, като се съберем, няма да разясняваме, а ще прочетем специално наставление за господата членовете от комисията по

евакуирането. Трябва да бъдат всички... И министрите, и висшите чиновници...

— След два дена?! Ти мислиш, че ние имаме време? — избухна гостът, който беше известен в парламента със своята несговорчивост. — В такъв момент...

— Именно в такъв момент!

Наката посочи на члена на комисията един лист от телекс и каза:

— Прочетете! Средният предполагаем брой на загиналите и безследно изчезналите след страшното земетресение е надминал милион. Ако членовете на комисията разбираха поне малко от характера на станалото явление, би им било ясно каква е същността на нашите прогнози, и на основата на това биха взели правилно решение на място, при което днешният брой на жертвите би се намалил поне със сто-двеста хиляди души.

— Какво искаш да кажеш? — членът на комисията погледна Наката с нескрито раздражение.

— Вие някога в детството си скачали ли сте на въженце, когато двама въртят, а другите скачат по ред...

— Ти се подиграваш?!

— И не мисля. Ако схванете периодичността на въртенето на въжето, като скачате, няма да го закачите. Тук най-главното е... Но нека да погледнем заедно!

Светна телевизионният екран. Появи се изображението, което се предаваше от компютъра.

— Ще проектираме на големия екран. Моля ви, погледнете! Виждате ли? Този път ще се извърши хоризонтално преместване на североизток на пластовете, които пропаднаха и се изместиха на север. Това ще се отрази и на степта Ишикари в Хокайдо. Източната половина на района между крайбрежието Санрику и северния планински край ще започне да се приплъзва по Тихоокеанския континентален склон, докато крайбрежието на Японско море е относително спокойно и безопасно. Само в определен момент ще се наложи да се прекрати евакуацията в пристанищата Сендай и Сапоро, които в момента работят с пълен ход и ще трябва веднага да се изведат хората от този район. Имате на разположение не повече от пет дни.

— Това точно ли е? Сутрешното земетресение стана три дни по-рано, отколкото прогнозирахте...

— Този път степента на точност е много по-висока. До започването на явлението има още една седмица плюс-минус двадесет и четири часа. След земетресението в централния тектоничен район точността на прогнозирането силно се увеличи. Това е присъщо за подобен род явления. Но да продължим по-нататък. Увеличава се опасността от вулканично изригване в системата на вулканите Норикура в централна Япония. В продължение на двадесет часа ще стане голямо изригване, което ще бъде предизвикано от сутрешното земетресение...

— А не трябва ли да се състави план „къде, кога и какво ще се случи“? — попита членът на комисията, свивайки устни. — Тогава бихме могли да съставим план за евакуация с минимални загуби. Обзавели сме ви с компютри, а не можете да направите такава дреболия?

— Вашите думи за сетен път показват, че нищо не разбирате — студено каза Наката. — Чували ли сте за играта „куп шахматни фигури“? Трябва да се изважда по една фигура от купа, но така, че той да не се разрушава. Вие как мислите, ще може ли компютърът да предскаже от коя фигура ще започне срутването и колко фигури ще могат да се извадят до следващото срутване? Вие смятате, че компютърът ще бъде в състояние да изчисли този процес в детайли. Нашата наблюдателна мрежа представлява бълха върху тялото на кит. Но едно може да се каже със сигурност. Ако срутването не стане в този момент, когато се изважда поредната фигура от купа, при преместването на следващата фигура вероятността за срутване се увеличава. Или ако се извърши срутване, то до следващото ще има известен период на относителна стабилност... И това е всичко. При разработването на плана за евакуацията всичко трябва да се разбере и отчете.

— Ти предлагаш да се измени нашият план за транспортиране и евакуиране? Няма време.

— Има време. Такъв начин изглежда много заобиколен, но в процеса на работата той ще се окаже най-кратък. Моля ви само за два дни, повече не е необходимо. Ще съумеете ли да склоните и другите членове от комисията?

— Изпратете на комисията вашето „особено мнение“ — каза гостът, като обърна гръб на Наката. — С прилагане на необходимата

документация.

— За това действително няма време! — отрязва Наката. — Ние тук работим по осемнадесет часа в денонощие. Погледнете материалите, които са в секретариата на вашата комисия.

Членът на комисията злобно погледна Наката, който, без да му обръща внимание, се зае с работата си и излезе, като тръшна вратата след себе си.

— Разсърдихте го — каза телепистът, чукайки по клавишите на телекса и кимна с глава към вратата. — Важна фигура от опозиционната партия. Може да се получи обратен ефект.

— Нека злобее. Нищожество — спокойно отговори Наката и натисна копчето на магнетофона, откъдето изскочи касета. — Приложи я към секретния доклад до председателя на комисията. Нека изслуша нашия разговор. Няма ли съобщение от Р-6 и Р-7?

— Има само от Р-7 — отзова се сътрудникът от ъгъла на стаята.

— Когато се свържете с Р-6, повикайте Катаока. А какво става с Р-7? Ще могат ли да предадат изображение?

— Изглежда, че имат спънки с ретранслационния вертолет. По CBS чрез спътник ще започне предаване с двучасово закъснение. Сега на мястото на събитията на вертолет се намира Ню-йоркският телевизионен коментатор Хоркинз. И нашата програма „Ен-Ейч-Кей“ ще предава. Да гледаме ли?

— Казваш, с два часа закъснение? А в Америка сега е златно време за гледане на телевизия — Наката смръщи вежди, отпи от изстиналото кафе и си погледна часовника. — А в Западна Европа е ноц. Хвърлили са толкова пари напразно...

— Стотици милиони ще гледат — каза телепистът, като запали цигара. — Спектакълът на века... За тях... А за нас е въпрос на живот и смърт.

— Ами... — закърши пръсти Наката. — Когато при нас беше тихо и спокойно, ние също с любопитство гледахме настрани... Дай да си дръпна! — Наката протегна ръка и като взе цигарата от телеписта, стана.

— Веднага включете всички данни от наблюдателните пунктове в компютъра. Ако се свържете с Катаока, не прекъсвайте връзката, докато не се върна. Аз ще си взема един душ, за да се поразсъня.

Телепистът, на когото Наката грабна цигарата, го изпрати с поглед.

— За него говорят, че е много способен, но на външен вид съвсем не ми прилича на учен.

— Да, казват, че в студентските си години бил шампион по ръग्би — обади се някой от ъгъла на стаята. — От него би излязъл добър детектив, разнищва всяко нещо...

Започнаха да постъпват данни от наблюдателните пунктове. В стаята шумът се усилваше. Стана земетресение от трета степен, но на такава дреболия никой не обръщаше внимание. Пукнатината, която се беше образувала в стената по време на голямото земетресение сега все повече се разширяваше.

Сред досадния писък на радиосигналите се чу зумерът за спешно повикване. Този гръмък звук сега се оказа необикновено тих. Върху цветната светеща карта на Япония се очертаваха три яркочервени точки на север от централния район...

— И Мацумото... Взрив на върха Норикура. Започна изригването по върховете Яке-гатаке, Футо-гатаке... — каза радистът, като приемаше спешното съобщение. — Седем часът и четиридесет и пет минути... От Нагано... Взрив в района на планината Такацума... От западния склон започна да избива пара... Осем часът и три минути...

— Планината Такацума ли? — в пълно недоумение попита Юкинага.

— Неочаквано бързо... — дочу възклицанието му влезият отново в стаята Наката и погледна към картата. — Естествено ние знаехме, че там все някога ще започне нещо, но... двете страни на голямото разпукване по реката Итон... Преместването в хоризонтална посока достигна почти двадесет метра... Населението там вече е евакуирано...

— Но — с пресипнал глас поде Юкинага, като гледаше разсеяно червените огънчета върху картата — това може да повлече след себе си...

Отново избръмча зумерът. На картата в североизточната част на Япония светнаха две червени точки.

— От Мориока съобщават... Започнало е изригване на планината Ивате... И на прохода Кома-гатаке... — тихо събщи радистът.

Юкинага сякаш не чуваше. Той стоеше като застинал пред екрана.

Картата на Японските острови, цветна, светеща, с неясните си очертания му приличаше на дракон. Върху хребета на централната планинска верига сякаш пулсираха огнища на злокачествен тумор. Това бяха яркочервени петна, които предупреждаваха за опасност от изригване и изменения в земната кора. Бреговата линия съвсем беше променила очертанията си. Над синевата по всички пукнатини пробягваха светлочервени линии, които се простираха по Централния тектоничен район — от полуостров Кии през остров Шикоку. Набъбваше червената линия на великия разлом. На островите, разположени на югозапад, на Кюсю, в централната част, на Хокайдо, в Централната планинска област. В планинската област на Канто като капки кръв трептяха алени точки. И в южния край на Канто над почти напълно изчезналите под водата острови Идзу не изгасваха кървавите точки на изригващите вулкани.

Драконът боледуваше.

Неговата глава, шия, гръд, лапи се разяждаха от смъртоносна болест. А вътрешността му гореше от нетърпима горещина. Той се задъхваше, кръвта му изтичаше. Гърчеше се от болки. Неговото гигантско тяло, дълго две хиляди километра и с площ триста и седемдесет хиляди квадратни километра, се гърчеше, агонизираше и краят не беше далече. А от морето, носена от сини вълни, се надигаше студената смърт...

Но очите на Юкината вече не виждаха дракона. Неговият поглед се спря на една червена точка, която трептеше на север от Централния район, а мислите му бяха съвсем далече...

Онодера бе очевидец на първия взрив на върха Такацума, който се намира малко на север от планината Тогакуши, на границата между провинциите Нагано и Ниигата.

От вертолета на Силите за самоотбрана, с който пътуваше, забелязаха върху платото Тенгу, на север от върха Норикума в Северните Японски Алпи, няколко човека, които стояха до една хижа и енергично махаха с ръце.

Вертолетът кацна. Какво бе удивлението на екипажа, когато установи, че това бе отряд алпинисти, млади хора студенти, служещи, имаше и няколко момичета. Евакуацията на населението от района беше прекратена. Преди да се евакуират младите хора поискали да се простят с Японските Алпи... Те бяха на възраст около двадесет и три — двадесет и четири години...

Едно от момичетата бе заболяло от бронхопневмония, а две от момчетата имаха счупване на крайниците при падане.

— Защо да не можем да кажем последно „сбогом“ на тези прекрасни Японски Алпи, щом като всеки миг могат да изчезнат завинаги? И изобщо, ние сме готови да умрем тук, в планините... Затова в същност дойдохме... — каза един от младежите.

Лекомислието на техния преход в клокочещата планина, където вече бяха загубили двама души, обезоръжаваше Онодера. Той имаше усещането, че всичко в него бе опустошено. Станал бе съвсем друг. Душата и тялото му сякаш бяха покрити с дебела като на слон кожа. „Превръщам се в противно, безчувствено животно“, помисли за себе си той с известна доза съжаление. Или беше твърде преуморен... Като че ли изведнъж беше ужасно остарял... И отгоре на това...

С чувство на жестокост, сякаш се давеше човек, обърнат с главата надолу във водата, той не позволяваше думата „Рейко“ да изплува в съзнанието му. Струваше му се, че ако не потиска чувствата си като пресметлив, хладнокръвен убиец, тази дума ще се нахвърли върху него, изплувала от дъното на съзнанието му със стремителността на подводница. Тогава задебелялата твърда кора на опустошеното му

сърце ще се разчупи и цялата му болка ще изригне като огнена лава и той отново ще изпадне в треска, ще започне да се мята по земята и да раздира гърдите си.

В деня, в който чу гласа на Рейко по телефона, когато то тя позвъни от магистралата Манадзуру, Онодера като безумен изскочи на улицата. Искаше му се да бяга... да бяга... по-бързо!... Но къде, нима бе възможно да се дотича от Токио до Идзу?... А за каквото и да е транспорт не можеше да става и дума.

Той отиде в Итигая, където крещейки, искаше веднага да го качат на вертолет. Сби се с двама офицери, които се опитаха да го усмирят... Вързаха го, но той се развърза и отново избяга на улицата... Какво беше станало след това, вече не си спомняше. Дойде на себе си едва когато беше вече в бронираната амфибия на Силите за самоотбрана, която преминаваше през река Сакава. Но след Одавара преминаването беше забранено дори и за транспорта на Силите за самоотбрана.

По-късно изведнъж се видя да рови пепелта, смесена с пемза и вулканични бомби край пътя пред град Одавара, който се беше превърнал в сива пустиня. Лежеше върху този слой пепел и ридаше без сълзи. И кой знае защо, беше облечен в изпокъсана военна униформа на майор от армията на Силите за самоотбрана. Каската му лежеше на една страна, бузата му беше разсечена, пръстите на дясната ръка — изподрани и в кръв, на лявата му китка имаше също драскотина. Само панталоните и обувките бяха негови.

Бе се озовал там на следващия ден след голямото изригване, за което разбра много по-късно. Над Фуджи все още светлееше зарево. Планината продължаваше да изригва черен дим, а наоколо се сипеше пепел. От Одавара се виждаше как по склона Хаконе се виеше поток от пурпурночерна лава. Духаше силен парещ вятър. След като бе дошъл на себе си, неведнъж го обземаше безумното желание да се хвърли в тази нажежена, смесена с пепел вихрушка. Искаше му се да вика, да рови и да разхвърля на всички страни тази пепел... Нали там някъде под дебелията сива пелена може би лежеше Рейко...

После се върна в щаба и без да слуша увещанията на Наката и Юкинага, отиде при началниците и поиска да го включат в спасителния отряд.

Отначало Д-2 се беше настанил в щаба на дванадесета дивизия в Сомахара, провинция Гума, но когато стана опасно да се стои там, се

премести в тридесети пехотен полк в Шибата, провинция Ниигата. Онодера пристигна в Шибата и веднага се насочи към втори полк в Ечиго-Такада. Тук той помагаше да се евакуира населението от пострадалите райони в Мацумото и Нагано, като се стремеше да бъде в най-опасните участъци. Работеше заедно със спасителите от сто и седми инженерен полк, като извозваше хората, останали в подножието на Асама и Ебош, които бяха откъснати от света от непрекъснатите изригвания и срутвания. Не почиваше и почти не спеше. Когато му говореха, че трябва да си откъдне, просто не разбираше за какво става дума. Понякога, без сам да съзнава заспиваше в някоя палатка или зад кормилото на камиона, или в полуразрушена колиба. Така измина месец и той не би могъл да си го възстанови последователно в паметта. Смътно си спомняше как е карал камиони или фургони над пропастите между разрушаващите се скали, как е поставял в пукнатините им динамит или с плачещи деца на ръце е прегазвал бурен поток... И през цялото време усещаше режещия пронизващ вятър в изпепелената пустиня на душата си. А когато върху вълните на този вятър изплуваше познатото име, той инстинктивно, с ръката на професионален убиец го потопяваше в студената бездна. И така без край...

„Какво става с мен?“ — мислеше си понякога. Да, той беше полумъртъв, дори не наполовина, а съвсем — нали душата му беше умряла. Просто налагаше на тялото си да дочака този момент, когато ще настъпи естественият край на това монотонно и тъжно еднообразие, което се наричаше живот. И тогава той целият ще се потопи в тъмната студена вода така, както и името, което стотици пъти убиваше и потопяваше в нея, и ще престане да разбира каквото и да било... И всичко ще изчезне...

— Томита-сан! — Онодера бавно отиде до вертолета сякаш работата му бе съвсем обикновена, делнична. — Колко човека ще можем да вземем на борда?

— Двама — извика пилотът. — Разполагаме с шест места, но сам знаеш, че вътре има апаратура. А да я сваляме, нямаме време.

Онодера поклати глава.

— Постарай се да вземеш четирима — ранените и болните.

— Ти как си го представяш? — махна с ръка пилотът. — Къде ще ги настаня?

— Аз ще остана — каза Онодера. — Един ще седне до теб, а другите трима ги настани някак си отзад. Слушай, не е ли добре за другите глупаци да извикаме транспортен вертолет от Мазумото, от тринадесети полк?

— В учебния отряд на Мацумото има само два вертолета, по-малки от нашия... Впрочем, почакай тук, на летището в Мацумото има още един, по-голям. Той вчера принудително кацна там. Ако са поправили двигателя му...

— Би могъл да вземе петнадесет души — Онодера погледна часовника си. — Опитай да се свържеш. Сега е седем часът и шестнадесет минути. Помоли да дойдат тук, преди пилотът да е започнал работния си ден.

— Не знам... Всичко зависи от горивото, а в Мацумото няма много. Освен ако снабдителите са направили нещо...

— А ти измисли нещо. Кажи, че тук има жени и деца, а сред тях и деца на офицери...

— Ще опитам. Ами ако не стане?

— Тогава ще поведе тези глупаци надолу. Ще се опитам да стигнем до Отари. Мисля, че на север от Отари разпукванията не са толкова страшни. Ако вървим по левия бряг, смятам, че бихме могли да стигнем до шосето за Мацумото.

— Трябва да побързате — Сержант Томита протегна на Онодера портативната си радиостанция и погледна през ветробрана към небето. — Времето отново ще се промени. Предупреждават, че са възможни силни ветрове.

Като се наежи от вихъра под винта, Онодера се отдалечи от вертолета. Младежите по посрещнаха.

— Надявам се, че се пошегувахте? — загрижено каза дългокосото момче с очилата. — Нали няма да излетите без нас?

— Невъзможно е да се натоварят всички, сами трябва да го разберете... — отговори Онодера, като проверяваше захранването на радиостанцията. — Ще вземат само ранените и болните. Те са четирима, нали?

— А още една жена не може ли?... — с умоляващ глас помоли грамадното момче със съвсем детско лице. — Тя е много отслабнала, моля ви, вземете я!

— Няма къде. Дори и аз да остана, може да вземат трима...

— А какво ще стане с нас?

— Ще чакаме. Ако ни провърви, след тридесет минути ще дойдат да ни приберат и нас — Онодера извика пилота, като натискаше копчето на радиостанцията. — Сержант Помита, свърза ли се с Мацумото?

— Връзката е слаба — гласът на пилота се чуваше на пресекулки — Ще опитам още веднъж, като се издигна нагоре...

— Тази радиостанция също не е в ред... — Онодера смръщи вежди. — Чува ли се? Приемам...

— Не-не... Пре...

Онодера вдигна рамене и тръгна към планинската хижа. Но преди да я достигне, планината страшно забуча и земята се затресе. Над билото на планината Коренге бавно и плавно като в забавена снимка снегът се повдигна и пак се спусна. В ясното леко ветровито небе се появи някакво бяло облаче, което се понесе на юг.

— По-бързо! — извика Онодера.

В полутъмната хижа видя няколко души. Миришеше на пот, немити тела и кръв. Момичето, което имаше бронхопневмония, беше в безсъзнание, с висока температура. Онодера извади от висящата на рамото му походна аптечка спринцовка и бързо ѝ сложи антибиотик и витамини, след което прегледа измръзналото момче. То също беше в много тежко състояние и Онодера му сложи инжекция. Как да им помогне, когато самият той бе дилетант... Едно от момчетата като че ли имаше счупване в ключицата, ребрата и подбедрието, а другото — на краката. Заедно с младежите приготвиха от палатката нещо подобно на носилка. Когато бяха готови за пренасянето на болните към вертолета, Онодера забеляза в ъгъла на хижата момиче, което спеше опряло лице в стената. Той кимна към нея и попита с очи момчето, което стоеше зад него.

— По-добре да не я будим — каза онзи, като сви вежди. — Не е на себе си, нещо като шок...

Без да придава значение на думите му, Онодера се приближи до момичето и постави ръка на слабичкото му рамо. Косите и дрехите ѝ бяха мръсни, но модният костюм още биеше на очи. „С такъв костюм не се лази по планините, а се върви по подиум — помисли си той. — И таква момиче е тръгнало на алпийски поход!“ Полулегнало, облегло

до стената, то плачеше. Понякога шумно изхлипваше, въздъхваше и потреперваше с цялото си тяло.

— Не, не искам! — извика тя и се сви на топка, след като почувствува, че Онодера я докосна по рамото. — ... Не мога повече да вървя... Оставете ме!... Майчице!... Помогни ми...

Тя изхлипа и Онодера лекичко я щипна по бузите.

— По-весело, скоро ще пристигне вертолет и ще ни спаси. А сега помогни да пренесем болните и ранените.

Момчето учудено го погледна. Имаше вид на малко, наплашено зверче. Онодера почувствува, че нещо проблесна в дъното на паметта му. Но не се замисли за това, а се обърна и с бързи крачки напусна хижата, за да ръководи извозването на болните.

Вятърът се усилваше, облаците се носеха бързо високо в небето, но денят беше невероятно ясен. През воя на вятъра и шума на винта Онодера дочу вик. С крайчеца на очите си видя как от хижата изтича дребничка фигурка и като се препъваше, се насочи към тях. Момчетата носеха носилките.

— Замръзналия пренесете зад задните седалки! — заповяда Онодера. — Покрийте с одеяла апаратурата, а него сложете отгоре и го вържете с ремъци. Болното момиче поставете в спален чувал на задната седалка. Момчето със счупените ръце до нея, а момчето със счупения крак — до пилота. Бързо! — после Онодера потупа пилота по рамото и извика:

— Свърза ли се?

— Обясних всичко, но отговор нямам — каза пилотът. — Поправили са двигателя. Пилотът на този вертолет е мой състудент и съселянин, сержант от авиационната служба, Ямачети. Мисля, че ще успее да убеди началството.

— Ти каза ли му за какво става дума?

— Само това липсваше. Казах, че са местни жители, откъснати от другите поради срутване, и не могат да се измъкнат.

Като кимна на пилота, Онодера затръшна вратата. Зад гърба си чу вик, почти писък. В него имаше нещо познато и той неволно се обърна.

Ярката жълто-червена — синьо-зелена фигурка, като се клатушкаше, го приближи.

— Онода... сан...

Онодера се вгледа в момичето. Люлеещият се като леко облаче спомен все не приемаше ясни очертания. Това малко и смешно личице, цялото изпоцапано с грим, се разливаше, сякаш не беше във фокус.

— Онода-сан... Вие сте Онода-сан... — говореше момичето, като ги приближи.

— Не, Онодера — каза той, като гледаше момичето с все по-нарастващо изумление. — Как се озовахте тук?

Мако... Може би нейното пълно име беше Масуко. Това бе момичето, хостеса в бара на Гиндза. Тя изобщо не беше се променила от момента, в който я беше видял в бара на ресторанта. Миниатюрна, Мако и тогава му се видя много млада, а сега ѝ даваше седемнадесет-осемнадесет и по-малко, съвсем момиченце. Мако се хвърли на гърдите му и зарева истерично.

— Страх ме е, Онода-сан!... Мако се умори, не може да върви... Тя се бои... Благодаря ви, че дойдохте да ме спасите... Аз си мислех, че вече е настъпил краят... Толкова е студено, страшно...

„Кога ли най-после това момиче ще запомни името ми?“ — разсеяно си мислеше Онодера и я успокояваше като малко дете.

— Не трябва да се плаче — говореше той и чувствуваше, че съвсем не му подхожда ролята на утешител. Особено сега! И той се опитваше да отстрани момичето от себе си: — Стига, стига... разбрах... Всичко вече е наред. Ела да се отдръпнем. Вертолетът трябва да излети...

— И няма ли да ме вземе? — Масуко изплашено повдигна лицето си към Онодера. — Не искам да оставам на тази страшна планина. Не мога да направя нито крачка. Ще ме качите ли във вертолета?

— Не — каза той и като отстрани момичето, се обърна към вертолета. — С него ще отлетят само болните и ранените.

— Но нали може да вземе още един човек. Моля ви! Много ви моля! Навярно вие тук сте най-главният!

— Не може... — поклати глава Онодера и махна с ръка. — Скоро ще пристигне спасителният...

Масуко сякаш не чу последните му думи. Тя се изплъзна от ръцете му и с истеричен вик се втурна към вертолета, чиято перка се въртеше все по-бързо и по-бързо.

— Стойте!... Моля ви!... Вземете ме!...

Онодера инстинктивно дръпна Масуко за яката на горната ѝ дреха. Лека като перце, тя отлетя настрани и падна върху засипаната със сняг скала.

Без да ѝ обръща внимание, Онодера даде сигнал за излитане. Ските на вертолета се отделиха от земята. Машината набра височина, зави и започна да се отдалечава. Когато шумът стихна, Онодера опита да се свърже с отдалечаващия се вертолет. Връзката беше лоша както преди, но той разбра, че още няма отговор от Мацумото. Изключи радиостанцията и погледна към момичето, което продължаваше да лежи на земята, истерично да ридае и да се гърчи с цялото си тяло.

— Кой от вас ѝ е приятел или познат? — попита останалите.

Те се спогледаха.

— Няма такива — каза късо подстриган момък с мустаци. Онодера го погледна с недоумение.

— Единия сега го отнесе вертолетът, а другият умря...

Онодера закачи радиостанцията на рамото си, приближи се до Масуко и я повдигна.

— Да отидем в хижата — каза той.

— Какво ще правим сега?

— Ще чакаме — Онодера погледна часовника си. Беше седем часът и тридесет и пет минути.

— Колко?

— Не зная. Може би сте разбрали, че днес сутринта в Кенсай имаше много силно земетресение и страшна цунами. Загинаха стотици хиляди хора. От самолетите са останали само отломки. Хиляди тона гориво отидоха в морето, а то и без това не достигаше, дори съветските и американските кораби изпитват затруднения с горивото... Дали ще дойде вертолет да ни вземе, или не — шансът е петдесет процента.

— А какво ще стане, ако не дойде?

— Не зная — Онодера отвори вратата, огледа планинската верига. — Добре ще бъде, ако дойде преди да се е усилил вятърът... Четиримата ги спасихме. Като видя как гледа цигарата му, Онодера извади неразпечатан пакет и го подаде на момчето с очилата.

— Дайте ми картата — помоли той. — В краен случай ще се опитаме да слезем надолу...

— По склоновете има срутвания.

Забрѣмча радиостанцията, едва доловимо се разнесе гласът на сержант Томида.

— Хакуба слуша, говори Онодера... — Той постави слушалките. — Хенри Оушен, слушам ви... Томида-сан, чувате ли ме?

Връзката се нарушаваше. Онодера пита много пъти, докато най-накрая намръщените му вежди се отпуснаха.

— Можете да се радвате. След тридесет минути ще излети вертолет от Мацумото — съобщи той, като прекъсна връзката.

Младежите радостно зашумяха, но той ги спря с вдигане на ръка.

— Вертолетът първо ще отиде в Нагано, а после ще дойде тук. Тринадесетместен е и ще вземе всички.

— А колко ще чакаме?

— Той лети със скорост двеста километра... За двадесет минути ще отиде в Нагано, но не зная колко ще го задържат там. Мисля, че след час, час и половина ще бъде при нас.

Изведнѣж земята отново забуча. Хижата така се залюля, сякаш всеки момент щеше да се разруши. Отнякъде се разнесе приглушен грохот. Всички скочиха. Отново запищя радиостанцията. Онодера я вдигна от пода, но трусят го отхвърли настрана, при което той полетя към момчето, стоящо до него и изпусна радиостанцията. Докато все още я държеше, въпреки прашенето се долови отчетлив глас:

— Тревога... Тревога... Опасност от изригване на Норикура. Веднага да се пристѣпи към евакуация...

Всички със затаен дѣх слушаха радиостанцията. Онодера бавно я повдигна, то тя вече мълчеше. Разнесе се трясък, който заглуши силния грохот. Хижата отново се затресе.

— Изригване! — извика някой с пресипнал глас.

— Край!

— Не! — каза Онодера, като повдигна глава. — Норикура е някъде на юг, далече от тук...

— Какво говорите! Не далече, а тук над нас също има връх Норикура!

Наистина — помисли си Онодера. — Широкоизвестният връх Норикура, красотата на Северните Алпи, където е разположена лабораторията за космическо излъчване, станцията за наблюдение на слънчевата корона и обсерваторията на Киотския университет се намира далече на юг, на запад от Кисодани. Там, до самия връх се

движи автобус. Но има и друг връх Норикура — точно зад тях, на североизток от веригата Татейма и върха Хакуба. Той се издига точно над хижата Цуга на височина две хиляди четиристотин тридесет и шест метра. Някога това е било вулкан и неговата лава е образувала сред планинската верига затвореното езеро Хакуба-Оике. На кой от двата Норикура е обявена тревога? Изведнъж Онодера започна да нервничи, нещо, което напоследък не му се бе случвало и като си поглеждаше часовника, започна търпеливо да върти радиостанцията.

Беше седем часът и четиридесет минути.

Разнесе се продължителен, сякаш идващ от самата утроба на земята, грохот. Хижата се затресе. Едно от момчетата изскочи навън.

— Какво има? Какъв е този шум? — гневно извика някой.

— Вода! — разнесе се вопъл. — Отгоре пада вода!

— Отприщило се е езерото Хакуба-Оике — тихо промълви високо момче, което, изглежда, беше водачът на отряда, или вероятно беше станал такъв по силата на обстоятелствата. — Изригване...

— Ако ни залее водата, какво ще правим? — извика някой. — Да бягаме! Към хижата Сейджьо!

— Почакайте! — Онодера тръгна към изхода. — Какво става там с водата?

— Нищо страшно — каза момчето, което се върна, дишайки тежко. — Пада по посока на езерото Цуга.

Онодера погледна навън. Той видя, че бягащата по склона вода бе неочаквано близко. Разпенен, потокът тласкаше камъни и скали и с грохот се спускаше в дефилето. Из околните планини се разнесе мощно ехо. Шумът от потока постепенно стихна, но взривовите и бученето, които се носеха от покритата с облаци верига, не преставаха.

— Тук е опасно да се остава... Вие как мислите? — с леко пресипнал глас попита водачът, като гледеше как намалява потокът.

— Няма ли начин да помолим вертолетът да дойде първо при нас, а не в Нагано?

— Не — поклати глава Онодера и запали нова цигара. — Радиостанцията не работи...

— Не можем ли да я поправим?

— Има ли някой, който да разбира от радиоапаратура? — попита Онодера, като огледа всички.

Отговор не последва.

— Значи нямаме връзка — каза водачът. — Нима ще трябва да чакаме тук, на това опасно място час и половина?

Онодера изхаби няколко клечки кибрит, тъй като не му гореше цигарата. Вятърът беше силен, но и ръцете му трепереха. Машинално погледна към часовника — седем часът и четиридесет и пет минути. Колебаеше са какво да предприеме. Земята продължаваше да бучи, но дали това беше признак за предстоящо изригване? Струваше му се, че неотдавнашното земетресение беше следствие от срутване. Трясък и грохот, сякаш под земята стреляха с оръдия, се чуваха и тогава, когато се образуваха пукнатини и срутвания. Скрит под рамката на вратата, Онодера все още стоеше с цигара в ръка и гледаше към билото на планината. Ако имаше възможност да се изкачи до върха ѝ, по температурата на почвата и изхвърлянето на парата можеше да установи степента на активност на върховете Норикура или Шьоренге. Но за това нямаше време. А и върхът се закриваше от плуващите на север оловносиви облаци, които доста бързо се спускаха над платото Тенгу. Синева на небето не се забелязваше. Тя се беше отдалечила на юг към Мацумо-тодайра. Вятърът се усилваше и духаше главно от север. Заедно със свистенето се носеха и кълба от смесен с пясък сняг. Хлопаха врати и прозорци. Стените на хижата скърцаха така, сякаш се стараеха да запълнят затишието между трусовете.

Изведнъж Онодера хвърли на пода недопушената си цигара, стъпка я и погледна към небето. Няколко пъти шумно вдъхна, след което се обърна, извика момчето, което не пушеше, и го изтика навън срещу вятъра.

— Не си настинал, нали? — попита той. — Усещаш ли някаква миризма?

— Не... — започна момчето, но изведнъж ноздрите на кръглото му лице се размърдаха. — Мирише на сяра...

Онодера се върна в хижата, грабна радиостанцията и бодро извика:

— Да излизаме! Ще заобиколим Акацуру от север и ще се спуснем в Отари. Ако не са се образували нови пукнатини при сегашното земетресение, ще се справим.

— Има ли пътека? — попита някой, с глас, който издаваше видимо безпокойство.

— Не зная точно. Картата ще покаже. Смятам, че така е по-добре, отколкото да се движим през планинската верига срещу вятъра или през снега към горещите извори Ренге.

С тези думи Онодера излезе от хижата и като повървя малко, нарисова с крак голяма стрелка, а до нея написа „в Отари“. Дано вятърът не засипе всичко до пристигането на вертолета. Разбира се, ако въобще долети вертолет в такова време.

Онодера се приближи до Масуко и я хвана под ръка. Момичето едва се държеше на крака.

— Не... Не мога да вървя повече — изхлипа тя. — Студено ми е... Умирам... Няма ли да пристигне вертолет?

— Съзвemi се, трябва да тръгваме — каза ѝ той. — Ако не можеш да вървиш, ще те нося.

През снега и гъстите облаци те пресякоха платото Тенгу и започнаха да се спускат по източния склон. Все по-силно се усещаше миризмата на сѳра.

— Старши... — с известно безпокойство се обърна към Онодера едно от момчетата. — Нещо много мирише! Да се надяваме, че планината Акакура не се готви да изригне?

Онодера, който беше съсредоточил изцяло вниманието си върху пътя, почувствува как отново го обзема съмнение. „Може би недалече от тук — мислеше си той — е започнало отделянето на пара. А може би е някъде на върха и миризмата се носи от вятъра? Но сега вятърът духа от юг и с такава сила, че би разсеял всякаква миризма.“

Когато Онодера реши да се спусне по североизточния склон, той разчиташе, че дори и да изригне Норикура, вятърът ще отнесе пепелта и вулканичните бомби на юг и югозапад. Тук лавата има андезитов състав, висока киселинност и вискозитет, така че няма да потече право в долината, както базалтовата. Разбира се, най-опасно е изригването на склона, където няма кратер, но това е почти изключено. Освен това веригата Фабуки в известна степен прегражда пътя на вятъра. И все пак защо така силно мирише на сѳра в дефилето?

Направи му впечатление, че миризмата се усилва в тези моменти, когато вятърът променя посоката си и започва да духа отдолу, от дефилето в източна посока. Краката му спряха сами и той се загледа в далечината.

В дефилето река Итои беше покрита от тъмен облак и върха Тагакуши на срещуположния бряг съвсем не се виждаше. „Не може да бъде — помисли си той и почувствува нещо студено под лъжичката. — Тази миризма...“

Когато спря, Масуко, която държеше под ръка, докато вървеше, се свлече като чувал в краката му. По лицето ѝ нямаше никаква червенина, дори устните ѝ бяха побелели. Тя все още прохлипваше, но сълзи в очите ѝ нямаше.

— Не мога повече... — пресипнало каза тя. — Оставете ме, вървете.

Когато Онодера вдигна момичето, ръката му докосна бузата ѝ и той усети силна горещина. Тогавя свали от гърба си радиостанцията, взе от момчетата брезентовото въже и завърза Масуко като бебе на гърба си.

— Да побързаме! — извика той, като се обърна към другите. — Бъдете много внимателни!

— Старши, да оставим ли радиостанцията? — извика някой след него.

Онодера дори не се обърна. Той махна с ръка на водача на групата, който вървеше напред. Въпреки че Масуко беше много мъничка, тежеше около тридесет и седем-осем килограма, той чувствуваше тежестта ѝ, защото вървеше с отпуснати мускули, а и през якето си усещаше парещото ѝ тяло.

Те повървяха така няколко минути и изведнъж почувствуваха, че лека въздушна вълна ги удари отпред. Спряха. Отдолу се разнесе тревожно бучене, а миришещата на сгря мъгла се разлюля. За секунда всичко утихна и изведнъж екна такъв грохот, сякаш стотици оръдия дадоха едновременно залп. Почвата под краката им се издигна. Растенията се залюляха, скалите притрепериха, посипаха се пясък, сняг и камъни.

— Старши! — дочу се изплашен вик зад гърба на Онодера. — Ето там!... Напред... Зад облака... огън! Погледнете!...

В дълбочината на станалата вече тъмносива мъгла като алено петно прозираше пламък. Разнесе се грохот. Появи се още едно алено петно, малко по-ниско от първото. Небето, което до този момент беше светло, започна да потъмнява, сякаш някой го заливаше с туш.

Камъните, които се сипеха наоколо, не бяха обикновени, от срутване, а нажежени ръждивочервени продукти от вулканично изригване...

„Ето какво било...“ — помисли си Онодера, като скърцаше със зъби. И въпреки всичко миризмата на сяра идваше не от планинската верига Уширо-Татейама, а от планината Тогакуши...

— Старши, какво ще правим?! — разнесе се по детски пронизителен глас през горещата пепел, която беше започнала да пада.

На тридесети април в осем часа и три минути от вулканичен взрив излетя във въздуха връхът на планината Такацума от планинската верига Тогакуши, а след това по протежение на притока на река Итои, на отрязъка между западния склон на върха Дзиздо и железопътната линия, се образуваха дванадесет взривни кратера, с което започна изригването на западния склон на планината Тогакуши.

ГИБЕЛТА НА ДРАКОНА

В източната част на Евразия, която заема почти половината от северното полукълбо, Драконът умираше.

Той се гърчеше в жестоки конвулсии. Огромното му тяло, извито, сякаш е подгонил кълбо, със закачливо вдигната опашка, сега беше обхванато от пламъци и дим. Здравият му хребет, между прешлените на който растяха гъсти зелени гори, се беше напукал и от тези рани бликаше гореща кръв. От дълбочините на Курошио, което го галеше от древни времена, сега надничаше смъртта и с хищността на гладна акула гризеше хълбока му със страшните си зъби. Тя откъсваше къс след къс и живото кървящо месо изчезваше в ненаситната ѝ утроба, в океанската бездна.

В южната част на Централния тектоничен район южните половици на Кюсю, Шикоку и полуостров Кии бяха вече откъснати от тялото на Дракона и голяма част от тях бяха погълнати от морето. В областите Канто и Тохоку голяма ивица вода беше отделила полуостров Бофус от Хонсю. Неговата издадена в океана част беше потънала на повече от десет метра. А крайбрежието Ракучю също се беше гмурнало в Тихия океан, като се беше изместило с около двадесет метра. На остров Хокайдо морската вода беше навлязла в Томакомай и Отару, а полуостровите Немуро и Ширетоко се бяха отделили от сушата и потънали в морето. Подобни изменения бяха станали и на островите в Югозападна Япония, и на Окинава, а няколко острова вече ги нямаше.

Зад Дракона стоеше невидим гигант. Преди четири милиона години, когато на края на стария континент от посетите семена се родило детето Дракон, някъде дълбоко в недрата между него и континента се появил сляп гигант, който започнал да избутва новороденото в океана. Като се откъснал от майката — земя и плувал по бурните вълни, младенецът растял, все повече и повече се издигал над водата и накрая се превърнал в могъщ Дракон.

И сега този сляп гигант, който не бе преставал през всичките тези години да бута Дракона, изведнъж побесня, счупи му гръбнака, събори го и го повлече към дъното. Само за две-три години от началото на катаклизма Японският архипелаг се измести с няколко десетки километра на юг и на югоизток. Силата, която тикаше Япония откъм Японско море, се проявяваше най-активно в центъра на Хоншю. Западната част на разчупения архипелаг се измести с тридесет километра, а източната с двадесет на юг и югоизток. При това разстоянието между устията на реките Тойокава и Ои в залива Ацуми само за няколко месеца се увеличи с повече от два и половина километра. Между разкъсаната на две части земя изцяло потънаха на дъното градовете Тойохаши, Хамамацу и Каке-гава. Морската вода вече миеше подножието на Южните и Централните Японски Алпи. А котловината Ина постепенно се беше превърнала в тясно и дълго езеро.

Дъждовният период в Япония започна не през юни, както обикновено, а малко по-рано, вероятно поради огромното количество отделена от земните недра топлина. В резултат бяха почти напълно залети равнините по Тихоокеанското крайбрежие. Низината Канто се беше превърнала в плитко море. Сега там можеше с кораби да се доплава до Такасеки, Татебаяши и Фурукава. По низината Ноби също можеше да се доплава до градовете Гифу, Огаки и Тойота, по Осакската равнина можеше да се достигне до южната част на Киото, а на изток по равнината Такуши — до Йошия от префектура Фукуока. Градовете Фукуока, Куруме и Омута сега се свързваха само по вода. В низината Сендая водата беше проникнала до Хирайдзуми. В Хокайдо водите на Тихия океан, като заляха равнината Куширо, достигнаха до градовете Обихиро и Шибечя и платото Консен сега се беше превърнало в морско крайбрежие.

Въпреки че страдаше много тежко, Драконът се съпротивляваше на бясната сила, която го тласкаше в гърба и го дърпаше към дъното на океана. В началото на юни четири пети от неговото тяло все още бяха над водата и той сякаш правеше всичко възможно, за да се измъкне от ледените лапи на смъртта, които се протягаха към него от хиляди метри дълбочина. Всеки път, когато Драконът с рев се гърчеше, като изпускаше огън, дим и гореща кръв, умираха безброй живи същества, които дълги години бяха живели по люспите на неговия гръб. Само

малка част от тях имаше възможност да напусне тялото на стопанина, на което благополучно бяха съществували стотици хиляди години и да избяга далече отвъд морето. Особено напористи бяха двуногите същества, които се бяха размножили много през четвъртичния период от кайнозойската ера и напоследък бяха започнали да проявяват невиджана активност. Те стържеха гърба на Дракона, смучеха кръвта му, прокъсваха тялото му и нанасяха безброй рани върху меката кожа на корема и гърлото му. От тези техни колонии върху тялото му като облаци излитаха подобия на крилати насекоми, а от неговите очертания се отделяха и плаваха по морето натъпкани черупки.

Драконът все още беше жив. Силата, която го дърпаше към дъното, с всеки изминат ден нарастваше. Студената вода, небесна и морска, проникваше при всяко негово гърчене все по-дълбоко в раните. Накрая се срещна с горещата му кръв, буйно изкипя и се превърна в пара, като започна да разкъсва тялото му отвътре. Когато ледената ръка на смъртта напипа нажеженото сърце на Дракона, плътта му окончателно ще се разкъса и парчета месо и кожа ще се разлетят по всички страни. И Драконът няма да го има вече. Неговият труп, още топъл, но както при всяко умиращо същество, вече неспособен да напрегне мускули и да окаже съпротива, ще бъде равнодушно погълнат от мрачната и студена морска яма, и погребан на самото ѝ дъно, където не достига слънчев лъч. А това, че този ден е близък, бе ясно на всеки.

Ревът, конвулсиите и пресекливото дишане на Дракона, който изхвърляше пламък и дим до небето наподобяваше агония.

Остаряващата майка — земя, родила някога Дракона, който бе плът от нейната плът, сега с болка гледаше как в конвулсии, бълвайки отрова, умира нейното дете. А океанът по-древен и по-огромен от твърдата земя, равнодушен и студен, приготвяше на дъното си гроб за умирация. От древни времена в продължение на милиарди години сушата и морето на тази планета винаги са се борили един с друг. Понякога водата е отстъпвала и тогава се е появявал огромен къс суша, но след това морето отново е тръгвало в атака, при която заливало още по-голямо парче земя. Сушата трябвало да странствува по повърхността на планетата. Тя ту променяла своите очертания, ту се раздробявана. В сравнение с множеството континенти и острови, които са възникнали от морето и отново са се потопявали в него, за

главозамайващо дългия период на съществуването на Земята легендарните Атлантида и Муу са истински дреболии. Затова заслужава ли си да се страда за такова дребно парче земя, което сушата всеки момент ще върне на морето. Дори на това място да е имало и да има живот, който се гордее със своето процъфтяване... Живот, също породен някога от водната стихия... Така, изглежда, си мърмореше морето... И равнодушната, тежка и студена морска вода, като преодоляваше останките от бариерите, проникваше дълбоко в сушата и без да се съобразява с нищо, отнасяше всичко със себе си.

Сега погледите на целия свят бяха обърнати към този Дракон, умиращ в далекоизточния край на океана. Над архипелага, който в своята агония изригваше огън и дим, летяха десетки наблюдателни самолети с цветни видеокамери на борда. Трите най-големи телевизионни компании на Америка CBS, NBC и ABC, както и тези от Източна и Западна Европа, Азия и дори „Лам“ от Южна Америка, като използваха спътници над Тихия океан, веднъж в седмицата в редовни програми предаваха репортажи за последните минути от живота на гигантския архипелаг. Почти половината от четиримилардното население на Земята гледаше тези предавания от екраните на около седемстотин милиона телевизори.

Човечеството съзнаваше жестокостта и трагизма на това зрелище. „Грандиозният спектакъл“ възбуждаше и гъделичкаше нервите. Гибелта на призрачната Атлантида, легендите за която се предаваха от поколение на поколение, изведнъж се превърна в реалност. Според древните предания Атлантида била процъфтяваща високо развита цивилизация, но тя не би могла да се сравни с богатството и процъфтяването на народа на островната земя от Далечния Изток. Сто и десет милионният народ, притежаващ обществено състояние за милиарди долари, заемаше второ място в капиталистическия свят по обема на произвежданата промишлена продукция, която в парични единици се равняваше на триста и петдесет милиарда долара... Народ с претенции за водещ в двадесет и първия век... Единствената държава в Азия, която бе преуспяла в модернизацията и се бе превърнала в промишлена държава, като бе запазила своята своеобразна култура, наричана „японска“. И тази островна страна със своите огромни богатства, с прекрасна и многообразна природа, скоро ще бъде измъчена, разкъсана, тласната в

морската бездна от невидимата гигантска сила, която се спотайваше някъде в дълбочините на планетата.

Средствата за масова информация в цял свят раздухваха страстите около Япония. Близко до Японските острови плаваха самолетносачите „Форестол“ от Седми американски флот, „Блуварк“ от Далечноизточния военноморски флот на Англия и „Мелбърс“ на Австралийските военноморски сили. Разбира се, те изпълняваха и спасителни функции, но в същото време на тях се намираше и световноизвестният информационен център, който се наричаше Тихоокеански прес — телевизионен център. Излязлата в Америка в седеммилионен тираж брошура „Атлантида и Япония“, която не беше нищо друго, освен сензационна измислица, беше разпродадена само за няколко часа. Истински бум предизвика сборникът от изказвания на астролози и пророци, които, както се оказа, отдавна бяха предрекли страшните катаклизми на Земята.

В случая от този проблем най-много се вълнуваха геолозите и геофизиците. Организацията ЮНЕСКО беше образувала специална комисия, на която беше разрешено да използва седем геодезични и метеорологични спътника на земята, изстреляни от СССР, САЩ Англия и Франция. Също така тя можеше да разполага с всички наблюдателни и изследователски системи на специалната комисия на ООН. В САЩ, СССР, Китай, Индонезия, Австралия, Франция, Англия, Федерална република Германия и Норвегия бяха създадени специални изследователски институти. Мигновено бяха изчерпани всички „запаси“ от специалисти, занимаващи се с науките за Земята, дори бяха събрани и студентите от цял свят от съответните специалности. За учените това беше случай, който се пада „веднъж на хиляда години“. Работата се състоеше в това, че явлението, от гледна точка на новата, току-що основана наука — геоенергетика, беше уникално и поставяше множество нови проблеми.

Внезапното разрушаване и потъване на легендарната Атлантида, което се считаше само за фантазия или мит, изведнъж стана обект на сериозно изучаване. Гибелта на Япония се превърна в своеобразен модел за гибелта на Атлантида. Сега вече никой не говореше за невероятността на подобно явление, както с развитието на палеомагнетизма вече не се отричаше и теорията на Венерер за преместването на континентите, някога съвсем отхвърлена, защото

нейният създател бил синоптик, дилетант в геологията. Сред учените на Индия и Австралия изцяло се промени и отношението към „мита за континента Муу“ на Черчвалд, който до този момент се считаше за съвършено несъстоятелен.

Светът следеше приближаващата с всяка минута катастрофа с двойствено чувство. За него гибелта на Япония означаваше загуба само на една трета от процента от общата площ на сушата на планетата. Но когато за това късче земя започнаха да мислят като за „земя на хора“, не можеше да останат равнодушни. Та тук живееха две цяло и шест десети процента от цялото население на планетата. Тук всяка година се произвеждаха около седем процента от световната промишлена продукция и се осъществяваха четиринадесет процента от международната търговия. За развиващите се страни Япония беше „фабриката на Азия“, прекрасен пазар за продажба на нефт, каменни въглища, желязна и медна руда, боксит, уран, кварц, памук, коприна, хранителни продукти и плодове. Едновременно с това тя бе и доставчик на световния пазар на стомана, техника, кораби, автомобили, електронна апаратура, битови електроуреди, текстил, галантерия и фабрично заводско оборудване. Или накратко казано, тя беше сериозен доставчик на промишлени стоки. А през последните години Япония беше започнала да получава влияние и като член на световния инвестиционен пазар, особено в развиващите се страни, като им предоставяше дългосрочни кредити. Ролята на Япония в световната икономика беше огромна. Сега нейните гигантски натрупвания загиват. Нейната организационна структура се разрушава, а животът на нейното население ляга като огромно бреме върху плещите на населението на другите страни... Освен това катаклизъмът заплашваше и обширен район от Японско море.

С впити в екраните на телевизорите погледи, в кадрите на кинохрониките, във вестникарските снимки, хората наблюдаваха как Драконът потъва, изригвайки пламък и дим.

Под лозунга „Спасете Япония!“ се разгърна кампания в целия свят. Тя се провеждаше от световните и обществените организации, а също така и от правителствата на всички страни. Ставаха митинги. Събираха се помощи за японските бежанци. Но повечето хора проявяваха само любопитство като странични наблюдатели на трагичен спектакъл, който се представя в някакъв отдалечен ъгъл на

Далечния Изток. Дълбоко в душите си те изпитваха сложни и противоречиви чувства: удовлетворение, че „това“ не се извършва на тяхна земя, известно злорадство, че загива преуспяваща и процъфтяваща страна; тревога и неприятно предчувствие, че ще трябва да приемат на постоянно местожителство голям брой своеобразен, енергичен и малко непонятен народ.

В Япония се разгърна движение за максимално намаляване на загубите. Спасителната служба без сън и почивка продължаваше работата си, сякаш искаше дори и в условията на катаклизма, да сътвори ново „японско чудо“. С приближаването на края все повече и повече ставаха жертвите и сред сътрудниците на самата спасителна служба. В интервю по телевизията командувачият Американската морска пехота, която сътрудничеса с Япония, заяви с дълбоко удивление:

— Всички спасителни служби на Япония — държавни, военни, граждански — проявяват поразителна храброст. Техните отряди се хвърлят там, където дори нашите морски пехотинци, които са преминали не през един бой, не се решават да стъпят. Разбира се, това е естествено, когато става дума за спасяване живота на своите съотечественици. Подвигът на японците граничи с безразсъдство. Понякога си говорим помежду си, че това може би е от мъка...

Като вървеше срещу приближаващия с всяка минута край, Япония сякаш предизвикваше самата природа, като се опитваше да сътвори „чудо“. В такъв смисъл чудото беше вече сътворено. До началото на юли в условията на непрекъсващи земетресения, изригвания, цунами бяха изведени зад пределите на страната шестдесет и пет милиона души. По шестнадесет милиона на месец. За това допринесоха и признатите в целия свят организационни способности на японците, и оперативността в обединяването на японските фирми, които бяха успели да си направят практически изводи веднага след като беше получена секретната информация за катаклизма. Но заедно с ръста на разрушенията и пропадането на почвата, ефективността на спасителните работи започна забележимо да спада. Съобщителните връзки, пристанищата и летищата излизаха от строя едно след друго. Съсредоточаването на голямо количество евакуиращи се в определени пунктове и извозването им в огромни мащаби ставаше практически невъзможно.

До началото на юли годно за експлоатация оставаше само летището Читосе на Хокайдо, но и неговото закриване беше само въпрос на време. Възможно беше да се използват и някои летища за вътрешни линии, които бяха разположени сравнително високо над морското равнище, като това в Аомори, а също така и гладките, все още не залети степи.

Сега главната роля в спасителните работи се падаше на вертолетите и военните самолети, които бяха в състояние да кацат и излитат с къс пробег по неравна местност, и на десантните кораби. В тази ситуация възможностите на съветските транспортни авиогиганти бяха поразителни. Тяхната система за кацане и излитане беше толкова мощна, че при пълна натовареност с гориво и за обратния полет, те с лекота кацаха в дълбоки и неравни котловини.

Комитетът за спасяване на Япония с помощта на международни спасителни отряди водеше отчаяна борба за евакуиране на седемдесетте милиона души до края на месец юли. Броят на загиналите и безследно изчезналите от началото на катаклизма вече превишаваше дванадесет милиона души. Тук влизаха и тези, които бяха загинали след качването им на самолет или кораб. Броят на жертвите сред спасителните отряди достигна до пет хиляди. А на островите, които непрекъснато се разтърсваха, разрушаваха и потъваха, оставаха повече от тридесет милиона души. Тези хора, хванати в капана на дълбоките котловини и в обкръжените с вода крайбрежни хълмове, трепереха от ужас и чакаха своя ред за спасяване. Националните спасителни сили, в които влизаха около три милиона души, опитвайки се да спасят всеки японец, влязоха в последния неравен бой с природата.

Но и през юли, и през август броят на спасените с всеки изминат ден намаляваше, а броят на жертвите и сред спасителите, и сред останалото население катастрофално се увеличаваше. През цялото време от небето се сипеше вулканична пепел, която покриваше градове, поля, планини, проникваше в къщите, попадеше в храната, върху постелите, набиваше се в носоглътката. А под мрачното, постоянно покрито от изригванията небе, сред миризмата на сяр, по треперещата и клокочеща земя се мятаха спасителите. Те въртяха радиостанции, ругаеха се помежду си, изслушваха молбите и проклетията на хората, узнаваха за увеличаващия се брой на жертвите,

получаваха противоречиви указания, предприемаха по нещо на собствен риск, нито се миеха, нито се бръснеха. Спяха по два-три часа в денонощие, свити в ъгъла на някой клатушкащ се камион, на неудобен стол или на осеяната с камъни земя. Преумората беше достигнала до краен предел и нервите вече не издържаха. Струваше им се, че се хвърлят в нещо безсмислено, че техните усилия отиват напразно сред беснеещата стихия и най-накрая и те, както и откъснатите от света хора, ще се окажат погребани под пепелта или ще загинат в морската бездна...

Обземаше ги тъжно отчаяние, което свиваше душите им...

И Катаока се измъчваше от същите мисли, когато заедно с двадесет-тридесет души очакваше спасителния кораб на мястото със странното название Ахоке, намиращо се до източното подножие на планината Асафуса, на четвърт километър северно от град Мито, префектура Ибараги. Град Мито беше вече напълно изчезнал под водата. Морето плътно беше приближило до Ахокме, което някога се бе издигало на сто метра надморска височина. Върховете на хълмовете сега се бяха превърнали в островчета, а под тях оловните вълни лижеха върховете на дърветата. Жителите на град Мито, които не бяха загинали по време на земетресението, нито от нахлулата след него цунами, избягаха в околните планини. Някои от тях се бяха заблудили и нямаше време да бъдат търсени. С такава група сега се срещна и Катаока. В района Ичикай морето беше съединило горните течения на реките Нака и Кину, като бе превърнало планинската местност Цукуба в истински остров.

Групата на Катаока, състояща се от трима души, не беше тук за спасителни работи. Проблемът се състоеше в това, че над атомната електроцентраля и изследователския Институт по ядрена енергетика от областта Токай, която отдавна се намираще на няколко десетки метра под морето, се наблюдаваше повишена радиоактивност. Поради възникналата опасност от замърсяване на океана с остатъци от ядрено гориво, групата на Катаока беше пристигнала в този район с хидроплана на Силите за самоотбрана, за да уточни положението. Катаока, който умееше да се гмурка с акваланг, взе участие в изследванията. Тревогата се оказа напразна — само едно малко изтичане на радиоактивни вещества при пропадането. Когато

проверката вече свърши и всички се върнаха в надувната лодка, връхлетя цунами.

Хидропланът се опита да излети при приближаването на цунами, но левият двигател блокира и нахлулата вълна обърна машината. Надувната лодка, в която се намираха Катаока и другарите му, беше понесена от цунами към вътрешните райони на бившата суша. Най-накрая тя се закачи в стърчащите над водата върхове на потънала гора. При това един член от експедицията беше отнесен от настъпващата вълна. Останалите живи и измъчени хора се добраха до твърда земя и видяха, че се намират в подножието на планината Асафуса.

Бежанците, които бяха намерили временен приют в Ахоке, като видяха групата, се хвърлиха към нея с радостни викове. Те бяха взели пострадалите за спасителен отряд. Но когато се изясни истинското положение на нещата, още повече паднаха духом.

— Имате ли радиостанция? — обърна се към Катаока човек на възраст около шестдесет години, с просто и открито лице и молеци очи. — През цялото време палим огън, за да подаваме сигнали, но небето е в пепел и нищо не се вижда, самолетите може да не ни забележат...

— Радиостанция имаме, но е много изтощена, а и неведнъж пада във водата — Катаока безсилно се отпусна на скалата. — Ще се опитаме да се свържем, разбира се...

Още нямаше седем часа, а се смрачаваше по-рано от обичайното за сезона време. Небето на запад беше покрито с плътна пелена от пепел и дим. Над източния хоризонт се виждаше тясна оранжево-червена ивица, която приличаше на истинско небе. След като съвсем се стъмни, на запад се появи яркото зарево на изригване. Между скалите свистеше студен вятър. Тази година хората не видяха лятно слънце, а в оранжево-сивото небе се носеше мътен кървавочервен диск. Имаше случаи, когато се показваше необикновено кафява луна, а звезди въобще нямаше. Изхвърлените високо в стратосферата десетки хиляди тона пепел, блуждаеха над северното полукълбо и обещаваха на целия свят, че през следващите две-три години лятото ще бъде хладно и ще има слаба реколта.

— Кораб! — изведнъж извика някой.

Умората сякаш изчезна. Хората скочиха, изправиха се на пръсти и протегнаха шии. Накрая видяха — на фона на залеза съвсем близко

плаваше черен корпус с мачта. Но защо беше без какъвто и да е сигнал, дори без бордови светлини.

— Ехей... — хората завикаха и замахаха с ръце. — Тук, тук, помогнете!...

— Бързо огън! — извика Катаока. — И пригответе всички джобни фенери освен двата най-мощни.

Катаока внимателно се вгледа в тъмната повърхност. Между неясния силует на кораба и брега се виждаха едва забележими бели следи от пенещи се вълни. Тези следи постепенно приближаваха към брега, като оставяха опашка след себе си в открито море. Някъде отдалече се разнесе шум на двигател, при това не един, а няколко. Разбира се, това беше ехото, което обиколи склоновете на планините. Зад завоя на пътя се замяркаха проблясъци — отражение от автомобилни фарове.

— Приятели! — извика Катаока. — Побързайте! Към брега се приближава десантен кораб!

Хората дълго се вслушваха и взираха в тъмнината, докато разбраха къде е пуснал котва десантният кораб. За ориентир им служеха автомобилните фарове, които светеха на няколко километра от края на водата. Хората се катереха по скалите, като падаха и ставаха, докато най-накрая се добраха до мястото, където бе пуснал котва корабът. Това беше една малка градина, обградена с камъни върху склона на планината. Морската вода почти беше достигнала върха на каменната ограда. От борда на акостиралия към брега плавателен съд прехвърлиха трап. Американски военни камиони приближиха на заден ход към кораба. От тях започнаха да свалят огромни, обвити в брезент сандъци и да ги товарят на кораба.

— Стой! — разнесе се вик в тъмнината и два автомата бяха насочени към едва добралите се дотук измъчени хорица.

— Вземете ни на борда! Тук има жени и деца! — извика на английски Катаока, като вдигна ръка.

Към него се приближи висок млад офицер с почти детско лице, върху което беше изписана голяма обърканост.

— Вие цивилни лица ли сте?

— Освен нас тримата, които сме от спасителния отряд, всички останали са цивилни...

— Но в този район спасителните операции отдавна са завършени и участъкът е закрит... Поне такава информация имам...

— Те са се заблудили и не са успели да избягат.

— Колко са всичките?

— Може би двадесет-тридесет...

— По-живо! — извика офицерът, като се обърна към войниците, които се вслушваха в разговора и бяха забравили товаренето. След това измести каската си малко назад и каза с известно неудобство, но твърдо:

— Много съжалявам, но ние сме тук, за да изпълним специална задача по указание на висшето командване. Спасяването не влиза в нашите задължения.

— Нима искате да оставите тези майки, деца и старци да умрат? Те се скитат из планините вече десет дни.

— Съжалявам, но нищо не мога да направя, дори и да искам да ви взема на борда, ще е трудно, защото корабът е малък. Ние самите трудно ще се вместим след като свършим с товаренето.

— Не зная какъв е вашият товар, но животът на хората е по-скъп.

— Съжалявам, но аз съм военен и когато получих тази заповед, ми беше наредено да я изпълня максимално точно. И да си призная, дори като си позволявам да разговарям с вас, нарушавам заповедта...

— В такъв случай, моля ви, свържете се с главното командване и помолете незабавно да извикат спасителен кораб! — с умоляващ глас каза Катаока. — Тук почвата пропада под водата със скорост три метра на ден. И с времето се ускорява. До най-високото място остават само сто метра. А ако започне цунами...

— И това не мога да ви обеща, докато не разговарям с командира. Връзката ни е блокирана до излизане в безопасна морска зона...

— Мерзавци! — изруга на японски един от колегите на Катаока, който следеше разговора. — Нима сте хора!

— Почакайте, лейтенант Скот — каза на английски със силен акцент невисок човек, който се появи иззад камиона. — Колко човека могат да се вземат на борда вместо един сандък?

— Това, това не мога да направя — почервенявайки, отговори лейтенантът. — Ще бъде нарушение на заповедта.

— А вие как мислите, откъде идва заповедта? В крайна сметка аз нося отговорност за тази операция. Отговорете колко човека ще можете да вземете на борда?

— Пет-шест...

— А ако са само жени и деца?...

— Осем-девет, не повече...

— Значи, ще вземете десет човека, а аз ще остана тук.

— Не, това не мога да допусна!

— Но аз ще направя така, че да можете да го допуснете! Дайте ми лист и писалка.

Човекът написа набързо нещо и се разписа.

— Колко са жените и децата? — обърна се той към Катаока все още на английски.

— Шест жени и три деца.

— Нека да ги съпроводи и някой от мъжете, който говори, макар и лошо английски...

— А какво ще правите с товара, който остава?

— Не се безпокойте, аз поемам върху себе си цялата отговорност за него. Ето този последен сандък ще остане на брега. Аз най-добре от всички зная какво има в него...

— По-бързо! — извика лейтенантът на войниците. — И вас моля да побързате. Вече излизаме от графика...

Вдигнаха трапа. Въпреки рева на двигателя от борда се чуваха плач и викове. Мъжете, които бяха останали на брега, също викаха имената на жените и децата си. Корабът бързо изчезна зад ивицата светлина, която идваше от фаровете на камионите. Когато шумът стихна, чу се силното свистене на вятъра. Наистина всичко свърши за миг. Мъжете, които останаха на брега, се вцепениха.

Невисокият мъж, който стоеше до сваления сандък, бавно махна каската си и се обърна.

— Как, това вие ли сте? — изумено възкликна Катаока, като се вгледа в лицето му.

— Да, срещнахме се при странни обстоятелства — смутено се усмихна Куниедата. — На държавния служител му се налага да бъде и безсърдечен... Но в случая отстъпих... Човекът, който се занимаваше с тази работа, загина при земетресение и аз го замествах вече цял месец... И както виждаш...

— Вие през цялото време ли придружавате този товар?

— Да, от Цукуба го закарахме в Мито, а след като и той потъна, го докарахме в тези планини... — Куниеда уморено се прозя. — Мислех да замина за Америка да се видя с жена си...

— А какво има в тези сандъци?

— Не мога да кажа — отговори Куниеда, като въртеше каската в ръцете си. — Да, и никога не ще мога да кажа...

След това той огледа мъжете, които бяха наобиколили сандъка.

— Знаете ли, искаше ми се да ви взема всички, вместо тези сандъци... Но това не се отнася само до мене... Моля ви, разберете ме правилно. Това съвсем не означава, че не съм мислил за вас. Аз се оказах в особено затруднение. Върху плещите ми легна отговорността за бъдещето на десетки милиони наши съотечественици, които са вече евакуирани в чужбина. Тези сандъци имат пряко отношение към тяхното бъдеще. И при това... — Куниеда бавно зае мястото на шофьора в камиона. — И при това и ние имаме известна надежда. Аз скришом помолих шофьора да ми остави мощна радиостанция... Земята отново забумтя и се затресе. Измъчените и опустошени хора легнаха в каросерията. Куниеда включи мотора.

В началото на месец август щабът на „програма Д-1“ беше преместен върху най-големия кораб на Силите за морска безопасност „Харуна“. Тук Наката и Юкинага денем и нощем обработваха потока от информация, който постъпваше почти непрекъснато.

През месец май императорското семейство тайно замина за Швейцария. Правителствените органи на Япония получиха временно седалище в Париж. Комисията по осъществяването на евакуацията се премести в Хонолулу и вече се наричаше „Щаб за спасителни мерки“. Изпълнителните органи на държавната машина, наречена Япония, вече се намираха извън потъващите острови. И никаква нишка не свързваше разпръснатите органи на държавния апарат с разхвърляните по цялата земя негови граждани. Пред шестдесет и петте милиона евакуирани, разпръснати в различни части на света, се изпречваха проблемите за „преживяване“. В лагерите за бежанци, били те палатки, опънати под открито небе, бараки, военни казарми, мизерни селища като за заточеници, се усещаше тревога.

Как ще бъде с храната, със свободата на придвижване?...

Зад гърба на тези хора, заминали само с ризата на гърба си, които въпреки всичко бяха стъпили на „твърда земя“, останаха почти тридесет милиона върху потъващите острови и все още очакваха момента на спасението. През юни и юли бяха евакуирани четири и половина милиона, а загинаха три милиона. Не бяха редки и случаите на самоубийства.

Сред останалите не малко бяха и такива, които доброволно бяха отстъпили своето място на кораба или в самолета. Възрастта на повечето от тях превишаваше седемдесетте. Зачестиха и случаите, когато възрастни японци, особено мъже, изоставяха семействата си или изчезваха от сборните пунктове. Те оставяха бележки, че предоставят бъдещето на младите и зрелите, а самите те достатъчно дълго са живели и не искат да бъдат в тежест, а главното — не желаят да се разделят с Япония, защото животът извън нея губи всякакъв смисъл за тях.

Един от тези старци, може би най-старият от оставащите, лежеше сега в най-отдалечената стая на просторна богатска къща в град Фучю.

— Хм, така... — промърмори старецът. — Този глупак Куниеда... Оставил е сандъка и е натоварил жени и деца...

Той издаде гърлен звук, по който трудно можеше да се определи дали се смее, или кашля?

— И къде е той сега? Заминал ли е заедно със сандъците?

— Не — отговори късо подстриганият плещест мъж, който седеше до стария в тържествено — строга поза. Погледът му пробяга върху дългата телеграма, написана на английски език, и добави: — Пише, че е останал на мястото...

Старият прехапа набръчканите си устни, но а потъмнелите му очи нищо не се отрази.

— Глупак — беззлобно промърмори той. — И кой от сандъците е изхвърлил, не се ли споменава?

— Да... Куниеда-сан е посочил сандък В, който са и оставили.

Разнесе се странен звук, който наподобяваше кискане. Гостът се обърна към стареца, който беше отворил беззъбата си уста и се смееше от цялата си душа и сърце.

— Знаех си — произнесе старият, като едва си пое въздух. — Трябваше да си отваряме очите. Как ли е разбрал? Той самият е

неспособен да определи... Значи, отнякъде нещо е подочул... Такъв като него ще оцелее. Разбираш ли, Йошимура-сан?...

— Не.

— В сандък В почти всичко беше подправено... Аз го измислих... Сам... отдавна... Никой не знаеше... Последната шега на стария не успя заради едно момче със страшно остър нюх, но вече тръгвайте. Какво прави Ханае?

— Мисля, че вече е готова.

Когато снажният мъж, когато нарекоха Йошимура, бързо излезе от стаята, като стъпваше шумно върху татамите, иззад фусума се появи момичето. То сякаш се беше скрило там.

— Аз... аз няма да замина... — каза момичето с треперещ глас. — С ваше позволение, ще остана тук, край вас...

— Не бива — кратко отговори той. — Ти си още... млада. Няма да ти позволя да умреш заедно с такъв грохнал старец като мен...

— Не, не... По-добре е... Ако ви изоставят...

— Какви ги говориш... — леко повиши глас старецът. — Нали са те възпитавали в такъв решителен момент да не вършиш глупости... Ти ще отидеш там... и ще живееш, сякаш нищо не е станало... Аз не ти нареждам и не изисквам от теб, за да не те затруднявам. Просто живееш... Най-важното е да живееш дълго... Влюби се и се омъжи... През цялото време едно и също ти повтарям, че за теб всичко е направено, за да живееш безгрижно, без лишения... Но съм длъжен да ти кажа, че животът е трудно изкуство... и горчиво...

Девојката не издържа повече, махна с широките и дълги ръкави на кимоното и заби лице в татами. Нейните тънки рамене притрепериха, чуха се ридания. Старецът хвърли поглед към появилия се Йошимура и твърдо каза:

— Побързайте... Пътищата ще станат непроходими...

Йошимура излезе, а Ватари сякаш изведнъж си спомни нещо и каза:

— Ханае...

Момичето изправи обляното си в сълзи лице.

— Покажи се!

Като източи врата си, тя няколко пъти дълбоко въздъхна и стана.

Оби^[1] зашумоля и коприненото кимono се свлече от раменете ѝ и в полумрака на стаята като лек аромат се появи снежнобялото, добре

развито тяло с леко наклонени рамене.

Старият я погледна един-единствен път и затвори очи:

— „Жена на Япония“... — промърмори той. — Ханае, роди деца...

— А?!

— Казвам, роди деца. Ще имаш хубави, здрави деца... Намери си добър човек, макар и да не е японец, това не е толкова важно... И роди много деца...

Когато старецът забеляза Йошимура, който беше с лице към стената, му каза:

— Заминавайте...

Йошимура метна една пелерина върху момичето и го побутна.

— Сега отговаряш за Ханае. Пази я.

— Слушам! — Снажният Йошимура падна на колене, опря длани в татами и се поклони. — Председателю, сбогом...

— Време е... — старият отново затвори очи. — Побързайте...

Шумът от стъпки и ридания се отдалечи. След известно време се дочу шум на мотор. А после и той затихна. Остана само боботенето в планините Канто, където ставаше изригване, и скърцането на къщата. Тези звуци бяха прекъснати от свистене. В къщата нахлу вятър.

В светлината откъм градината се очерта сянка.

— Тадокоро-сан, вие ли сте? — едва чуто промърмори старецът.

— Сякаш приближава тайфун — каза професорът. — Дали ще успеят Ханае и останалите...

— И вие не заминахте... — старият отново затвори очи и се прокашля кратко и мъчително. — Впрочем така си и мислех...

Очите на професора бяха хлътнали дълбоко, а около тях имаше големи тъмни кръгове. Сякаш беше остарял с още десет години. Лицето му се беше изострило. Дори широките му и силни рамене бяха станали мършави. Венецът от коси, останал върху плешивата му глава, сега беше съвсем бял. Професор Тадокоро така се беше променил, че и учениците му не биха могли да го познаят.

— Ако имаше още един джип — промърмори професор Тадокоро, докато оглеждаше стаята, — щях да се кача в планината, но...

— В такъв момент няма да можеш да се качиш в планината — старецът ту отваряше, ту притваряше очите си... — Доживяхме...

Колко още остава...

— Може би около един-два месеца — професорът крадешком си избърса очите. Не, в тях нямаше пепел, а бяха сълзи, които и след като ги избърса продължиха да се стичат по бузите му. — Хората ще могат да живеят още... Половин месец... Или три седмици...

— Тадокоро-сан — старецът попита по-силно, сякаш внезапно си спомни нещо. — На колко сте години?

— Шестдесет... и пет... — професорът леко се усмихна, по лицето му се стичаха сълзи. — Ако бях останал в Университета, тази години щях да се пенсионирам. Щях да си прочета юбилейната лекция, а след това...

— Шестдесет и пет?... Вие сте още млад... — промърмори старецът. — Защо искате да умрете?...

— Не зная, много ми е тежко — едва чуто каза професорът. — Може би от мъка... Знаете ли, въпреки че доживях до тези години, — в мен все още си остана нещо детско...

— Казвате от мъка, хм...

— В началото бях решил да премълча — неочаквано силно каза професорът, сякаш не беше в състояние да се пребори с чувствата си. — Когато забелязах това... Учените много отдавна се стремяха да се държат на разстояние от мен... В началото го почувствувах съвсем интуитивно. Спомняте ли си, когато се срещнахме с вас за първи път в хотела и вие попитахте коя черта е най-важна за учения природоизпитател и аз ви отговорих — интуицията. И когато моята интуиция ми подсказа това, аз се смразих. В същото време си помислих, че на когото и да го кажа, никой няма да ми повярва, а освен това няхах и доказателства. Реших за запазя всичко в себе си, да го скрия от хората...

— Все едно, биха узнали...

— Но много биха закъснели — гласът на професора трепереше и пресекваше, сякаш беше на изповед. — Нямаше да се вземат и необходимите мерки навреме... Дълго щяха да изучават този катаклизъм на природата. Биха закъснели с година, дори с две и нямаше да успеем да се подготвим за срещата с него... При сегашната академична система споровете и обсъжданията щяха да продължават до последната секунда. Науката не вярва на интуицията. Необходими са доказателства. Трябва да се изпишат много листа, таблици,

формули, диаграми. Никой не те слуша ако заявиш, че с цялото си същество предчувствуваш необикновени промени. А още повече мене никой не би ме слушал... Нали не могат да ме търпят в академичните среди...

— Казвате, че бихме закъснели? — с подчертан интерес попита старецът. — Да, жертвите биха били два-три пъти повече... А вие изнесохте всичко... Отстоявахте своето... Дори приехте оскърбителното прозвище „пияница“, „учен — глупак“, „безумец“... Работили сте без да се щадите... Така си и мислех...

— Да, в същност... — гласът на професора пресипваше. — В същност исках да скрия това, което видях благодарение на своята интуиция. Да скрия целия материал, който бях събрал като потвърждение на своята интуиция... Аз не бях на себе си... Исках колкото се може повече хора да загинат заедно с Япония, с тези острови...

Старецът мълчеше.

— Нима това не е странно! Откровено казано, исках да се обърна към всички японци с призова... Да им кажа: „Приятели, Япония, нашите острови, нашата земя... ще бъде разрушена, ще отиде под водата и ще загине. Хайде и ние, японците, да умрем всички заедно с нашите любими острови...“ Понякога ми идваше на ум, че така ще бъде по-добре. Защото... Само като си помисля за мъките и горчивината, които ще трябва да изтърпят японците, които ще успеят да избягат...

Отново се чу свистенето. Леденият вятър носеше влага и миризмата от близкото вече море.

— Тадокоро-сан... Вие ерген ли сте? — отново попита старият, като се прокашля.

— Да.

— Едва сега разбирам... Вие сте влюбен в тези острови, в Япония...

— Да, така е — професорът сякаш се зарадва, че най-последно може да каже гласно това, което чувствуваше. — Да... По-точно е не влюбен, а изпитващ велика любов...

— И в организма на тази любима се откриха признаци на неизлечим рак...

— Да... — професорът закри лицето си с длани и заплака. — Точно така е. От момента, в който усетих това, реших да умра заедно с тези острови...

— По-точно е самоубийство по предварителна уговорка на влюбените... — старецът почувствува, че нещо отново го дави в гърлото, но не беше кашлица, а му стана смешно от собствените му думи. — Японците... Те са странен, смешен народ...

— Знаете ли, че дори имаше момент, в който си мислех, че ще бъда разбран. Само трябваше да направя своето обръщение — промърмори професорът, като шумно смръкна с нос. — Но след това реших, че не бива да се заставят хората да умрат заедно с жената, в която самият аз съм влюбен...

— И навярно не защото сте искали лично да я притежавате, а защото, като се обърнете към всички с вашия призив, неочаквано много хора ще изпаднат в такова състояние...

— Да, да... надявах се, че ще ме разберат... — професорът вдигна към небето обляното си в сълзи лице. — Японците... Та нали те не са се преместили просто отнякъде, за да живеят на тези острови... Пък и дори и тези, които са дошли отнякъде... Японците... Това не са само хората, нали разбирате?... Това са четирите острова и всичките малки островчета, тази природа, планини, гори, треви, зверове и птици, градове и села, останки от живелите преди хора... Ето това са японците като цяло... Дали е човекът, или планината Фуджи, дали са Японските Алпи, или планината Тоне, нос Ашидзури — всички те са от една кръв. И ако тази префинена природа, тези острови... всичко се разруши, изчезне и загине... тогава ще престанат да съществуват и тези, които се наричат японци...

Отнякъде глухо се донесе грохот на взрив. И само след секунда под небето се чу такъв трясък, сякаш удариха стотици мълнии.

— Мисля за себе си... Като че ли не бях ограничен човек... — продължи професор Тадокоро. — Къде ли не съм бил... Само в Антарктида не съм ходил. На младини пътешествувах, наблюдавах планините, континентите, природата. Когато на сушата вече нямаше непознато за мен място, започнах да наблюдавам дъното на океана. Разбира се, видях много страни и хора, но възприемах всичко като проява на живот, който се развива на определен участък, в обкръжението на специфична природа... Работата е в това, как да ви

кажа, просто обичам тази планета, която се нарича Земя. А след като видях и разбрах много, накрая се влюбих в тези острови, в Япония. Сигурно съм пристрастен към нея, та нали тук съм се родил. Но трябва да кажа, че никъде в света няма такива острови, където хората да са имали такава богата история, сред толкова изтънчена природа, удивително разнообразна по климат и по релеф. Влюбването ми в тези острови, които се наричат Япония, беше равносилно на любовта ми към чистокръвна и типична японка... Така че, ако загине жената, на която съм посветил целия си живот, той по-нататък губи всякакъв смисъл за мен... На тези години нямам намерение да се влюбвам втори път или да се женя... Най-важното е, че в последните минути, в тези последни мигове съм с нея... С нея, когато умира... Кой ще бди над последния ѝ дъх? Кой ще бъде с нея, когато тези острови загиват, ако не аз? Кой?

Риданията заглушаваха думите му.

Кашлицата на стареца ту се усилваше, ту отслабваше. С пресипнал глас той каза:

— Какъв удивително млад народ са японците — старият тежко въздъхна. — Вие ми казвате, че у вас има нещо детско... Но нали всички японци досега са били щастливи деца... Те са живели едва ли не две хиляди години в топлите и ласкави обятия на тези острови. И ако са заминавали, са можели да се върнат обратно... И точно като малки деца са можели да затичат към къщи и да се сгушат в гърдите на майка си и да плачат, да плачат, ако не им е провървяло в играта... Това са хора, като вас, които обожават своите острови, своята майка... Но... нали знаете, че има случаи, когато майката може да загине...

Веждите на стария трепнаха. Погледът му стана чужд и разсеян, сякаш си спомняше за нещо много далечно...

— Още съвсем малък останах кръгъл сирак. Загубих баща си и майка си по време на изригването на вулкана Бандай през 1888 година... Този факт не се споменава в моята биография по няколко причини... Тогавя бях на седем години... Взе ме при себе си една млада и ласкава жена... Наистина прекрасна японка... Тя ме възпитаваше като родна сестра, като родна майка... Удивително, нали... Но... И тя загина по време на голямото земетресение Шьонан през 1894 година... Съдбата ми много странно се преплита със земетресенията и изригванията... Аз отидох там, където извозвах

тежко ранените, струва ми се беше будистки храм... Приближих се до нея и плаках, плаках... Твърдо бях решил да умра заедно с нея... Дали усети това в предсмъртния си час, не зная... Но преди да затвори очите си завинаги, тя изведнъж каза: „Живей, дори и да ти е тежко, живей... И порасни голям, остарей...“ А след това аз три дни плаках до нейното тяло...

Професор Тадокоро слушаше стария с почиттелно отпусната глава.

— Сега на японците им се налага да страдат. Докато бяха островите, те имаха дом, където можеха да се завърнат, имаха родина — майка, която обгръщаше своите деца с любов и ласки... Не са много народите по света, които толкова години са обитавали топъл и пълен с щастие дом. Колко повече са тези, на които им се налага да скитат без родина, без собствена земя, да живеят в лишения и мъки... На вас ви е добре, вие сте влюбен в своята майка — земя... А тези, които успяха да се спасят и избягаха отук, ще се чувствуват все по-зле... Техният дом е потънал, изчезнал... Нишките, които водят назад, са прекъснати... На тях им е съдено да крачат през бурите по света, без да имат роден дом, свои острови, където биха могли да успокоят изтерзаното си сърце... Но това е единствената възможност за японците да излязат от детската си възраст, независимо дали го искат, или не... Тези, които са загубили своя роден дом, сега трябва да имат работа с народи, които са преминали през огън и вода, които са познали хилядолетни страдания... или са народи — изостанали и невежи... Може би японският народ ще изчезне, погълнат от другите... Но на мен ми се струва, че това не ще е толкова лошо. А може би японците, всичко се случва на света, ще се превърнат в нов народ, „пораснал“, устремен в бъдещето... Но може да се случи и друго... понеже кръвта на японците, техният език, привички и нрави няма да изчезнат изведнъж... Те ще образуват някъде своя държавица... Ще слязат до равнището на жалък народец, способен да остави в наследство на потомството само проклетия и недоволство към целия свят... И ще живеят, потънали в тъга по загубената родина, в недоволство от своята съдба... Разбирате ли, професор Тадокоро, за какъв залог става дума?... Сигурно е хубаво това — да приемете последното издихание на своята любима до краката ѝ. Но Тадокоро-сан, вие можете да благословите бъдещето на своите братя и сестри,

които избягаха от потъващия си дом... Да, никой няма да чуе вашата благословия... и навярно никой никога няма да узнае за нея. Но все едно, Тадокоро-сенсей, вие сте спасили десетки милиони свои съотечественици. Разбирате ли? И аз знам това, признавам го... Тадокоро-сенсей... Нима е малко това, което сте направили?...

— Да — в знак на съгласие кимна професорът. — Разбирам...

— Най-последно. Щом е така, нищо повече не ми трябва... — старият тежко въздъхна. — Вие бяхте за мен последният и най-тежък проблем... Да си призная, не ми се искаше да ви оставям насаме с вашите мисли... Да, това бе единственото, което ме мъчеше... Като камък ми беше на сърцето... Но след като ви изслушах, ми се струва, че най-накрая разбрах японците... В тях има нещо, което аз не можех да разбера...

— Как така? — тонът на стареца накара професорът почти машинално да зададе този въпрос, без да влага в него особен смисъл.

Старият кратко въздъхна. Помълча, след което прошепна:

— Аз... не съм чистокръвен японец... — той отново замълча и след кратка въздишка каза: — Баща ми е бил китаец... Монах...

Професорът почака, като мислеше, че старият ще добави още нещо, но той мълчеше.

— Ватари-сан...

Тадокоро разбра, изправи се и седна до възглавницата на постелята. Дълго гледа стареца, после покри лицето му със захвърленото върху татамите синьо-виолетово кимоно. Вятърът в стаята духаше все по-силно, кимоното трептеше. Професорът отиде в градината и донесе няколко камъчета, които постави върху ръкавите на кимоното.

След това отново седна до възглавницата на стареца и печално скръсти ръце.

Свистенето на вятъра се заглушаваше от страшния грохот. Земята се залюля. Някъде в изоставеното железобетонно здание с трясък се отчупи и падна стоманена греда.

Върховният момент настана през месец септември.

Спасителните работи, които граничеха с безумие и продължаваха между тайфуните, бяха напълно прекратени в края на месеца, в деня, когато изведнъж загинаха четири отряда спасители, а десантният

кораб, който с мъка успя да вземе на борда сто човека и излезе в открито море, попадна под прекия удар на тайфуна и потъна.

Шикоку, след като се беше преместил с около сто километра на юг, беше вече под водата. Южната част на Кюшю, която се беше откъснала от острова и изместила с десетки километра на югозапад, също потъна. Веригите Асо и Ундзен в северната част на Кюшю, които едва се показваха над водата, продължаваха да изригват. Западна Япония, след като се беше отделила от Хоншю до езерото Бивако, се завъртя, сякаш бяха отсекли главата на Дракона, с източната си страна на юг и продължаваше да потъва в морето, като се разпадаше на малки късове. В областта Чихоку планинският район Китаками се беше гмурнал под водата на стотици метри дълбочина, докато планинската верига Оу, разпукана, продължаваше да изхвърля огън и дим. Смяташе се, че от Хокайдо само върхът Асахи може да остане над водата.

Заклучителният акт на трагедията се разигра в Централния планински масив Канто, към който никой не можеше да се приближи. Тук продължаваха силни изригвания. Енергията, предизвикала преместването, продължаваше да подхранва все нови и нови топлинни потоци, а морската вода проникваше в скалните масиви в момента на разпукването им. Планините се рушаха, взривяваха, парчета скална маса летяха във въздуха, а целият масив продължаваше да се премества надолу по шелфа към морските дълбочини. По едно време бреговата линия сякаш се надигна. Но това не беше нищо друго, освен последно издигане, което се наблюдава при потъването на кораб. Преди да потъне, той се накланя на една страна, тогава единият борд се издига по-високо от другия. А тук силата на слепия гигант теглеше останките от архипелага в океанската бездна.

В каюткомпанията на „Харуна“, където се намираше щабът Д-1, Наката продължаваше както преди трескавата си работа по обработването на постъпващите данни. И изведнъж установи, че няма какво повече да се прави. Абсолютно нищо. Разбира се, предстоеше му да прерови цялата камара най-различни материали, за да си напише отчета и да го завърши с кратката фраза „Операцията приключи“, но вече никакви нови данни не пристигаха.

Изведнъж забеляза върху светлинното табло съобщение, което беше изпратено от спътника за свръзка: „КРАЙ — X, X-09.30.0000 J“.

Той се хвана за лицето, подръпна израсналата до гърдите му брада. След това взе от пепелника някакъв фас, искаше му се да запуши, но никъде не можа да намери клечка кибрит.

Влезе Юкинага. Лицето му имаше землисто сив цвят, бузите му горяха, а в очите нямаше никакъв блясък.

— Още ли работиш?! — почти с възмущение възкликна той. — Операцията е прекратена още в полунощ. Колко пъти искаш да ти се повтори?...

— Моля те, дай ми кибрит — помоли Наката. — Нима Япония вече е потънала?

— По телевизията са предавали снимки от самолет. Преди тридесет минути е станал последният огромен взрив в Централния масив — каза Юкинага, като протягаше към Наката пламъка на запалката си.

— Все още има нещо над водата, но пропадането и спускането продължава. Няма да е за дълго...

— „Още не е потънал «Тейен»“ — издекламира Наката и сви юмрук. — Казваш, че операцията вече е завършила...

— Минава осем часът — Юкинага се облегна на стената и опря ръце в гърдите си. — Ти съвсем нещо си...

— В крайна сметка колко човека се спасиха?

— Не е известно. От края на август нямаме данни — Юкинага уморено се прозя. — Сега по телевизията предават обръщението на Генералния секретар на Организацията на обединените нации към всички народи в света и речта на японския премиер. Да я видим ли?

Като гасеше цигарата си в пепелника, Наката бързо стана.

— Край... Операцията е завършена... Хайде да излезем на палубата.

Наката с широки крачки крачеше по коридора и си подсвиркваше мелодията „Ни дим, ни облаци“. Юкинага се подразни, но го последва.

Палубата беше осветена от ярки слънчеви лъчи. Във водата не се виждаха нито пемза, нито пепел, които напоследък плуваха в изобилие около кораба. Морето беше черно, вятърът свистеше, а „Харуна“ се движеше със скорост двадесет и осем възела в час.

Небето беше сиво-синьо, но сякаш в дълбочините на тази синева се настояваше една белезникава мътилка.

— Жега — заговори Наката, като примижа с очи. — Слънцето е толкова високо. Нали сега е сутрин?

— По японско време, а ние от четиринадесет часа сме на път към Хаваите...

— Значи вече не се вижда и димът на Япония?

Наката беше сложил ръка на челото си, за да се предпази от яркото слънце и гледаше хоризонта в северозападна посока. Над него висяха сиви облаци. Наката не знаеше къде се намира „Харуна“ и не можеше да определи дали това са облаци, или дим от изригване.

— „Още не е потънал «Тейен»“ — отново каза той с шеговит тон.

— Да беше си починал малко предложи Юкинага. Май нещо не си много в ред...

— И така, край... — Наката се беше облегал на перилата и гледаше безцелно в небесната синева. — Потъна Японският архипелаг... Да му кажем „БАЙ — БАЙ“... Дай ми цигара!

— Да, край... — Юкинага му протегна кутията с цигари. — Край и на нашата работа...

Наката стискаше между устните си цигарата и гледаше стремително бягащите вълни. Но защо ли не искаше огънче?

— Да, и на работата... — бавно промърмори Юкинага. — Вчера сънувах Онодера. През цялото време имам чувството, че е жив... Ти как мислиш?

Наката не отговори. После неясно промърмори със задавен глас:

— Колко... ужасно съм уморен...

Юкинага внезапно се обърна. Огромното тяло на приятеля му безсилно висеше на перилата. Незапалената цигара беше паднала от устата му и се бе омотала в космите на брадата.

— Слушай, Наката...

Когато изплашеният Юкинага докосна рамото на своя другар тялото се свлече от перилата и шумно рухна върху палубата. Наката хъркаше с разперени ръце. Широко отворената му уста се осветяваше чак до гърлото от силното слънце.

На Онодера му се стори, че извика: „Горещо е! Тук е толкова горещо! Защо не включите климатичната инсталация?... Или по-добре да прием по една студена бира!...“

Той притвори очи и видя малко, кръгло лице на момиче. Нейните големи очи загрижено го гледаха:

— Боли ли те? — попита момичето.

— Не, но ми е много горещо — той едва мърдаше устните си. Пречеха му бинтовете, които покриваха цялото му лице. — Нали скоро ще влезем в субтропика?

— Да — каза момичето и очите ѝ станаха тъжни.

— Свърза ли се с Наката и Юкинага?

— Още не...

— Нищо, може би скоро ще се свържем — каза Онодера. — Все пак ще се срещнем, на Таити. Знаеш ли колко е хубаво там?... Да, там е по-горещо...

Онодера вече не виждаше лицето на момичето. Отново дремеше, но изведнъж почувствува нещо студено на челото си.

— Ох, как ми стана добре... — промърмори той. — Стана по-хладно...

Онодера отново видя лицето ѝ. Огромните ѝ очи бяха пълни със сълзи...

Неочаквано той си спомни: Вулкани... Изригвания... Вертолети... Рейко... Рейко?... Сняг... Земетресения... Разрушаващи се планини... Нажежена пепел... Вулканични бомби... А отгоре тече лава, пурпурночервена тежка лава...

Онодера се сепна и попита:

— Япония потъна ли вече?

— Не зная, но...

— Все едно, ще потъне... — промърмори Онодера. — Или вече е потънала...

Той затвори очи, нещо заседна в гърлото му, бузите му се навлажниха от сълзи...

— Спи... — говореше момичето, докато бършеше сълзите му със студената си ръка. — Ти трябва много да спиш...

— Да, ще спя... — кротко като дете отговори Онодера. — Но ми е много топло. Цялото ми тяло гори... А ти коя си?

— Забрави ли? — тъжно се усмихна тя. — Аз съм твоята жена...

„Жена?“ — мислеше си Онодера. — Странно... Моя жена... Та тя загина... Под вулканичната пепел... Жена...

— Не можеш ли да заспиш?

— Разкажи ми нещичко... — помоли Онодера. — Може и приказка... Някога, отдавна заспивах само с приказки...

— Да ти разкажа... — загрижено поклати глава момичето. — Какво да ти разкажа?

— Каквото и да е, може и нещо тъжно...

— Не зная... — каза момичето, като приседна до него и се стараеше да не го докосва, понеже цялото му тяло беше бинтовано. — Моята баба се е родила на остров Хачиджи, островите Идзу... Тя се омъжила и дошла да живее в Токио... Та така родното ми място по майчина линия е остров Хачиджо. Баба ми беше голям майстор в тъкането. Чувал ли си за Хачиджонските платна? Тя избягала от бащиния си дом с един момък, но през цялото време тъгуваше по Хачиджо. Дори когато умря, погребяха праха ѝ в Хачиджо. Когато бях малка, няколко пъти ходих на гроба ѝ, но това не е интересно...

— Не, не, продължавай... — каза Онодера.

— На остров Хачиджо има една легенда. Приказката за „Танабу“ — страшна и тъжна история... В минали времена на Хачиджо станало земетресение, а след него — цунами. Загинали всички жители... Спасила се само една жена, Танаба. Тя се била вкопчила в едно весло, вълната я понесла към брега, право в една пещера. Това било много отдавна. По времето, когато кораби не са достигали до Хачиджо. Танаба трябвало да живее сама в пещерата на безлюдния остров... Но тази жена тогава била бременна. Тя все пълнеела и пълнеела... Скоро в силни мъки родила дете. А детето било момче... Танаба сама се оправила с раждането, накърмила детето и започнала да го гледа... Аз мисля, че животът ѝ станал по-труден с това дете... Въпреки всичко тя го отгледала... Момчето израснало красив юноша. Една вечер Танаба повикала сина си и му разказала как са загинали всички хора от острова и че се спасила само тя с дете в утробата си. След това казала: „Ние с теб трябва да направим така, че на острова да заживеят хора. Ти ще ми подариш дете, а аз ще ти родя сестра. После вие ще се ожените и ще си народите деца!...“ И наистина тя родила момиче... Синът ѝ се оженил за сестра си и техните потомци се размножили. За тях казват, че са сегашните жители на острова...

Докато я слушаше, Онодера си представяше Танаба.

Остров Хачиджо... Островите Бонин... Студеното и мрачно морско дъно...

— Каква зловеща и страшна история, нали? Когато я чух за първи път, бях много малка и ми стана неприятно... И тъжно... Гробът на Танаба... Да, той беше на остров Хачиджо, край пътя... Беше една купчина камъни, покрити с мъх... Струва ми се, че нямаше никакъв надпис... Слънчевите лъчи галеха камъните... Няма нищо страшно да поседнеш до такъв гроб, дори е приятно... Но в душата... Дълбоко в нея е тъжно... Тъжно... И страшно...

Момичето въздъхна.

— Знаеш ли, още в детството си съм чула тази легенда и дълго време не се сецах за нея. А сега, след това... Изведнъж си я спомних. И до този момент мисля само за Танаба... Поразителна жена... А историята е тъжна, страшна, дори противна... Но сега Танаба отново ми дава сили. Та нали в моите жили тече от тази кръв. Дори всички да загинат и да остана сама, аз ще живея. Ще родя дете, безразлично от кого, и ще го отгледам. И ако това дете бъде момче, а моят мъж изчезне някъде, ще родя от момчето дете...

Онодера я слушаше в просъница. Момичето внимателно се спусна на пода, за да не го събуди. Но изведнъж Онодера отвори очи:

— Колко люлее!

— Да, боли ли те? — изплашено се огледа момичето. — Боли ли?

— Аха, ние сега пресичаме Курошио, на юг от нос Ношима. И затова люлее — промърмори Онодера. — Да, не след дълго са Хавайте, а след това Таити...

— Да — през сълзи каза момичето. — Потърпи, постарай се да заспиш...

За известно време Онодера притихна, но изведнъж много силно и ясно попита:

— Япония потъна ли вече?

— Не зная...

— Погледни в илюминатора. Би трябвало да се вижда.

Момичето отиде до прозореца.

— Вижда ли се Япония?

— Не...

— Нима вече е потънала съвсем? Дори и дим ли не се вижда?

— Нищо не се вижда...

Скоро Онодера се унесе, като дишаше мъчително.

Момичето — Масуко — с бинтованата си дясна китка си бършеше сълзите.

Влакът стремително се носеше на запад, по скованите от ранния студ простори на Сибир. Навън се стелеше глуха, беззвездна нощ.

[1] Колан на кимоно. ↑

Издание:

Сакьо Комацу. Потъването на Япония

Издателство „Отечество“, София, 1983

Превод от японски със съкращения: Елза Димитрова

Рецензенти: Васил Райков, Любомир Пеевски

Редактор: Асен Милчев

Художник: Николай Тодоров

Художествен редактор: Борис Бранков

Технически редактор: Петър Балавесов

Коректор: Йорданка Некезова

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.